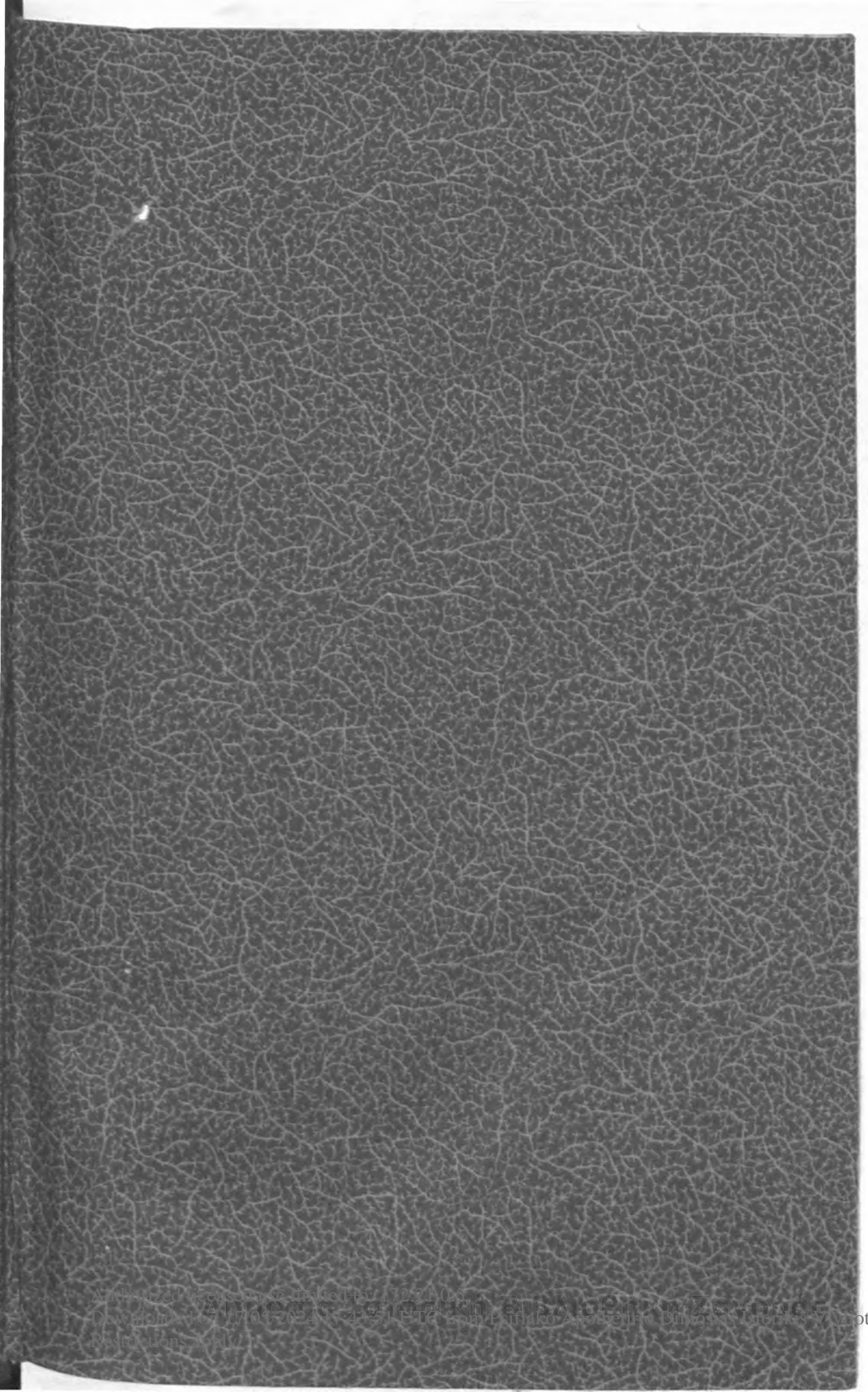

3650

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 7/6/2024 17:43:51 UTC from Psirako Apothemio Dimotias Istorikas V

Restrictions apply.

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ζαγοράς

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΦΕΞΗ

Βιβλ. εισαγωγής
Αριθ. 3650

Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ

Η ΚΕΡΕΝΙΑ ΚΟΥΚΛΑ

ΑΘΗΝΑΪΚΟ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΕΞΗ

1911

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ν. ΧΙΩΤΗ, ΟΔΟΣ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ 4

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 17:43:51 UTC from Psiliko Apothetrio Dimosias Istorikis Vi

Restrictions apply.

Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ

Η ΚΕΡΕΝΙΑ ΚΟΥΚΛΑ =

ΑΘΗΝΑΙΙΚΟ ❁❁
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Θά σᾶς πῶ μίαν ἱστορία ἀπλή και λυπητερή—γιατί ἀπλή και λυπητερή εἶναι ἡ ζωή —

. . Τι γρήγορα πού φεύγομε και ἀφήνομε τόν ἥλιο και τή θάλασσα, τὰ λουλούδια και τὸ φεγγάρι ! . . .

Τὰ παλαιὰ τραγούδια εἶναι γεμᾶτα δάκρυα—και τὰ χεῖλη τῶν γέων πού γελοῦνε φανεροῦνουν τὸ τόξο τῆς ὀδύνης : γιατί και ἡ χαρὰ δὲν εἶναι παρὰ ἕνας καημὸς πού περιμένει τὴν ὥρα του νάρθη—εἶναι ὁ ἄμμος πάνω ἀπὸ τὴν πέτρα τὴν ἀληθινὴ πού τονὲ σκορπᾷ ὁ ἄνεμος. Ἔτσι ξεγελοῦνται κ' οἱ καρδιές μας σὰν τίς μυγδαλιές πού πολλές φορὲς ἀνθίζουν προτοῦ νάρθη ἢ πίκρα τοῦ χειμῶνα . . .

Ἔσεῖς πού θὰ διαβάσετε αὐτὴν τὴν ἱστορία θὰ σκεφθῆτε ἴσως πῶς μὲ περισσότερην ὑποταγὴ κ' εὐγνωμοσύνη πρέπει νὰ ζήσωμε τὴ θλίψη τῆς ζωῆς πού μᾶς ἔδωσε ἡ Μοῖρα. Ἄχ, ὅσους και νὰ πνευγώση ἡ ἀνθρωπινὴ μας περιφάνεια ἄλικους βράχους μέσα στη ρεματιὰ τοῦ βλον, πάντα τὸ θλιμμένο τὸ ποτάμι θὰ κυλήσῃ κάτω ἀπ' τίς κλωνόγερες ἡμέρες μας τὰ πονεμένα του νερά, βουβὰ και ἀοργά, πρὸς τὴ μεγάλη θάλασσα τὴ σκοτεινὴ πού εἶναι ἡ εδτηχία ἡ ἀληθινὴ—γιατ' εἶναι ἡ αἰώνια ἀλήθεια . . .

~~~~~  
~~~~~

Τὸ μαραμένο ρόδο.

Κάθε μέρα γινόταν πιὸ ἀδύνατη, πιὸ μυτερὴ στὸ πρόσωπο.

Κάθε φορὰ πού ἤθελ' ἀνεβῆ τὰ λίγα πέτρινα σκαλοπάτια ἀπ' τὴν κουζίνα, πού ἦτονε στὸ ὑπόγειο, ὡς τὴ χωματένια τὴν αὐλὴ, σταματοῦσε κι ἀκκουμποῦσε καὶ τὰ δυὸ τῆς τὰ χέρια στὰ γόνατα, γιὰ νὰ πάρῃ ἀνάσα· ἡ μύτη τῆς κέρωνε καὶ τὰ ρουθούνια τῆς ἀνοιγοκλείνανε σὰν τὶς φτεροῦγες μιᾶς ἄσπρης πεταλούδας. Ἦταν ἀλήθεια λίγο ἀψηλὰ τὰ σκαλοπάτια, μὰ τόσο λαχάνιασμα πάλι! —

... Κι ὁλοένα ἀνεβοκατέβαινε ἀπ' τὴν αὐλὴ στὴν κουζίνα κι ἀπὸ τὴν κουζίνα στὴν αὐλὴ γιὰ νὰ ξεπλύνῃ τὸ μπρίκι τοῦ καφφέ καὶ τὰ κουταλάκια τῆς, γιὰ νὰ τρίψῃ τὴν κατσαρόλα τῆς, σὰν ἀπότρωγαν αὐτὴ κι ὁ ἄντρας τῆς, κάτω ἀπὸ τὴ βρῦση πού δὲν ἔπαυε νὰ στάζει—γιατ' ἦτονε χαλασμένος ὁ σωλῆνας.

Μὰ μπαινόβγαινε κι ἀπ' τὴν καλὴ τὴν κάμαρη, πού ἦτον ἰσόγεια σχεδὸν μ' ἕνα—δυὸ σκαλοπάτια ξύλινα — ἄχ, πάλι σκαλοπάτια! λὲς βάλθηκαν κι αὐτὰ νὰ τὴν κουράζουν ἀκόμα περισσότερο, — πότε γιὰ νὰ τινάξῃ κάτι προσκεφαλάδες μὲ μεγάλες μάρκες πού τὶς εἶχε κεντημένα ἢ ἴδια ἀνεβατό, πότε γιὰ νὰ ξεσκονίσῃ τὰ χαρτένια λουλούδια πού'χε σὲ δυὸ φαρφουριά πάνω στὴν ἐταξέρα ἢ γιὰ νὰ πλώσῃ ἕνα—δυὸ ρουχαλάκια πού'χε κάνει σαπουνιστὰ στὴ λεκάνη καὶ πού γαλαζώναν ἀπ' τὸ λουλάκι ἀπάνω στὸ σκοινί· κ' ἔσκυβε καὶ σφουγγάριζε τὰ νερὰ πού'χανε στάξει ἀπ' τὰ ροῦχα στὰ σκαλιὰ καὶ στὶς πλάκες μπρὸς τὴν πόρτα κ' ἔπειτα πήγαινε νὰ πλώσῃ καὶ τὸ σφουγγαρόπαννο πιὸ πέρα ἀπὸ τὰ ροῦχα στὸ ἴδιο τὸ σκοινί, πού ἦτονε δεμένο ἀπ' τὸ στρόφιγγα τῆς πόρτας σὲ μιὰ μικρὴ ζαρωμένη μυγδαλίτσα—γιατὶ δὲν ἔφθανε ὡς τὴ μάν-

τρα πέρα. . και κάθε φορά πούριχνε κάτι άπάνω στο σκοινί, ή μικρή ζαρωμένη μυγαλιτσα—που δέν είχε ακόμα άνθίσει—λύγιζε ίσαμε κάτω και τινάζοταν πάλι άπάνω, άπ' του σκοινοιού τó τράβηγμα, με τά γυμνά κλαριά της σηκωμένα σα χέρια στον άέρα. "Αχ, τί λυπητερό πράμα να βλέπη κανείς ένα νέο δεντράκι να λυγιά για τó χατίρι ενός σφουγγαρόπαννου ίσαμε κοντά να σπάση και να τρέμη σύγκλαρο, για πολλήν ώρα, άπ' τó πόνο του!

Μα πιό λυπητερό ακόμα ήτονε να βλέπατε τη νέα γυναικούλα να κρυφοβογκά και να σέρνεται, στραγγίζοντας στα πόδια της, χωρίς να θέλη να τόμολογήση στον ίδιο τον έαυτό της. Γιατι άν τó παραδεχόταν πώς ήτον άρρωστη, ήτονε χαμένη : δέ θα μπορούσε πια να τάρνηθι τάντρος της με τόσο θάρρος και με χείλια που για να χαμογελάσουν τής σούρωναν όλο της τó πρόσωπο. Έκείνος όμως την κύτταζε με τά μάτια του τά γαλαζοπράσινα με τά μακριά ματόκλαδα καρφωμένα πάνω της—την κύτταζε ακόμα κι όταν δέν τήςμίλαγε...

Τί νέος που ήτον ό άντρας της και τί όμορφος!—όλο αυτό συλλογιζόταν ή άμοιρη. Κι αλήθεια πολύ πιό νέος άπ' αυτή φαινόταν, κι όχι μόνον άπό τότε που τά τριαντάφυλλα στα μάγουλά της είχαν σβύσει, που τά μάτια της δείχνανε βαθουλωμένα κ' είχαν πεταχιτή ταυτιά της, κίτρινα σα φύλλα φθινοπωρινά. "Ητονε μικροκαμωμένος ό Νίκος, ένώ ή Βεργινία ήτον άψηλή και ξερακιανή άπ' άνέκαθε, με κάτι κοκκάλες στο πρόσωπο, με μαλλιά κοκκινωπά κι άρια, κ' έτσι έδειχνε τουλάχιστο δέκα χρόνια πιό μεγάλη του, που δέν είχαν ούτε τρία χρόνια διαφορά : αυτός είκοσιδυό, κ' εκείνη ήτον και δέν ήτον είκοσιπέντε.

Κακό πράμα νάν' ή γυναίκα και μιá μέρα μεγαλύτερη άπ' τόν άντρα της ! Τόν αγαπάει μ' αλλοιώτικη αγάπη άπό 'κείνονε, με μιá φωτιά πιό άγρια, σα βιαστικιά κι άπελπισμένη για τη νιότη που τής φεύγει και ό καημός αυτός, πέφτοντας μέσα στη φλόγα την έρωτική, την κάνει κι άποθεριεύει και πίνει όλη τη γυναικεία δροσιά. Κι ό νέος άντρας πάλι πιό γλήγορα ψυχραίνεται όσο βλέπει να μαραίνεται τó ρόδο τής λαχτάρας του και

βλέπει γύρω του νάνθοῦν οἱ κάμποι τῆς ζωῆς καὶ τὰ γλνκά λουλούδια νὰ χαιρετοῦν τὶς πλάνες πεταλοῦδες. . .

Ὅταν, τὸ μεσημέρι, κατέβαινε ὁ Νίκος ἀπ' τὸν τροχιόδρομο στὴ στάση τῆς Γαργαρέτας κ' ἔπαιρνε τοὺς ἀνηφορικοὺς δρόμους νὰ πάη σπίτι του, ψηλά, κάτω ἀπ' τὸ λόφο τοῦ Φιλοπάππου, γύριζαν καὶ τὸν κύτταζαν τὰ κορίτσια στὶς πόρτες, πού περιμέναν τοὺς ἄντρες τοῦ σπιτιοῦ νάνθοῦν ἀπ' τὴ δουλειὰ νὰ φᾶν ψωμί. Τὰ ξέρετε δὲ τὰ αἰώνια κορίτσια στὶς καινούργιες συνοικίες μὲ τὰ χαμόσπιτα, πού ἀντιπροσωπεύουν τ'ἀνέβασμα στὰ κοινωνικὰ σκαλοπάτια, μὰ ἴσως καὶ τὸ ξεφύλλισμα τῆς ἐργατικῆς οἰκογένειας, τὰ κοριτσόπουλα μὲ τὴν κορδέλλα φιλόγκο πίσω στὰ μαλλιά, μὲ σκερτζόττικη ποδίτσα καὶ μπότα κονμπωτῆ—ἔτοιμα πάντα νάδροῦζουν τὸ χαμόγελο πού ἀνθίζει σὲ νέα χεῖλια κάτω ἀπὸ ἓνα μουστακάκι.

Ἦτονε νὰ μὴν τονέ βροῦν τοῦ γούστου τους, ἔτσι πού περνοῦσε πεταχτὸς καὶ καμαρωτὸς μὲ τὸ κεφάλι πίσω, χαριτωμένο παιδί σοβαρευόμενο, σταρᾶτο, μὲ κοντὰ μαλλιά μαῦρα ὄλο κυματισιές σὰν ἀπὸ ξύλο σκαλιστό;—κι ἀπάνω στὰ πηχτὰ μαλλιά ἦτον καθισμένη ἀλαφρὰ (σὰ νᾶτον ἀλήθεια πεταλοῦδα ποῦθ'ελε νὰ πετάξῃ) μιὰ σταχτιά πεταλοῦδα πού τὴ φοροῦσε ἀτσαλάκωτη! Κ' εἶχε καὶ κάτι μικρούτσικα αὐτάκια ροδοκόκκινα σὰν κορίτσι καὶ τὰ δόντια του, ὅταν γέλαγε, ἀσπρίζανε σὰν τὸ ρύζι κάτω ἀπ' τὸ μαῦρο μουστακάκι, τὸ ἄστριφτο ἀκόμα, πού δὲν ἐννοοῦσε νὰ μεγαλώσῃ:—ἔτσι ἔλεγε μέσα τῆς κάθε φορὰ πού τὸν κύτταζε μὲ λαχτάρια καὶ θαυμασμό γιὰ τὰ τόσα νιάτα, ἢ ἄμοιρη ἢ γυναῖκα του. Τὸ στόμα του γέλαγε καμμιὰ φορὰ, μὰ τὰ μάτια του δὲ γέλαγαν, παρὰ μόνο ἀνοίγανε διάπλατα σὰ νάνθιζαν, μὲ κάτι παρᾶξενες κόρες διπλές καὶ τρίδιπλες, γαλαζοπράσινες· καὶ τὰ μακριὰ ματόκλαδα, ἴδια κρόσσια πού γύριζαν καταπάνω, ἔκαναν ὀλόγυρα στὰ μάτια μιὰν ἀλλοιώτικη σκιά σὰν ἀπὸ κλαδιά γερμένα σὲ βαθὺ νερό, πού σὲ τάραζε περισσότερο ἀπὸ ματιὰ καὶ σὲ τραβοῦσε σὰ μαγνήτης. Κι' ἀκόμα πιὸ ὁμορφύτερος φαινότανε σὰν ἔβγαζε στὸ σπίτι τὸ σακάκι του καὶ τὸ κολάρο καὶ φοροῦσε

μιὰ παλιά λινὴ μπλουζά τῆς δουλειᾶς, γιατί τότες ἔμεινε γυμνὸς ὁ
 λαιμὸς του ποῦμοιαζε ἔλεφαντοκόκκαλο κιτρινισμένο, ὀλοστρόγ-
 γυλος καὶ ἀπαλὸς ὅπως στάρχαϊα ἀγάλματα τῶν νέων θεῶν—αὐτὸ
 ὅμως δὲν τῶξερε ἡ γυναῖκα του: ἐκείνη ἔβλεπε μονάχα τὸ λαιμὸ
 του χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτα, μὲ τὴν ψυχὴ λυμένη... Ἀλήθεια
 κακὸ πρᾶμα νᾶν ἡ γυναῖκα καὶ μιὰ μέρα μεγαλύτερη ἀπ' τὸν
 ἄντρα! Τὸν ἀγαπάει ἀλλοιώτικα, μὲ μιὰ φωτιὰ πὺδ' ἄγρια πού
 τῆς πίνει ὅλη τὴ δροσιά— — —

Ἦτον τεχνίτης ξυλογλύπτης ὁ Νίκος κ' ἔβγαζε ταχτικά ἴσαμ' ὀχτὼ δραχμὲς τὴν ἡμέρα. Εἶχε πάρει μιὰ δουλειὰ ἀποκοπὴ γιὰ
 δυὸ χιλιάδες κι ὁ μάστορας πού τοῦ δούλευε τοῦδωσε ἕνα πεν-
 τακοσάριο προστάντζα κ' ἔτσι ἀποφάσισε νὰ κἀνῆ αὐτὸ πού
 τοῦλεγε ἡ καρδιά του, νὰ στεφανωθῆ τὴ Βεργινία. Εἶχε κ' ἡ
 Βεργινία κοντὰ μιὰ χιλιαδοῦλα καὶ κάτι ρουχαλάκια ἀπ' τὴ μη-
 τέρα της, πού τὴν εἶχε ἀφήσει ὀλάρφανη σὲ μιὰ δευτερῆ της
 ἀξαδέρφη ποῦχε μιὰ φορὰ κι αὐτὴ τὸν τρόπο της, μὰ σὰν ἀπό-
 μεινε χήρα ἔκανε τὴ σιδερώστρα. Ὁ πατέρας της, πούτον ἀπό-
 στρατος ἀνθυπομοίραρχος, εἶχε πεθάνει ὅταν ἦτον πολὺ μικρῆ.

Καθόντουσαν τότε μὲ τὴ θειά της στὸ Μεταξουργεῖο κι ὁ
 Νίκος ἔτυχε νὰ περναῖ μιὰ μέρα μὲ κάτι φίλους ποῦχαν τὰ σπίτια
 τους στὴ γειτονιά κ' εἶδε τὴ Βεργινία στὴν πόρτα. Ἀπὸ τότες
 περνοῦσε καθεμέρα κ' «ἐπιμόνω» κι αὐτὴ τὸν καλοκῦτταζε γιατί
 τὰ μάτια του τῆς εἶχαν κάνει μάγια. Τὸ βράδυ τῆς ἔκανε ταχτικά
 καντιάδες μὲ τοὺς φίλους, στεκούμενοι ὅλοι μαζί μπουλούκι στὴν
 ἀγκωνή, κάτω ἀπ' τὸ φανάρι μὲς' ἀπ' ὅλες τις φωνές, τις μπάσ-
 σες καὶ τις τσιριχτές καὶ τις τρεμουλάντες, αὐτὴ ξεχώριζε τὴ δική
 του πούτον ἢ πὺδ' γλυκειά... καὶ σὰν κῦτταζε ἀπ' τὴ μισανοιγμένη
 γρύλλια τοῦ παντζουριοῦ, θάρρευε πὼς ξάνοιγε τὰ μάτια του νὰ
 λάμπουν κάτω ἀπ' τὴ φλόγα τοῦ φαναριοῦ πού χοροπηδοῦσε...

Ἔτσι παντρεύτηκαν κ' ἐκάμανε τὸ σπιτικό τους.

Ἀπ' τὴ μέρα τοῦ γάμου του, πού πήγαιναν ὀχτὼ μῆνες τώρα,
 ὁ Νίκος οὔτε παρέςε πιά στὰ Πατήσια καὶ στὸ Μοσχάτο, οὔτε
 πιτσι στὰ ὑπόγεια τοῦ Ἀϊ-Φίλιππα καὶ τῆς Πλάκας κοντὰ στὰ

μεγάλα βαρέλια τὰραδιαστά, μὲ τοὺς μεζέδες ἀπάνω στὸ στράτσο ἀπ' τὸ μπακάλη βουτηχτοὺς στάλατοπίπερο, οὔτε μπιλιάρδο στὸν καφενέ. Τίποτα πιά! Ἄπ' τὸ μαγαζὶ καὶ στὸ σπίτι. Τὸν πείραζαν οἱ φίλοι του πῶς δὲν τὸν ἄφηνε ἡ γυναῖκα του ποὺ τοῦχε λέει βαλημένα τὰ δυὸ του πόδια σ' ἓνα παποῦτσι. Μὰ οἱ γειτόνοι ἔβλεπαν τὴν ἀγάπη ποῦχε τὸ ἀντρόγυνο—τόσο ποὺ ὄλο καὶ τὸν κεντοῦσε τὸ Νίκο μὲ τὰ τσουχτερά του τὰ λογάκια ὁ Κύρ-Μπάμπης, ὁ χοντροὺς μπακάλης στὴ γωνιά τοῦ κάτω δρόμου:

— Νισάφι! Τὴν ἔφαγες τὴ γυναικοῦλα σου, Κύρ-Νίκο· δὲ βλέπεις πῶς ἐγίνηκε;

Μὰ δὲν ἦτον ἀπὸ τοῦ Νίκου τὰ φιλιὰ ποὺ ἔρρεβε ἡ καημένη ἡ Βεργινία. Κάθε ἄλλο! Ὅσοι δὲν εἶδατε γυναῖκα μαραμμένη πῶς ξανανθίζει μὲς τοῦ ἀγαπημένου ἀγοριοῦ της τὴν ἀγκάλη, πῶς ροδιίζουν τὰ μάγουλά της καὶ φλογοκαῖν τὰ χεῖλη της καὶ τὰ μάτια της πετοῦνε σπίθες, θυμηθῆτε τοῦλάχιστο τὰ μαραμμένα τριαντάφυλλα στὸ νερό: πῶς σηκώνουν τὰνθόφυλλά τους καὶ ξαναπαίρνουνε δροσιὰ καὶ χρῶμα καὶ χύνουν καινούργιο μῦρο σὰ νὰ ξεσκοῦν ἐκεῖνη τὴ στιγμή!... Ἄλλὰ γιὰ λίγες ὥρες, ἄχ, γιὰ πολὺ λίγες μοναχά — — Ἔτσι κ' ἡ Βεργινία, ἅμα ἐρχόταν ὁ Νίκος της ξάναβε—λὲς καὶ μάζευε ὅσο αἷμα τῆς εἶχε ἀπομείνει στὶς φλέβες της, τὰ στερνά της χρώματα ὅλα στὰ μάγουλά της· καὶ τὰ μάτια της γυάλιζαν ὑγρὰ καὶ γινόταν πάλι ὁμορφη, σχεδὸν ὅπως ἦτον ὅταν τὴ στεφανώθηκεν, ἐδῶ κι ὀχτὼ μῆνες.

Στὸ σπιτάκι, ποῦχανε νοικιασμένα, εἶχανε μιὰ μεγάλη κάμαρη στὸ ἰσόγειο καὶ τὴν κουζίνα στὸ ὑπόγειο. Εἶχανε δική τους αὐτὴ μὲ τὸ πλυσταρεῖο κι ὅλα τὰ χρειαζούμενα. Ἄ, ξέχασα! ἔξδὸν ἀπ' τὴ βρῦση ποὺ ἔτρεχε ὀλοένα, εἶχαν καὶ τὴ ζαρωμένη μυγαδαλίτσα.— Τὸ ἄλλο μισὸ σπίτι ἦτον τὸ ὅμοιο, μ' ἰδιαίτερην εἴσοδο· καὶ καθότανε μιὰ χήρα ἐνὸς δικαστικοῦ κλητῆρα μὲ δυὸ κόρες τῆς παντρεῖας.

Εἰκοσπέντε δραχμὲς ποῦδιναν τὸ μῆνα τί τοῦ πλέρωναν, κι ἄς ἦτον καὶ βουνό, γιὰτὶ μονάχα ἡ θεὰ κι ὁ ἀέρας ἐκεῖ ἀπάνω ἄξιζαν ὅσο νὰ πῆς.

Ἀπὸ πάνω ὁ βράχος τοῦ Φιλοπάππου πού, ὅ,τι κρούει καὶ νᾶ-
κανε τώρα τὸ χειμῶνα, τοὺς βαστοῦσε τὸ Βορριά καὶ τραβοῦσε
ὅλες τὶς ἀχτίδες ἀπάνω του καὶ σὰν ἔκανε καλωσύνη μύριζε πέτρα
λιασμένη καὶ μοναξιά βουνίσια καὶ γαῖδουράγκαθο διψασμένο.
Στὸ πλάϊ πίσω, πυργωμένη ἢ Ἀκρόπολις, κόκκινη σὰν κανέλλα,
ἴδια κάποιο ἀτίμητο ἀρχαῖο χρυσαφικὸ μαυρισμένο ἀπ' τὴν πα-
λιοσύνη, μὲ τὶς δυὸ κολωνίτσες πὺν ξεχωρίζουν ἄσπρες καὶ λιγνές
ἀψηλὰ στὸ βράχο, κάτω ἀπὸ τὰ μαῦρα τείχη, σὰ νὰ φυλᾶν βάρδια
μπρὸς ἀπ' τὴ σπηλιά τῆς Παναγίας. Ἐπειτα ὁ Ἄτ-Γιώργης, ἀλ-
λοιώτικος ἀπὸ ἴδιον, μιὰ κανονικὰ πυραμίδα ξεμοναχιασμένη σὰ
νησί.

Ὁ Ὑμηττός, σὰν κανένας ὑπναρᾶς τρελλὸς (ποῦχει τὸν ὕπνο
του γιὰ τρέλλα), πλαγιασμένος μὲ τὶς πλάτες γυριστές, μὲ μιὰν ἀτέ-
λειωτη γαλήνη γαλάζια κ' ἠσκιερὴ στὸ ξάπλωμά του. Κάτω του τὰ
βουναλάκια τοῦ Βατραχονησιοῦ καὶ τοῦ Σταδίου μ' ἓνα κομμάτι ἀπ'
τὸ μαρμαρένιο φέγγος, μὲ λίγη πρασινάδα στὸν Ἀρδηττὸ πάνω
ἀπὸ τὸ Μέις, καὶ μὲ τὰ σπιτάκια τῶν Παντρεμενάδηκων ἀνεβα-
σμένα ἀπανωτοῦ γιὰ νὰ δοῦν ἓναν ἀνεμόμυλο στὴν κορφή, ἀφη-
μένον ἔρημο μὲ τὰ φτερά βγαλμένα. Καὶ στὸ στήθος αὐτῶν τῶν
γλυκῶν λόφων ἓνας μεγάλος μαῦρος λεκές: τὰ κυπαρίσσια τοῦ νε-
κροταφείου πὺν ἀπὸ μακριὰ φαίνονται σὰ νὰ κοιμοῦνται ὀρθά,
τόνα κοντὰ σιᾶλλο...

..Μὰ δὲν κοιμοῦνται, παρὰ βουῖζουν ὅλα μαζί σιγαλὰ καὶ
γλυκὰ σὰν ἄρες ἀλαργινές κι ὄνειρεμένες καὶ πίσω ἀπὸ τὸ πιὸ
μελανὸ καὶ πιὸ βουερὸ κυπαρίσσι κουρνιάζει κρυμμένος ὁ Χάρος
καὶ βγαίνει κάθε νύχτα μὲ τᾶσημένιο δρεπάνι, ποῦχει τὸ κρεμασμένο
ἀπάνω στὸν οὐρανὸ, κουκουλωμένος σὲ μαῦρο ράσο ἢ μὲ λου-
λούδια στὸ κεφάλι, καὶ σιγοπατάει στοὺς δρόμους καὶ καβαλλάει
μάντρες κι ἀνοίγει τὰ κλειστὰ παράθυρα καὶ τὶς ἀμπαρωμένες
πόρτες καὶ πέρνει ἐκείνους πὺν κρύβουν τὸ πρόσωπο μέσα στὰ
προσκέφαλα γιὰ νὰ μὴν τὸν ἴδουν κι ἀφήνει, γελῶντας μὲ τὰ
δόντια δίχως χεῖλια, ὅσους τοῦ φωνάζουνε νὰ τοὺς λυτρῶση. Μὰ
καὶ μέρα βγαίνει καὶ τότε κανεὶς δὲν τονὲ βλέπει, γιὰτ' εἶναι

ντυμένος με τοῦ ἡλίου τις ἀχιτίδες καὶ πιὸ φεγγερός ἀπὸ τὸν ἡλιο...

Καὶ πιὸ πέρα πιάνουν κάμποι κι ἄλλοι λόφοι, πού πρασι-
νίζουν ἀπ' τὸ Γεννάρι, πλατιά ξαπλωμένοι· κι ἀνεβαίνουν ἀγά-
λια-ἀγάλια ὅλοι μαζί ἀψηλά καὶ με τὸν ἄσπρο δρόμο τοῦ Φαλή-
ρου ἀντάμα, σὰ νὰ τὸν πιάνουν ἀπ' τὸ χέρι νὰ τονὲ σηκώσουν,
ἴσαμε τὸ σπιτάκι· κ' ἔπειτα τρέχουν πάλι ὅλοι μαζί τὸν κατή-
φορο ὡς πέρα στὴ θάλασσα. Ἄχ, ἡ θάλασσα! τώρα σὰ γλανκὸς
ἀχνὸς κι ὄχι σὰ νερό, ἀνεβασμένη ἀπάνω στὸν οὐρανό, τώρα
πάλι σὰν ἀσπίδα χουσὴ στὸν ἡλιο: καὶ στῆς ἀσπίδας τὸν ἀφαλό
ἓνα γιγάντιο μυτερὸ πετράδι ζαφειρένιο, ἡ Αἴγινα με τὸν ἱερό
τῆς κῶνο...

Λόφοι ἔσεῖς ἀπαλοὶ καὶ πράσινοι καὶ θάλασσα ἀρχαία πού
λάμπεις, με τὰ μαῦρα καράβια τῶν καημῶν πού σὲ σιγοπερπατοῦν!
πόσα μάτια σὰς ἔχουν κυττάξει ἀπ' τὸν παλιὸ καιρό, ἐδῶ ἀπ'
τὸ βουνὸ τοῦ Φιλοπάππου ἀπάνω, σὰν τώρα πού ξαστράφτει ἡ
ὀμορφιά σας, κι ἀπ' τὰ αἰώνια νιάτα σας ἀντλησαν ἐλπίδα γιὰ
τῆς ζωῆς τὴ χαρά! Κ' ἔσβησαν ὅλα τὰ μάτια πού σὰς ἀγναντέ-
ψανε, μὰ ἔσεῖς στεκόσατε αὐτοῦ καὶ δίνετ' ἐλπίδα γιὰ τῆς ζωῆς
τὴ χαρὰ στὰ μάτια πού θὰ σβήσουν!

Κύτταξε κ' ἡ Βεργινία ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴ μάντρα τῆς αὐλῆς
τῆς κι ἀπὸ τὸ μόνο παράθυρο τῆς κάμαρῆς τῆς κ' ἔπαιρνε
κουράγιο κ' ἐλπίδα ἀπὸ τὴ χαρὰ τῆς ἀλαργινῆς χλόης κι
ἀπὸ τῆς θάλασσας τὴ λάμψη, τὴ γλαυκὴ κι ἀμάραντη, πὼς
σὰν ἐρχόταν τὸ καλοκαίρι καὶ πιάναν οἱ ζέστες, θὲ νὰ δυνά-
μωνε κι αὐτὴ καὶ θὲ νὰ στερέωνε ἡ ὑγεία τῆς. Ἔτσι τῆς εἶχε
πῆ ὁ γιατρὸς ὁ γυναικολόγος, ποῦχε φέρει ὁ Νίκος ὅταν τῆς
ἦρθε ἐκεῖνο τὸ περιστατικό, στὸν τρίτο μῆνα τῆς ἀπάνω, πού
κόντεψε νὰ πεθάνη κι ἀπὸ τότε δὲν εἶχε δὴ χαίρι.

Ἦρθε δυὸ φορὲς τότες ὁ γιατρὸς καὶ τῆς εἶχε δώσει κάτι
στάλεις κόκκινες, πικρὲς φαρμάκι, νὰ τὶς παίρνη, προτοῦ νὰ φάη
καὶ κάτι μαῦρα χάπια πού ἔλεγε ὁ Νίκος πὼς ἦτανε σίδερο γιὰ
νὰ δυναμώση νὰ γίνη σίδερο. Θυμόταν τὸ γιατρὸ με τὰ γυαλά-

κια του, με τὰ γενάκια τὰ ξανθά, γυαλιστερά καὶ μοσχομουρισμένα ἀπὸ πουμάδες καὶ κομμένα κάτω στὰ ἴσα, ὀλόγυρα στὸ πλατὺ ἄσπρο πρόσωπο με τὰ ροδοκόκκινα μαγουλάκια. Τί σαχλὸς πού ἦτον! κ' ἔκανε καὶ τὸ νόστιμο· κι ὅλο γελοῦσε γιὰ νὰ φαίνωνται τὰ δόντια του· κι ὅλο ἀκκουμποῦσε στὸ μαστοῦνι του με τὴν ἀσημένια γοργόνα γιὰ νὰ δείγῃ τὰ παχουλά του τὰ χέρια. Κοντά του στεκόταν ὁ Νίκος, τὸ μελαχρινὸ καὶ ἀνδρικό ἀγόρι. Γιὰ κύττα τὸν ἕναν, κύττα καὶ τὸν ἄλλον! Τί διαφορὰ! Κ' ἡ καρδιά της χτυποῦσε πιὸ γλήγορα ἴσαμ' ἀπάνω στὸ λαιμὸ ἀπὸ μιὰν ἀλάλητη τρυφερότητα καὶ παράδοση ὅλης τῆς ὑπάρξεώς της στὸ γλυκόν της τὸ Νίκο καὶ σὰν ἀπὸ μιὰν ἐλπίδα, πού δὲν ὑπάρχει πιὸ γλυκειὰ γιὰ τὴ γυναῖκα...

Δὲν τῆς εἶχε πῆ ὁ γιατρὸς πὼς τὴν εἶχε σαβανώσει γιὰ πάντα ἐκείνην τὴν ἐλπίδα πού δὲν ὑπάρχει πιὸ γλυκειὰ γιὰ τὴ γυναῖκα· νὰ γίνῃ μητέρα. Κ' ἔτσι ἔλπιζε πάντα, ἅμα πού θάρρη τὸ καλοκαίρι νὰλλάξουν τὰ πράματα...

Κι ὅταν ὁ Νίκος τὴν κύτταζε βαθιὰ με τὰ μεγάλα του τὰ μάτια σὰν ἀνθη πού ρωτούσανε, νόμιζε πὼς γι' αὐτὸ τὴν ἔρωτουσαν καὶ χαμήλωνε τὰ δικά της καὶ γλώμαινε ἀκόμα περισσότερο ἀπὸ τὴ ντροπὴ της πού δὲν ἦτον ἀκόμα γερὴ σὰν πρῶτα.

Ὁ Νίκος ὅμως δὲν ἦτον τυφλὸς κι οὔτε κουφὸς νὰ μὴν ἀκούῃ τὰ τί λέγανε στὴ γειτονιὰ καὶ πρὸ πάντων τὰ κορίτσια καθὼς περνοῦσε: «Κρῖμας τὸ νέο νὰ πάρῃ ἐκείνη τὴ χτικιέρα!»—

Μιὰ μέρα βγῆκε ἡ Βεργινία ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της νὰδειάσῃ τὸ κασσόνι με τὰ σκομπίδια πίσω ἀπὸ τὴ γωνιὰ τῆς μάντρας, κατὰ τὸ βουνό, πού ἦτανε σωροὶ-σωροὶ λιθάρια καὶ σπασμένα μπουκάλια καὶ πιάτα καὶ παλιόχαρτα καὶ πάτοι ἀπὸ ντενεκέδες καὶ στριφογυρισμένα τσέρκια ἀπὸ βαρέλια καὶ λαμποκοποῦσαν ὅλα στὸν ἥλιο σὰ θησαυροὶ ἀτίμητοι. Ἔκανε τώρα νὰ γυρίσῃ πίσω, λαχανιασμένη, μόλις σέρνοντας τὰ πόδια της, κ' ἔξαφνα βρέθηκε πρόσωπο με πρόσωπο με μιὰ γειτόνισσα ἀπ' τὸν κάτω δρόμο, τὴν Κερ-Ἀριστεΐδαινα, πούτον ἀδερφή τῆς χήρας.

τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρα πού κατοικοῦσε πλάϊ, κ' ἐρχόταν κι αὐτὴ νὰ ρίξει τὰ σκουπίδια της.

— Καλὲ κορίτσι μου, τῆς λέει ἐκείνη μόλις πού τὴν ἀντίκρισε, τρελλάθηκες, στὴν κατάσταση πού βρίσκεσαι, νὰ σηκώνης κοτζάμ κασσόνι καὶ νὰ τὸ κουβαλᾷς μισὴ ὥρα δρόμο! Δὲν πᾶς νὰ δῆς στὸν καθρέφτη τὰ χεῖλια σου πῶς γινήκανε! Μήστητί μου Κύριε! Δὲν παίρνεις κανένα κοριτσάκι νὰ σοῦ βοηθήη στὴ χοντρὴ δουλειά, ἀφοῦ δὲν ἔχεις τὴν ὑγεία σου; Ἐσεῖς τὸν τρόπο σας τὸν ἔχετε. Νᾶν' καλὰ ὁ ἄντρας σου! Δυὸ νοματέοι εἴσαστε. Ἀπὸ παιδιὰ κι ἀπὸ σκυλιά εἶτσι κ' εἶτσι δὲν ἔχεις φόβο. Αὐτὸ νὰ τὸ βγάλῃς ἀπ' τὸ νοῦ σου. Μᾶς τῶχει πῆ ἑμᾶς ὁ γιατρός· τὸν ἀρώτησε ἡ ἀδερφή μου—

Σὰν ἄκουσ' εἶτσι ἡ Βεργινία πάγωσε ὅλη· ὁ λάρυγγάς της ἐκλείσει· τὰ μάτια της ἀνοίξανε διάπλατα, θόλωσαν, οἱ βολβοὶ γυρίσανε μέσα καὶ φάνηκε ὅλο τᾶσπράδι... καὶ σωριάστηκε χάμω, ἄσπρη σὰν τὸ σεντόνι, ἀπάνω σιὸ σωρὸ τῶν σκουπιδιῶν πού ἔλαμπαν—

Ἐμπηξε ἡ Κερ—Ἀριστείδαινα τὶς φωνὲς καὶ βγήκε ἡ ἀδερφή της μὲ τὶς κόρες της κ' ἔτρεξαν καὶ κάτι ἄλλες γειτόνισσες καὶ τὴ μπάσανε σπιτί της καὶ μὲ τριψίματα καὶ ξύδια, ἔπειτα ἀπὸ κάμποση ὥρα, τὴ συνεφέρανε.

Σὰν ἦρθε τὸ μεσημέρι ὁ Νίκος, τὸν περίμεναν ἀπέξω ἀπὸ τὴν πόρτα του οἱ γυναικοῦλες γιὰ νὰ τοῦ προφτάσουν τὰ μαντάτα καὶ νὰ τοῦ ποῦν πῶς δηλαδὴ δὲν κάνει καλὰ νὰ τὴν ἀφήνῃ τὴ γυναῖκα του νὰ παιδεύεται μὲ τὸ νοικοκυριό της, ἀφοῦ δὲν ἔχει τὴν ὑγεία της. «Ὁλος ὁ κόσμος τὸ λέει αὐτὸ κ' εἶναι κριῖμας, γιατί' εἶναι ἡσυχὴ γυναικοῦλα καὶ φρόνιμη—μόνο πού δὲν ἔχ' ὑγεία! Ὁ λόγος εἶναι νὰ μὴν πάθῃ κανεὶς κι ἀπὲ ὕστερα—βλαστήματα! Ἐμ χάνεις τὸν ἀνθρώπο σου, ἔμ βασανίζεσαι καὶ ξοδεύεσαι στὰ γιατρικά!...»

Ὁ Νίκος γίνηκε κατακίτρινος σὰν τὸ φλουρί· τὰ μάτια του μαύρισαν. Εὐχαρίστησε τὶς γυναῖκες γιὰ τὴ συμπάθεια πού τοῦ

δείχνανε, μόλο πού τούρχότανε νὰ τὶς πνίξη μὲ τὰ δύο του τὰ χέρια.

Ἦρε τὴ Βεργινία στὸ κρεβάτι, κλαμένη, μὲ τὰριά της τὰ κόκκινα μαλλιά μουσκεμένα· δὲν μπόραγε νὰ σηκώση τὸ χέρι της ἀπ' τὴν ἀδυναμία — — Δὲν ἔβγαλε τὸ σκακί του, οὔτ' ἔβαλε ψωμὶ στὸ στόμα του· μόνο τὸ ἓνα του παπούτσι τράβηξε λιγάκι, γιατί τονὲ στένευε. Ἔβαλε νὰ ζεσταθῆ στὸ καμινέτο λίγο γάλα, ποῦπαιρναν κάθε πρωὶ ἀπ' τὴν κασίκα μιᾶς γειτόνισσας.. ἔπειτα κάθισε κοντὰ στὸ κρεβάτι καὶ τῆς τῶδωσε τῆς Βεργινίας νὰ τὸ πιῆ, ἀνασηκώνοντάς της τὸ κεφάλι.

Ἡ Βεργινία ἤθελε νὰ τοῦ πῆ, μὰ δὲν μπόραγε νὰ βγάλῃ μιλιὰ—μόλις πού κατάπινε. Κύτταζε τὸ χέρι του πού κρατοῦσε τὸ φλυτζάνι, τὸ ἀντρίκιο καὶ δυνατὸ μὲ τὶς μαῦρες τριχίτσες ὡς ἀπάνω στὰ δάχτυλα, ποῦτον ἀγριεμένο καὶ χονδρόπετσο ἀπ' τὰ ξύλα καὶ τὰ ἐργαλεῖα, καὶ τώρα γινότανε σὰ γυναίκειο, γιὰ νὰ τῆς δώση νὰ πιῆ· καὶ τῆς ἤρθε νὰ τὸ φιλήσῃ, νὰ τὸ φιλήσῃ—μὰ ντράπηκε—

Κι αὐτὸς δὲν τῆς ἔλεγε τίποτα. Στὴν ἀρχή, καθὼς μπῆκε μέσα, τῆς εἶπε :

— Δὲν ἔχεις τίποτα. Αὔριο θὰ σοῦ φέρω τὸ γιατροῦ νὰ σοῦ γράψῃ κανένα ἄλλο γιατρικὸ νὰ σοῦ περάσῃ.

Κ' ἔπειτα δὲ μίλησε πιά, παρὰ κύτταζε μπροστά του . . .

Εἶναι ἄνθρωποι πού ζοῦνε σὰ χόρτα καὶ κοτρώνια—ζοῦν καὶ δὲ μιλοῦνε, μόνο βλέπουν τὴ ζωὴ τους σὰν τὰ χόρτα καὶ τὰ κοτρώνια : τὴ βλέπουνε σὲ μεγαλύτερο βάθος, μὲ περισσότερη ἐντάση ἀπὸ ἐκείνους πού ξεφωνίζουν καὶ ξέρουν καὶ λὲν τὸ τί αἰσθάνονται—γιατὶ μπορεῖ καὶ λέγεται μὲ λόγια...

Κύττα λοιπὸν κ' ἐσὺ, ἀγόρι μου, τὸν ἄσπρο γῦρο τὸν κολληριστὸ τοῦ νυφικοῦ σου κρεββατιοῦ καὶ μέτρα τὶς θηλιεὶς τῆς χειρόπλεχτης νταντέλλας κάτω-κάτω ! Κύττα μιὰ μεγάλη ἄρρωστη μῦγα, πού δὲν πέθανε τὸ χειμῶνα, πῶς πετάει, βαριά, μὲ βόμβο μονότονο ἀπὸ τὸ τζάμι στὴν πλεχτὴ κουβέρτα καὶ πίσω ! Ξεχώριζε μὲ τὰ μάτια σου τὰ πολύχρωμα κουρελάκια ποῦναι φτια-

γμένο τὸ χαλάκι μπροστὰ στὸν καναπέ : τέσσερα κόκκινα καὶ στὴ μέση ἓνα μαῦρο, τέσσερα μπλὲ κ' ἓνα μαῦρο, καὶ πάλι κόκκινα μὲ πράσινο, καὶ στὸ καθένα μιὰ σταυροβελονιά μὲ κίτρινο μετάξι . . .

Ἄχ, τί στενοχώρια ! τί στενοχώρια !—

Ὅλα αὐτὰ εἶν' αἰώνια μπροστὰ στὴ χαρὰ τῆς ζωῆς ! — —

Κι ἂν τὰ μάτια σου ἀγναντεύουν φῶς χρυσὸ καὶ καθρεφτίζουν τὴ θάλασσα τὴ μακρινὴ καὶ τὸν οὐρανὸ πού κατεβαίνει ὡς μέσα στὸ παράθυρό σου—ἀπὸ τὰ βάρη τους ὅμως ἀναβρῦζει σκοτάδι, σκοτάδι, σκοτάδι...

Τὴν ἄλλη μέρα ἦρθ' ὁ γιατρὸς γιὰ τὴ Βεργινία. Ἐβαλε ταῦτί του στὴν καρδιά της πού μόλις ἀκουγότανε (μὲ μισόκλειστα μάτια κύτταξε χαδευτικὰ τὴν ξανθὴ γενειάδα του πούττον πλαγιασμένη μὲ φιλάρεσκη συγκατάβαση ἀπάνω στὸ φτωγὸ στήθος τῆς Βεργινίας) . . ἔπειτα ἔπιασε τὸ σφυγμὸ . . κύτταξε τὰ ματόφλουδά της ἀπὸ μέσα πούταν ξέχρωμα . . ἀνασήκωσε μὲ τὸ δάχτυλο τὰ χεῖλια της νὰ δῆ τὰ γούλια πούταν κι αὐτὰ σχεδὸν ἄσπρα. Εἶπε πὼς ἔχει μεγάλη ἀναιμία καὶ νὰ μείνῃ κάμποσες μέρες στὸ κρεβάτι ἀκίνητη ὡς νὰναλάβῃ. Τὴν ἐμπόδισεν ἐδῶ καὶ πέρα νὰ κἀνῃ τὸν παραμικρότερο κόπο κι οὔτε καὶ νὰ συγχίξεται. Ἐπειτα ἔγραψε κάτι καινούργια φάρμακα : πρῶτα ἓνα νερὸ κιτρινωπὸ σὰν τσαΐ πού θὰ γράφῃ ἀπόξω στὸ μπουκάλι «Δακτυλίτις», νὰ παίρῃ δυὸ κουτάλια τῆς σούπας, ἓνα τὸ πρωὶ κ' ἓνα τὸ βράδυ, γιὰ τρεῖς μέρες τὸ πολὺ, κ' ἔπειτα ἀπὸ λίγες μέρες ξανά : δεῦτερο ἔν' ἄλλο πού θὰ ἄχῃ χρωμα σκουῖρο κόκκινο καὶ θὰ λέῃ «Κολά», νὰ βάζῃ ἀπὸ μισὸ κουταλάκι ἢ καμμιά εικοσαριά στάλες στὸ κρασί της—τρία δάχτυλα κρασί μαῦρο κάθε φορὰ, ὄχι περισσότερο. Φαῖ δυναμωτικὸ κι ἀλαφρὸ : σοῦπα μ' αὐγὸ χτυπητό, λίγη μπριζόλα μὲ τὸ αἷμα, μυαλὸ καὶ σοκολάτα πλάκες ὅση θέλει. Καὶ νὰ παίρῃ πάντα τὶς πικρὲς τῆς στάλες καὶ τὰ χάπια. Σὲ δύο-τρεῖς μέρες, εἶπε, θὰ ξαναπεράσῃ. Συμβούλεψε κι αὐτὸς τὸ Νίκο νὰ πάρῃ κάποια γυναῖκα στὸ σπίτι νὰ νοιάζεται καὶ τὴν ἄρρωστη, ὅταν θὰ λείπῃ αὐτός. Ὁ Νίκος τὸν ξέβγαλε

ἴσαμ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα. Σταθῆκαν ἀπόξω καὶ μίλησαν ἀρκετὴ ὥρα ! . . .

Ὁ Νίκος ξαναμπῆκε μέσα κατσούφης.

—Νὰ πᾶς στὴ θειά Ἐλέγκω, τοῦ εἶπε ἡ Βεργινία, νὰ τῆς πῆς νὰ μᾶς στείλῃ τὴ Λιόλια, τὴν ἀνεψιὰ τοῦ ἀντρός της . . . Εἶναι καλὸ κορίτσι . . . δὲν ἔχει κανένα στὸν κόσμον . . . Σὰν ἤμουνα στῆς θειάς ἦτογε μικρὴ . . . πῆγαινε στῶν Ἀπόρων Γυναικῶν. Τώρα θὰ κοντεύῃ δεκαεφτά χρονῶ. Ἡ θειά μπορεῖ νὰ κάνῃ καὶ χωρὶς αὐτήνα . . .

Λαχάνιασε γιὰ νὰ πῆ αὐτὰ τὰ λίγα λόγια καὶ τὰ μάτια της κύτταζαν τὸν Νίκο σὰν νὰ τοῦ ζητούσανε συγχώρηση.

—Λιόλια τὴ λέν ; —εἶπε μοναχὰ ὁ Νίκος.

Τί γλυκὸ πὸν ἀκούστηκε τῶνομ' αὐτὸ ἀπ' τὸ στόμα του καὶ σὰ μὲ μιὰν ἀπήχηση πίσω του—τόσο πὸν ξαφνίστηκε κι ὁ ἴδιος . . .

Τᾶσπρα μάτια.

Ἔτσι λοιπὸν ἦρθε ἡ θειά Ἐλέγκω κ' ἔφερε τὴ Λιόλια.

Ἦτονε σχεδὸν παιδὶ ἀκόμα, ποὺ δὲν ἔδειχνε πὼς τᾶχε κλεισμένα τὰ δεκάξη, καθὼς ἔλεγε ἡ θειά, — ἓνα κοριτσάκι μὲ κοντὸ φουστανάκι, ἀπαλὸ καὶ στρουμπουλὸ σὰν κάτι ἄσπρες γατίτσες ποὺ νομίζεις πὼς δὲν ἔχουν κόκκαλα. Εἶχε μεταξένια καστανὰ μαλλάκια μὲ λάμπεις χρυσῆς καὶ χεῖλια κόκκινα καὶ ὑγρά, μισανοιγμένα σὰν ἀνθόφυλλα. Σὰν κάποιο ξημέρωμα γλυκὸ ἦτον ἀπάνω της, ἀλάλητο.

Καθότανε ντροπαλὴ στὴν ἄκρη τοῦ καναπέ καὶ ἔξφτιζε τὴ φράντζα τοῦ τραπεζομάντηλου ποὺ ἦτον εἶδος κινέζικο, μαυροκίτρινο, καὶ τῷχε ἀγοράσει ἡ Βεργινία τέσσερες δραχμὲς ἀπὸ ἴνα γυρολόγο...

Ὁ Νίκος στεκόταν ὀρθὸς στὸν κομμὸ καὶ στριφογύριζε ἀπάνω σὲ δυὸ του δάχτυλα τὴν ἀλυσίδα τῶν κλειδιῶν του...

Ἐνόσφ μιλοῦσε ἡ θειά Ἐλέγκω, ξεχειλιστὴ ἀπάνω στὴν καρέκλα κοντὰ στὸ κρεβάτι τῆς Βεργινίας, τὰ μάτια τοῦ Νίκου κύτταζαν τὴ σειρὰ κουμπάκια, τῶνα κοντὰ στᾶλλο, ποῦχε μπροστὰ τὸ σταχτὶ πολκάκι τῆς Λιόλιας, ποὺ τῆς ἦτονε μικρὸ καὶ τὴν ἔκοβε φοβερὰ στὶς ἀμασχάλες: στὴν κάθε της ἀναπνοὴ τὰ κουμπάκια σπαράζανε μέσα στὶς κουμπότρυπές τους, σάμπως τὰ στηθάκια της τᾶγουρα νὰ ὀρίμαζαν ἐκεῖ μπροστὰ στὰ μάτια του καὶ νὰ γυρεύανε νὰ κάμουνε φτερά νὰ πετάξουν...

Λαχτάρα μου! — — —

Ἡ Βεργινία ἦτον πολὺ ξαναμμένη καὶ μιλοῦσε μὲ κόπο, μὰ καὶ μὲ μιὰ ξεχωριστὴ ζωηράδα, λὲς καὶ μάζευε ὅλη της τὴ δύναμη γιὰ νὰ κρύψει ἀπ' τοὺς ξένους τὸ χάλι της.

Σὰν τὰ ἀποείπανε, σηκώθηκε ἡ θειά 'Ελέγκω νὰ φύγη· φίλησε τὴ Βεργινία :

— Θᾶρχωμαι, Βεργινίτσα μου, νὰ σὲ βλέπω πιὸ συχνὰ τώρα· νὰ βλέπω καὶ πῶς τὰ πάει κ' ἡ Λιόλια. Μὴ σεκλειτίζεσαι! περαστικά εἶναι. Νὰ κ' ἐμένα πού με βλέπεις τόση κι ἄλλη τόση, τὰ ἴδια δὲν τράβηξα τὸ πρῶτο χρόνο τῆς παντρειάς μου ; Θὰ πῆς πὼς δὲν ἔκανα παιδιά!—Ξορκισμένα νᾶναι ! Ὁμοῦ ἔχης τὸν ἄντρα σου, τί ἄλλο θέλεις ; γιὰ μελᾶ μόνο ; ... Κ' ἐσὺ, Λιόλια, τὸ νοῦ σου ! νὰ κυττᾶς τὴ Βεργινία πού τὴν εἶχα σὰν παιδί μου—προσεχτική καὶ πρόθυμη σὰν κορίτσι τοῦ σπιτιοῦ. Κι ὅ,τι σοῦ πῆ ὁ Κύρ Νίκος πού εἶν' ὁ καημένος κι αὐτὸς σαστισμένος ... Ἀπὸ νοικοκυριὸ πιά ἄλλο τίποτα, Βεργινίτσα μου. Τὴν ἔχω στρωμένη. Ἄμ τὰ ξέρεις δὰ κ' ἐσύ!... Περστικά Κύρ Νίκο! αὐτὰ ἔχ' ἡ παντρειά. Μικρὸς-μικρὸς μπῆκες στὰ βάσανα, ἐ-ε-έχ! Ὅποιοι τρώει τὰ καρῦδια σπάνει καὶ τὰ τσέφλια, Κύρ Νίκο μου-οὔ! ...

Καὶ βγῆκεν ἔξω, σκασμένη στὰ γέλοια γιὰ τὰστεῖο τῆς.

Κι ἀπόμειναν οἱ τρεῖς μονίχοι—

Τῆς φώναξε ἀχνὰ τῆς Λιόλιας ἡ Βεργινία καὶ τῆς εἶπε νὰ πάρῃ τὰ κλειδιά, νὰ βγάλῃ λάδι ἀπ' τὸ ντουλάπι τῆς κουζίνας καὶ νὰ ψήσῃ τὰ ψαράκια πούχε φέρει ὁ Νίκος ἀποβραδύς, νὰ βράσῃ τὸ γάλα καὶ ταυγά...

Τὰ γλήγορα κι ἀλαφρὰ πατήματά τῆς ἀπηχῆσανε στὰ σανίδια τῆς κάμαρης κ' ἔξω στὶς πλαῆκες τῆς αὐλῆς. Καὶ σὲ λίγο ξανᾶρθε μέσα καὶ ρώτησε τὴ Βεργινία νὰ κάμῃ λίγα ψάρια καὶ στὴ σκάρα μετὸ λεμόνι; καὶ πάλι τὰπ-τὰπ-τὰπ ἔκαναν τὰ βήματά τῆς... κ' ἔκανε ἄνεμο μετὴν κοντὴ φουστίτσα τῆς, σὰ γοργοδιάβαινε μετὰ κλειδιά κουνουνιστὰ στὴν τσέπη τῆς ποδιάς τῆς πού ἡ πρώτη τῆς δουλειὰ ἦτον νὰ τὴ βγάλῃ ἀπὸ τὸ μπογαλάκι πούχε φέρει μαζί τῆς καὶ νὰ τὴ φορέσῃ...

.. Ἐνας ἀέρας ἀλλοιώτικος, σὰν κάποιο φῶς μπῆκε στὸ σπίτι πού ὡς τώρα ἦτον ἀφώτιστο, πνιγμένο ἀπ' τὴν περίχυτη κούραση καὶ τὸ βαστηγμένον πόθο τῆς ἄρρωστης γυναίκας.

Ὅταν γύρισε ὁ Νίκος ἀπ' τὸ μαγαζί, ἔλαμπε ἀπὸ τάξη καὶ

Ἡ Κερένια Κούκλα

πάστρα ἢ κάμαρη πού δύο μέρες τώρα εἶχε μείνει ἀσυγύριστη : μιὰ γλυκεῖα ἡσυχία ἦτον πεσμένη ἀπάνω στά ἐπιπλα, στίς Βεργινίας τὸ κρεββάτι, μὲ τὴν ἄσπρη κουβέρτα ὄμορφα τετωμένη, καὶ στὸ πρόσωπο τῆς Βεργινίας ἀκόμα ποῦτον πιὸ ἄσπρο ἀπ' τὸ προσκέφαλό της, τὰναπουπουλιασμένο.

Αἰσθάνθηκε τότες ὁ Νίκος πὼς δὲν ἦτον πιά μονάχος στὸ σπίτι μ' αὐτὸν τὸ μυστηριώδικο ἐχθρό, τὴν κρυφὴ ἀρρώστια πού ἔτρωγε τὸ κρέας τῆς γυναίκας του κάτω ἀπ' τὸ πετσί της καὶ τῆς ἔπινε τὸ αἷμα καὶ τὴ νειότη της.

Γύρισε ἡ Βεργινία τὸ κεφάλι της νὰ τονὲ χαιρετήση καὶ φάνηκε τὸ ἄσπρο τῶν ματιῶν της σταχτερό, χωρὶς λάμψη κ' ἡ κόρη ξέχρωμη, σὰ νάταν ἡ κόρη καὶ τὰσπράδι ἓνα πρᾶμα. Ἄνοιξε τὰ χεῖλια της τὰ παννιασμένα νὰ τοῦ χαμογελάση κ' εἶδε ὁ Νίκος τὰ γούλια σὰν ἀπὸ ξέθωρο, σβησμένο κοράλλι, ποῦγκαναν τὰ δόντια της νὰ φαίνονται κατακίτρινα.

Τί λύπη ! τί λύπη ! — — —

Κ' ἡ ματιά του ἔπεσε καὶ στὸ πρόσωπο τῆς Λιόλιας, πού μόλις μῆλκε αὐτὸς μέσα, σηκώθηκε ἀπ' τὴν καρέκλα κοντὰ στὸ κρεββάτι πού καθόταν κ' ἔρραβε καὶ τονὲ χαιρέτησε μ' ἓνα βυσσινὺ χαμόγελο, ρίχνοντας μὲ τὸ χέρι πίσω κάτι σγουρόμαλλα ἀπ' τὸ μέτωπό της. Καὶ τὸ χαμόγελο αὐτό, ἡ ὄψη της ἡ ἀνθισμένη σὰ νὰ τὸν ξεκούρασαν ἀπ' τὴ λύπη του μονομιᾶς, σὰ νὰ τοῦδωσαν κάποιον θάρρος ἀλλοιώτικο καὶ μίαν ἐλπίδα ἀόριστη γιὰ κάτι καλὸ ποῦτونه νᾶρθη, ἀφάνταστο.

Ἄθελα, ἐκεῖ ποῦ κάθησε νὰ φάη, ἀκολουθοῦσε μὲ τὸ βλέμμα του τὴ Λιόλια πού μπαινόβγαине κ' οἱ ματιές του ἀκκουμπούσανε σκεπτικὲς στά καστανά της : τὰ μαλλιά, πού τᾶξε σηκωμένα πίσω ἀψηλὰ σὲ μιὰ χοντρὴ πλεξοῦδα, κ' ἔπειτα πάλι ἔπεφταν ἀπάνω στὸ στενὸ της τὸ πολκάκι, στά κουμπάκια πού σπαράζανε σὲ κάθε ἀναπνοή της...

Κ' ἡ Λιόλια κάθε τόσο ἔλεγε μὲ μιὰ φωνὴ χαμηλὴ καὶ τραγουδιστή :

— Κυρία Βεργινία ! νὰ σᾶς φέρω τώρα τὸ ζουμί σας ;...

Νὰ σᾶς κόψω τὴ μπιρζόλα σας ; Νὰ βάλω νὰ ζεσταθῆ τὸ γάλα σας ἢ τὸ θέλετε τὸ βράδυ ;... Θὰ τοῦ φθάσῃ τὸ φαῖ τοῦ Κυρίου Νίκου ἢ νὰ τοῦ ψῆσω καὶ δυὸ αὐγά ;...

— Πῶς νὰ δῆ ὁ Νίκος τᾶσπρα μάτια τῆς Βεργινίας καρφωμένα ἀπάνω στὸ πρόσωπό του, ἀφοῦ κύτταζε ἄλλοῦ ; Τὸ περίεργο μόνον εἶναι πῶς δὲν ἀνταμωθῆκαν οἱ ματιές του ἀπάνω στῆς Λιόλιας τὸ κορμί, γιατί καὶ τῆς Βεργινίας τᾶσπρα μάτια περπατούσανε μαζί μὲ τὰ καμώματα τῆς Λιόλιας καὶ πήγαιναν ἀπ' τὴ Λιόλια στὸ Νίκο καὶ πίσω...

Ἦ σκεπτικὰ μάτια τοῦ νέου ἀγοριοῦ, τί φταῖτ' ἐσεῖς ποὺ γλυκαινόσαστε, σὰν ἦσαστε πρῶτα πικραμένα καὶ τυφλὰ ἀπ' τὸ σκοτάδι κ' ἔξαφνα ἀγναντεύετε ἓνα λουλουδι γλυκὸ ποὺ σιγοκαμπαίνει μέσα στὴν αὐρα τῆς ψυχῆς σας ;... Λάμπει πάλι χρυσὸς ὁ ἥλιος τῆς νεότητός σας καὶ ξυπνάει ἡ λαχτάρα σας σὰν κάποια μοσχοβολιὰ ποῦτον κρυμμένη βαθιὰ-βαδιὰ κάτω ἀπὸ τοὺς μαρμαμένους μενεξέδες...

Κ' ἡ Βεργινία εἶδε τὰ μάτια τοῦ ἀγοριοῦ της νὰ γλυκαινῶνται, νανοίγουνε διάπλατα σὰν ἄνθη στὸν ἥλιο, ὅταν ἀκκουμποῦσαν ἀπάνω στὰ μαλλιά τῆς Λιόλιας καὶ στὰ χεῖλια της τὰ ὑγρά κὶ ἀνοιγμένα πάντα σὰν κόκκινα ἀνθόφυλλα καὶ στὸ πολκάκι της μὲ τὴ σειρὰ κουμπάκια, καὶ δὲν ἔβλεπε πιά τίποτε ἄλλο ἀπ' ὅσα ἦτανε γύρω της κὶ ἀπ' ὅλη τὴ ζωὴ ποὺ εἶχε ἀκόμα μέσα της κὶ ἀπ' ὅλη τὴν ἀρρώστια ποὺ τῆς εἶχε ζωσμένο τὸ κορμί της καὶ τῆς τῶτρωγε—τίποτα ! ἔξὸν αὐτὸ μονάχα...

— Ποῦ θὰ τὴ βάλωμε νὰ κοιμηθῆ, εἶπε ἡ Βεργινία τοῦ Νίκου, ἅμα ἦρθε τὸ πρῶτο βράδυ. Καὶ σὰ νᾶπαντοῦσε γι' αὐτόν, πρόσθεσε μὲ βία : Στὴν κουζίνα εἶναι πλάκες καὶ δὲν ἔχομε στρίποδα.. οὔτε καὶ ροῦχα—

— Νὰ πέση στὸ κρεββάτι μαζί σου κ' ἐγὼ στρώνω χάμα.

Ἡ Βεργινία κούνησε τὸ κεφάλι της πὼς «ὄχι»—

— Τότε νὰ στρώσῃ τὴν ἀντρομίδα μπροστὰ στὸ κρεββάτι κοντὰ σου, μήπως καὶ θελήσῃς τὴ νύχτα τίποτις...

— Δὲ φθάνουν οἱ κουβέρτες —

— Τῆς δίνουμε τὸ πάπλωμα κ' ἑμεῖς σκεπαζόμαστε μὲ τὸ νυφικό μας.

Μιά λάμψη πέρασε ἀπὸ τὰ ξεθωριασμένα μάτια τῆς Βεργινίας σὰν ἀντιφλεγγιά ἀπὸ κάποια φλόγα ποῦκαιγε ἄσωστη σὶὰ βάρθη τῆς ψυχῆς της...

Ἔτσι κοιμήθηκαν ἐκείνη τῆ νύχτα ἡ ἄσπρη Βεργινία καὶ ὁ μαυρειδερός ὁ Νίκος σκεπασμένοι μὲ τὸ νυφικό τους πάπλωμα ἀπὸ ἀτλάζι γαλάζιο, μὲ κίτρινη φόδρα, μὲ τοὺς πολλοὺς μπακλαβάδες καὶ τὶς ὀμορφες στριφοτροφῆς ὀλόγυρα, πού ἀπ' τῆ νύχτα τοῦ γάμου τοὺς ἔμενε κλεισμένο μὲς τὸ σεντοῦκι καὶ μόνο κάθε μεγάλη σχόλη στρωνόταν ἀποπάνω ἀπ' τὸ κρεββάτι καὶ ἄπλωνε τῆ γλυκειά του λάμψη σὰ θάλασσα Κυριακάτικη...

Ἀλήθεια σὰ θάλασσα γαλάζια καὶ ἐκοιτακὴ ἔμοιαζε καθὼς ἦτονε φαρδὺ καὶ μακρὺ καὶ χυνόταν ἴσαμε κάτω στὸ πάτωμα.

Τοῦ Νίκου, ποῦτονε γυρισμένοι κατὰ τὸν τοῖχο, μόλις φαινότανε λίγο τὸ κατσαρὸ μαλλὶ πού τ'ἔχε τοῦφφα πάνω ἀπ' τὸ μέτωπο. Μὰ τῆς Βεργινίας τὸ πρόσωπο ἦτον ὄλο ἀπόξω, σὰ νὰ φοβότανε μὴν πνιγῆ, καὶ ἄσπριζε σὰ μιὰ χοῦφτα ἀφρός ἀπάνω σ' ἓνα κῦμα ἀπλωτό—ἀφρός πού δὲν ἤθελε νὰ λυώση. Καὶ στὰ βάρθη του αὐτὸ τὸ κῦμα ἔκρυβε τῆ δύναμη καὶ τὴν ἀρρώστια—κ' ἡ ἀρρώστια λαχταροῦσε τῆ δύναμη, τὴν κοιμισμένη... Καὶ τὸ κῦμα ἔπεφτε ἀπὸ πάνω ἀπὸ τῆς Βεργινίας τὸ ἀδυνατισμένο κορμὶ καὶ φιλοῦσε τῆς Λιόλιας, πού κοιτότανε στὸ πάτωμα, τὸ γλυκὸ παρθενικὸ κεφάλι...

Ὅλη τῆ νύχτα τὰ μάτια τῆς Βεργινίας ἀσπρίζανε μὲς στὸ σκοτάδι πού χύθηκε βορὺ καὶ βοιερὸ σὰν ἀπόσβησε τὸ καντήλι, ὀρθάνοιχτα.. κ' ἔκαναν τὸν ἴδιο δρόμο ποῦκαναν ὅλη τὴν ἡμέρα: ἀπ' τὸ μέρος τοῦ Νίκου κατὰ τὸ μέρος τῆς Λιόλιας—χωρὶς νὰ βλέπουν... ὡς πού ξημέρωσε— —

Καὶ περνοῦσαν οἱ μέρες...

Ὅταν ὁ Νίκος τῆ ρωτοῦσε τώρα τῆ Βεργινία πῶς ἦτον καὶ τῆς μιλοῦσε μὲ τόση γλύκα, μὲ τόσα πολλὰ λόγια—αὐτὸς πού

ἄλλη φορὰ σὲ μιὰν ἑβδομάδα μέσα δὲν εὔρισκε τόσες λέξεις νὰ τῆς πῆ—καὶ μὲ μιὰν ἠχερῆ φωνὴ πού σὰ νάτρεμε κρουσταλλένια κάτι χαρούμενο μέσα τῆς, καὶ μονάχος του τῆς ἔδινε νὰ παίρῃ τὰ γιαιτρικά τῆς καὶ τῆς μετροῦσε τὶς στάλες σὰ νὰ τὶς χαιρόταν κι αὐτὲς ἀκόμα, καὶ τῆς ἔκοβε τὴ μπριζόλα καὶ τῆς βαστοῦσε τὸ πιάτο τῆς σουπας τῆς μὲ τὸ χτυπητὸ αὐγὸ, γιὰ νὰ μὴ σηκῶνῃ πολὺ τὸ χέρι τῆς καὶ κουράζεται,—ἡ Βεργινία κυττοῦσε μονάχα τὰ μάτια του. Καὶ πολλὰς φορὰς συνέβηκε νὰ χυθῆ τὸ γιαιτρικὸ κ' ἡ σουπα ἐπάνω τῆς, γιὰτι κι αὐτὸς κυττοῦσε ἀλλοῦ — —

Καὶ περνοῦσαν οἱ νύχτες...

Τί νύχτες ἦταν ἐκεῖνες! Δὲν ἦτον ὁ Νίκος πού κοιμότανε στὸ πλευρὸ τῆς;—τόσο βαθιά, τόσο βαθιά!—Γιὰτι δὲν τὴν ἔσφιγγαν τὰ δυνατὰ του χέρια σὰν πρῶτα; γιὰτι δὲ γύρευαν τὰ χεῖλια του τὰ δικὰ τῆς;—τὸ ζεστὸ κορμί του τὸ δικό τῆς πού κρύωνε αἰωνίως;... Ἄχ, ἡ Πίκρα κ' ἡ Σιγαλιὰ κάθονταν ἄγρυπνες στὸ προσκέφαλό τῆς καὶ τῆς ἔπιαναν τὰ στήθια καὶ τῆς πάγωναν τὰ χέρια ἴσαμε τὰ νύχια..καὶ τὴν καρδιὰ τοῦ Νίκου—

Ἢ Ὀλη ἡ ζωὴ πού τῆς ἔμενε εἶχε μαζευτῆ αὐτὸν τὸν καιρὸ στὰ μάτια τῆς: αὐτὰ μιλοῦσαν, αὐτὰ φώναζαν, αὐτὰ ἔτρεχαν ἀπάνω-κάτω καὶ σηκῶνανε χέρια παρακαλεστά, αὐτὰ σπάραζαν καὶ σβήνανε λιγούθυμα. Ἢ ἴδια δὲν εἶχε πιά δύναμη νὰ τὰ κἀνῃ ὄλ' αὐτὰ κ' ἡ φωνὴ τῆς δὲν μπόραγε νὰ πῆ τὰ ὅσα ἤθελε...

Δὲν πέρασαν δεκαπέντε μέρες, κ' ἡ Βεργινία κατάλαβε πὼς γιὰ νᾶναι τοῦ Νίκου τὰ μάτια πάντα γλυκὰ σὰν τώρα κ' ἡ φωνὴ του τόσο διάτορη καὶ κρουσταλλένια καὶ κρυφοχαρούμενη, αὐτὴ ἦτόν πιά περιττὴ—καὶ κατάλαβε τότες πὼς δὲν τῆς χρησίμεινε πιά οὔτε τῆς ἴδιας νὰ ξαναῦρη τὴν ὑγεία τῆς.

Κι αὐτὸ τὴν ἔρριξε πιὸ βαριὰ κάτω.

Ἢ Ὄταν ξαναῦρε ὁ γιαιτρὸς τῆς ἔγραψε κι ἄλλη Δακτυλίτιδα, κάθε δυὸ ὥρες τώρα, καὶ πάλι δυναμωτικὰ κ' εἶπε νὰ μὴ σηκωθῆ ἄπ' τὸ κρεβάτι—μὰ καὶ νὰ ἤθελε, μποροῦσε;—

Καὶ ὁ Νίκος καθεμέρα γινόταν πιὸ πεταχτός, πιὸ χαρούμενος. Σὰν περπατοῦσε στὸ δρόμο ἀνασήκωνε τὶς φτέρνες πρὶν νάγγι—

ἔχουν τὸ χῶμα, ἔρριχνε πίσω τὸ κεφάλι καὶ κύτταζε ὀλόγυρα μὲ μάτια φεγγερά νὰ δῆ τὸν κόσμον ὅλο ποῦτونه δικός του . . . καὶ ἀνάσαινε βαθιὰ μὲ τὰ ρουθούνια διάπλατα, σὰ νὰ μὴν τοῦφθανε ὁ ἀέρας γύρω γιὰ τὰ δυνατὰ πλεμόνια του... Στὸ μαγαζὶ τοῦ λέγανε : «Μωρὲ Νίκο ! τί ἔπαθες, μωρὲ Νίκο ; μπᾶς καὶ σοῦρθε καμμιὰ κληρονομιά ;» —Κι' αὐτὸς γελοῦσε : « Ἐγὼ τί ἔπαθα, γιὰ ἐσεῖς τί πάθατε καὶ κοιμόσαστεν ὀρθοί ! »

Νὰ τονὲ βλέπατε πῶς ἔπιανε τὸ σκαρπέλλο καὶ τὴ σγόρμπια στὸ χέρι καὶ τὰ χτυποῦσε μὲ τὴ ματσόλα μὲς τὸ ξύλο σὰ νὰθελε νὰ τὰ κάμῃ ὅλα τρίψαλα ! Ὁ μάστορας τοῦ φώναζε : « Ἐὶ ! Νίκο ! ἔχει ἑκατὸ δραμὲς αὐτὴ ἡ καρδιά ! Δὲν εἴμαστε, καλά, λέω ἴγώ ! » Αὐτὸς ὅμως μάζευε τὰ χαλινάρια του τὴ στιγμὴ ποῦπρεπε καὶ γύριζε τὰργαλεῖο μὲ μιὰ στρογγυλὴ καὶ τρυφερὴ κίνησι σὰν ἀγκάλιασμα, γλήγορη καὶ ἀπαλὴ σὰ χὰδι κρυφὸ, καὶ ἔξυνε καὶ ἔγλυφε τὸ αὐγὸ πού σκάλιζε καὶ τὴν ἀχιβάδα καὶ τὸ φλασκόφυλλο καὶ τὸν ἄκανθο, ὡς πού τὸ σίδερο γινότανε φωτιὰ μέσα στὰ χέρια του. Καὶ τὸ ζεστὸ σίδερο φιλοῦσε, φιλοῦσε τὸ ξύλο καὶ αὐτὸ γινότανε μαλακὸ καὶ γλυκὸ, σὰ νὰ ζωντάνευε, καὶ ἀνοιγε, σὰν τὰχεῖλι στὰ φιλιὰ, καὶ ἔβγαιναν ὅλο φυλλαράκια καὶ βλαστοὶ πανώριοι, μυριοπερίπλοκοι, καὶ ρόδια καὶ σταφύλια, πού χύνονταν ἀπὸ ἓνα κέρασ, καὶ γυναῖκες μὲ βυζιὰ πεταχτὰ καὶ Κένταυροι μὲ τίς οὐρὲς ὀρθὲς καὶ μὲ τόξα πού σαίττευαν ἀόρατους ἐχθροὺς καὶ ἀγριάνθρωποι μὲ τράγινα μεριὰ καὶ μυτερὰ αὐτιά καὶ Χίμαιρες καὶ Σφίγγες μὲ φτερά . . . Πόση δουλειὰ ἔβγαινε τώρα ἀπὸ τὰ χέρια του !

Κι ὅμως πρῶτος ἀπ' ὅλους, μόλις βαροῦσε ἡ καμπάνα, τὰ βροντοῦσε ὅλα χάμω καὶ ἔτρεχε σπίτι, κόβοντας δρόμο ἀπ' τὴν Πλάκα καὶ τὴν Ἁγία Αἰκατερίνη καὶ ἔπειτα πίσω ἀπ' τὸ Στρατιωτικὸ Νοσοκομεῖο, γιὰ νὰ οἰκονομήσῃ καὶ τὸ καθημερινὸ ἔξοδο τοῦ τροχιόδρομου — καθὼς ἔλεγε στὸν ἑαυτό του. Μὰ ἀλήθεια ἦτον πὼς τοῦρχόταν ἔτσι νὰ κουνηθῆ, νὰ τρέξῃ, καὶ δὲν τονὲ βαστοῦσε πιά στὰ καπούλια τοῦ Κωλοσούρητῃ νὰ κἀνῃ χάζι τὰ σκέρτσα του !!

Ἐμπαινε στὸ σπίτι σὰν ἀνεμοστρόβιλος! . . βροντοῦσε τὶς πόρτες καὶ τὶς καρέκλες . . γελοῦσε μὲ τὸ καθετὶ καὶ μὲ τὴν ἀρρωστη ἀκόμα τὴ Βεργινία.

— Σὰ λεμόνι μου εἶσαι πάλι σήμερα Βεργινίτσα μου! — θὰ σὲ στίψω νὰ σὲ κάνω λεμονάδα —

Καὶ σὲ λίγο πάλι ἔλεγε:

— Μπα δὲν ἔχεις τίποτις! Ἄπ' τὴν ἡμέρα πού μπῆκε ἡ Λιόλια στὸ σπίτι εἶσαι πολὺ καλύτερα. Καὶ τὰ προχτὲς σὰν ἦρθε ἡ θειά Ἐλέγκω μονάχη σου τῆς τῶπες. Δὲν λέω ἀλήθεια; Νὰ πού γελαῖς κ' ἡ ἴδια! — γελαῖς, ἔ;!

Μὰ τῆς Βεργινίας τὸ πρόσωπο καθεμέρα γινόταν πιὸ ἄσπρο, πιὸ διάφανο. Κάτι γοῦβες γαλάζιες φανήκανε στὰ μηλίγγια. Τὰ μάτια τῆς ἀπὸ κάτω ἦγαν μαῦρα πρὸς τὸ μενεξελύ, σὰ χτυπημένα, τὰ βλέφαρα μὲ πρισμένους γύρους βυσσινοὺς — κι αὐτὰ ἦταν τὰ μόνα χρώματα ποῦχε ἀπάνω τῆς. Τὸ στόμα τῆς ἔδειχνε κυρτωμένο σ' ἓνα τόξο, πού θάτον ἀκόμα πιὸ τρομερὸ ἂν ἦτονε γέλοιο κι ὄχι κλάμα βαστηγμένο μιᾶς ψυχῆς πού σπάραιζε . . .

Τώρα ὁ Νίκος ἐρχόταν τὸ ἀπόγεμα ἀπὸ νωρὶς στὸ σπίτι πολλὰς φορὲς καὶ δὲ ματάβγαινε καθόλου ὕστερ' ἀπ' τὸ γιόμα. Εἶχαν τώρα λέει λιγώτερη δουλειὰ στὸ μαγαζί, γιατί ὁ πλούσιος ποῦχτιζε ἓνα σπίτι παλάτι τοῦ Μακρυγιάννη καὶ πού τοῦ σκάλιζε ὁ Νίκος τὶς δρυῖνες πόρτες γιὰ ὄλο τὸ σπίτι καὶ τοὺς καρυδένιους ταμπλάδες τῆς τραπεζαρίας, εἶχε γράψει στὴν Εὐρώπη γιὰ ἰδιαίτερη ξυλεία κι ἀργοῦσε νάρθη. Ἔτσι ἔπαιρνε κι αὐτὸς τὰ σχέδιά του σπίτι καὶ καθόταν καὶ χαράκωνε καὶ φωτόσκιαζε κ' ἔσβηνε μὲ τὴ γομμαλάστιχα ἴσαμε πού βράδιαζε — καὶ δουλεύοντας σφύριζε ἀκατάπαυτα, σὰν τὸν κότσυφα . . .

Ἡ Λιόλια περνοῦσε ἀπὸ μπροστὰ ἀπ' τὸ τραπέζι του καὶ κρυφοκυττοῦσε τὶς ζωγραφιὰς ποῦφτειανε ὁ Νίκος. Καὶ ἅμα ἔβλεπε πὼς ὁ Νίκος περισσότερο αὐτὴν κυττοῦσε παρὰ τὴ μύτη τοῦ μολυβιοῦ του, κοκκίνιζε ὡς ταῦτιά.

Καὶ ὄχι μόνο τότες . . . Ἄμα θ' ἀνοιγε τὴν πόρτα ὁ Νίκος νὰ μπῆ στὸ σπίτι κι ἀκουγόταν ἡ φωνή του, μόλις πού τῆς ἔλεγε

κουβέντα ἢ τῆς ἔδινε τίποτα στὸ χέρι, αὐτὴ γινόταν παπαροῦνα. Κ' εὗρισκ' αἰτία καὶ ξέφευγε ἀπ' τὴν κάμαρη κ' ἔτρεχε κάτω στὴν κουζίνα. Κι ἀπὸ κάτω, ἀπὸ τὸ ὑγρὸ καὶ σκοτεινὸ ὑπόγειο, ἀκούγονταν σὲ λιγάκι ἢ φωνὴ τῆς νὰ τραγουδῇ κρουσταλλένια, ὅπως τραγουδεῖ ἓνα καναρίνι μέσα στὸ κλουβί του. Μὰ μόλις ἀνέβαινε ἀπάνω στὴν κάμαρη, σὴναινε — ὅπως σὴναινε τὸ καναρίνι ὅταν τοῦ ρίχνουν ἀποπάνω ἓνα σεντόνι — —

Κι ὁ Νίκος ἄφηνε τὴ δουλειά του, ἔκοβε τὸ σφύριγμα κι ἀφηγκραζόταν τῆς Λιόλιας τὸ τραγοῦδι καὶ θυμόταν τὶς παλιές του τὶς καντάδες καὶ τοῦρχότανε νὰ τραγουδήσῃ μαζί τῆς. . .

Κ' ἡ Βεργινία θυμόταν τὰ τραγοῦδια τοῦ Νίκου — κ' ἔχωνε τὸ κεφάλι τῆς κάτω ἀπ' τὸ γαλάζιο πάπλωμα, σὰ νὰ ναυαγοῦσε μέσα σ' ἓνα κῆμα ἀπελπισίας — — —

Ἦτονε Φλεβάρης τώρα κι ἀποκριές!

Τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς ἄργησε νὰ γυρίσῃ ὁ Νίκος τὸ μεσημέρι. Κάποιος χτύπησε τὴν πόρτα ἀπέξω! Τρέχει ἡ Λιόλια νᾶνοϊξῆ . . . καὶ γιομίζει ἀπὸ χαρτοπόλεμο καὶ μπαίνει ὁ Νίκος σκασμένος στὰ γέλοια πού ἔκαμε τὴ Λιόλια καὶ τρόμαξε. Μύριζε ὁ Νίκος δυνατὰ κρασίλας. Ἔπειτα πῆγε καὶ στῆς Βεργινίας τὸ κρεβάτι καὶ τὴν πασπάλισε κι αὐτὴ μὲ τὰ πολὺχρωμα χαρτάκια. Ἔτσι φαινόταν ἀκόμα πιὸ κίτρινη, σὰ λείψανο μασκαρεμένο.

— Μ' ἤρε στὸ δρόμο ἡ θειά Ἐλέγκω, εἶπε ὁ Νίκος. Θάρθη μοῦπε σὶς τρεῖς νὰ πάρῃ τὴ Λιόλια νὰ πᾶνε νὰ δοῦνε μασκαράδες ἀπὸ ἄνα σπίτι πού τὴν προσκάλεσε μιὰ γνωστή τῆς. . . καὶ νὰ πᾶω λέει ἐγὼ τὸ βράδυ νὰ τὴνὲ φέρω. . .

Καθῆσανε νὰ φᾶνε.

Στὸ φαί ὁ Νίκος περισσότερα γέλοια ἔκανε παρὰ μπουκιές ποῦβαζε στὸ στόμα του· κρασί ὅμως ἔπινε μπόλικο. Γελοῦσε μὲ τὴ Βεργινία πού μασσοῦσε τὴν μπριζόλα τῆς μὲ τὸ χαρτοπόλεμο στὰ μαλλιά, μὲ τὴ Λιόλια πού θαρροῦσε πὼς ἔπεφταν τὰ χαρτάκια ἀπὸ πάνω τῆς μέσα στὸ φαί τῆς κι ὅλο τινάζόταν — ἐνῶ τῆς τᾶρριχνε αὐτός, χωρὶς νὰ τὸ παίρνῃ χαμπάρι.

Καθὼς σηκωθῆκαν ἀπ' τὸ τραπέζι κ' ἔμεινε ἡ Λιόλια μιὰ στι-

γμή γυρισμένη, χώνει τὸ χέρι του ὁ Νίκος στὸ λαιμὸ τῆς βαδιά καὶ τῆς γιομίζει τὴν πλάτη κομφετί. Ἐβγαλε τὶς φωνὲς ἡ Λιόλια κ' ἔτρεξε μὲ τὰ γέλοια κάτω στὴν κουζίνα. Ὁ Νίκος ἀπὸ πίσω. Τὴν κυνηγοῦσε στὴν αὐλὴ κι αὐτὴ ξεφώνιζε ἀπ' τὰ γέλοια. Ξαναμπήκανε μέσα στὴν κάμαρη κ' ἔτρεξε ἡ Λιόλια νὰ φυλαχτῆ κοντὰ στὴ Βεργινία, πίσω ἀπ' τὸ κρεβάτι. Ἦτον κατακόκκινη, σὰ μαγιατικό τριαντάφυλλο χιονισμένο ἀπ' τὰ χαρτάκια· τὰ μαλλιά τῆς στέκονταν ἀνάερα σὰ χρυσὸ σύννεφο. Αἰσθανόταν τὸ κεφάλι τῆς κουδοῦνι ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσυνείθιστη ἀγαλλίαση ποὺ τῆς ἔκανε σχεδὸν τρόμο —

.. Σὰν ἀντίκρισε τὰ μάτια τῆς Βεργινίας ποὺ εἶχε ἀνασηκωθῆ στὸ προσκέφαλο κ' ἔσφιγγε μὲ τὸ χέρι τὸ στῆθος τῆς, τὰ ρόδα τοῦ προσώπου τῆς μονομιᾶς ξεφύλλισαν .. τῆς ἦρθαν τὰ κλάματα κ' ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ μὲ τὸ πρόσωπο μὲς τὶς κουβέρτες —

Πῆγε ὁ Νίκος κοντὰ τῆς νὰ τῆς πῆ πὼς δὲν τ'ᾔθελε νὰ τὴν πικράνῃ. Μὰ ἡ Βεργινία τοὺς κύτταξε καὶ τοὺς δυὸ ἔτσι ἀλλοιωτικά! —

Τὸ κεφάλι τοῦ Νίκου ἦτονε βαρὺ. Τὸν εἶχαν κεράσει τὸ πρῶν οἱ φίλοι, ἦπιε καὶ τὸ μεσημέρι, ζαλιστῆκε κι ἀπ' τὸ τρέξιμο ... Ἐπεσε στὸν καναπέ κι ἀποκοιμήθηκε — — —

Ἦρθε ἡ κυρὰ Ἐλέγκω κ' ἔφυγε μὲ τὴ Λιόλια — κι ὁ Νίκος δὲν τὸ πῆρε χαμπάρι. Ὅταν ξύπνησε καὶ εἶδε ποῦτ' ἄνε φευγάτες, τοῦ κακοφάνηκε. Κατέβηκε στὴν αὐλὴ κ' ἔβαλε τὸ κεφάλι του κάτω ἀπ' τὴ βρύση. Ἐπειτα ἦρθε μπροστὰ στὸν καθρέφτη καὶ χτενίστηκε καὶ συγυρίστηκε γιὰ ὄξω· ἔβαλε καὶ τὴν πεταλοῦδα του νὰ καθήσῃ ἀνάλαφρα ἀπάνω στὰ βρεμμένα κατσαρὰ μαλλιά του.

— Πάω νὰ σοῦ φέρω τὴν Κερὰ-Δημήτραϊνα ἀπὸ πλαῖ ἢ καμμιανὴ τῆς κόρη νὰ σοῦ βαστήξῃ συντροφιά. Ἄλλὰ ποῦ αὐτές! — ἄμδὲ θᾶναι σπῖτι τέτοια μέρα! ... Ἄν δὲν τὶς βρῶ, νὰ πρᾶσω νὰ πῶ τῆς Εὐρυδίκης; .. Δὲν τὴ θέλεις; — Μὰ δὲν μπορεῖς νὰ μείνῃς καὶ μονάχη σου! μήπως καὶ θελήσῃς τίποτα ὡς ποῦ νὰ γυρίσωμε

μὲ τὴ Λιόλια . . . Τάχεις ὅλα κοντά σου, ὅ,τι σοῦ χρειάζεται ; — Δὲ θάρρησωμε !

Καὶ βρόντηξε πίσω του τὴν πόρτα.

Σὲ λίγο ἦρθε ἡ Εὐρυδίκη, ἡ καπελλοῦ (ποῦ κάλλιο νὰ μὴν ἐρχότανε), μὲ κάτι τσουλούφια ὡς μέσα στὰ μάτια καὶ μὲ μάγουλα μπλοῦ ἀποκάτω ἀπὸ τὴ μπούδρα — μιὰ ξεμπερδεμένη ποῦ φαινόταν πῶς εἶχε περάσει διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου καὶ πολλῶν ἀντρῶν «νόον καὶ ἄστεα» γνώρισε. Δύο φορὲς ζωντοχήρα, ἂν θέλετε ! «Καθὼς κατήντησαν τώρα οἱ ἄντρες, ἔλεγε, κάλλιο νὰ μὴ παντρεύεται μιὰ κόρη· δὲν ἐννοοῦν τί θὰ πῆ γυναικεία ψιχή». — Μὰ δὲν τὴν ἐμπόδιζε αὐτὸ νὰ κἀνη τὴ μισοκακόμοιρη : αὐτὴ νὰ βγῆ ἔξω τέτοια μέρα ! .. καὶ ὁ Κύριος Νίκος νὰ μὴν ἐρχότανε νὰ τὴν παρακαλέσῃ, αὐτὴ τῶχε σκοπὸ νᾶρθη νὰ καθήσῃ μὲ τὴν ἀγαπημένη της τὴ Βεργινία . . .

«Σιχαίνεται κανεὶς πιά καὶ τὸν ἑαυτὸ του νὰ βλέπῃ τίς ἀηδίες τοῦ κόσμου μέρες ποῦ εἶναι καὶ θέλει νὰ πῆ καὶ ἓνα λόγο. Μήπως ἔμεινε ψυχὴ γεννητὴ στὸ σπίτι ἀπ' ὅλη τὴ γειτονιά ! Οἱ κόττες μοναχὰ κ' οἱ γάττες . . .»

Καὶ ποῦ νὰ τῶξερε ὅποιος τὴν ἄκουγε πῶς θὰ πῆγαινε τὸ βράδυ μασκὲ ἀτσιγγάνα στὴν Κασταλία !

Ἡ Βεργινία πολλὰς σχέσεις μὲ τίς γειτόνισσες δὲν εἶχε — καὶ στὸ πόδι ποῦ ἦτον ἀκόμα. Μὲ τὴν πλαϊνὴ, τὴ χήρα τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρα, στὸ ἴδιο σπίτι πιά, ἔξ ἀνάγκης : πότε γιὰ κἀνα λεμόνι, πότε γιὰ τὸ γουδι ἢ τὴν πλύστρα τῆς σκάφης καὶ πρὸ πάντων γιὰ τὸ σίδερο, ποῦ εἶχ' ἓνα ὁμορφο παποράκι ἡ Βεργινία, καὶ ἐκεῖνες οἱ κόρες τῆς χήρας εἶχαν αἰωνίως κάτι «λεπτὸν» νὰ πειτήσουν. Μ' ἀφότου τῆς ἦρθ' ἐκεῖνη ἡ ἀναθεματισμένη λιγοθυμιὰ στὸ δρόμο ἔξ αἰτίας ἀπὸ τὰ λόγια ποῦ τῆς εἶπανε, δὲν εἶχε μάτια νὰ δῆ καμμιάν ἡ Βεργινία. Ἔπειτα ἦρθ' ἡ Λιόλια ! .. ποῦ εἶχε νοῦ πιά καὶ δύναμη γιὰ κουβέντες —

Καὶ τὸ εἶχε παράπονο ἡ Εὐρυδίκη αὐτό, ποῦ δὲν ἤξερε δηλαδῆς ἡ Βεργινία νὰ ξεχωρίζῃ τίς ἀληθινές της φίλες. Κι ἄρχισε γιὰ τίς πλαϊνές : οἱ δεῖξες, οἱ πεῖξες, ποῦ τοὺς εἶχε περάσει ἡ.

ιδέα πὼς θὲ νὰ τοὺς ἀδειάζε τὸν τόπο ἢ καφερὴ ἢ Βεργινία, «πὺ νὰ φᾶν τὶς γλῶσσες τους, κ' ἦταν ἔτοιμη ἡ γριὰ — πὺ νὰ μὴ τὴν πῶ! — νὰ τοῦ πασσάρῃ μιὰν ἀπ' τὶς κόρες τῆς τοῦ Κυρίου Νίκου — καὶ ἴσως καὶ τὶς δυὸ, τὴ μιὰ μὲ τὸ στεφάνι καὶ τὴν ἄλλη ἀστεφάνωτη — Θέ μου σχώρα με! ...

« Ἄμ τί θαρρεῖς! τέτοιοι ἄνθρωποι ἔχουν ἱερὸ καὶ ὄσιο; ἀνθρώποι εἶν' αὐτοί; Εἶδαν τὸ παλληκάρι — γιὰτ' εἶναι ὄμορφο παιδί καὶ λεβέντης ὁ ἀντρούλης σου — νὰ τονὲ χαίρῃσαι! — δουλευτῆς, πὺ μπορεῖ νὰ ζήσῃ τὴ γυναῖκα του μὲ τὸ κόμμοδό τῆς, νᾶχη, σὰ νὰ ποῦμε, καὶ τὴ διασκέδασή τῆς καὶ τὸ λουῖσσο τῆς — μὴ βλέπεις ἐσὺ πὺ δὲν ἔχεις τίποτα ἀπ' τὸν κόσμο — »

(Καὶ μπρὸς ἀπ' τὰ μάτια τῆς Βεργινίας φάνταξε σὰν ὄραμα φεγγόβολο ἓνα μεγάλο ἄσπρο φτερὸ ποῦχε στὸ καπέλλο τῆς μιὰν ὄμορφη κυρία, πὺ τὴν εἶδε μιὰ μέρα νὰ περνᾷ μὲ τᾶμάξι ἀπ' τὴ Λεωφόρο Συγγροῦ .. καὶ τὸ φτερὸ ἀνέμιζε καὶ κυμάτιζε μαλακὰ στὴν αὔρα σὰ σύννεφο πὺ ἔλυωνε, σὰν ἀφρός .. καὶ τῆς χάδευε τὰ χρυσὰ μαλλιά, χωρὶς ποτὲ νὰ φεύγῃ ἀπὸ κοντὰ τους, χωρὶς νὰ σβήνῃ. . . Ἄχ, πόσο τῆς ἄρεσε ἐκεῖνο τὸ φτερό! — καὶ τοῦ τῶχε εἰπῆ τοῦ Νίκου νὰ τῆς πάρῃ ἓνα ὄμοιο γιὰ τὴ Λαμπρή .. καὶ τώρα! — καὶ βούρκωσαν τὰ μάτια τῆς — —)

« Περαιστὶκὰ νᾶναι! », πρόσθεσε ἡ Εὐρυδίκη σὰν τὴν εἶδε πὺ δάκρυσε, « — καὶ νὰ ξοδεύῃσαι καὶ γιὰ ξένον ἄνθρωπο — ἐκεῖνο τὸ κορίτσι δὰ πὺ πῆρες! Αὐτὰ εἶν' τὰ τυχερά! Μήπως τόθελες κ' ἐσὺ πὺ τὸ πῆρες; Ξέρει κανεὶς τί βγαίνει ἀπ' αὐτὰ τὰ πράματα! Τὴν εἶδα πὺ λὲς τώρα δὰ πὺ περνοῦσαν ἀπ' τὸ σπίτι μὲ μιὰ γριὰ. Μιὰ στρογγυλοπρόσωπη δὲν εἶναι; παχουλὴ; μ' ὄμορφα μαλλιά; μὲ μιὰ τραγιάσκα; Θεὴ τῆς λέει εἶν' ἐκεῖνη ἡ γριὰ — μοῦ τῶχαν πῆ οἱ Βαλλώσαινες στὴν πίσω αἰλὴ. Εἶναι καὶ δική σου θεὴ ἀπ' τὴ μητέρα σου; .. Ἐμ ἀφοῦ ἔρχεται καὶ συγγενῆς, καλύτερα —

Καὶ χαμογέλασε μ' ἓνα χαμόγελο πούρχόταν τὰ ἴσα ἀπ' τὴν Κόλαση.

« Γιατὶ πάντα ἓνα ξένο κορίτσι μὲς τὸ σπίτι », ἄρχισε παρα-

κάτω μὲ καινούργιον ἀέρα στὰ πλεμόνια τῆς, γιατί τῆς φυσοῦσαν οἱ διαβόλοι μὲ τὰ φουσερά τους, «ποῦναι καὶ τόσο νέος ἄντρας καὶ καλοκαμωμένος — ἀλήθεια πόσα χρόνια τὸν ἀπερνᾶς, ἢ σ' ἀπερνᾶει; Νᾶξερεις, καϋμένη, πῶς τονὲ ματιάζου-νέ-έ τὰ κορίτσια καὶ τί ἀκούγει πίσω του!... Μέσ' ἀπ' τὰ μπρίζι-μπίζι μου ἐμένα πού νὰ μοῦ ξεφύγη τίποτα! — θὲ νὰ πέθαινες δέκα βολές. Νὰ προσέχης! — αὐτὸ μόνο σοῦ λέω. Γιατὶ ὅποιος τῶχει τὸ νερὸ μὲς τὴν αὐλή, δὲν πάει στὸ ποτάμι... Μοῦ φάνηκε πονηρὴ ἢ μικρὴ. Ξέρεις τί σοῦ εἶν' αὐτὲς οἱ μικρές, καθὼς ἔγινε τώρα ὁ κόσμος!...»

Ἔστι δὲν ἔπαυε ἡ γλῶσσα τῆς Κυρίας Εὐρυδικῆς νὰ στάζῃ γλύκα ὡς ποῦ βράδιασε. Τὴν ἀλάλιασε τὴν ἄμοιρη τὴ Βεργινία πού τῆς ἀπαντοῦσε μὲ κάτι ξεψυγισμένα λόγια, μὲ κανένα κούνημα τοῦ χεριοῦ, στὴν ἀρχὴ κ' ἔπειτα καθόλου πιά, παρὰ κοιτόταν μὲ τὸ πρόσωπο χαρτὶ βαθιὰ μέσα στὸ προσκέφαλο, κι ἄφηνε καὶ καὶ τῆς ἐσοῦβλιζε τὴν ψυχὴ καὶ τῆς περὶχυνε τὸ κορμὶ τῆς μὲ ζεστὰ λάδια καὶ μὲ νερὰ παγωμένα — τὸ ἄρρωστό τῆς τὸ κορμὶ πλᾶκα κάτω ἀπ' τὸ γαλάζιο πάπλωμα — ὡς ποῦ λιγοθύμησε — — —

Τὴνὲ συνέφερε σὲ λιγάκι πάλι ἡ καλὴ τῆς ἢ φιλενάδα μὲ σπέρτο τοῦ καμινέτου πού τῆς ἔτριψε τὰ μηλίγγια καὶ τὰ χέρια. Ἔπειτα κατέβηκε στὴν κουζίνα καὶ ἤρθε λίγη κανέλλα μέσα σ' ἓνα κουτὶ τενεκεδένιο πού ἦτανε διάφορα μπαχαρικά καὶ τῆς ἔβρασ' ἓνα φλυτζάνι μὲ λίγο πιπεράκι καὶ τῆς τῶδωσε νὰ πιῇ γιὰ νὰ στυλώσῃ τὴν καρδιά τῆς. Ἀπὸ τέτοια δὰ ἄλλο τίποτα ἢ Κυρία Εὐρυδικὴ — τοῦ κίκου δὲν ἦτονε μαμμὴ ξεσκολισμένη.

Κ' ἔπειτα ξανάρχισε — ἀπ' ἄλλη μεριά τώρα. Τῆς φάνηκε περιέργο γιατί νὰ λείπη ἀπ' τὸ σπίτι τὸ κορίτσι. Τί τὸ θέλανε; Γιὰ νὰ χρειασθῇ σὲ μιὰν ἀνάγκη! — ἔ; «Νὰ μὴν ἤμουν κ' ἐγὼ καὶ νὰ πάθαινες τὴ λιγοθυμιὰ ὀλομόναχη! Κύριε σῶσε! Ἐχω μιὰν ἰδέα πῶς πάει νὰ ἰδῇ τὸ κομιτᾶτο!»

Ἡ Βεργινία τῆς ἔκαμε «ναί» μὲ τὸ κεφάλι.

— Ὅριστε μας! Ἔμ τότες ἄς καθότανε σπιτάκι τῆς μιὰ καὶ καλὴ. Τρέχα γύρεις τώρα πότε θὰ γυρίσῃ... Μήπως θὰ τὴνὲ

φέρη κιόλα πίσω ὁ κύριος Νίκος ! ἔ ; ; Νά-τα ! Μάτια μου, θέλει καὶ καβαλλιέρο ! Δὲ στάλεγα ἐγώ ; — ὅπως πῆγε, νάρθη ! — τί ; Καὶ νὰ δῆς πού ἐξ αἰτίας της ἀργεῖ κι ὁ Κύριος Νίκος. Αὐτὸς δὰ σὲ βαστάει στὰ χέρια — ὅλη ἡ Γαργαρέττα ἔχει νὰ τὸ κάνη . . . Κά-που θὰ μπλέχτηκαν ! Ὅχι τὴν ὥρα ! . . . Ἄμ νισάφι πιά ! Ἄπ' τὶς τρεῖς τὴν εἶδα νὰ πηγαίνει τὸν κατήφορο . . . Τώρα νύχτωσε . . ὁ κόσμος ὅλος εἶναι στὰ σπίτια τους. Κι αὐτοὶ πού εἶναι γιὰ τοὺς χοροὺς ἢ γιὰ νὰ πᾶνε μασκαράδες στὰ ξένα σπίτια, γυρίζουνε σπιτάκι τους νὰ ετοιμαστοῦνε, νὰ τσιμπήσουν κάτι . . . »

Κι ἀνησυχούσε ἀληθινὰ πού ἀργούσανε, γιατί ἤθελε κι αὐτὴ νὰ πάη νὰ ντυθῆ ἀτσιγγάνα γιὰ τὸ χορὸ τῆς Κασταλίας. Καὶ τώρα πῶς νὰ τὴν ἄφηνε μονάχη της τῆ Βεργινία πού ἀκόμα καλὰ-καλὰ δὲν εἶχε συνέρθει !

Εἶπε πού θὰ πεταγότανε νὰ δῆ μήπως γύρισαν οἱ πλαινὲς γιὰτ' εἶχε καὶ δουλειὰ νὰ πάη σπίτι : μιὰ παραγγελία βιαστικιά γι' αὐριο, ἓνα καπελλάκι τρέλλα, ὅλο παπαροῦνες καὶ πράσινα στάχνα μὲ τὰ κοτσάνια πίσω κρεμαστά, πού θὰ τὸ φόραγε μιὰ ἀπὸ τὶς μεγάλες στὰ Κούλουμα στὴν Κηφισσιά. « Σοῦ λὲν ἔπειτα πῶς τὰ κάμανε στὴ Φρανσιν καὶ στὴν Καίτη Παππᾶ καὶ πῶς τοὺς κόστισαν ἓναν κόσμον—καὶ βγαίνουν ἀπ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ χέρια. Τᾶφθοα κ' ἐγὼ πού λὲς γιὰ τὴν τελευταία στιγμή, γιατί εἶπα μέσα μου : ὅ,τι ἔχω ἐγὼ τῆ Βεργινίτσα μου !.. δὲν πᾶ νὰ κουρεύωνται κ' οἱ μεγάλες καὶ τὰ Κούλουμά τους . . . »

Καὶ ξεγλίστησε ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα.

Δὲν πέρασ' ἓνα λεπτὸ τῆς ὥρας καὶ νάτην πάλι μαζί μὲ τὴ χήρα τοῦ δικαστικοῦ κλητῆρα τώρα, τὴν καλὴ τὴν Κερά-Δημή-τραϊνα μὲ τὶς τριχωτὲς ἐλιές καὶ τὸ ψαρὸν μουστακάκι πού λὲς καὶ τόξε κληρονομήσει (ἄχ, αὐτὸ μονάχα καὶ μιὰ θεόρατη μαγκοῦρα) ἀπ' τὸ μακαρίτη. Χρυσὸς ἄνθρωπος ὥστόσο αὐτὴ ἡ Κερά-Δη-μήτραϊνα ! Μόλις ἄκουσε γιὰ τὴ Βεργινία, τᾶφθ' ὅλα σύξυλα, μόλο πού τώρα δὰ ἦτονε φερμένη ποῦξε πεταχτῆ λιγάκι στῆς ἀδελφῆς της νὰ τὰ ποῦν ἓνα χεράκι, κ' ἔτρεξε νὰ κάτση κοντὰ της καὶ νὰ τὴ συντροφέψη, τὴν ἀδικημένη τὴν ψυχὴ.

— Τί σοῦλεγα, Βεργινία μου, πὼς τοὺς φίλους σου δὲν τοὺς ἤξερες κι οὔτε καὶ τοὺς ὀχτροὺς σου! Νὰ ἡ Κερά-Δημήτραϊνα ἀπὸ ᾧ μὲ τίς κόρες της, κ' ἐγὼ ἀπὸ μέρος μου—τὰ πάντα θυσία γιὰ σένα!... Λέγαμε δὰ γιὰ σὰς τόσα καλά, Κερά-Δημήτραϊνα, καὶ γιὰ τίς κόρες σας—καλὴ τύχη νᾶχουν!...

Κ' ἔφυγε ἡ Εὐρυδίκη κι ἀπέμεινε τὸ θῦμα μὲ τὸν καινούργιο δῆμιο.

Τὸ ξυπνητήρι στὴν ἐταζέρα ἔλεγ' ἐννιά!—δὲν ξεκολλοῦσε πιά τὸ μάτι της ἡ Βεργινία ἀπὸ 'κεῖ πάνω —

Ἔλεγε ἡ Κερά-Δημήτραϊνα, ἔκοβε, ἡ γλῶσσα της κ' ἔροραβε... Κι ὄλο γιὰ τὰ κορίτσια της ποὺ δὲ ματαγινήκανε στὸν κόσμο: «ἡ σεμνότη τους κ' ἡ ὑπακούητά τους, ἄλλο προᾶμα!—ἀγγέλοι ποὺ τοὺς λείπουνε μόνο τὰ φτερά—ζωὴ νᾶχουν!—Καὶ μοῦ τίς ζητήσανε, νά! (καὶ μάζεψε τὰ δάχτυλα, τίς ἄκρες δέσμη, καὶ τῶν δύο της τῶν χεριῶν)—ἔτσι ὅπως εἶναι, ὄχι ψέμματα!—χωρὶς πεντάρα προῖκα... Καὶ τί ἀνάγκη ἔχουν αὐτὲς ἀπὸ προῖκα; .. Ἄς ἦν' καλὰ τὰ χεράκια τους ποὺ βγάξουν τὸ ψωμάκι τους σὰ λίγες μὲς τὴν Ἀθήνα, κ' ἔχουν καὶ τὴν ὀμορφιά τους καὶ τὴν ἀναθροφή τους! Ποὺ τώρα πιά ἀναθροφή!—ποιὸς τὴν ἔχασε γιὰ νὰ βρεθῆ; Πᾶν πιά ἐκεῖνοι οἱ καιροὶ! Τώρα ὁ κόσμος ἔπεσε στὴν ξετσιπωσιά. Ἄμ ὅ,τι βλέπουνε δὰ κ' οἱ καφερὲς ἀπ' τίς μεγάλες μας ποὺ πᾶνε στὰ παλάτια καὶ μὲ ταυτοκίνητα...»

Καὶ γι' αὐτὰ κι αὐτὰ τὸ συλλογιζόταν ἡ Κερά-Δημήτραϊνα πολὺ νὰ τίς παντρέψη τίς κόρες της, γιὰτὶ τώρα καθὼς κατάντησαν κ' οἱ νέοι... «Μὴ βλέπεις ἐσὺ ποὺ πίτυγες τὸ καλὸ τὸ παλ-ληκάρι ποὺ σοῦ φέρνει τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα μέσα στὴν ἀπαλάμη... καὶ πάλι νὰ ποὺ σ' ἀφήνει καὶ μονάχη σου, ἄρρωστη ἔλεεινή, καὶ πάει αὐτὸς νὰ γλεντήσῃ! Καὶ ποὺ νὰ δῆς ἄλλους νὰ σοῦ ζητοῦν τὸ τάλληρο καθεμέρα γιὰ τὸν καφφενέ, ὅ,τι βγάλης μὲ τὰ χεράκια σου!—κι ἂν δὲ βγάξης, κύττα νὰ τῶβρης ἀπ' ἄλλοῦ!—καὶ ξύλο!—Ἐ-ε-έχ, ἁμαρτίες ποῦχομ' ἐμεῖς οἱ γυναῖκες...»

Ἡ Βεργινία κουνοῦσε τὸ κεφάλι της—δὲν μπορούσε νὰ τῆς

μιλήση και γιατί να τῆς μιλήση.. και τί να τῆς πῆ! — Κύτταζε μόνο τὸ ξυπνητήρι ὄλοένα — —

Ἔγινε δέκα ἡ ὥρα! — ἔνδεκα! — μεσάνυχτα! — — — Ἦρθαν τώρα κ' οἱ κόρες τῆς κλητήραινας, οἱ δεσποινίδες Χαρζανοπούλου, ἀπὸ μιὰ βεγγέρα ποῦταν παγεμένες . . να δοῦν τί ἤθελε ἡ μητέρα τους στὴ Βεργινία τέτοιαν ὥρα! — δύο σακαφλιόρες ποῦχαν περάσει πιά τὸν κάβο κ' ἔβγαναν τώρα μ' ὅλα τὰ παννιά στάνουχτὰ και στάπατα. Ἡ μιὰ, ἡ πιὸ μεγάλη (!) ἤτονε μοδίστρα, ἡ ἄλλη ἀσπρορρουχοῦ (λενζερὶ—μόνον λεπτὴ ἐργασία και κεντήματα γιὰ τρουσσῶ) και «κατ' οἶκον» παρακαλω—.

Μπήκανε μέσα κορδωμένες, τσιτωμένες, ἀλύγιστες μὲς τοὺς μοντέρνους κορσέδες (μπροστὰ πλάκα και τὴν κοιλιά μέσα) ποῦ μόνο ποῦ δὲν ἔκαναν κρὰκ να τσακίσουνε σὲ δυό, μὲ φοῦστες κλὸς μὲ πλατιὲς πιέτες, στοὺς γοφοὺς ἀζουστὲ και κάτω φουστάνελλα και χωρὶς πολλὰ μισοφόρια, βουάλ, ἄς τὸ ποῦμε δὰ κρέμ, μὲ ποκαμισάκια ρόζ, τοὺς ἄγκωνες ἀπέξω, μὲ μοτιφ και πολλὰ τρανσπαράν—και οἱ δυὸ τὰ ὅμοια σὰ δίδυμες· και μαῦρα βελουδάκια στὰ λαιμουδάκια. Τὰ μαλλιά μπροστὰ αἰγκλὸν και πίσω δεμένα μὲ φιόγκο ταφτᾶ φείγ—μὸρτ πολὺ χαμηλά, σὰν κοριτσάκια δεκάξη χρονῶν. Ἡ μιὰ εἶχε και φασαμέν, ἡ ἄλλη μιὰ μύτη μὲ μπιμπίγια. Ἡ πιὸ «μικρὴ» (!) κάπως τρωγότανε, μὰ ἡ μύτη τῆς ὄχι.

Τί φιλιὰ ἦταν ἐκεῖνα! τί γλύκες!

Μὲ τί μάτια τὶς ἔβλεπε τώρα ἡ Βεργινία αὐτὲς ποῦ θέλανε να τῆς πάρουν τὸν ἄντρα τῆς!

Και να ποῦ ἀρχινίσανε να τῆς τὸν ἐπαινοῦν ὄλες μαζί και δὸς του κατηγορίες τοῦ κοριτσιοῦ ποῦ ἔξ αἰτίας τῆς βέβαια ἀργοῦσε ὁ Κύριος Νίκος. «Βρέθηκε γεβεντισμένος ὁ ἄνθρωπος, σκασμένος ἀπ' τὴ στενοχώρια του! Ἐμ ἄς ξεσκάση δὰ και λιγάκι ὁ καημένος σὰ νέος ποῦ εἶναι!» Και μόλο ποῦ ξέρανε σὲ τί μεριά τὴν ἄγγιζε ἡ βελόνα τῆ Βεργινία θανάσιμα, ὄλο και γιὰ παιδιὰ να μιλοῦν: ἀφοῦ κ' ἡ ἐξαδέρφη τους ἡ Μίνα, ποῦχε πάρει τὸ γιατρὸ ἀπ' τὸ Αἴγιο, «ἔπειτ' ἀπὸ τρία χρόνια ποῦ δὲν ἔκανε παι-

διά, ἀπόκτησε τὸ διάδοχο, κ' ἐκεῖ πού πρῶτα δὲν ἦταν τρόπος νὰ συμμαζέψη τὸν ἄντρα της, τώρα ὄλο καὶ φιλιοῦνται σὰν τὰ τρυγονάκια . . . »

Ἡ Βεργινία αἰσθανόταν πάλι πὼς θὰ λιγοθυμήσῃ—

Κυτταχτῆκαν ἀναμεταξύ τους οἱ δεσποινίδες.

Τώρα ἦτον κοντὰ μία ἡ ὥρα! — — —

Τις παρεκάλεσε ἡ Βεργινία νὰ πᾶν πιά νὰ ἡσυχάσουν.

— Ἐμ ὅπου καὶ νᾶναι θάρθουν, εἶπε ἡ μητέρα τῶν κοριτσιῶν. Δὲν μποροῦν καὶ νὰ ξημερωθοῦν πιά ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι!

Τῆς δώσανε νὰ πιῇ τὸ γάλα της μαζί μὲ τις στάλες τις δυναμωτικές, τῆς ἄναψαν τὸ καντήλι κ' ἔσβησαν τὴ λάμπα—

Ἦτανε γλυκόψυχες γυναῖκες.

— Ἄν τύχη καὶ θελήσῃς τίποτα κι ἀργήσουνε, μᾶς χτυπᾶς μὲ τὸ χέρι στὸν τοῖχο, εἶπε ἡ μεγάλη δεσποινίς πού τὴν ἔλεγαν Μπιμπίκα (ἀπὸ Βαρβάρικα)· ἐγὼ εἶμαι ξέρεῖς πολὺ ἀλαφροήσκιωτη . . .

Ἡ Βεργινία νὰ χτυπήσῃ! — πού δὲν μπόρωγε δάχτυλο νὰ κουνήσῃ!

Τὸ καντήλι ἔρριχνε ἓνα μέγαλον κίτρινο λεκέ, στρογγυλὸ σὰν τῆς ἀράχνας τὸν ἴστό, στὸ σκοτεινὸ ταβάνι.

Τᾶσπρα μάτια τῆς ἄρρωστης ἔπαιρναν κάτι ἀναλαμπές σὰν τὸ ὑγρὸ σμάλτο: ἀσπροκίτρινες, καμμιά φορὰ μαυροκόκκινες σὰν τῆς φλόγας τὸ πένθος, σταχτοπράσινες—φευγαλέες σὰν πνοές—καθὼς γυρίζανε στὶς κόγχες τους, μέσα στὸ σκίόφωτο, ἀπὸ τὸ μέρος τῆς πόρτας κατὰ τὴν ἐταξέρα πούτον τὸ ξυπνητήρι καὶ χτυποῦσε γλήγορα σὰν καρδιοχτύπι . . .

Πὼς δὲν πέθανε αὐτὴν τὴ νύχτα ἡ Βεργινία! — — — — —

«Νὰ ἡ Μικροῦλα !

Νὰ ἡ Μικροῦλα ! νά !»

Στίς δυὸ ἡ ὥρα τὸ πρωὶ γύρισε ὁ Νίκος μὲ τὴ Λιόλια — — —

Ὅταν βγῆκε τὸ ἀπόγεμα τῆς Κυριακῆς ὁ Νίκος ἀπ' τὸ σπίτι, πῆγε τὰ ἴσα στὸ μέρος ποῦχε πῆ ἡ θειά 'Ελέγκω πὼς θὰ πᾶνε νὰ δοῦν τὸ κομιτᾶτο : στὴν ὁδὸ Σταδίου ἀντίκρου ἀπ' τὴ Βουλή, ἀποπάνω ἀπ' τὸν «'Αβέρωφ». Στὸ δρόμο ἔδωσε τρεῖς δραχμὲς καὶ πῆρε μιὰ μεγάλη σακκοῦλα χαρτοπόλεμο καὶ ἓνα μάτσο σερπαντέν, γιὰ νᾶχη ἡ Λιόλια νὰ ρίχνη . . .

Ὅλα τὰ παράθυρα τοῦ σπιτιοῦ ἦτανε γεμᾶτα κόσμο· κι ἀποπίσω τους ἦταν κι ἄλλοι πολλοὶ ἀνεβασμένοι σὲ καρέκλες.

Ξαφνίστηκαν ἡ Λιόλια κ' ἡ θειά 'Ελέγκω καθὼς εἶδαν τὸ Νίκο φερμένον ἀπ' τὰ τώρα.

— Πέρασε Κύρ Νίκο μου ἀπὸ μπροστά ! Γιὰ σᾶς τοὺς νέους εἶναι αὐτὰ τὰ πράματα, κι ἀπὲ ἑμεῖς . . εἴμαστε πού εἴμαστε μασκαράδες —

Καὶ τοῦκανε τόπο ἡ θειά 'Ελέγκω στὸ παράθυρο κοντὰ στὴ Λιόλια.

Τί κακὸ γινόταν κάτω στὸ δρόμο ! Τί ὀγλοβοή ! τί συρφετός !

Τὰ τραῦμ εἶχανε σταματήσει. Μέσα σὲ σύννεφα ἀπὸ σκόνη περνοῦσαν τὰ λοντῶ ἀργά, τῶνα πίσω ἀπὸ τᾶλλο, γεμᾶτα ντόμινα μαῦρα καὶ τριανταφυλλιά καὶ γαλαζία καὶ κόκκινα καὶ κίτρινα καὶ πράσινα μὲ νταντέλλες μαῦρες, μ' ἄσπρα γάντια καὶ κάτι μακριὲς χρωματιστὲς κορδέλλες κρεμαστὲς πίσωθε. Φανὲς μασκαράδικες. Στραγάλια. Μπουκετάκια. Ρουκέτες ἀπὸ σερπαν-

• Ἡ Κερένια Κούκλα

3

τὲν καὶ βροχὴ τὸ κομφετί. «Ἐδῶ ὁ χαρτοπόλεμος! Χαρτί καὶ πόλεμος!» Τρόμπες: «οὐγου—οὐ—ου—ου!!!»

Τὰ πεζοδρομία παστὰ ἀπ' τὸν κοσμάκη πού ἔσερνε πατεῖς με πατῶ σε τὰ πόδια του μὲς τὸν ἄμμο μιὰ πιθαμὴ· κι ἀπάνω στὰ μαῦρα ἀνθρώπινα κύματα: τὰ τουρλωτὰ καπέλλα τῶν γυναικῶνε σὰ μαοῦνες φορτωμένες! — ὅλα αὐτὰ βουτηγμένα στάλεϋρι, τυλιγμένα σ' ἓνα σταχτοκίτρινο πέπλο βαρὺ καὶ πνιγερό...

Νὰ κι ὁ Θεοδοσίου! Οὐ, σαχλαμάρα! — Μπράβο! — μπράβο! τοῦ φωνάζουν ἄλλοι — καὶ δὸς του τὰ παλαμάκια ἀπὸ πέρα, ὅλο τὸ δρόμο ποῦρχόταν. . . : ἀπάνω σ' ἓνα γαῖδαρο τάνάποδα, μὲ τοῦ γαϊδάρου τὴν οὐρὰ ἀνασηκωτὴ στὰ χέρια ἀντὶς γιὰ γκέμια. . . κ' ἔκοβε μ' ἓνα ψαλλίδι τρίχες ἀπ' τὴν οὐρὰ καὶ τίς μοίραζε στὸν κόσμο! . . . Ἄπ' τὴν οὐρὰ κρεμότανε μιὰ ἐπιγραφή: ΕΘΝΙΚΩΝ ΤΑΜΥΩΝ. Πλαῖι στὸ γαϊδουροκαβαλλάρη ἔτρεχ' ἓνας μουντζουρωμένος παλιᾶτσος καὶ τοῦδινε χαρτάκια ἀπὸ ἓνα πανέρι ποῦ γραφε ἀπέξω: ΜΠΗΛΙΕΤΑΚΕΙΑ. Ὁ γαῖδαρος εἶχε στὸ κεφάλι μιὰ σημαία γαλανόλευκη μὲ κόκκινα γραμμὰτα: ΔΟΛΙΑ ΠΑΤΡΥΣ. Καὶ στοῦ ἴδιου τοῦ Θεοδοσίου τὸ φέσι ἦτον κολλημένο ἓνα χαρτί πού ἔλεγε: ΣΙΝΝΑΛΑΓΙΟΙ... Καὶ σφυρίγματα, τρόμπες, χάχανα, τροκάνια, χαρτοπόλεμος, στραγαλιές κατάμουτρα καὶ μαγκαρία καὶ μαρίδα ἀπὸ πίσω ἀτέλειωτη. . .

..Καὶ νὰ πάλι ἀμάξια μὲ τὰ αἰώνια ντόμινα πού ἔξαφνα σηκώνοντ' ὀρθὰ καὶ ρίχνουνε μὲ λύσσα κατὰ κάποιο παράθυρο στραγάλια, μπουκέτα, ὅ,τι τοὺς τύχη στὸ χέρι. . . Στάναμεταξὺ «Μακεδόνες» πεζοί, μισόγυμνοι μὲς τὰ χρυσόχαρτα, καὶ «γαμπροὶ» καὶ «νύφες» πού φοροῦν τὸ σεντόνι τοῦ νυφικοῦ τους κρεββατιοῦ γιὰ πέπλο καὶ μπουλούκια-μπουλούκια παλιᾶτσοι μὲ κουδουνάκια. . . καὶ ἱππότες ἀπὸ ὄπερες μὲ ἰσπανικὰ καὶ περμαντῶνες μὲ πορτοκαλλιὰ κοντοφούστανα καὶ μάγουλα βαμμένα σὰν αὐγὰ τοῦ Πάσχα καὶ μὲ κατσαρὰ ἀπὸ ροκανίδια. . . καὶ κάτι διαβόλοι κοκκινοφορεμένοι μὲ τίς οὐρές τους ἀλλαμπραστέττα. . .

..Καὶ πάλι φωνές: «Χά!-χά!-χά!-χά!» καὶ τρόμπες καὶ ροκάνες καὶ σφυρίγματα καὶ «Χαρτί καὶ πόλεμος! ἔδῶ ὁ χαρτοπό-

λεμος!» και παλαμάκια . . . Κ' ἔξαφνα : «Νά! νά τὸ Κομιτᾶτο!
Ἔρχονται, ἔρχονται! Τὸ Κομιτᾶτο! . . .»

Τί χαρά! Πῶς διασκέδαζε ἡ Λιόλια! Καὶ στριμωγνόταν κοντὰ-κοντὰ στὸ Νίκο, γιατί κάτι ἄλλοι γέοι, πλάι της καὶ πίσω της, σπρώχνονταν ἀπάνω της ὅλοι μαζί — γιὰ νὰ βγοῦν πιὸ μπροστὰ στὸ παράθυρο νὰ δοῦν οἱ καημένοι κι αὐτοὶ καλύτερα τὸ Κομιτᾶτο!

. . Σ' ἀτέλειωτη σειρὰ περνοῦσαν τᾶμάξια στολισμένα μὲ λουλούδια ψεύτικα κι ἄλλα μ' ἀληθινά, μὲ κορδέλλες πολύχρωμες πού κυματίζανε στὰ κεφάλια τῶν ἀλόγων, στίς οὐρές τους, στίς ρόδες . . ἄρματα ντυμένα μὲ χασέδες καὶ κόκκινο λαδόπαννο, φορτωμένα θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου: Ἥρες, Ἀθηνῆς μὲ δόρατα καὶ Ἀφροδίτες μὲ χοντρά μπράτσα τριχωτὰ καὶ μὲ κάτι μόρτηδες Ἑρμῆδες καὶ Ἐφαιστους καὶ Γανυμήδηδες, σὰ νὰ πιγαίνανε μὲ τὴ σοῦστα στίς Τζιτζιφιές γιὰ μάνιο . . .

. . Νὰ καὶ μιὰ παρέα ποδήλατα μὲ χρωματιστὰ χαρτένια τρίγωνα στίς ρόδες . . . Καὶ πάλι ἄμαξες: ὦχ, μιὰ ντιστεγκέδικη γεμάτη μαρκησίες καὶ καβαλλιέρους μὲ μπεροῦκες ἄσπρες πού πετοῦσαν ματσάκια μενεξέδες . . . Καὶ στᾶναμεταξὺ πάλι κάτι μουντζουρωμένοι μὲ λουλάκι καὶ ὄχρα, ντυμένοι μὲ προβιές καὶ μὲ κέρατα ἀπὸ σφαχτὰ στὸ κεφάλι (Μπρο! τί ἀηδία!) — —

Κ' ἔξακολουθοῦσε ἡ σειρὰ τῶν μασκαράτων πούχαν πάρει βραβεῖο καὶ βαστοῦσαν τὸ χαρτονάκι μὲ τὸν ἀριθμὸ ψηλὰ σ' ἓνα κοντάρι. «Νὰ κι ὁ πρῶτος! Νὰ κι ὁ πρῶτος ἀριθμὸς! Νάτο τὸ πρῶτο βραβεῖο! Μπράβο, μπράβο! Εὐγε! Καὶ τοῦ χρόνου!»

. . Κι ἀπάνω σὲ δυὸ ρόδες πέρασε ἄργα-ἄργα μιὰ βαρκοῦλα ὅλο ἀπὸ ἄσπρα τριαντάφυλλα, μὲ τὸ παννάκι της τᾶνοιχτό, στολισμένο κι αὐτὸ μὲ γιρλάντες ἀπὸ γαλανὰ λουλούδια . . . καὶ τὴν τραβοῦσαν δυὸ ὄμορφα ναυτάκια, ζεμένα στὸ τιμόνι τοῦ δίτροχου, καὶ τὸ καθένα κρατοῦσε στὰ χέρια του ψηλὰ ἀπὸ ἄνα περιστερί ἄσπρο πού φτεροκοποῦσε . . . μέσα στὴ βαρκοῦλα καθόταν ἓνα παιδάκι σὰν ὀλόγγυμο, μὲ τρικὸ ρόζ, μὲ φτεροῦγες στίς πλάτες καὶ μὲ μιὰ φαρέτρα γεμάτη βέλη—ὁ Ἐρωτας!—καὶ κρατοῦσε στὰ

χέρια του σὰ χαλινάρια τὶς οὐρανεῖς κορδέλλες ποῦτονε δεμένα τὰ περιστέρια. «*Α-ᾶ-ᾶ-ᾶ!!!!*» ἔκανε ὅλος ὁ κόσμος καθὼς περνοῦσε καὶ δὸς του χειροκροτήματα...

Ἡ Λιόλια χτυποῦσε τὰ χέρια της σὰν τρελλή καὶ δάκρυζε ἀπ' τὴν τόση ὁμορφιά, τὴν τόση εὐχαρίστηση. Ὁ Νίκος κοντὰ της! — τόσο κοντὰ πού δὲν ἀνάπνεε ἄλλον ἀέρα παρὰ τὴ ζεστήν ἀνάσα τοῦ κορμιοῦ της, πού σκόρπιζε ὀλοένα γύρω τον ἕνα μῦρο, σὰν κάποιο ἀέρινο καὶ φεγγερὸ ρευστό, καὶ τὰ μάτια του — τὰ παράξενα ἐκεῖνα μάτια, τὰ γαλαξοπράσινα, μὲ τὶς κόρες τὶς διπλῆς καὶ τριδίπλες σὰν ἄνθη καὶ τὸν ἥσκιο ὀλόγυρα πού τραβοῦσε σὰ μαγνήτης, — ἔπιναν κ' ἐκεῖνα τὴ λάμψη ποῦτον ἀπάνω στὰ μαλλιά καὶ στὸ πρόσωπο τῆς Λιόλιας σὰν ἥλιος πού μεσημεριάζει ἀπάνω σ' ἀνθόφυλλα γλυκά.

Μὰ ὄχι μοναχὰ τῆς Λιόλιας καὶ τοῦ Νίκου, παρὰ ὄλωνων τὰ πρόσωπα, γύρω τους καὶ στὸ δρόμο κάτω, δείχνανε σὰ σουρωμένα ἀπὸ τὴν ἡδονὴ ποῦχαν αἰσθανθῆ, σὰ νάχαν κρυσταλλώσει ἀπάνω στὰ χαρακτηριστικά τους ταυτάκια ἀπ' τὰ γέλοια κι ἀπ' τὴ χαρὰ πού πέρασαν κι ἔφυγαν, ἔτοιμα καὶ γι' ἄλλη χαρὰ, μὰ καὶ γιὰ πόνο ἀκόμα — γιὰ τὰ χνάρια τους δὲν παραλλάζουν ὀλότελα —

.. Πῶ-πῶ-πῶ! τί μεγάλα κεφάλια εἶναι τοῦτα! γατίσια καὶ σκυλλίσια καὶ γουρουνίσια καὶ μοῦρες πουλιῶν καὶ καβούκια ἀπὸ σαλιγκάρια μὲ κάτι σωλῆνες γιὰ κέρατα πού ξεπετιοῦνται μιὰ πῆχη ἔξω καὶ πιτσιλιζοῦν τὸν κόσμο μὲ κολώνια... Νὰ κι Ἀραπάδες καὶ Βλάχισσες μὲ μικρὰ Ἑλληνάκια! Νὰ καὶ κάτι λεροφορεμένοι ἀπ' τὴ Σιγδίτσα μὲ μεγάλους κουβάδες γεμάτους νερὸ φωνάζοντας: «*Γάλα καλό-ο-ο!*»

.. Κυττάτε τὴν ἐκεῖνη ἐκεῖ! — μιὰ Κυρία τῆς μόδας μὲ σκουῖπα γιὰ βεντάγια, πού σηκώνει τὶς φοῦστές της ὡς τὰ γόνατα καὶ δείχνει, μὲ χίλια τσαλιμάκια, γάμπες εὐζωνικῆς κι ἀντρίκια χοντροπάπουτσα λαστιχένια μὲ ταῦτιά ἀπόξω...

.. Καὶ πάλι ἀμάξια μὲ ντόμινα καὶ σοῦστες φορτωμένες μὲ μισόγυμνους ἀνθρώπους τυλιγμένους σὲ σεντόνια πού πῆγγαιναν

τάχατις στὸ Φάληρο! — κι ὁ κόσμος τοὺς φώναζε: «Κρῦο! κρῦο! μπουζι!» — καὶ πάλι μάσκες καὶ κουρελομάνι καὶ χρώματα καὶ χρυσοχαρτα καὶ λουλούδια καὶ γέλοια καὶ φωνὲς καὶ χαχαρίσματα καὶ σερπαντὲν καὶ σκουντιὲς καὶ τσιμπιὲς καὶ πατήματα κάλων καὶ κερατιλίγια καὶ στανιὰ καὶ «Χαρτί καὶ πόλεμος!» καὶ παλαμάκια πού δὲν παίρνουν τέλος ἀπ' τὴν μιὰν ἄκρη τοῦ δρόμου ἴσαμε τὴν ἄλλη...

Ἄχ, τί ζωὴ! τί χαρὰ! Τί ὄμορφα πού εἶναι! Τί ὄμορφα!

Κύτταζε ἡ Λιόλια ὀλοένα, κύτταζε καὶ δὲ χόρταινε. Γυάλιζαν τὰ μάτια τῆς ἀπ' τὴν προσδοκία τὴν ἄσωση καὶ στὸ βάθος τοὺς ἔκαιγε μία φλόγα πηδοχαρούμενη:

— Δὲ θὰ περάσῃ κ' ἡ γκαμήλα; εἶπε δειλὰ-δειλὰ στὸ Νίκο, σάμπως αὐτὴ μονάχα νὰ τῆς ἔλειπε ἀπὸ τὴν εὐτυχία τῆς —

Τὴν ἄκουσαν ἀπὸ πίσω κάτι νέοι, πού ὅλη τὴν ὥρα μασσουλοῦσαν πασσατέμπο, καὶ χαχανίζανε μὲ τοὺς σπόρους ἀκατάπιωτους ἀκόμα μὲς τὸ στόμα τους.

Κι ὁ Νίκος καθόταν ἐκεῖ ἀσάλευτος, στριμωγμένος ἀπάνω τῆς, καὶ δὲν ἤξερε κι αὐτὸς ποῦθε τοῦρχόταν τόση χαρὰ, τέτοιο γούστο γιὰ τοὺς μασκαράδες σὰν ποτέ του... Φερ! ἔκαμε μιὰ κορδέλλα ἀπὸ σερπαντὲν καὶ πέρασε μιὰ θηλειὰ γύρω στὰ κεφάλια τοῦ Νίκου καὶ τῆς Λιόλιας πού εἶδαν κ' ἔπαθαν ὡς νὰ ξεμπλεχτοῦν...

Πῆρε φωτιά τότες ἡ Λιόλια κι ἄρχισε νὰ ρίχνῃ τὸ χαρτοπόλεμο μὲ τὶς χουφτες ἀπ' τὴ σακκοῦλα τοῦ Νίκου σ' ὅποιον περνοῦσε... κι ὁ Νίκος πετοῦσε σερπαντὲν. Τοὺς πῆραν κάβο μερικοὶ κάτω ἀπ' τὸ δρόμο καὶ τοὺς ρίχτηκαν κι αὐτοὶ μὲ λύσσα... Κοντοστάθηκε τὸ ρέμα τοῦ κόσμου στὸ πεζοδρόμιο... Δυὸ φίλοι τοῦ Νίκου πού περνοῦσανε μέσα σὲ μιὰ παρέα τονὲ γνώρισαν ἀπάνω στὸ παράθυρο καὶ σταθήκανε:

— Νίκο! Νίκο! Ψτ! Νίκο! — τοῦ φώναξε ὁ ἓνας τους, ἓνα παιδί χοντροπαλάδιο, ἄσπρο καὶ κόκκινο μὲ ξανθὸ μουστάκι σὰ χρυσαφένιο· καὶ σὰν εἶδε πὼς ὁ Νίκος τοὺς ἔνοιωσε, τοῦκλεισε τὸ

μάτι κατὰ τὴ Λιόλια, σὰ νὰ τοῦλεγε: «Ποῦ τὴν πέτυχες τὴ μικροῦλα; Καλὰ τὰ περναῖς ἐσὺ αὐτοῦ ἀπάνω!»

— Ἐλαῖτ' ἀπάνω τοὺς φώναξε κι ὁ Νίκος, καταχαρούμενος.

Ἔπιασαν τόπο κι αὐτοὶ στὸ παράθυρο, πίσω ἀπ' τὸ Νίκο καὶ τὴ Λιόλια, καὶ βοηθάγανε γερὰ στὸν πόλεμο. Πῆραν κ' ἔδωσαν τώρα τὰ γέλοια, γιὰτ' ἦτανε χωρατατζήδες καὶ μὲ κέφια οἱ φίλοι τοῦ Νίκου καὶ δὲν ἄφησαν οὔτε μασκαρᾶ, οὔτε ἀμασκάρευτο νὰ μὴν τὸν κοροϊδέψουν.

Προπάντων ἐκεῖνος ὁ «χοντρέλης», καθὼς τὸν ἔλεγε ὁ Νίκος πού τονὲ φώναζε καὶ «κολοκῦθα» καὶ «ντολμαῶ», ἦτονε σπέρτο μοναχό. Ὁ ἄλλος φαινότανε σὰν πιὸ ἥσυχος: γλωμὸς μὲ μαῦρα μάτια καὶ κάτι φρύδια ψιλογραμμένα καὶ καμαρωτά, μὲ λίγο μαῦρο μουστακάκι σὰ σκιὰ καὶ τὰ χεῖλια πεταχτά καὶ γυρισμένα καταπάνω, συμπαθητικὸς πολὺ. — μὰ σοῦτον κι αὐτὸς ἓνα σιγανὸ ποτάμι! Τὰ μάτια του δὲν ξεκολλοῦσαν ἀπ' τῆς Λιόλιας τὸ πρόσωπο, ἀπ' τὸ ζουμερὸ κορμί της, ἀπ' τὰ καμώματά της ὅλα...

..Κ' ἐκεῖνη ἦτον ἴδια παπαροῦνα μ' ἀνοιγμέν' ἀνθόφυλλα, ἀπ' τὰ γέλοια κι ἀπ' τὴ διασκέδαση, ἴδια παπαροῦνα φλογόφεγγη πού δὲν ἤξερει τί κόκκινες λαχτάρες ἀνάβει γύρω της στὰ χόρτα τοῦ κάμπου — στὰ ψιλόχορτα τοῦ κάμπου τί ἀνατριχίλες σκορπίζει πύρινες...

Βράδιασε πιά κι ἄρχισε νὰ πέφτη ὁ κόσμος... Τὰ δέντρα τοῦ δρόμου, πού μόλις ἔκαναν πὼς πετοῦσαν καινούργια φυλλαράκια, ἦτονε σὰν ἀλευρωμένα, μὲ τίς κορδέλλες ἀπ' τὰ σερπαντὲν μπλεγμένες στὰ κλαδιά τους — λὲς κ' εἶχαν τώρα δὰ σηκωθῆ ἀπ' τὸν ὕπνο μὲ τὰ μαλλιά τους στὰ χαρτιά γιὰ κατσαρά. Ἄρχισε νὰ βαραίνη τώρα ὀλόγυρα ἡ λύπη πού τὴ σέρνει πίσω του τὸ κάθε γλέντι, ἡ κάθε δυνατὴ χαρὰ — —

— Ὁ ἥλιος ἔκατσε, δὲν πᾶμε νὰ κάτσωμε κ' ἐμεῖς σὲ κανένα ζαχαροπλαστεῖο; ξεροστάλιασα στὰ πόδια μου! — εἶπε ὁ «χοντρέλης» πού τὸν ἔλεγαν Περικλῆ κ' ἦτονε μαραγκός.

Κ' ἔτσι ἔφυγαν ὅλοι μαζί, ἀφοῦ πρῶτα ἤῤῥαν καὶ χαιρέτησαν καὶ τὴ θειά Ἐλέγκω ποῦτονε χωμένη μέσα στὸ γυναικομάνι καὶ

γλωσσοκοπανούσε... Τους θύμησε ἡ θειά Ἐλέγω, τοῦ Νίκου καὶ τῆς Λιόλιας, νὰ μὴν ἀργήσουνε νὰ πᾶνε σπίτι καὶ νὰ τῆς φιλήσουν καὶ τὴ Βεργινίτσα...

Κάτω στὸ δρόμο ὁ κόσμος εἶχε σκορπίσει καὶ κυλιότανε γλήγορα κατὰ πάνω καὶ κάτω σὰ νερὸ πὺν ξετρέχει σ' ἓνα δίχτυ ἀπὸ αὐλάκια, τῶνα μέσα στ' ἄλλο... Φώναζαν οἱ πουλητάδες: «Πασσατέμπο! Φυστίκια ἀρμυρά!»... «Ἀρωματικὸν Σέν-Σέν, πάρτε νὰ μοσχοβολάτε — μιὰ πεντάρα!»... «Μπανανοῦτσες! μπανανοῦτσες ἀπ' τὴν Ἀμέρিকা!»... «Μαστίχα! καλὴ μαστίχα γιὰ τὰ παιδιὰ!» — καὶ περνοῦσε ἀψηλὸ τὸ κοντάρι μὲ τὸ στριφογυριστὸ μαντζούνι τᾶσπρο καὶ τριανταφυλλί... Μασσουλοῦσαν οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ καθὼς πηγαίνανε στὸ δρόμο καὶ τὰ τσέφλια ἀπ' τὰ φυστίκια πὺν πατιόντουσαν κάνανε σὰ στράκες καὶ σὰν πιστολάκια!... Ἀγόρασε κι ὁ Περικλῆς μιὰ δεκάρα Σέν-Σέν καὶ μοίρασε σ' ὅλους...

Στὸ ζαχαροπλαστεῖο στὴν Ὀμόνοια πὺν πήγανε, ὡς ποῦ νὰ τοὺς σερβίρουνε, μὲ τόσον κόσμο πὺνχε μαζευτῆ, νύχτωσε.

.. Ὅσπν ὦρα μείνανε, δὲν ἔπαψε ὁ ἄλλος φίλος, ὁ γλωμὸς καὶ συμπαθητικὸς, ποῦτον τυπογράφος καὶ λεγότανε Μίμης — κι ὄλο κύτταζε μ' ἓνα βλέμμα βαθὺ κι ἀλλοιώτικο τὴ Λιόλια — νὰ τοῦ πιπιλιζῆ τοῦ Νίκου τὸ μυαλὸ γιὰ ἓναν «οἰκογενειακὸ χορὸ» πὺν θὰ γινόταν ἀπόψε στὶς ἐννιὰ στὸ χοροδιδασκαλεῖο τους στὴν Καπνικαρέα, πὺν πήγαιναν ταχτικά ἀπὸ παιδιὰ μὲ τὸ Νίκο. Ἐΐχανε λέει μοιρασμένα πάνω ἀπὸ ἑκατὸ εἰσιτήρια καὶ κανένα σχεδὸν δὲν τοὺς ἐπιστράφηκε — «... καὶ νὰ δῆς καὶ τᾶλλο, πρόσθεσε, πὺν δὲν ἔχει ματαγίνει: ἔξὸν ἀπ' τὸργανέτο φέραμε καὶ βιολιά, ἓνα πρῶτο, δυὸ δεύτερα, μιὰ βιόλα, ἓνα κοντραμπάσσο καὶ δυὸ μαντολίνα γιὰ νὰ παίζουν τὰ βάλς. («Χοντρά τὰ κόβει!» εἶπε μέσα του ὁ χοντρέλης.) Ξέρεις ἄλλο πράμα νὰ σοῦ τὸ λέω κι ἄλλο νὰ χορέψης μὲ τὰ βιολιά: πετάει ἡ ψυχὴ τᾶνθρώπου! Θᾶναι τρέλλα!... Ὁ Δάσκαλος λέει πὼς αὐτὸς ὁ χορὸς θὰ μείνη στὰ χρονικὰ τῆς πρωτεύουσῆς! — Ὅχι γι' ἄλλο τίποτα, μόνο γιὰ νὰ εὐχαριστηθῆ κι ὁ Δάσκαλος, πὺν σ' ἀγαπάει τόσο καὶ σ' εἶχε

πάντα τὸν καλύτερο, πρέπει νὰρθῆς ἀπόψε μὲ τῇ Δεσποσύνη ἀπ' ἐδῶ, καθύσαστε λιγάκι καὶ φεύγετε . . .»

Κι ὁ χοντρέλης ὁ Περικλῆς ἀπ' τὴν ἄλλη τῇ μεριά βόηθαγε κι αὐτός, λέγοντας πὼς μιὰ καὶ βρέθηκαν ὅλοι μαζί, ἔπρεπε ὁ Νίκος νὰ μὴν τοὺς χάλαγε τὸ χατίρι, ἀφοῦ μάλιστα κ' ἡ Δεσποινὴς ἤθελ' εὐχαριστηθῆ πολὺ — ὅσο δὲν τὸ φανταζότανε . . .

Ἡ Λιόλια ἔτρωγε τὴν πᾶστα της, κόβοντας μὲ τὸ κουταλάκι μικρὲς-μικρὲς μπουκίτσες, μὰ ταυτί της τῷχε στὴν ὀμιλία τοῦ χοροῦ. Σὰν ἄκουσε νὰ τὴν ὀνοματίζουν γιὰ νὰ πῆγαινε στὸ χορὸ, ἔσκυψε τὸ κεφάλι της ἴσαμε τὸ πιατάκι κι ἄλλαξ' ἕκατὸ χρώματα —

Ὁ Μίμης, πού ὅσο μιλοῦσε τῆς ἔρριχνε κι ἀπὸ μιὰ ματιὰ κατὰμαυρη καὶ γυαλιστερὴ καὶ τὴν κύτταζε ἀκόμα μὲ τὰ προσιμμένα χεῖλια του τὰ ἠδονικά, εἶπε τότε :

— Σὰς ἀρέσει ὁ χορὸς Ματμαζέλ; Βάζω στοίχημα, θὰ χορεύετε σὰ νεράϊδα! Σὰς ἀγακάζω ἀπ' τὰ τώρα γιὰ ἕνα βαλσάκι . . . Ἐλάτε, πῆστε δὰ κ' ἔσεῖς τοῦ Νίκου νὰ σὰς κάμη τὴ χάρη! . . . γιὰ ἕνα γυράκι μονάχα . . . Φεύγετ' ἀμέσως! . . .

Ἡ Λιόλια ὄλο καὶ ξεροκοκκίνιζε κ' ἔμενε σκυμμένη . . . Μὲ μιᾶς σήκωσε τὰθῶα καὶ γλυκά της μάτια πού οἱ κόρες τους ἦτανε χρυσαφένιες σὰν τὰ τζίτζιφα καὶ κολυμπάγαινε μὲς τὸ ἀσπράδι, τὸ ὑγρὸ καὶ μπλοῦ, σὰ μέσα σ' ἕνα πέλαγος αὐγινό, σὲ κάποιον οὐρανὸ γλωμό . . . — κι ἀνεβασμένες στὰ μεσοῦρανα ἀπόμεναν κρυμμένες ὡς τὴ μέση κάτω ἀπ' τὰ ματόφυλλα, σὰ νὰ δειλιάζανε νὰ χύσουν ὄλο τους τὸ φῶς —

..Σήκωσε τὰ χρυσά της μάτια ἡ Λιόλια κατὰ τὸ Νίκο, μὰ δὲν εἶπε τίποτα, παρά, λὲς καὶ τρόμαξε ἀπ' τὴν ἀντιφραγγιὰ πού εἶδε νὰ πέση τοῦ Νίκου τὸ πρόσωπο, ξανάσκυψε ἀπάνω στὸ πιατάκι της . . . καὶ ψάρευε κάτι ψιχουλάκια μὲ τὴν ἄκρη τοῦ κουταλιοῦ της . . .

— Θέλεις, Λιόλια, νὰ χορέψης λιγάκι; τὴν ἀρώτησε ὁ Νίκος.

Αὐτὴ ξανακοκκίνησε ὡς μέσα στὰ μάτια κ' ἔκανε μὲ τὸ κεφάλι «ὄχι».

— Δὲ θάρσῃσωμε — ξαναεἶπε ὁ Νίκος πὺν μὲ τίς ματιές του ἀγκάλιαζε τὴν πορφυρὴ τῆς ἐπιθυμία, τὴν ἀλαλή, κ' ἔπαιρνε κι ὁ ἴδιος φωτιά, σὰ νὰ τοῦ φαινόταν τώρα ὁ χορὸς αὐτὸς ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς του. — Εἶν' ἡ κυρία Εὐρυδίκη κοντὰ στὴ Βεργινία καὶ τῆς εἶπα νὰ μὴ φύγη πρὶν νὰ γυρῶσωμε . . .

Ξανασήκωσε ἡ Λιόλια τὸ κεφάλι τῆς καὶ κύτταξε τὸ Νίκο κατάματα . . . Τί νὰ τοὺς ἔλεγαν τῶ ματιῶν του ἐκεῖνα τῆς τὰ μάτια! — Τοὺς ἔλεγαν: « Ἀχ! θέλω, θέλω! κι ἄς ἦναι γιὰ ἓνα γῦρο μοναχά — τόσο πολὺ τἀποθυμῶ πὺν μετὰ θάδελα νὰ πέθαινα! . . . Κύριε Νίκο! Κύριε Νίκο! σκότωσέ με, ἂν θέλῃς, μὰ πάρε με μαζί σου! Δὲ χόρεψα ποτέ μου σὲ χορὸ ἀληθινό, παρὰ μόνο μιὰ φορὰ, τόσο δὰ λιγάκι, στὸ σπίτι μιᾶς φιλενάδας μου πὺν ἤμουνα μικρὴ, πολὺ μικρὴ — μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ξεγᾶσω . . . »

Αὐτὸ τοῦλεγαν τοῦ Νίκου τὰ μάτια τῆς. Μὰ ὁ Νίκος ἄκουγε κι ἄλλα δικὰ του μαζί μ' ἐκεῖνα πὺν τοῦλεγε ἡ Λιόλια . . κ' ἦτον τόσο τρομερὰ ἀπ' τὴν πολλή τους γλύκα αὐτὰ πὺν ἄκουγε, τόσο ἀβράσταχτα, πὺν πετάχτηκε ἀπάνω ὀρθός —

— Πᾶμε, πᾶμε! εἶπε, τινάζοντας τὰ ψίχουλα ἀπ' τὸ πανωφόρι του. Δὲ χάνεται ὁ κόσμος γιὰ ἓνα γῦρο . . . Ἄς ἦν' καλὰ οἱ Κύριοι πὺν μᾶς βάλανε στὰ αἶματα . . .

Φώναξαν οἱ δυὸ φίλοι, καταχαρούμενοι, τὸ γκαρσόφι καὶ πλέρωσε ὁ Μίμης καὶ βγῆκαν ἔξω ὅλοι μαζί βιαστικοί, ἀφήνοντας νὰ προσπεράσῃ ἡ Λιόλια πὺν βαστοῦσε ἓνα ροῦζ σαλάκι στὸ χέρι καὶ πήγαινε μὲ τὴν τραγιάσκα τῆς τὴν μπλὲ-μαρὲν σὰν ὄνειρομένη . . .

Μόλις κάμανε λίγα βήματα, θυμήθηκαν πὺν ἔπρεπε νὰ μασήσουν καὶ μιὰ στάλα, πρὶν ἀπ' τὸ χορὸ.

— Τί, μὲ μιὰ πάστα θὰ μὲ περάσετε! εἶπε ὁ χοντροῆλης, γελώντας.

— Θὲς νὰ φᾶς τίποτα, Λιόλια, ρώτησε ὁ Νίκος.

Μὰ δὲν ἤθελε ἡ Λιόλια: εἶπε πὺν δὲν πεινοῦσε.

— Πᾶμε, πᾶμε! — φώναξαν οἱ φίλοι κ' ἔπιασαν τὸ Νίκο ἀπ' τὸ μπράτσο, ὁ καθένας ἀπὸ μιὰ μεριά, καὶ τὸν τραβοῦσαν . . .

— Ἐνα μεξεδάκι κ' ἕνα κρασάκι ! εἶπε ὁ χοντρῆλης. Ἄς μὴ φάῃ ἡ δεσποινὶς Λιόλια, τρῶμε ἐμεῖς τὸ μερδικό της, ἄς τσιμπήσῃ μοναχὰ λιγάκι . . .

— Ὅλο καὶ τσιμπήματα βλέπω ἔχεις στὸ νοῦ σου, ἔκαμε ὁ ἄλλος, μὲ τ'ἀνασηκωμένα χεῖλια—ὁ συμπαθητικὸς ὁ Μίμης, ὁ κιντρινόμαυρος, ποὺ ὑπόφερνε ὁ ἄνθρωπος πολὺ ἀπ' τὴν ὁμορφιά τῶν κοριτσιῶν . . .

Γέλασαν κ' οἱ τρεῖς νέοι, κυττάζοντας κουφά—ὁ καθένας χώρια κι ἄλλοιῶς καὶ γιὰ λογαριασμό του—τὴ Λιόλια ποὺ πήγαινε δυὸ βήματα μπροστὰ ντροπιασμένη, τὴ Λιόλια ποὺ πήγαινε στὸ χορὸ, σκυφτὴ ἀπ' τὴ χαρὰ της ποῦτονε μεγάλη σὰ λύπη . . .

Ἄργησαν πολὺ στὸ «Ξενοδοχεῖον καὶ Οἶνοπωλεῖον Παντὸς Ἐθνους» μέσα στοῦ Καλαμιώτη ποὺ ξεπέσανε μόλις βγήκαν ἀπ' τὴν ὁδὸν Ἁγίου Μάρκου — —

Κάτι σκαλιὰ κατέβαιναν κάτω . . .

Ἦταν ἀρκετοὶ ἐκεῖ μέσα καὶ κύτταζαν κατὰ τὸ μέρος τῶν νέων μὲ τὸ ντροπαλὸ κορίτσι . . .

Δὲν ἤθελε νὰ φάῃ ἡ Λιόλια — μόνο ἔκανε σβόλους μὲ τὸ ψωμί ποὺ τῷτριβε ἀνάμεσα σὲ δυὸ της δάχτυλα καὶ μὲ τὴν παλάμη ἀπάνω στὸ χοντρὸ τραπεζομάντηλο, τὸ λεκιασμένο, ποὺ θάτονε μιὰ φορὰ ἄσπρο . . . Μετὰ πολλὰ πῆρε κ' ἔφαγε ἕν' αὐγὸ σκληρὸ μ' ἀλάτι καὶ χοντροκομμένο πιπέρι καὶ τσίμπησε μιὰ πηρουνιά φρικασσάδα ἀπ' τὸ πιάτο τοῦ Νίκου . . . Μὲ χίλια στασιά νάκουμπήσῃ τὰ χεῖλια της σ' ἕνα δάχτυλο ρετσίνα ποὺ τῆς ἔβαλε στὸ ποτήρι ὁ Μίμης καὶ ποῦλεγε ὁ Νίκος, σὰ μερακλῆς ποὺ ἦτον, πὼς ἦτονε φίνα γιὰτὶ «ἔκανε ἄμμο».

Τὴ διαλαλοῦσε τὴ ρετσίνα του τραγουδιστὰ ὁ κάπελας κοντὰ στὴν πόρτα, καθὼς ἔπιανε στῶνα χέρι πέντε—πέντε μαζὶ τὰ ποτήρια (ποὺ γράφανε στὸν πάτο : ΠΙΕ ΤΟ ΟΛΟ) καὶ τὰ ξέπλενε μὲ κρότο ἀπάνω στὸν τζίγκο τοῦ μπάγκου του καὶ τὰ γέμιζε πεντάρικα καὶ δεκάρικα ἀπ' τὰ ἑκατοστάρια καὶ τίς μισὲς π' ἀνέβαζαν ἀκατά-

παντα οἱ μπακαλόγατοι ἀπ' τὸ ὑπόγειο, γκρεμοτσακιστὰ μὲ ποδοβρόντι στὴν ἀσκάλα :

« Πῶ-πῶ-πῶ ! μωρ' τ' εἶν' ἐτούτη ! —

Μέλι-γάλα-καὶ μπαρούτη ! . . . »

Τὸ « γκαρσόνι » σὰ νὰ ποῦμε — ἓνα παιδί γιομᾶτο καὶ κοκκινομάγουλο, μὲ τὰ μανίκια τοῦ ποκαμίσου του ἀνασκουμπωμένα μὲ τὰ λάστιχα καὶ μπροστά του μιὰ σκούρη ποδιὰ δίμιτη πού ἔσταζε ἀπ' τὴ βρώμα — μόλις ἔκανε ἀπὸ 'να θέλημα στὰ διάφορα τραπέζια καὶ τάλι ἐρχόταν κοντὰ κι ἄκουμποῦσε τὸ χέρι του μὲ τὰ χοντρὰ κόκκινα δάχτυλα, τὰ πρισμένα ἀπ' τὶς χιονίστρες καὶ καὶ μαυρονοχᾶτα, στὴν ἄκρη τοῦ τραπέζιου τους καὶ τοὺς κύτταζε ποῦτρωγαν καὶ τὴ Λιόλια πού δὲν ἔτρωγε . . . κι ἄκουγε τὶς κουβέντες τους καὶ τὴ Λιόλια πού δὲ μιλοῦσε . . . καὶ γελοῦσε μ' ὄλο του τὸ πρόσωπο . . .

Πέρα σ' ἓνα τραπέζι ἄστρωτο τραγουδοῦσαν κάτι παιδιὰ ἐργατικά : « Τρυγῶνα μου περήφανη ! . . . »

'Απ' τὴν ἄλλη μεριά, ἐκεῖ ποῦ βᾶθαινε τὸ μαγαζί, πίσω ἀπ' τὴν καμάρρα, τρεμοστενάζε σιγαλὰ μιὰ κιθάρα πού τὴ βαστοῦσε στὰ γόνατά του ἓνας ναύτης σκυμμένος τρυφερὰ ἀπάνω της . . . Ἕνας σκαπανέας μὲ τὰ μαλλιά του « σεῦμούρ » καὶ ἓν' ἄλλο « παιδί », πολίτης, μὲ τὸ παλτὸ ριχμένο στὴν πλάτη καὶ τὴ σταχτιά ρεμπούπλικα μὲ τὰ δυὸ δάχτυλα θλίψη στὸ κεφάλι πίσω, νὰ παίρῃ ἀέρα ἢ ἀφέλεια, καθόντουσαν κοντὰ του, στὸ μακρὸ τὸν μπάγκο μπρὸς τὸ τραπέζι, μὲ τὸνα χέρι στὸ ποτήρι, καὶ λέγανε μὲ σεκλέτι καὶ μεράκι, κυττάζοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλονε στὸ στόμα : « . . . πού εἶναι ἄσπρη καὶ-αι παχειάαα ! . . . » — « Αἶντε ρε καὶ τὸ σκότωσες ! », εἶπε, καμμιὰ φορὰ, κόβοντας τὸ βλαμάκη του, ὁ πιὸ τεχνίτης . . .

Καὶ μέσ' ἀπὸ τὸ βόμβο πού ἔκαναν τὰ τραγούδια κ' οἱ κουβέντες, μὲ τὶς γροθιὲς χτυπητὲς στὰ τραπέζια, καὶ τὰ καπάκια τῶν τετζερέδων καὶ τὰ μαχαιροπήρουνα, πού τὰ ρίχνανε σωρὸ μὲς τὸ θερμό, καὶ τὸ ψωμομάχαιρο ποῦκοβε τὰ πεντάρικα καὶ τὰ δεκάρικα ψωμιὰ καὶ τὰ μισοκάρβελα ἀπάνω στὴ σανίδα, καὶ τῶν

μουστερήδων οἱ παραγγελίες κ' οἱ φωνές τῶν σερβιτόρων πού ξεφώνιζαν ἀπ' τὴν ἄλλη ἄκρη τῆ «μιά στιφᾶδο!» καὶ τῆ «μιά πατάτες γιαχνί!» καὶ τὸ «ἕνα κουνουπίδι!» καὶ «οἱ μαρίδες νὰ γίνη ζωμόν!» καὶ «πιάσε μία κοῦπα ἀποσταμένο», καθὼς τῷθελαν οἱ καλαιοὶ οἱ μερακλήδες, καὶ τὶς «μισές» καὶ τὶς «ὀκάδες» γιὰ τοὺς κρασοπατέρες, ξεχώριζε κάθε λίγο, σὰν τοῦ κόκκορα ὁ ψαλμός μέσ' ἀπ' τὴ χλαλοῦ τοῦ κοτετισοῦ, τὸ διάτορο καὶ καμπανιστὸ λιανοτράγουδο τοῦ κάπελα :

«Πῶ-πῶ-πῶ! μωρ' τ' εἶν' ἐτούτη! —

Βάζει δόντια τοῦ φαφούτη! . . .»

Τὶ ἀπλὴ πού φαινόταν ἡ ζωὴ, τί ζεστή καὶ τί γλυκεῖα ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς τοὺς ἀφελεῖς ἀνθρώπους!

Δὲν ἦπιατε ποτέ σας γάλα ἀπ' τὸ βυζὶ τῆς ἀγελάδας; Δὲν ἦπιατε ποτέ σας νερὸ ἀπ' τὴν δασοκρήνη πού σιγοκελαῖδεῖ μέσα στὰ πολυτρίχια; Δὲν καθήσατε στὸ ἡσκιερὸ κατῶφλι, ἀποσταμένοι ἀπ' τὴν ἀνηφοριὰ τοῦ δρόμου; Κάτω ἀπ' τὸν πεῦκο δὲν ἐγείρατε τὸν ἀγαθό, πού ἀπλώνει τὰ γέροντά του κλώνια μὲ τὶς τρεμβελόνες, τὶς ἡλιοστάλαγες κι ἀνεμοτραγουδίστρες νὰ σᾶς περισκεπάσῃ ἀπ' τὸ κακὸ τοῦ Κόσμου; — Ἔτσι αἰσθάνεται ὅποιος περνᾷ ἀπ' τῆς ζωῆς αὐτῆς τὸ μονοπάτι. Ἔτσι αἰσθάνονταν κ' οἱ τρεῖς οἱ νέοι ἐκεῖ πού τρώγανε μὲ τὴ Λιόλια στὸ πλευρό τους, στὸ μαγαζὶ πού ἀπηχοῦσε ἀπ' τὰ τραγουδάκια καὶ τὶς κουβέντες τῶν ἐργατικῶν παιδιῶν κι ἀπ' τοῦ κάπελα τὸν κοντὸ ψαλμὸ γιὰ τὴ ρετσίνα . . . καὶ γι' αὐτὸ παρακάθησαν κοντὰ στὴ ρετσίνα «ποῦκανε ἄμμο» καὶ δὲν τὸ κατάλαβαν πὼς ἦτον κοντὰ δέκα ἢ ὡρα σὰν κινήσανε γιὰ τὸ χορὸ τους στὸ χοροδιδασκαλεῖο τῆς Καπνικαρέας . . .

Ἀπὸ κάτω, ἀπ' τὴ σκάλα πού ἀνέβαιναν, ἀκούγόταν τὸργανέτο ποῦπαιζε καὶ τὸ σύρσιμο τῶν ποδιῶν πού χόρευαν . . .

Ὅταν ἀνοιξαν τὴν πόρτα γιὰ νὰ μπουῦνε στὴ σάλα πού μαύριζε ἀπὸ κεφάλια σαλευόμενα, χυθῆκαν ἔξω μαζί μὲ μιὰ ζεστὴ μπούχα καὶ τοὺς ἀγκάλιασαν οἱ χαρούμενοι ἦχοι τῆς «Μικρούλας», πού ὄλος ὁ κόσμος τὴν τραγουδοῦσε τότε καὶ δὲν ἦτον ὄργανέτο

πού νά μὴ σαλτάριζε τσιριχτή μέσ' ἀπ' τὴν κοιλιά του καὶ μόρ-
της πού νά μὴ σφύριζε, μὲ τὰ χέρια βαθιὰ στὶς τσέπες, τὸν πρόσ-
χαρο σκοπό της...

Μερικοὶ νέοι, πού στεκόντουσαν κοντὰ στὴν πόρτα, τραγου-
δοῦσαν τὰ λόγια, ἐκεῖ πού χόρευαν οἱ ἄλλοι, καὶ κρατοῦσαν τὸ
τέμπο μὲ τὸ πόδι:

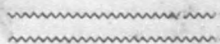
Νὰ ἡ Μικροῦλα!
Νὰ ἡ Μικροῦλα! νά! —
Αὐτὴ πού ἔρχεται,
Ἡ παχουλὴ-ἡ!

Νὰ ἡ Μικροῦλα!
Νὰ ἡ Μικροῦλα! μπούμ! —
Αὐτὴ πού ἔρχεται
Ἡ στρουμπουλή! μπούμ·μπούμ! — —

Ἔτσι τἀλλάζανε γιὰ πιὸ ἀστεῖο καὶ σὲ κάθε «μπούμ» δὸς του
μιὰ μὲ τὸ τακοῦνι...

Ἡ Λιόλια πού δὲν ἔβγαινε ἀπ' τὰ ξεροκοκκινίσματα, μόλις
τὸ πῆρε ταῦτί της ἔκαμε νά φύγη, γιατί θάρρειψε πὼς γι' αὐτὴν
τῶλεγαν οἱ νέοι. Ὁ Νῖκος καὶ οἱ φίλοι του ξεκαρδιστήκανε στὰ
γέλοια...

Ἦρθαν καὶ τοὺς πῆραν τὰ καπέλλα καὶ τὰ παλτά τους. Ὁ
Δάσκαλος τοὺς χαιρέτησε μὲ χαρὰ καὶ μόνο πού δὲν τονὲ φίλησε
τὸ Νῖκο: «Μωρὲ κάποιος φοῦρνος θὰ γκρεμίστηκε! Μωρ' τί γί-
νημες Νῖκο!...» Καλωσόρισε καὶ τὴ Λιόλια σφίγγοντάς της τὸ
χέρι μὲ μεγάλη φιλία...

“Δχ, βιολιά, βιολιά! γλυκὰ βιολιά!

.. Καὶ δὲν εἶδε πιά τίποτ' ἄλλο ἢ Λιόλια γύρω της, οὔτε τὶς μυρσίνες ποῦτανε στολισμένα τὰ κάδρα τοῦ Βασιλέα καὶ τῆς Βασίλισσας, τοῦ Διαδόχου καὶ τῆς Σοφίας, οὔτε τὶς μικρὲς σημαῖες ποὺ κρέμονταν ἀπ' τὸ ταβάνι σὲ σκοινιά τεντωμένα, οὔτε τὰ ζευγάρια, μασκαρεμένοι καὶ ἀμασκάρευτοι μαζί, ποὺ χόρευαν τὴν πόλκα, ἄλλοι στρωτὴ γερμανικά, ἄλλοι πηδηχτὴ γαλλικά, κι ὅλοι μὲ τόσο πάθος καὶ χτυπῶντας ἀπ' τὴν πολυκοσμία τὶς πλάτες ὁ ἓνας ἀπάνω στὸν ἄλλονα σὰν ξαπολυμένες βάρκες σ' ἀνεμόδαρτο λιμάνι. . . Μόνο τὰ μάτια τοῦ Νίκου εἶδε ποὺ τῆς ἔφεγγαν ὡς μέσα στὸ στήθος, σάμπως τοῦ χοροῦ ὁ σκοπὸς κ' ἢ γλύκα νὰ τοὺς εἶχανε ρίξει μέσα σπίθες κρυφόχαρες κι αὐτὲς νὰ γινήκανε φλόγες ξεπεταχτὲς κι ἀγκαλιάστρες καὶ φέγγος ἀπαλό — εἶδε τὸ φέγγος τῶν ματιῶν ποὺ τὴν ἀγκάλιαζε κ' εἶδε καὶ τὰ δυὸ τὰ χέρια νὰ σιγοτρέμουν ἀνάερα γιὰ νὰ τὴν ἀρπάξουν. . . καὶ τοὺς συνεπῆρε τὸ ρέμα τὸ φρενιασμένο καὶ ψυχοπλάνο τοῦ σκοποῦ τοῦ χορευτῆ — ὅπως ἓνας ἄνεμος ζεστός, περνῶντας ἀπ' τὸ λιβάδι, ξεσέρνει τὶς γλυκειὲς τὶς πεταλοῦδες. . .

Πῶς χόρευ' ἢ Λιόλια μὲ τὸ Νίκο! . . .

.. Σὰν κάνανε ἐκεῖνα τὰ λίγα βήματα «φὲν-ντὲ-σιέκλ» στὶς στροφές, ἐκεῖ ποῦ γόνιαζε ἡ σάλα, ἔπεφταν κ' οἱ δυὸ μπροστά μ' ὄλο τους τὸ κορμί, μὲ τὰ κεφάλια κάτω, σὰ νὰ θέλανε νὰ γκρεμιστοῦνε χεροπιασμένοι σὲ μιὰν ἄβυσσο εὐτυχίας, σὲ μιὰ θάλασσα, κάτω βαθιά, μὲ κύματα γλανκὰ καὶ σὰν ἀξύπνητα ποὺ μόνο τὸ τραγούδι τους ἔφθανε ὡς ἀπάνω. . . Πάτ! — πάτ! — πάτ!!!

— χτυπούσε τὸ πόδι του στὰ τρία βήματα τὸνα πιὸ χτυπητὸ ἀπὸ τᾶλλο, ὁ Νίκος, σὰν τὸ νέο τὸ ἄλογο, ἀπὸ ὑπερδύναμη ζωὴ κι ἀβίαστακτη χαρὰ. . κ' ἔπειτα ἔκανε μιὰ γλήγορη στροφή καὶ γύριζε κατὰ πρόσωπο τῆς Λιόλιας νὰ τὴ δεχτῆ στὸ στήθος του. . . Κι αὐτὴ ἔλεπτε ἀπάνω του μὲ μιὰ κίνηση σὰ λυμένη, ὄλο πάθος καὶ παράδοση, χυνότανε, μ' ἓνα σκέρτσο ἀλλοιώτικο, ἀπ' τὸ πλαῖ μ' ὄλο τὸ κορμί της καὶ τὸ στήθος μπροστά, τὸ ἀπαλὸ καὶ ζεστό, πὸν ἔπαλλε ἀπάνω στὸ δικό του, μέσα στὰ χέρια του. . .

Δὲ φοροῦσε σήμερα τὸ στενὸ της τὸ πηλκάκι, ἡ Λιόλια, μὲ τὴ σειρὰ κουμπάκια : εἶχε βάλει τὴ φουστίτσα της τὴ σταχτιά ἀπὸ ἀλπαγᾶ, κοντὴ-κοντὴ, μ' ἓνα ποκαμισάκι κρέμ μαλακόχυτο ὄλο σοῦρες, πὸν τῆς ἄφηνε τὸ στήθος ἐλεύθερο, καὶ στὴ μέση μιὰ ζώνη μουσαμαδένια κι αὐτὴ σταχτιά· καὶ πίσω στὰ μαλλιά της εἶχ' ἓνα φιόγκο ἀπὸ κορδέλλα μεταξωτὴ σκούρη πορτοκαλλιά, ποῦκανε σὰ μιὰν ἀπόχρωση τῶν μαλλιῶν της τῶν καστανῶν πὸν χρύσιζαν. . . Χρύσιζαν τὰ μαλλιά της μὲς τὰ φῶτα σὰ μάλαμα παλιὸ ζεστόχρωμο καὶ τὰ σγουρά τους τᾶναφυσοῦσε ὁ ἀπαλόθερμος ἀέρας ὅπως ἡ αὔρα ἀναφυσάει τὰ ψιλόχορτα τοῦ κάμπου. . . Τὰ μάτια της ἔλαμπαν ! "Ἦτονε ροδοκόκκινη κ' ἰδρωμένη σὰ νᾶ-τρεχε στοὺς ἥλιους κ' ἔτσι ἔμοιαζε ρόδο πὸν ὄ,τι ἔχει ἀνοίξει μ' ὄλα του τὰ φύλλα ἓνα μεσημέρι τοῦ Ἀπρίλη. Μὰ τὸ στόμα της ἔκανε μιὰ καμπύλη σὰν κλαῖμα καὶ δὲν καταλάβαινες πὸς γέλαγε παρ' ἀπ' τὴ γλύκα πὸν φώλιαζε σὲ κάτι λακκάκια καὶ μέσα στὶς γωνιές τῶν χειλιῶν της κι ἀπ' τὰ μαργαριτάρια πὸν φέγγριζαν ἀνάμεσα στῶν χειλιῶν της τὰ ὑγρά κι ἀνοιγμένα ἀνθόφυλλα.

. . . Κι ὁ Νίκος ἔσκυβε ἀπάνω στὰ μαλλιά της : τὸ πρόσωπό του ἦτονε γλωμὸ σὰ νὰ φωτιζόταν ἀπὸ μέσα καὶ στὴ γλωμάδα αὐτὴν τὰ μάτια του ξεχώριζαν ἀκόμα πιὸ σκοῦρα μὲς τὰ ματόκλαδα, σὰ βαθὺ νερὸ σκιασμένο ἀπὸ κλαριά. . .

. . . Κάθε φορὰ πὸν τὴν ἄρπαζε τὴ Λιόλια σὰν ἀπ' τὸν ἑαυτὸ της χαμένη στὴν ἀγκαλιά του, ἔσφιγγε τὰ χεῖλια του γιὰ νὰ μὴν πετάξῃ ἢ ἄχνα τῆς ψυχῆς του, ξεροκατάπινε μὲ τὸ καρῦδι πηγαίνοεροχάμενο ἀπὸ κάτι ἀλάλητο πὸν τοῦκανε τὸ σάλιο κόμπο καὶ

τοῦκλεινε τὸ λαιμό, ἔρριχνε πίσω τὸ κεφάλι, σάμπως νὰ τοῦ τᾶρ-
παξε ὁ Πόθος ἀποπίσω, σὰ δυό του τὰ χέρια, καὶ νὰ τοῦ τὸ
γύριζε τἀνάστροφα φιλιώντας του τὸ στόμα . . .

« Παντεσπᾶνι ! Παντεσπᾶνι ! » — φωνάζανε μερικοὶ ποῦχανε
βαρεθῆ πιά νὰ περιμένουν τὴν πόλκα νὰ τελειώση γιὰ νὰ βροῦν
κι αὐτοὶ ντάμα. Ἀπὸ ντάμες δὰ ἄλλο τίποτα, καθιστὲς γύρω στοὺς
καναπέδες, μὰ νὰ πού ἔτυχε νὰ χορεύουν ὄλες οἱ ὁμορφες κ' οἱ
καλύτερες χορεύτρες . . καὶ δὲν πᾶνε σὰ κουτουροῦ οἱ χορευ-
ταῖδες, μόνο κάθονται νὰ δοῦν πρῶτα κ' ἔπειτα, διαλέγουνε.

— Δὲν ἔχει παντεσπᾶνι ! εἶπ' ὁ Δάσκαλος, μπαγιάτεψε πιά κ'
ἔγινε παξιμάδι. — Βάλ' τὴ « Ρεζάν », Μηνᾶ ! — φώναξε τοῦ παι-
διοῦ πού γύριζε τὸργανέτο.

. . Καὶ πάλι, χωρὶς νὰ ξαποστάσουνε μιὰ στάλα, ἔσυρε ὁ
Νίκος τὴ Λιόλια . . . Νὰ βλέπατε τὸ πόδι του τὸ νεανικὸ κι ἀν-
τρίκιο, τὸ χαριτωμένον μαζί καὶ δυνατὸ, πού ξέχωρα φανέρωνε τὸ
πλάσμα τὸ πλουσιόβλαστο κι ἀνθισμένον ποῦτον ὄρα του τῶρα νὰ
καρπίση — πῶς πατοῦσε τὸ σανίδι ὀλόσωμο, ριζώνοντας τὸ νέο
δεντρί, καὶ σηκωνόταν πάλι ἀνάερο μ' ἓνα τίναγμα ἐλαστικὸ καὶ
πάλι ἔπεφτε, στριφογυριστὸ στὸν ἀστράγαλο, βαστάζοντας ὄλο τὸ
κορμί στὶς μύτες του κ' ἔρριχνε γοργότερο τὴ φτέρνα πίσω καὶ
γλυστροσερνότανε σὰ χέλι—λὲς κ' εἶχε ζωὴ ὀλόδικιά του καὶ χαρά—
τὸ πόδι ! . . . Μὰ κι ὄλο ἄλλο τὸ κορμί : τὰ μπράτσα κ' οἱ ὦμοι,
οἱ πλάτες, ἡ μέση κι ὁ λαιμός — τί τέλεια κι ἀρμονικὰ ποῦχαν τὰ
κοννήματά τους, χώρια τὸ καθένα καὶ τῶνα μέσα στᾶλλο καὶ πάλι
ὄλα μαζί — σὰ νὰ φιλιούνταν ἀναμεταξύ τους, σὰ νᾶνθιζαν τῶρα
δὰ, ξαναγεννημένα σ' ἓνα λουτρὸ χρυσόρρευστο ἀπὸ φῶς καὶ
ἡδονή, σὲ ζωὴ τρισμάκαρη . . .

Καὶ ἡ Λιόλια — τὸ κοριτσάκι μὲ τὸ κοντοφούστανο τᾶνεμι-
στό, μὲ τὰ τρεμόχαρα στηθάκια πού κρυφοζοῦσαν μὲς τᾶερίνο
ποκαμισάκι ἴδια χλωμὰ ροδάκινα κάτω ἀπ' τὴ φυλλωσιά στὸ
βραδυνὸ τᾶγέρι, μὲ τὰ χεῖλια σὰ στόμα λουλουδιοῦ πού σιγα-
νοίγει νὰ φιλήσῃ τὸν ἥλιο — ἔπεφτε ἀπάνω του σὰν ἓνα πρᾶμα
λευκὸ κι ἀπαλό, σὰν πιτσούνι ἄσπρο πού μὲ τὰ πούπουλά του

τοῦ σκέπαζε τὸ νοῦ. Ἔτσι ἔλυωνε τοῦ Νίκου ἡ ψυχὴ κι ὄλο τὸ κορμί του ἄνοιγε σὲ μύρια στόματα γιὰ μύρια τὸ καθένα του φιλιὰ...

Κι ὄχι μονάχ' αὐτοὶ οἱ δυό. Ὅλ' αὐτὰ τὰ κορμιὰ πού στριφογύριζαν ἀγκαλιαστά — τὸ κάθε ζευγάρι σὰ μέσα σ' ἓνα δικόν του σίφουνα μεθυσιοῦ καὶ φρένας — ζοῦσαν τώρα μιὰν ἄλλη ζωὴ, τόσο βαθειά, πού ἄγγιζε σχεδὸν μὲ πόνο τὴν ψυχὴ τους, μὲ γλυκὸ σφάχτη, κ' ἔπαιρνε τὴ λάμψη της καὶ τὴ φοροῦσε κ' ἔφεγγε...

— Τὸ «μαρινᾶτο!» τὸ «μαρινᾶτο!», φωνάζανε τώρα μερικοὶ πού δὲν χόρευαν ἄλλο παρὰ βάλς (ἔτσι τῷγε βγάλει ἓνας δεκανέας τῶν Πυροσβεστῶν ἀπὸ τὸ ὄχι του, γιὰτὶ ὄλο αὐτὸ κοπανοῦσανε στὰ χοροδιδασκαλεῖα καὶ δὲν μπαγιάτευε ποτέ του σὰ τὸ μαρινᾶτο ψάρι) —

— Ὅχι! Ὅχι! «Τὰ παιδάκια»! — πολεμοῦσαν ἄλλοι νὰ τοὺς μολῶξουνε μὲ τίς φωνές τους — Ὅχι τὸ «μαρινᾶτο!» Ὅχι! Ὅχι! «Τὰ παιδάκια»! «Τὰ παιδάκια»! καὶ δυὸ-τρεῖς ἀρχίσανε τὰ τραγουδᾶνε δυνατά, γιὰ νὰ μὴν τοὺς περάσῃ τὸ πείσμα ἐκεινῶν:

Τὰ παιδάκια μου, γι' ἀκοῦστε
νὰ σᾶς πῶ μιὰ συμβουλή!...

Ἐξαφνα χτύπησ' ὁ Δάσκαλος τὰ χέρια κ' ἔπαψε τὸργανέτο κ' ἔπιασαν τὰ βιολιά (Νὰ λοιπὸν πούτον ἀλήθεια ὅταν τῷλεγε ὁ Μίμης!)...

Πῶς περνάει, τὸ καλοκαιριάτικο μεσημέρι, ἓνα φρίκισμα πάνω ἀπ' τὰ φύλλα τοῦ δάσους... μ' ἓνα θρόϊσμα μυριόφωνο βαθὺ σὰν ἀπὸ κάποια θάλασσα ἀλαργινὴ, βαρυστέναγη; — ἔτσι πέρασε μιὰν ἀνατριχίλα ἀλάλητη πάνω ἀπ' ὄλα τὰ κορμιὰ τὰ δλόθερμα μὲ τὸ πρῶτο κατέβασμα τῶν δοξαριῶν, ποῦβγαλαν κάτι τραβηγμένους ἤχους βαθιοὺς καὶ στριγγοὺς μαζί... Φῶς κάτασπρο στίς ἀμίλητες πέτρες, γέλοια τῶν κυμάτων στὴν ἀμμουδιά, τῶν ἄγριων περιστεριῶν γέλοια στίς δέντρινες κουφάλες, σίδερο πληγωμένο πού ξεφωνίζει, ρόδα μαυροπόρφυρα τοῦ πόθου καὶ ἥσκιος σὲ νύρκη βαθιόμαβια μὲ τίς φτεροῦγες ριχμένες πάνω ἀπ' τὸ κε-

φάλι — καὶ σὰν τί δὲ μοιάζουσι οἱ λαχτάρεις τῶν χορδῶν! . . . Καὶ μὲ τῇ γοργάδᾳ καὶ τὸ θάμπωμα τῆς ἀστραπῆς ποὺ σχίζει μαυρό-
 γυαλον οὐρανόν, ἔπεσαν οἱ ἦχοι αὐτοὶ στῶν ἀνθρώπων κορμιῶν
 τὸ πιὸ βαθύτερο «εἶναι» καὶ ξέσπυραν, ἀποσχίζοντας τὶς ἴνες τῆς
 ψυχῆς, κάτι ὀλάνθιστο, μὲ σπαραγμὸ μαγευτικόν . . . κ' ἔπειτα χύ-
 θηκαν τὶς πλάτες κάτω τὶς ζεστόχουδες, φῶς ἀνατριχιαστό, καὶ
 σιγοστάλαξαν κόμπο-κόμπο στὰ στήθη σὰν κάποιο ὑπέργειο μῦρο
 τραγουδιστὸ ποὺ σὲ λιγάκι ξεχείλισε, ἔγινε πέλαγος. . .

Τσιριχτὲς φωνὲς ἔβγαζαν τὰ νέα παιδιά, γιὰτ' οἱ καρδιὲς τους
 πνίγονταν ἀπὸ ἠδονή, ἄχ, ἀπὸ ἓνα μεγάλο κῦμα ἠδονῆς. . . Κ'
 ἐκεῖνοι ἀκόμα ποῦχαν ἀποστάσει νὰ χορεύουν καὶ πηγαίναν νὰ
 καθήσουν, ξαναπετάχτηκαν ἀπάνω καὶ ζευγαρώθηκαν πάλι στὸ
 φτερό καὶ ριχτήκανε μὲς τοῦ χοροῦ τὸ κῦμα. . .

Τὸ σγουρὸ μαλλὶ τοῦ Νίκου ποὺ τοῦσκιαζε τὸ μέτωπο, στε-
 κόταν ἀνάερο. . . ἄσπρο τὸ μέτωπό του, λαμποκοποῦσε μυστικὰ
 σὰν κάποιο ἀρχαῖο μάρμαρο ποὺ ἀστράφτει ἡλιοφιλημένο ψηλὰ
 σ' ἓναν ἔρημο κάβο, κυττάζοντας τὴ θάλασσα. . .

Ἡ Λιόλια κάθε φορὰ ποὺ μὲς τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Νίκου περ-
 νοῦσε κοντὰ ἀπ' τὰ βιολιά, τῆς φαινόταν πὼς παίζανε γιὰ χάρη τῆς
 πιὸ δυνατὰ, μὲ πιότερο πόθο παίζανε, μὲ πιότερη φρένα γλυ-
 κερή — γι' αὐτήνα μοναχὰ πιὸ βαθιὰ καὶ πιὸ ἐπίμονα ξέσεσαν
 τὶς φωνὲς τους, σὰ νὰ θέλανε νὰ τὴν κάμουν κάτι νὰ πιστέψῃ :

«Νέα εἶσαι κι ὁμορφὴ κ' εὐτυχισμένη!» — τῆς ἔλεγαν. . . Μὰ
 ὄχι αὐτὸ μονάχα: κάτι ἄλλο πιὸ γλυκὸ ἀκόμα κι ἀπὸ τῆς ὁμορ-
 φιάς τὴν εὐφροσύνη καὶ τῆς νιότης κι ἀπ' τὸ καθετὶ στὸν κόσμο,
 κάτι ἄλλο πιὸ ἀβάσταχτο θέλανε νὰ τῆς εἰποῦν — ποῦ δὲν τὸ πί-
 στεψε. . . καὶ μεθοῦσε ἀπ' τὴν πολλὴ χαρὰ τῆς — ἐνῶ δὲν τὸ πί-
 στεψε! . . . καὶ τῆς ἔρχονταν τὰ δάκρυα ἀπ' τὴν εὐτυχία — γιὰτὶ
 κόντευε νὰ τὸ πιστέψῃ! . . .

Ἄχ, βιολιά, βιολιά! γλυκὰ βιολιά! — σφάχτες τῆς ψυχῆς! Τί
 μᾶς κάνετε ἐμᾶς τῶν νέων!

Μαγεμένους εἶν' οἱ χορδὲς σας, οἱ βγαλμένους ἀπ' τὰ ὄραϊα
 ζῶα ποὺ σιγοπερπατοῦνε στὶς χορταριὲς τὶς κρυφομύριστες ἀπ'

τὸ χαμόμηλο καὶ τὸν ἄγριο δυόσμο (. . . τὰ εἶδατε πῶς κυττοῦνε, θλιμμένα ἀπὸ τῆς ζωῆς τὴν ὁμορφιά;) . . . Γλυκοποτισμένες εἶν' οἱ χορδές σας μετὰ τῆς ζωῆς τὴν ὁμορφίαν τὴ θλίψη . . . Ὅλα τὰ παλιὰ τραγούδια τῶν νέων πού ἐξησαν καὶ τώρα ἔχουνε σβῆσει γιὰ πάντα καὶ τὰ δάκρυα ἀπ' τὸν παλιὸ καιρὸ, ἔσεις τὰ τραγουδάτε, βγάζοντάς τα μέσ' ἀπὸ τὸ χάος τῆς ζωῆς καὶ μέσ' ἀπ' τὴν ψυχὴ μας . . .

Ὅταν ἦρθ' ἡ καντριλλία, οἱ φίλοι τοῦ Νίκου βρῆκαν εὐκαιρία νὰ ζητήσουν τῆς Λιόλιας ὃ καθέννας τους κι ἀπὸ ἓνα χορὸ. Ὁ Μίμης τῆς θύμησε πῶς τὴν εἶχε ἀγκαζάσει γιὰ ἓνα βάλς κ' ἦτον αὐτό, εἶπε, πούρχοταν τώρα. Δὲν πρόφθασε νὰ νοῖξῃ τὸ στόμα της καὶ πάλι τοὺς χάρισε τὸ ρέμα . . .

Τί ἐξάισιο πρᾶμα ὥστόσο αὐτὲς οἱ καντριλλίες!—ἴδια ἡ ζωὴ! . . . Σὰν κάποιος μάγος κ' ἐξορκιστῆς ὁ Δάσκαλος χτυποῦσε τὰ χέρια του ξεφωνίζοντας λόγια παραξένα πού μοιάζανε γητέματα καὶ ξόρκια : «Μπαλανσέ-βὸ-ντάμ!»—«Σασσέ-κρουαζέ!»—καὶ περνοῦσαν τὰ γυναῖκια λουλούδια μπρὸς ἀπ' τῶν ἀγοριῶν τὰ μάτια πού μεγάλωναν πιὸ φεγγερά ἀπὸ πρῶτα . . . καὶ σελάγιζαν, πάνω ἀπὸ τὰνθινα κεφάλια, τοῦ ἀγορίσιου πόθου τᾶστρα, τοῦ πόθου τοῦ κυπαρισσένιου—γιατ' ἴδια νέα κυπαρίσσια τᾶγόρια ἀψηλοστέκουνε στυλωμένα σ' ὀλοστρόγγυλους καὶ δυνατοὺς δίδυμους κορμούς . . . «Φραππέ!»—κ' ἦτον ὁ θρίαμβος τῆς Χαράς καὶ τῆς Ζωῆς : Ἄ! νὰ τις πού περνοῦν κ' οἱ δυὸ ἀγκαλιασμένες (τί σπάνιο πρᾶμα!) μέσ' ἀπὸ μιὰ θάλασσα ἀνθρώπινη, πολύβουη ἀπ' τᾶσπρα χέρια πού χτυποῦντ' ἀναμεταξύ τους σὰν ἀφρισμένες κυματοκορφές, ἀπάνω σ' ὀλόχρυσο ἄρωμα, ζεμένο σὲ λευκὸ τέθριππο σὰν ἀπὸ φῶς γενάμενο κρέας, καὶ μετὰ τὴν ἴδια τὴ θεὰ τὴν Ἡβὴ πίσωθ' ὄρθῃ γιὰ Νίκη πού κρατᾷ τὰ χρυσὰ στεφάνια . . . «Σαῖν!»—καὶ γύριξε ἡ ἄλυσσιδα ἡ ζωντανή, δεμένη καὶ λυτή, περνοῦσε σὰν ἀνθινο ὄνειρο πού δὲ σβῆναι, σὰν ἄρωμα πού ὄλο φεύγει κι ὄλο μένει, περνοῦσε—κομπολόι ἀνθρώπινο μετὰ τὰ χέρια τᾶόρατα τῆς συλλογισμένης Μοίρας . . . Κ' οἱ κόμπτοι τοῦ ἦταν ἀφρο-

σταλίδες ἀπ' τὴν ἀτέρμονη θάλασσα τῆς πλάσης σὰν κ' ἐκεῖνα τὰ δάκρυα τοῦ Ὁκεανοῦ τὰ θρομπισμένα στὸ κεχριμπάρι ποὺ σιγοκυλοῦνε μὲ μουσικὴ στίης Ζωῆς τὸν ἔρημο γιὰ τὸ (ὦ πένθιμα φωτισμένον ἀπὸ ἕνα μέγαν κόκκινον ἥλιο!), ποὺ ἔχουνε μέσα τους τὸ θλιβερὸ μῦρο τοῦ ἄπατου βυθοῦ καὶ τῆς ἀλαργινῆς κυματιᾶς τὴν ἀνεμόφερτη λαχτάρα καὶ τραγουδιστὴ βουή... Καὶ ζοῦσαν αὐτὲς οἱ στάλες τοῦ σάρκινου ἀφροῦ καὶ τρεμοσάλευαν κ' ἔφεγγαν ἢ καθεμιὰ τους μ' ἕνα φῶς κρυμμένο μέσα της... Καὶ πότε ἀποτραβιοῦνταν οἱ κόμποι ἀπάνω στὸ σκοινὶ ποῦτον τὸ αἶμα τὸ ἄλικο, τὸ ζεστό, γοργότρεχο ἀπὸ πόθο, νεροσυρμὴ τοῦ πόθου ἀκράτητη κοχλακιστὴ μέσα στὴν ἀνθισμένη σάρκα, πότε μαζεύονταν ὅλοι μαζί μέσα στὴ χοῦφτα τῆς Μοίρας τῆ φριχτῆ ποῦ τοὺς ἔπαιζε—ἀλλοῦ ἔχοντας τὸ νοῦ της... Κ' ἔξαφνα σὰν κομπολοῖ σκόρπισαν...

Κ' ἔπειτα ἀπ' τοῦ Μάγου τὰ χεῖλη ἀπήχησε ἡ μαγικὴ λέξη: «Προμενάτ»!—καὶ δυὸ-δυὸ τὰ γητεμένα πλάσματα ἔκαναν τὸν κύκλο τῆς ζωῆς τὸ χορευτὴ, σκιρτῶντας ἀπάνω στὸ λιβάδι τῆς αἰώνας νεότητος.. καὶ περιχυμένο ἦτον τὸ λιβάδι ἀπ' τὸν ἀπαλόφλογο ἥλιο τῆς χαρᾶς.. κ' ἦτον αὐτὸς ἡ σύνθεσις ἑνὸς τραγουδιοῦ ἀναβρυσμένου ἀπ' ὅλα τὰνθρώπινα κορμιὰ ποῦ τώρα ζοῦσαν βαθιὰ σὰν ἄνθη καὶ σὰ ζῶα... Ἐπαλλαν τὰ στήθη καὶ τρεμούλιαζαν τῆς σάρκας οἱ κυρτογραμμὲς καὶ τὰ πρόσωπα ἔβγαζαν ἕνα φέγγος σὰν τὰνοιχτὰ παράθυρα τὸ καλοκαίρι ὅταν ἀπέξω εἶναι ὁ χρυσὸς ὁ ἥλιος καὶ τὰ φύλλα τὰ πολλά, κόμης πράσινες ἀνεμιστὲς ποῦ ἀναδεύονται ἀπαλὰ καὶ μυστικὰ θροῖζουν, κ' οἱ καρποὶ ποῦ γλυκοφεγγρίζουνε σ' ἀπόσκια γλαυκὰ καὶ τὰ μεγάλα ἄσπρα νέφαλα τὰ στρογγυλεμένα, σὰν ἀπὸ ἀέρινο μάρμαρο πελεκητό, ποῦ ἀσάλευτα ὄνειρεύονται πίσω ἀπ' τὶς πλάτες τῶν βουνῶν... Καὶ καθὼς πηγαῖνανε σκιρτῶντας ρυθμικὰ κάτω ἀπὸ μιὰν ἀνίδωτη βέργα, τὰ μαγεμένα πλάσματα, ἀνασαίνανε βαθιὰ κ' ἡ πνοή τους ἔλεγε: «Ἐῖ-μαστε νέοι, νέοι, νέοι καὶ γεροί! καὶ ὄραϊοι! καὶ δὲ μᾶς μέλλει γιὰτὶ γυρίζουμε καὶ ποῦ πᾶμε.. καὶ ποῦ πᾶμε.. καὶ δὲ μᾶς μέλλει ἂν πέθαναν ἐκεῖνοι ποῦ μᾶς γέννησαν καὶ τὰ μικρὰ τὰδε-

»φάρια μας ἄν ἔσβησαν... Ἐμεῖς πάντα θὰ γυρνοῦμε, θὰ γυρ-
 »νοῦμε, γιὰτ' εἶμαστε ὁμορφοὶ καὶ νέοι καὶ δὲ μᾶς μέλλει! δὲ μᾶς
 »μέλλει! δὲ μᾶς μέλλει! ποῦ κ' ἔμεῖς θὲ νὰ πεθάνωμε—γιατὶ δὲν
 »τὸ πιστεύομε!...»

Κι ὄχι μόνον τῶν νέων ἀνθοῦσε καὶ τραγούδαγε ἡ ψυχὴ. Ἄχ,
 νὰ βλέπατε κάτι γέρους σαράβαλα καὶ κάτι χοντρὲς πενηντάρεις
 ποῦ στό στίτι τους θὰ βογκοῦσαν ἀπ' τὴ μιὰ καρτέλα στὴν ἄλλη
 —πῶς σήκωναν τὰ πόδια τους ἀψηλὰ καὶ πηδούσανε σὰν τὶς κα-
 τικοῦλες! Μιὰ προπάντων, χοντρὴ σὰ δέκα ἀπ' τὶς ἐγγόνες της
 ποῦ χορεύανε γύρω της, ἦτονε θεὸς νὰ τὴνὲ βλέπης: τρανταζόταν
 δλόσωμη σὰ βαρέλα ξεχαρβαλωμένη καὶ τὰ προγουῖα της πηγαι-
 νόρχουνταν πέρα-δῶθε σὰ λάστιχα, μὰ τὸ πρόσωπό της, κάτω ἀπὸ
 τὶς ζάρεις καὶ τὶς κρατοελιές, ἄστραφτε ἀπὸ χαρὰ καὶ νιαῖτα—ναὶ
 ἀπὸ νιαῖτα, γιὰτὶ ἐκείνην τὴν ὥρα ἦτονε δεκαεννιά χρονῶν:
 σωστὰ δεκαεννιά χρονῶν—οὔτε μιὰ μέρα παραπάνω... Νὰ κ'
 ἕνα κοικλάκι μιὰ σπιθαμὴ, μὲ κάτι γαμπίτσες ψιλοῦλες σὰν τὰ
 καλαμάκια μὲς τὶς ἄσπρες κάλτσες: ἡ κόρη τοῦ δασκάλου, τεσσά-
 ρων πέντε χρονῶν, ποῦ τὴ χόρευε ἕνας ἀψηλὸς νέος, πρῶτος χο-
 ρευτῆς, σκυμμένος ἴσαμε κάτω καὶ κρατῶντας τὴν ἀπ' τὰ διὰ τὰ
 χεράκια, ὅπως χορεύουν τὰ κορίτσια τὶς κοῦκλες τους μὲς τὶς αὐλές.
 Ὅλους τοὺς χοροὺς λέει τοὺς ἤξερε καὶ δὲν ἄφηγε χορὸ νὰ μὴν
 τονὲ χορέψη μὲ τοὺς πιὸ ὠραίους καβαλλιέρους. Ὁ νέος, γεφ-
 μένος ἀπάνω στό κοικλάκι, τὸ γλυκοκύτταζε καὶ τοῦ χαμογελοῦσε,
 σὰ νᾶβλεπε μέσα του τὴν ὁμορφή κοπέλλα ποῦ θὰ γινότανε μιὰ
 μέρα, κ' ἡ μαϊμουδίτσα σήκωνε ἀπ' τὸ βάθος καταπάνω του τὰ
 μάτια της, σὰ νᾶτον ὁ ἀγαπημένος της—καὶ μόνον τὰ μπόγια
 τους ποῦ δὲν ταιριαζανε... Ἀλήθεια ἡ ψυχὴ τάνθρώπου δὲν ἔχει
 χρόνια παιδιάτικα, οὔτε καὶ γεροντάματα κάτω ἀπ' τὰ χιόνια τῶν
 μαλλιῶν καὶ τὶς ζάρεις ποῦ σταφιδιάζουν τὶς ὠραῖες ρόγες: ὀλί-
 θιστὴ γεννιέται καὶ νέα πάντα μένει καὶ σβήνει, χωρὶς νὰ ξεφυλ-
 λίσῃ, μ' ὅλη της τὴ λάμπση σὰν τὴ συνονόματή της, τὴ χρυσο-
 φτέρουγη «Ψυχὴ»...

Πνίγηκε ἡ Λιόλια ἀπ' τὰ γέλοια σὰν εἶδε τὸ μικρὸ νὰ χορεύῃ

κοντά της μὲ τόση σοβαρότητα καὶ νὰ κἀνη ρεβερέντσα στὸν καβαλλιέρο του μὲ τῶνα ποδαράκι πίσωθ' ἀνασηκωτό .. κ' ἐκεῖ ποῦ γέλαγε, τέλειωσ' ὁ χορὸς κ' ἦρθε τρέχοντας νὰ τὴν πάρῃ ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Νίκου ὁ Μίμης...

— Ἄσε μας ντὲ κ' ἐμᾶς λιγάκι νὰ μυρῖσουμε κορίτσι! — τοῦπε αὐτὸς μὲ πίκια.

Τὸν κῦτταξε ὁ Νίκος μὲ κάποιο σοβαρὸ καὶ σὰ λιγουλάκι ἄγρια, μὰ δὲν εἶπε τίποτα.

— Τί μὲ κῦττᾶς; — ξαναεἶπε ὁ Μίμης ποῦ ἔβραζε μέσα του ἀπ' ὄλο τὸ βράδου κ' ἦτον κίτρινος σὰν τὸ φλουρί — δὲ σ' ἀρέσουμε;

— Σὰ νὰ μὴ στέκης αὐτοῦ καλὰ μοῦ φαίνεται — εἶπε ὁ Νίκος καὶ πῆγε μὲ τὴ Λιόλια στὸ βάθος τῆς σάλας νὰ τὴν τραττάρῃ μιὰ λεμονάδα στὸν μπουφρέ: ἓνα τραπέζι μακρὸ ποῦ τοῦχανε φορέσει ἓνα κόκκινο φουστάνι ἀπὸ λαδόπαννο...

Σὲ λίγο ἄρχισαν πάλι τὰ βιολιά κι ὁ Μίμης πῆρε τὴ Λιόλια νὰ χορεύουνε... Δὲ μίλησε ὁ Νίκος, μὰ εἶδε τὴ Λιόλια νὰ τὸν κῦττάξῃ μὲ κάτι μάτια σὰ νὰ τὸν ἀρωτούσανε μ' ἀπορία θλιμμένη: «Γιατὶ ἀφήνεις νὰ μὲ πάρῃ αὐτὸς ἀπὸ κοντά σου!;...»

Τοῦ ἦρθε νὰ κἀμῃ ἓνα σάλτο νὰ τὴν ξαναρπάξῃ ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Μίμη. Μὰ ἐκεῖνη τὴ στιγμή τὸν ἔπιασε κάποιος ἀπ' τὸν ἄγκωνα: ἓνας φίλος ποῦ τώρα ὅτι εἶχ' ἔρθει κ' ἦτον ὄλο χαρὰ ποῦ τὸν εὔρισκε ἐδῶ — ὁ Ντίνος — ἓνα παιδί γλυκὸ μὲ δυὸ μάτια σὰν ἐλίτσες ποῦ δὲν ἄφηναν καθόλου ἀσπράδι στὶς ἄκρες, ψηλούτσικος, μὲ μιὰ μέση τόση δά, ποῦ περπατοῦσε ἴσιος-ἴσιος σὰ λαμπάδα. Τὸν ἔπιασε ποῦ λὲς στὴν κουβέντα κ' ἔτσι ὁ Νίκος, χωρὶς νὰ κούη τί τοῦλεγε ὁ Ντίνος, ἔβλεπε ἀπὸ μακριὰ τὴ Λιόλια ποῦ τὴ χόρευε ὁ Μίμης... Καὶ σὰν ἐπίτηδες ὁ Μίμης ἔκανε μικροῦς-μικροῦς τοὺς γύρους του κι ὄλο κατὰ τὴν ἄλλη μεριά τῆς σάλας, γιὰ νὰ μὴν περνᾷ κοντὰ ἀπ' τὸ Νίκο...

Τώρα ποῦ τὴν ἔβλεπε τὴ Λιόλια μακριὰ του, σὲ χέρια ἄλλουνοῦ κ' ἐκείνονε νὰ γέρονη ἀποπάνω της καὶ νὰ πίνῃ μὲ τὰ μάτια του τὸ φῶς τῆς ὁμορφιάς της, τώρα τοῦ φάνηκε πὼς γιὰ

πρώτη φορά την έβλεπε... "Ως τὰ τώρα είχε μεθύσει μὲ τὸ ζεστὸ μῦρο τοῦ κορμιοῦ της σὰν ἀπὸ κρασί μωσχάτο (ἄχ, ὄχι! ἀπὸ βαρὺ κρασί μὲ ζάχαρη καὶ κανέλλα), εἶχε γλυκαστῆ ἢ ψυχὴ του μὲ τὰ δλόδροσά της νιαῖτα σὰν ἀπ' τοῦ πεπονιοῦ τὴ δροσερὴ τὴ γλύκα, εἶχανε χαρῆ τὰ μάτια του τὸν ἥλιο ποὺ ἦτον πεσμένος μέσα στὰ μαλλιά της σὰ μέσα σ' ἄγριο μέλι τοῦ βουνοῦ, σκοτεινὸ . . τὸ στόμα της, λιγωμένο ρόδο μὲ βυσσινὺ χαμόγελο, λουλουδι τῆς ψυχῆς ποὺ ἔβγαζε ἀμίλητο τραγοῦδι—λαχτάρα κι ἀγωνία μαζί— ὅπως ὄλων τῶν λουλουδιῶν τὰ στόματα—: πάντα τὸ αἰσθανότανε νὰ φυλλοτρέμῃ μέσα του, μὰ τίς πεσισσότερες φορές στὰ χεῖλη του ἀπάνω . . καὶ τὰ μάτια της μὲ τίς τζιτζιφένιες κόρες ποὺ μοιάζανε νησάκια ἡλιοφίλητα σὲ πέλαγος γαλατένιο τὴν αὐγῆ, ἀπονύχτερα ἄστρα σὲ κάποιον οὐρανὸ γλωμό, αὐτὰ τὸν παίρνανε μαζί τους κάθε φορά ποὺ ἤθελε τάντικρύσει, ὅπως παίρνει ὁ οὐρανὸς τὸ σύννεφο κ' ἢ θάλασσα τὸ καράβι—στὴν ἀγκαλιά τους... "Ὀλ' αὐτὰ τὰ αἰσθανόταν ὁ Νίκος ὡς τὰ τώρα, μὰ τώρα μόνο κατάλαβε, ὅτι τὰ αἰσθανόταν—μὰ καὶ πάλι τὰ αἰσθανόταν ὅλα μαζί, θαμπὰ καὶ μπερδεμένα . . "Εβλεπε ὅμως τώρα ἀληθινά, ἕνα-ἕνα, αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ ποὺ ἦτανε γι' αὐτὸν ἄλλες τόσες κρῆνες ἡδονῆς ἀλάλητης. Καὶ συνάμα κατάλαβε βαθιὰ μὲς τὴν ψυχὴ του πὼς ἦτανε δικὰ του, ὀλόδικὰ του, κατάβαθα δικὰ του, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πράμα ποῦχε δικό του στὸν κόσμον, περισσότερο δικὰ του κι ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του...

Κάτι θολοπόρφυρο νεφέλωσε στὰ μάτια του μπροστά, σὰ λιβάνι πυρωμένο ποὺ τὸν τύφλωνε, τονὲ ζάλιζε, τοῦρριχνε μιὰ φλόγα σκοταδερὴ μέσα στὸ μυαλό του— —

"Ἡ Λιόλια πέρα στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς σάλας χόρευε μὲ τὴν καρδιά της ...

Περνοῦσαν ἄλλα ζευγάρια μπροστά ἀπ' τὸ Νίκο : ἕνας κοκκινοπρόσωπος μ' ὀλοστρόγγυλο σαγόνι καὶ μακρὰ μουστάκια κρεμαστά, τὸ στόμα ἀνοιχτὸ νὰ παίρνῃ ἀέρα (ἴδιος κι ἀπαράλλαχτος μπαρμποῦνι), κρατῶντας στὴν ἀγκαλιά του μιὰ γεροντοκόρη στεγνὴ καὶ σουβλερῆ, μὲ τὸ πηγοῦνι καὶ τὴ μύτη σὰν τρυ-

πάνια, πού κύτταζε τὸ μπαρμπουὶνι τῆς σὰν μεκατάσα ἐρωτοχτυπημένη καὶ ξεροτηγανισμένη... Παραπίσω ἕνας ἀψηλὸς νέος ξεσταχασμένος, σὰ φραντζόλα μακρουλὴ τῆς μπίρας, μὲ μιὰ μικρὴ κοντοστούπα πού ἔμοιαζε μποτίλλια : ἀπάνω στενὴ μ' ἕνα κεφαλάκι σὰν καρφίτσα καὶ κάτω φούσκα ἀπ' τὰ κολλαριστὰ σαγκουλιὰ τοῦ φουστανιοῦ τῆς· καὶ σήκωνε τὰ δυὸ τῆς χέρια ἢ μποτίλλια, σὰν τὰχυρένιο σκοινάκι τῆς μποτίλλιας τοῦ «Κιάντι», γιὰ νὰ πιαστῇ ἀπ' τὸ λαιμὸ τῆς φραντζόλας πού χοροπηδοῦσε καμαρωτῇ, ἀλύγιστη κι ἀψητη... Ἐνας μασκαρεμένος Βεδουῖνος μαυρογενᾶτος, μὲ τριχιᾶς δλόγυρα στὸ κεφάλι, εἶχε τυλιγμένη μέσα στὰ μπουρνούζια του μιὰ σὰ δασκάλα καὶ σὰ σκουπόξυλο καὶ μὲ τὰ μαλλιά σὰ σκούπα — καὶ φανταζόταν ἴσως τώρα αὐτὴ πὼς πετοῦσε ἀπάνω σ' ἕνα ἀραβικὸ ἄλογο, κλεμμένη ἀπὸ ἕνα «Βασιλέα τῆς ἐρήμου»...

Τί γελοῖοι πού ἦταν ὅλοι τους μὲ τὴν εὐτυχία τους σὰ σορόπι πασσαλειμμένη στὰ μοῦτρα τους πού ἀποθέωνε ἀκόμα καὶ τὴν ἀνοστιὰ τους! — Τοῦρχόταν τοῦ Νίκου νὰ τοὺς δείρῃ ἀπ' τὸ θυμὸ του— —

Πέρασ' ἔν' ἄλλο ζευγάρι : ἕνας σγουρομάλλης νέος, καλοκαμωμένος μὲ τὰ πόδια κολῶνες καὶ τοὺς ὤμους χυτούς, ἴδιος ἔφηβος ἀρχαῖος .. καὶ τὰχείλι του ἔσταζε φῶς δλόγλυκο (ὅπως ὅταν σιγοπέφτῃ τὸ μέλι ἀπ' τὸ κουτάλι) ἀπάνω στ'ἀνθισμένο κεφάλι τῆς ντάμας του πού ἦτον ξανθιά σὰ στάχυ ὄριμο καὶ μὲ μάτια σκοῦρα μπλοῦ σὰν κύανοι ... Κύτταζε ὁ Νίκος νὰ δῇ τὴ Λιόλια : .. χόρρευε πάντα στὴν πέρα ἄκρη μὲ τὸ Μίμη... Κάτι τῆς ἔλεγε ὁ Μίμης κι αὐτὴ γελοῦσε, γέροντας τὸ κεφάλι στὸ πλάι γιὰ νὰ μὴν ἀποδειχτῇ πὼς γέλαγε, μὰ ὁ Μίμης ἔσκυβε καὶ αὐτὸς ἀπ' τὸ ἴδιο μέρος καὶ πιὸ χαμηλὰ γιὰ νὰδράξῃ τὸ γέλοιο τῆς...

Ἡ καρδιά τοῦ Νίκου μονομιᾶς ἔσφιξε σὰ χουφτιασμένη στὰ νύχια ἐνὸς ὄρνιου (.. κ' οἱ μεγάλες του μαβιᾶς φτεροῦγες τοῦ-παιρναν τὴν ἀναπνοή) — — Ἡ Λιόλια τώρα ξέσπασε στὰ γέ-λοια : ἴσως γιὰ κάτι μασκαράδες πού χόρρευαν κοντὰ τους—κ' ἦτον κι ὁ Περικλῆς ὁ χοντρέλης μαζί — ἢ ἐπειδὴ εἶχαν κουτου-

λήσει ράχη με ράχη με μιὰ παχειά, τετράπαχη, πού την ἔσερνε ἕνα ἀδύνατο παιδί λαχανιαστό σάν τὸ σκυλλὶ πού γυρίζει ἀπ' τὸ κυνήγι. Δὲς πῶς γλάρωναν τὰ μάτια της ἀπ' τὴν εὐχαρίστηση! Μὰ καὶ τὸ παιδί δὲν ἀπόδειχνε καμμιά δυσαρέσκεια, μόνο πού ἦτον ἰδρωμένο καὶ ξεφουσοῦσε, γιὰτ' ἦτον ὁ χορὸς, ὁ μάγος ὁ χορὸς πού ξετύλιζε τὴ χοντρὴ ψυχούλα ἀπ' τὰ πάχητα καὶ τὴν ἔκανε σὺλφίδα... Ἄχ, τί χαρὰ ποῦχει ἡ ζωὴ!.. μὰ τί λίγο πού βαστάει! —γιατ' εἶναι μοναχὰ ὁ ἄμμος πάνω ἀπ' τὴν πέτρα πού τονὲ σκορπάει ὁ ἀγέρας...

—Τί ἔπαθες καλέ, φώναξε ὁ Ντίνος, βλέποντας τὸ Νίκο ἔξαφνα νὰ χάνεται—

Ἐκείνην τὴ στιγμή χύθηκε μὲς τὴ σάλα μιὰ παρέα μασκαράδες μὲ φωνές, μὲ χοροπηδήματα, μὲ σκουντιές, μὲ χαλασμό κόσμου: τοῦ Κουτρούλη τὸ πανηγύρι ἔγινε ἐκεῖ μέσα. Τὰ βιολιά πού τσιρίζανε λούφαξαν. Ὁ χορὸς σταμάτησε—

Ὁ Νίκος τινάχτηκε ἀπάνω κι ὄρμησε μέσα στὸ σωρὸ νὰ βρῆ τὴ Λιόλια. Ἦτανε χωμένη μέσα σ' ἕνα μπουλοῦκι μαζὶ μὲ τὸ Μίμη, πού τὴ βροστοῦσε ἀκόμα μὲς τὴν ἀγκαλιά του κ' ἔδιωχνε τοὺς μασκαράδες πού κάνανε σάν τὸ μελίσσι γύρω της...

Ὅταν ἀντίκρουσε ἡ Λιόλια τὸ Νίκο, ἔβγαλε μιὰ φωνίτσα σάν ἕνα μικρὸ λυγμό—πού δὲν ἔδειχνε χαρὰ ἦτον ἡ κλαῖμα; Ὁ Νίκος τὴν ἔπιασ' ἀπ' τὸ μπράτσο καὶ τὴν τράβηξε καταπάνω του· ἔπειτα γύρισε ἀπότομα καὶ κρατῶντας τὸ χέρι του προφυλαχτικὰ πίσω ἀπ' τὴν πλάτη της, ἄνοιγε δρόμο μεσ' ἀπ' τὸν κόσμο μὲ τὰ γόνατα καὶ τοὺς ἄγκωνες, μὲ σκουντιές καὶ σπρωξίδι, μὲ τὰ «μπαρντόν» καὶ «συγνώμη» καὶ «λίγο τόπο περικαλοῦμε», κατὰ τὴν πόρτα...

Ὁ Μίμης ἔμεινε κόκκαλο— —Ἐπειτα ἔκανε νὰ τρέξῃ τὸ κατόπι, μὰ ἔλα πού τὰ εἶχαν ἰδεαστῆ ὅλα τὰ τρεχούμενα οἱ μασκαράδες καὶ τονὲ ζώσανε στὴ μέση, σάμπως νὰ θέλανε νὰ βγάλουν ἀπάνω του τὸ ἄχι τους γιὰ τὴν κερήθρα ποῦχανε χάσει...

Ἐκεῖ πού ἔβαζε ὁ Νίκος τὸ παλτό του, μὲ τὸ Δάσκαλο κοντὰ πού βγήκε νὰ βοηθήσῃ τῆς Λιόλιας καὶ νὰ τοὺς χαιρετήσῃ, νὰ

σου κι ὁ Μίμης, κίτρινος σὰν τὸ θειάφι, ποῦρθε νὰ ζητήσῃ τὸ λόγο— :

—Βρὲ σύ!—τοῦ λέει τοῦ Νίκου μὲ χολόπνιχτη φωνή—πῶς τραβᾷς τὸ κορίτσι μέσ' ἀπ' τὰ χέρια μου πρὶν νὰ τελειώσῃ ὁ χορός ; —

—Ἄιντε ἀπὸ 'δῶ χαζέ! Δὲ θὰ σοῦ δώσω λόγο!—τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Νίκος, πού κι αὐτὸς τάραζε σύσωμος ἀπὸ θυμό, σὰν τὸ καπάκι τοῦ τέντζερη πού ἀφρίζει στὴ φωτιά.

Πετάχτηκε στὴ μέση ὁ Δάσκαλος, γιατί μυρίστηκε τὴν τοίχνα :

—Δὲν εἶχε πιά χορό· ἐγὼ τὸν ἔπαψα τὸ χορό, καθὼς εἶδα πού μπῆκαν οἱ μασκαράδες.

—Ποιανοῦ δὲ θὰ δώσης λόγο ρέ!—φώναξε ὁ Μίμης ἀγριεμένος.

Ἐπιασε ὁ Δάσκαλος καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἐκεῖ δά, ποῦχαν ἀκούσει νὰ λογοφέρουν, τὸ Μίμη, γιατί ἦτον ἔτοιμος νὰ χυμῆξῃ ἀπάνω στὸ Νίκο, θεριὸ μονάχο, καθὼς ἔβλεπε κιόλας πὼς ἔκανε νὰ φύγῃ ὁ Νίκος ἀπ' τὸ χορὸ μὲ τὴ Λιόλια, νὰ πάῃ ἔξω στὰ σκοτάδια μὲ τὴ Λιόλια, πού στεκόταν ἀσάλευτη, κατάχλωμη κάτω ἀπ' τὸ σαλάκι τῆς τὸ ρόζ, σὰν Παναγίτσα, μέσα στὴ γωνιὰ τῆς πόρτας—

—Τὰ βρίσκουμ' ἄλλη ὥρα!—τοῦ φώναξε τοῦ Μίμη ὁ Νίκος, πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τῶν ἀντρῶν πού τοὺς χώριζαν, κ' ἔσυρε τὴ Λιόλια ἀπ' τὸ χέρι τῆς ἀσκάλης κάτω

Περπατούσανε γλήγορα, ὁ ἓνας κοντὰ στὸν ἄλλον, ἀπ' τὰ σοκάκια τῆς Πλάκας τὰ ἔρημα... Κάτι μασκαράδες ἐρχόντουσαν τὸν κατήφορο, ὁ ἓνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλονα στὸ στενὸ τὸ πεζοδρόμιο τάντικρινὸ : ἓνας παλιᾶτσος ἄσπρος καὶ δυὸ ντόμινα.

—Μωρὲ Βλάμη! πού τὴν πᾶς τὴν Κλάρα!—τοὺς φώναξε τὸ ἓνα ντόμινο καθὼς προσπερνοῦσαν...

—Μ'λάρι! πού τὴν πᾶς τὴν π'λάρα!—τὸ χόντρυνε, σὲ λιγάκι,

ὁ σαγλὸς ὁ παλιᾶτσος, μὲ πιὸ μεγάλη φωνή, μόλις πήγανε πιὸ κάτω.

—“Ἐλα κοντὰ νὰ σὲ κάνω τρακόσιες ὀκάδες!—γύρισ’ ὁ Νίκος καὶ τοῦ φώναξε μὲ μιὰν ἀγριοφωνάρα πὸν τοὺς πῆγε ριπιτίδι τῶν μασκαράδων καὶ χάθησαν πίσω ἀπὸ μιὰν ἀγκωνή...

Παρὰ ’κεῖ ξεπρόβαλαν τραγουδῶντας μέσ’ ἀπὸ ’να στενό, ποῦ ἦτονε μιὰ ταβέρνα, ἓνα μπουλουκι μεθυσμένοι. Ἐνας τους στάθηκε στὴ μέση τοῦ δρόμου καὶ κατάβρεξε τὴ σκόνη—

Ἡ Λιόλια στριμωγνόταν κοντὰ στὸ Νίκο—εἶχε βαρεῖα καρδιά... Ὅταν βγήκανε στοῦ Μακρουγιάννη, τοὺς ἔξωσε τὸ πηχτὸ σκοτάδι κ’ ἦ ἔρημιὰ—Κρύωνε ἡ Λιόλια, ἔτρεμε ἡ ψυχὴ της.. πῆγαιν’ ἓνα βῆμα πιὸ πίσω ἀπ’ τὸ Νίκο τώρα... Δὲ μιλοῦσαν ὀλότελα : ὅ,τι εἶχανε νὰ ποῦν, τῶπανε στὸ χορὸ μὲ τὰ μάτια τους.. κι αὐτὰ ποῦχαν εἰπωμένα, τώρα τοὺς ἔκλειναν τὸ στόμα— ὅσο κοντεύανε σπῆτι, ἀνασαιναν πιὸ βαθιὰ κ’ οἱ δύο τους, σὰ λαχονιασμένοι—ἴσως νᾶτον ἀπ’ τὸν ἀνήφορο καὶ τὸ πολὺ τρεχιό! Λίγο πρὶν νὰ φθάσουνε στὴν πόρτα τους, καθὼς ἦτανε βουτηγμένοι στὸ σκοτάδι καὶ στὴ βουνίσια μοναξιά, ὁ Νίκος ἔξαφνα γύρισε, ἔπιασε τὴ Λιόλια ἀπ’ τὸ κεφάλι καὶ τὴ φίλησε — — —

.. Στὴν κάμαρη τὸ καντήλι ἤρεμο ἔφεγγε κ’ ἔριχνε μιὰ γλυκειὰ θλίψη ἀπάνω στὸ γαλάζιο ἀτλαζένιο πάπλωμα...

Τῆς Βεργινίας τὸ πρόσωπο ἦτονε γυρισμένο ἀπ’ τὴν ἄλλη μεριά. Τὸ κορμί της μόλις ξεχώριζε, πλᾶκα κάτω ἀπ’ τὸ πάπλωμα—ἀκίνητο— — Κοιμόταν— —

Ἡ Λιόλια—ἡ φιλημένη Λιόλια—ξεγλύστρησε σὰ σιὰ πίσω ἀπ’ τὸ κρεβάτι .. τράβηξε ἀποκάτω ἀπ’ τοῦ κρεβατιοῦ τὸ γῦρο ποῦ τᾶχε μπόγο ἀπ’ τὴν ἡμέρα τὰ ροῦχα τοῦ ὕπνου κ’ ἔστρωσε τὸ σελτέ της.. καὶ, κουβαριασμένη αὐτοῦ χάμω, γλήγορα-γλήγορα γδύθηκε ἀπὸ μέσ’ ἀπ’ τὸ πάπλωμα.. καὶ πιά δὲ φάνηκε— —

Ὁ Νίκος τραβήχτηκε στὴν ἄλλη ἄκρη, γιὰ νὰ μὴν ξυπνήσῃ τὴ Βεργινία... Ἐκεῖ ποῦ ἔκανε νὰ πέσῃ στὸ στρῶμα ἀνασηκῶνοντας προσεχτικὰ τὸ πάπλωμα, γύρισ’ ἔξαφνα ἡ Βεργινία τὸ

κεφάλι της: κ' εἶδε τότες ὁ Νίκος νὰ λαμποκοποῦνε στὸ φῶς τοῦ καντηλιοῦ τὰ ματόκλαδα της ἀπὸ στάλες διαμαντένιες σὰν κ' ἐκεῖνες ποὺ βλέπεις ὕστερ' ἀπὸ βροχή, κάποιο ξαστερωμένο σουρούπωμα, στάκρόφυλλα τῶν δένδρων, στῆς ἀκακίας καὶ τῆς «Κλαίουσας» τὰ φύλλα ποὺ εἶναι βαρειές ἀπ' τὸ πολὺ τὸ φέγγος κι ὀλόφεγγες ἀπ' τὸ θλιμμένο βάρος. . . μὰ οἱ στάλες δὲ θέλουνε νὰ πέσουν—

Τὰ προσκέφαλα ἦτανε μούσκεμα πέρα ὡς πέρα ἀπὸ τὰ δάκρυα.

Ἐξαγριώθηκε μονομιᾶς ὁ Νίκος. Ὁ πόθος τοῦ νέου κοριτσιοῦ, ποῦχε φουντώσει μέσα του, ἀγριόταν τῆς Βεργινίας τὴν ὕπαρξη — κι αὐτὴ βρισκόταν ἐδῶ μπροστά του, ὀλοένα μπροστά του, ζωντανὴ καὶ ξύπνια ὀλοένα, ὀλοένα μ' ἄγρυπνη τὴν πίκρα της ποὺ τῆς εἶχ' ἔρθει ἀπ' αὐτόν! . . . κ' ἡ πίκρα της αὐτὴ περιχυνε μὲ χολὴ τὸ λαχταραστὸ λουλοῦδι τῆς ψυχῆς του καὶ τὸ φαρμάκι στάλαζε ἀπ' τὶς ρίζες, μολύβι στὴν καρδιά του, θειάφι ἀναμμένο στὰ σωθικά του, ποὺ τὸν ἔπιανε λύσσα νὰ σπαράξῃ τὸν ἑαυτό του — ἀφοῦ ἀπ' αὐτὸν ἐρχόταν τὸ κακὸ ποὺ ὑπόφερενε: μὰ κ' ἐδῶ πάλι αἰτία ἦτον αὐτὴ, ποῦτον ὀλοένα ξύπνια καὶ ζωντανὴ μπροστά του, ποὺ τοῦ σπάραιζε τὸ στῆθος μὲ τὴν ἄγρυπνὴ της πίκρα τὴ σταλμένη ἀπ' αὐτὸν τὸν ἴδιο —

— Δὲν κοιμᾶσαι! — τῆς κάνει μὲ θυμό. Τί κλαῖς μωρή; γρουσουζα! Σκοτωμένο μ' ἔφεραν καὶ κάνεις ἔτσι δά; Δὲν ὑποφέρενεσαι, τὸ ξέρεις γιὰ ὄχι; Ζωὴ εἶν' αὐτὴ! Νὰ μὴν τὸ κουνήσῃ πιά κανεὶς ἀπὸ 'δῶ μέσα! — σωστὸ νοσοκομεῖο τὸ κάμαμε! — — Μηδὰ τῷθελα ἐγὼ ποὺ ἄρρησα; Νά, μ' ἔμπλεξαν κάτι φίλοι, δὲ μ' ἀφήσανε νὰ φύγω: μὲ κοροῦδεύανε γιὰ τὴν παντρεία μου — καὶ μὲ τὸ δίκιο τους — ποὺ τὰ μπλάστρωσα καὶ γίνηκα νταντὸς καὶ νοσοκόμος! . . .

Μόλις ἄκουσε τὴ μιλιὰ του ἡ Βεργινία, στέγνωσαν τὰ δάκρυά της καὶ μὲ μιὰ φωνὴ σὰν πνοὴ ποὺ προσπαθοῦσε νὰ βάλῃ καὶ λίγο γέλιο μέσα στὸ παράπονό της, τρῶ εἶπε:

— Φοβήθηκα μήπως δὲν ξανάρθῃς! — καὶ πάλι τὰ μάτια της ἀρχίσανε νὰ τρέχουν. . .

Μὰ ὁ Νίκος δὲν ἄκουσε καὶ δὲν εἶδε τίποτα, μόνο ἔλεγε παρακάτω :

— Ἐπειτα ἤξερα πού εἶχες τὴν Εὐρυδίκη κοντά σου : μούπε πὼς θὰ κάτση νὰ σοῦ κάνη συντροφιά ἴσαμε πού νὰ γυρίσωμε. . . Ὡς πού νὰ τὸ καταλάβωμε, πέρασε ἡ ὥρα. — Τὸ περισσότερο ἔμεινα γιὰ χάρη τοῦ κοριτσιοῦ, πού τὸχομε τώρα ἓνα μῆνα μανταλωμένο ἐδῶ μέσα καὶ δὲν εἶδε μέρα Θεοῦ : ἤθελε νάκανε ἓνα γῦρο τὸ κορίτσι καὶ τὸ λυπήθηκα. — Θέλεις νὰ σοῦ δώσω τίποτα νὰ πιῆς ; — τὴν ἀρώτησε βλέποντάς τιν πού ξεροκατάπινε.

Καὶ σηκώθηκε. Δρασκέλισε τὸ λοφάκι ποῦκανε τὸ κορμάκι τῆς Λιόλιας κάτω ἀπ' τὸ πάπλωμα. . καὶ τῆς ἔδωσε νὰ πιῆ λίγο γάλα.

— Θὰ σοῦ φέρω αὔριο πάλι τὸ γιατρό νὰ δοῦμε τί θὰ κάνουμε ! — τῆς εἶπε τελευταῖο. —

Ἐπειτα ξανάπεσε κι ἀποκοιμήθηκε στὸ λεφτό. Ἡ ἀναπνοή του σερνότανε βαρειά καὶ βαθειά, ροχάλιζε σχεδόν — πού δὲν τῶκανε ποτέ του. . .

Κάτω ἀπ' τὸ πάπλωμα τῆς Λιόλιας κάτι τάραζε. . τρεμισάλευνε : ἡ Λιόλια ἔκλαιγε μ' ἀναφυλλητά. . ἔκλαιγε γιὰ τὴ δυστυχισμένη τὴ Βεργινία, γιὰ τὸ φιλὶ τοῦ Νίκου πού τῆς ἔκαιγε ἀκόμα στὰ χεῖλια κι ὡς μέσα στὴν ψυχὴ τῆς, ἔκλαιγε γιὰ τὸ χορὸ πού τέλειωσε καὶ γιὰ τὰ βιολιά πού ἔπαιζαν πιὸ δυνατὰ καὶ πιὸ γλυκὰ μόλις πῆγαινε κοντά τους καὶ τώρα σβήσανε γιὰ πάντα — γιὰτὶ ἅμα σβήση καὶ πεθάνη, γιὰ πάντα πεθαίνει! — Μέσ' ἀπ' τὰναφυλλητά τῆς ἄκουγε :

Νὰ ἡ Μικροῦλα !
Νὰ ἡ Μικροῦλα ! νά !
Αὐτὴ πού ἔρχεται,
Ἡ παχουλή-ἡ ! —

κι ἀνάμεσα μπερδεμένον ἓναν ἄλλο σκοπὸ τοῦ Λανσιέ πού τῆς φαινόταν πὼς ἔλεγε :

Ἐλα Λιόλια ! ἔλα Λιόλια !

Ἐλα πᾶμε στὸ βουνό —

Μωρ' ἔλα Λιόλια! Λιόλια—Λιόλια!

Ἔλα πᾶμε στὸ βουνό! —

Καὶ σά-α-ὰ δὲ θές, μὴν ἔ-ε-έρχεσαι! —

Καὶ-αι σά-α-ὰ δὲ θές, μὴν ἔ-ε-έρχεσαι —

Πάω μονάχος, πάω μονάχος,

Πάω μ' ἄλλη στὸ βουνό...

Ἄχ πόσο πολὺ τὸ ἤθελε! — —

Καὶ πάλι, ἕναν τόνο πιὸ ψηλά:

Ἔλα Λιόλια! ἔλα Λιόλια!

Ἔλα πᾶμε στὸ βουνό —

Μωρ' ἔλα Λιόλια! Λιόλια—Λιόλια!

Ἔλα πᾶμε στὸ βουνό! —

Καὶ σά-α-ὰν τὸ θές, μὴ ντρέ-ε-έπεσαι! —

Καὶ-αι σὰν-α-ὰν τὸ θές, μὴν ντρέ-ε-έπεσαι! —

Λιόλια—Λιόλια! Λιόλια—Λιόλια!

Πᾶμε, πᾶμε στὸ βουνό!...

Ἔτσι τῆς ἔλεγε ὁ σκοπὸς τοῦ Λανσιέ, μὰ τὸ ἴδιο τῆς ἔλεγαν καὶ τοῦ Νίκου τὰ μάτια, καθὼς χόρευε στὴν ἀγκαλιά του, ποῦ-ταν καρφωμένα ἀπάνω της καὶ τὰ αἰσθανότανε νὰ λάμπουνε σὰν ἄστρα ἀπάνω στὰ μαλλιά της καὶ μέσα της νὰ καίη ἡ ἀντιφεγγιά τους... Τὸ στόμα του ἦτονε μισανοιχτὸ κ' ἔφεγγαν τὰ δόντια του καὶ στὸ πρόσωπό της φουσοῦσε ἡ ζεστὴ πνοή του! Πὼς τὴν ἔσφιγγαν τὰ δάχτυλά του γλυκὰ κάτω ἀπ' τὶς ἀμασχάλες!...

Λιόλια—Λιόλια! Λιόλια—Λιόλια!

Πᾶμε, πᾶμε στὸ βουνό!...

Καὶ πήγανε στὸ βουνό.. κ' ἐκεῖ τὴν ξαναφίλησε ὁ Νίκος πολλές φορὲς στὸ στόμα κι αὐτὴ τονὲ φίλησε στὰ πράσινά του μάτια — — — — Ἀποκοιμήθηκε — — — —

Στὸν ὕπνο του ὁ Νίκος παραμιλοῦσε: δυὸ-τρεῖς φορές φώναξε τὴ Λιόλια. . .

Τὸ καντήλι κουράστηκε πιά νὰ φέγγη καὶ νὰ θλίβεται.. ἄρχισε νὰ πετάη σπύθες μὲ κρότο, νὰ ρίχνη τὴ φλόγα του μὲ τὸ μελανὸ τὸ μάτι ἀψηλὰ καὶ νὰ τὴν τραβῆ πίσω: ἴδιο στῆθος σὲ θανάσιμη ἀγωνία ποῦ τοῦ στερεῦει ἡ ἀνάσα — καὶ μ' ἓνα τσιριχτὸ ἀνάλαφρο, ἔσβησε — — —

Πῶς δὲν πέθανε αὐτὴν τὴ νύχτα ἡ Βεργινία! — — — —

Ἄσθάνοταν πάντα τὴν ἴδια τρομερὴ ἀδυναμία σὰ νὰ τῆς εἶ-
χανε ρουφήξει ὄλο τὸ αἷμα, σὰ νᾶχε σπάσει μέσα της ἡ μηχανὴ
τῆς ζωῆς. Ταῦτιά της βούιζαν ὀλοένα σὰ μιὰ θάλασσα μακρινή,
σὰ λεῦκες πού ἀναδεύει ὁ ἀγέρας ὄλα τους τᾶσημένα φύλλα (: ἄχ,
νόμιζε πὼς βρίσκεται πάντα στὶς *Παράγκες*, στὰ μισὰ τοῦ δρόμου
πὺ πάει στὸν Περαιά, πὺ βγήκανε μιὰ Κυριακὴ μεσημέρι μὲ τὸ
Νίκο ἀπ' τὰμπέλια τοῦ Μοσχάτου, κ' ἔκλεινε ἴσα-ἴσα μῆνας πού-
χανε στεφανωθῆ, καὶ κάθησαν κ' ἔφαγαν οἱ δύο τους στὸ δροσό!).
Κ' ἔξαφνα ἄκουγε—ἀισθανόταν, παρὰ πὺ ἄκουγε—κάτι κλαγ-
γίσματα σὰν ἀπὸ χορδὲς πὺ σαῖττευαν καὶ σὰν ἄρρες μέσα στὸ
μυαλό της, τόσο δυνατὰ πὺ θάρρευε πὼς θὰ τὴν ξεσήκωναν ὀλά-
κερῆ νὰ τὴν πάρουνε νὰ φύγουν.. καὶ πάλι σὰν κουδουνάκια =
ντίγκι-ντίγκι-ντίγκι-ντίγκι! — πὺ κόβανε μονομιᾶς — .. καὶ καμ-
πάνες βαρούσανε σιγὰ καὶ βαριά σὰν ἐπιτάφιος κι ὄλο τῆς λαλού-
σανε : — «Βεργινία! .. τί τυραννία!—Βεργινία! .. τί τυραννία!—
Βεργινία! Βεργινία! Βεργινία!» ... (Δικός της ἦτον αὐτὸς ὁ ἐπι-
τάφιος;) Πολλὲς φορὲς ἔπεφτ' ἕνα βάρος στὸ στήθος της πὺ
νόμιζε πὼς τῆς ἔρριχναν ἕνα βουνὸ χῶμα ἀπάνω της (οἱ νεκρο-
θάφτες!) κ' ἡ καρδιά της φτεροκοποῦσε τότε σὰν τρομαγμένο
πουλὶ μέσα στὸ κλουβί ... Μὰ μόλις ποῦκανε νάνασηκώση λιγάκι
τὸ κεφάλι, χτυποῦσαν τὰ μηλίγγια της σὰ νᾶταν ἀποκάτω σφυριὰ
πὺ κάρφωναν τὸ κιβούρι της ...

Κι ὅμως μ' ὄλα αὐτὰ δὲν πέθαινε— —

Ἐκλεινε μονάχα τώρα σχεδὸν ὀλημέρα τὰ μάτια της καὶ δὲν τάνοιγε παρὰ μόνο τῆ στιγμῇ πού ἔμπαινε ὁ Νίκος στὸ σπίτι, σὰ νὰ μάζευε ὅλη τὴ δύναμη τῆς ζωῆς, πού τῆς ἀπόμεινε, στὰ μάτια της γιὰ κείνην τὴ μιὰ στιγμῇ, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ ὅλονε μὲ τὰ μάτια της πού σὲ λίγο πιά δὲ θὰ τονὲ βλέπανε, νὰ τονὲ φιλήσῃ μὲ τὰ μάτια της, ἀφοῦ δὲν τονὲ φιλοῦσε πιά στὰ χεῖλη — κι οὔτε θὰ τονὲ φιλοῦσε πιά ποτὲς παρὰ μόνο νεκρή! — γιὰ κείνην τὴ μιὰ στιγμῇ μονάχα ὅταν ἔμπαινε στὸ σπίτι ... Ἐπειτα τὰ ξανάκλεινε πάλι — γιὰτὶ ἄλλο δὲν ἤθελε νὰ ἰδῆ — — —

Ὁ Νίκος ὕστερ' ἀπ' ἐκείνην τὴ νύχτα τῆς ἀπόκριας ἔδειχνε ἀλλοιώτικος, ἦτον ἀνόρεχτος, χολιασμένος, νευριασμένος: δὲ μίλαγε σχεδὸν ὀλότελα κι ὅταν ἔλεγε τίποτα φώναζε κι ἀπόπαιρνε καὶ τὴ Λιόλια ἀκόμα. Ἐπινε περισσότερο τώρα στὸ φαῖ κι ὄξω ἀπ' τὸ σπίτι ... Ὅταν ἦτονε σπίτι, ἔπεφτε σὰν κουρασμένος καὶ σκοτισμένος στὴν καρέκλα κοντὰ στὸ κρεβάτι τῆς Βεργίνιας, μὲ τὸ πρόσωπο μὲς τῶνα χέρι, ὦρες ὀλόκληρες — λὲς καὶ περίμενε κάτι πού ἀργοῦσε νάρθῃ — — Μὰ μέσ' ἀπ' τὰ δάχτυλά του κύτταζε τὴ Λιόλια πού καθότανε σὲ μιὰν ἄκρη κι ὅλο κάτι ἔρραβε, σκυφτὴ κι ἀμίλητη, μὲ βαρεῖα καρδιά: τὴν κύτταζε ἀλλοιώτικα τώρα ὁ Νίκος, ἐπίμονα, καυτερὰ τόσο πού τοῦ στέγνωναν τὰ μάτια, σὰ νάντλοῦσε ἀπ' τὰ βάρη τοῦ κορμιοῦ του ὅλη τὴ λαύρα τῆς νεότητός του καὶ νὰ τῆς τὴν ἔχυνε μὲ τίς ματιές του ἀπάνω της νὰ τὴν κάψῃ .. δὲν κύτταζαν πιά τὰ νιάτα του τὴν ὁμορφιά της, ὅπως πρῶτα, παρὰ ἡ σάρκα του ἢ μαυρεϊδερὴ τὴ ροδινὴ της σάρκα .. καὶ μόλις πούθελε κουνηθῆ λιγάκι ἡ Λιόλια μὲς τὴν κάμαρη, εὐν κρυφαγκάλιαζαν κάτι γλήγορες ματιές πού ξάστραφταν κ' ἔσβηναν σὰν τίς ἀχτίδες τοῦ ἥλιου στὸν καθρέφτη πού πιάνει τὰ πουλιά .. καὶ κιτρινίζε ὁ Νίκος καὶ τὰ ρουθούνια του φτεροκοποῦσαν... Κ' ἡ Λιόλια, χωρὶς νὰ βλέπῃ τίς ματιές του, τίς αἰσθανόταν ἀπάνω της, σ' ὅλο τὸ κορμί της: ἐκεῖ πού στεκόταν, ἐνόσω περπατοῦσε, κοκκίνιζε ὡς τίς ρίζες τῶν μαλλιών της, ἴδρωνε, τῆς βάραιναν τὰ βήματά της, ἢ βελόνα τῆς ἔτρεμε στὸ χέρι ...

Ἡ Κερένια Κούκλα

5

Ἐνας ἀέρας τῆς ψυχῆς βαρὺς καὶ πνιγερός, γεμάτος βαστηγμένον πόνο καὶ πόθο καὶ κρυφὴ φλόγα, περιζῶνε αὐτοὺς τοὺς τρεῖς ἀνθρώπους πού ζούσανε δεμένοι στῆς Μοίρας τους τὶς ἀλυσίδες...

Ὁ γιατρός, πούρθε πάλι μιὰν ἀπ' αὐτὲς τὶς μέρες, βρῆκε τὴ Βεργινία πολὺ χειρότερα: διάταξε νὰ τῆς δίνουσαν κάθε τόσο ζουμί ἀπὸ κρέας κοπανιστὸ βρασμένο στὴν μποτίλλια, νὰ τῆς βάζουσαν ζεστὲς μποτίλλιες στὰ πόδια, ἔγραψε κάτι ἄσπρα χάπια μικρούτσικα γιὰ τὴν καρδιά, νὰ παίρνη τρία τὴν ἡμέρα, εἶπε νὰ παίρουν αἰθέρα νάχουσαν στὸ σπίτι, ἂν τύχη καὶ πάθη καμμιά λιγοθυμιά.. νὰ τὴ σκεπάζουσαν καλὰ καὶ νάφήνουσαν τὸ παράθυρο ἀνοιχτὸ ἴσαμε πού νὰ πέση ὁ ἥλιος.. νὰ τῆς βράσουσαν Κίνα μὲ Βαλεριάνα νὰ πίνη ταχικὰ δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα... Τί νὰ τῆς δώση—δὲν εἶχε ἄλλο πιά! — Ἄ, καὶ γιὰ τὴ νύχτα, σὰν τοῦ εἶπε ὁ Νίκος πὼς δὲν τὴν πιάνει ὕπνος, γιὰτί ὅτι ὦρα καὶ ἂν ξυπνοῦσε αὐτὸς τὴν εὔρισκε μὲ τὰ μάτια τῆς γαρίδα, ἔγραψε κάτι σκοιῶκια ὑπνωτικὰ «Σουλφονάλ», νὰ παίρνη ἀπὸ ἓνα στίς ὄχτῳ ἢ ὦρα καὶ τότε θὰ τὴν παίρνη ὁ ὕπνος κατὰ τὶς ἑνδεκα καὶ θὰ κοιμᾶται ἴσαμε τὸ πρωί... «Ὡλλ ράττ! Καλὴ ὄρεξη! — ἀντιζαίρετε!»

Ἐκανε τώρα κάτι μέρες χαρὰ Θεοῦ! Ὁ κουτσο-Φλέβαρος στὴν Ἀθήνα, ὅταν θέλη, ξέρει καὶ γίνεται ἀπ' ὄλους τοὺς μῆνες ὁ πῶ ὄμορφος — μάλιστα τὶς τελευταῖες του μέρες: λὲς καὶ τὸ κάνει ἐπὶ τοῦτο γιὰ νὰ δείξη πὼς ἂν δὲν τοῦλειπε λιγάκι μπόι, θά-τον ὁ Μάιος τῶν Μαίων!... Τί γλύκα ἦτον ἐκεῖνη στὸν ἀέρα! Τί χρυσάφι ἀπαλὸ χυμένο σ' ὄλες τὶς μάντρες, στοὺς βράχους τοῦ Φιλοπάππου καὶ τῶν λατομείων παρακάτω, μὲ τὶς ἐπιγραφὲς ἀπὸ ἀσβέστη, στὰ ὄρθα ξεροκότσανα τῶν γαῖδουράγκαθων πού μπουμπούκιαζαν! Πῶς μύριζαν οἱ πέτρες καὶ τὸ χῶμα χαρούμενο στὸν ἥλιο! μὲ μιὰ μυρουδιά δυνατὴ, βαθειά, μυστηριώδικη πού ἀναδεύει τὰθρόπινο κορμὶ ἀπ' τὰ σπλάχνα του καὶ τὸ σηκώνει ἡδονικὰ ἔξω ἀπ' τὸν ἑαυτὸ του, τὸ κάνει χῶμα καὶ πέτρα καὶ χόρτο καὶ τὸ μεθάει μὲ τὴ χαρὰ τοῦ Χάρου... Ἐτσι ὄλο τὸ βουνὸ ἀνάσαινε ὡς μέσα στῆς ἀρρωστητῆς τῆς Βεργινίας τὴν κά-

μαρη ... Τὸ μισοφέγγαρο, σὰν ἀσημένια φέτα ἀπὸ πεπόνι, ψηλά στὸν οὐρανὸ περπάταγε .. καὶ κάθε τόσο ἔβγαιναν δλόγουρά του κάτω ἀχνὰ συννεφάκια σὰν προβατάκια στὸ βοσκὸ κοντά .. καὶ πάλι, παιχνιδιάρικα, σκόρπιζαν ...

Κ' ἡ θάλασσα ἀπ' ἀλάργα σὰν ὄνειρο γλαυκὸ μέσα σὲ ρόδι-νον ἀχνὸ λαχτάρας, ἔστελλνε τὴν ἄγια της πνοὴ στὴ παλιά της φιλένάδα τὴν Ἀθήνα—ὅπως ἐδῶ καὶ τόσες χιλιάδες χρόνια πού ἀπὸ μακριὰ κυττάζονται μὲ πόθο... Οἱ λόφοι κ' οἱ κάμποι—σὰν ζυμμένοι δλόγουρα καὶ σὰ νὰ βόσκουν ἀσάλευτοι στὰ πόδια τοῦ Παρθενῶνος (πούν' τὸ ἠλιόκαλο παιδί, καθισμένο σ' ἓνα βράχο, τοῦ γέρω-τσοπάνη τοῦ «Τρελλοῦ» τοῦ ὑπναρᾶ μὲ τὶς πλάτες ὀλοένα γυρισμένες)—εἶναι τόσο ἀπέραντα πράσινοι, τόσο δροσερὰ γλοῦσμένοι πού γλυκαίνονται τὰ μάτια νὰ τοὺς βλέπουν καὶ φουσκώνουν τὰ στήθη ἀπ' τὸν πόθο τῆς ζωῆς τοῦ κοπαδιοῦ καὶ τῆς χορταριᾶς, πού ἔχει ἀπομείνει ἀκόμα μέσα μας, βαθιά, ἀπ' τὰ παραμυθένια χρόνια...

Σὰ γάλα ἔμπαινε ἡ γαλανὴ ἀνάσα τοῦρανοῦ μέσα στὴν κάμαρη τῆς ἄρρωστης καὶ τῆς χάδευε τὰσπρο πρόσωλό της τὰ χὰ-δευτο καὶ τῆς φιλοῦσε τὰ κόκκινά της τὰ μαλλιά πού ἄλλος κανένας δὲν τὰ φιλοῦσε. . . Σπῖνοι καὶ καρδερίνες κελαῖδούσανε στὸ βουνό... Μιὰ ἡσυχία κι ἀκίνησία καὶ διαφάνεια κρέμονταν ἔξω στὸν ἀέρα, σὰ νὰ βαστοῦσαν τὴν ἀναπνοή τους, πού κάθε κρότος ἀκουγότανε δυνατὰ καὶ μὲ ἀπήχηση: κάτω σιδερικὰ κλάγγιζαν κάπου μακριὰ σ' ἓνα γιαιλί: ντάγκ-κάντ! ντάγκ-κάντ!—ξαναρχόταν πίσω ὁ ἦχος... Χαλιὰ τινάζανε σὲ κάποια μάντρα: τάπ-πάτ! τάπ-πάτ! τῶπ-πῶτ!... Σκυλλιά γαύγιζαν... Κόττες κακκαρίζανε μέσ' ἀπ' τὶς αὐλές—τόσο κοντὰ πού θάρρευε κανεὶς πὼς ἦτανε μέσα στὴν κάμαρη, κάτω ἀπ' τὸ κρεβάτι... Καμμιά φορὰ ἔφθανε κ' ἡ φωνὴ κανεὶς γαϊδάρου καθῶς περνοῖσε πέρα κατὰ τοῦ Μακρυγιάννη, μὲ τὸ μανάβη ἀποπίσω τὸν τραγουδιστή, καὶ συναπαντιότανε μὲ κάποιο συνάδερφο φορτωμένον κι αὐτόνα μὲ τὰ κοφί-νια τριζοῦμενα ρυθμικὰ καὶ ντραντανιστὰ μαζὶ μὲ τὴν μπαλλάν-τζα στὸ δρόμο ποῦπαιρναν ἀπ' τὶς ξυλειές... Καὶ κάθε τόσο τὸ

κλασικὸ γιὰ τὴν Ἀθήνα ἀγκομαχητὸ τοῦ *Κωλοσοῦρη*, τοῦ *Βρακά* τοῦ *Μίχα τῆς Γαργαρέτας* (: ὅπως θέλετε πέστε τόνα, γιὰτὶ τόσα ὀνόματα ἔχει ὅσ' ἄχτια τοῦχει ὁ κόσμος κι ὄλα τᾶξί-ζει, ἀφοῦ τᾶβγαλε μὲ τὸν ἴδρωτά του), ποῦ θυμίζει τὰ λαϊκὰ μὲ τὸν κοσμάκη κρεμασμένο σὰ σταφύλια, τὰ μπάνια στὶς Τζιτζιφιές καὶ πάρα πέρα στὴν ἄμμουδιά τὰ κάρρα στὴν ἀράδα καὶ τὰ τσι-ριχτὰ τῶν γυναικῶνε μὲ τὶς ἄσπρες ποκαμίσεις τὶς ἀνεμιστὲς καὶ μὲ τὰ κόκκινα σαλάκια καὶ τοὺς ὀραίους γυμνοὺς ἄντρες καβάλλα στᾶλόγατά τους, σὰν κένταυροι, μέσα στὰ μακρόσυρτα κύματα ποῦ ἀφρίζουνε σ' ἄσπρα γαϊτάνια...

Μὰ ὄλη αὐτὴ τῆς ζωῆς ἡ χαρὰ καὶ τοῦ ἥλιου τὸ χάδι κ' ἡ γλύκα τοῦρανοῦ δὲν τὸ δύνονταν, ἄχ!, γιὰ νὰ σκορπίσουν τὴ σκοτεινὴ λαχτᾶρα ποῦ ἔκανε τὶς ψυχὲς ἐκείνων τῶν τριῶν ἀμίλη-τες νὰ σπαράζουν — —

Ἐνα μεσημέρι χρυσὸ καὶ γαλάζιο, ποῦ ὁ ἥλιος εἶχε μπῆ ὄλος, μεθυσμένος, μέσα στὴν κάμαρη καὶ κυλιότανε στὰ σανίδια τοῦ πατώματος κ' ἔπαιζε μὲ τὶς ἀράχνες στὶς γωνιὲς τοῦ ταβανιοῦ κι ἀκόμα καὶ μὲ τὴ χλωμάδα τῆς Βεργινίας, ποῦ κιτρινίζε σὰ φλουρὶ παλιὸ σβησμένο, κ' ἔπαιζε καὶ μέσα στὰ μαλλιά τῆς Λιόλιας, ποῦ ζεστοφέγγανε σὰν τὸ πυροφύρο μέλι μέσα στὸ κουτάλι, καὶ στοῦ Νίκου τὸ λαιμό, ποῦ ἔδειχνε ἀχνὸς καὶ μουνητὸς σὰν ἀραπο-σίτι ὄριμο γαλατερό — μόλις ἀποφάγανε —, νά σου κι ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει μέσα ἡ θειά Ἐλέγκω, βαλαντωμένη ἀπ' τὸ δρόμο, ξαναμμένη, μὲ τὴν μπλερίνα ξεκούμπωτη...

— Καλημεροῦδια σας καὶ μὲ τὶς ὑγιεὶς σας! Μωρὲ καλοκαί-ριασε, παιδιά μου, μὲ τὰ σωστά του! Χαρὰ Θεοῦ εἶν' ἐδῶ ὄξω! Νὰ μὴν ἤμαστε τόσο μακριά, θὰ μ' εἶχате καθεμερὰ ἐδωνά ποῦ θὰ μὲ βριουύσατε νὰ μὲ βλέπετε. — Ὦχ, Χριστοῦλη μου! ταξίδι ὀλάκερο ἀπ' τὴ Βάθεια ἴσαμ' ἐδῶ πάνω.. ξέρω κι ἐγώ, τὴ συ-νειθισα ἐκείνη τὴ γειτονιά καὶ δὲν μορῶ νὰ πιάσω σίτι ἄλλου. — Πῶς εἶσαι, Βεργινίτσα μου; Τώρα νὰ δῆς, πῶς θὰ πάρη-ἀπάνω σου: σὲ μιὰ-δυὸ μέρες θᾶσαι περδικοῦλα! — Ἐ! πῶς τὰ πάτενε μὲ τὴ Λιόλια; πάντα καλά, ἔ; σᾶς εὐχαριστάει; βγαίνει

δουλειά ἀπ' τὰ χέρια της ;... Ἄμ' κ' ἔτσι πρέπει ! — ἡ καλὴ νοικοκυρὰ ἀπὸ κορίτσι φαίνεται —

Ὁ Νίκος δὲ μίλησε ὁλότεια —

Μὰ ἡ Βεργινία, κυττάζοντας τὸ Νίκο, ἔβαλε τὰ δυνατά της γιὰ νὰ μιλήσῃ σὰν ἀπὸ μέρους του : ἀνοιξε τὰ χεῖλια της σ' ἓνα ξέθωρο χαμόγελο μέσ' ἀπὸ τᾶσπρα της τὰ γούλια, πού τῆς σούρωσε ὅλο της τὸ πρόσωπο κ' ἔδειξε σὰ μορφασμός, κ' εἶπε :

— Ὠραῖα ! Ὠραῖα ! — —

Γύρισ' ἡ θειά Ἐλέγκω νὰ δῆ τῆ Λιόλια πού στεκόταν ὀρθή, χαμοβλεποῦσα, κ' ἔκανε νὰ κόψῃ μὲ τὸ δάχτυλο μιὰ κλωστή ποῦχε ξεφτίσει ἀπ' τὸ γαζι τῆς ποδιᾶς της... Δὲν τᾶξερε ἡ Κερὰ Ἐλέγκω, γιὰ τὸ χορὸ, γιὰτὶ ἀπ' τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρηνῆς δὲν ἦτον ξαναφερμένη.

— Τ' ἔχεις Λιόλια ; σὰ βαρετὴ μοῦ φαίνεσαι !.. κι ὁ Κύρ Νίκος δὲν ἔχει ὄρεξη σήμερα... Δὲ βγαίνεις λιγάκι ὄξω Κύρ Νίκο μου νὰ κάνῃς καμμιὰ βόλτα, μόνο ὅλο μέσα—ὅλο μέσα καὶ στὴ δουλειά ! Τώρα ποῦμ' ἐδῶ, κάθουμ' ἐγὼ καὶ κάνω τῆς Βεργινίας συντροφιά. Ἄμ' τοῦτο πιά εἶνε μαράζωμα, καθὼς κάνεις ! Ἄκου μ' ἐμένα πού σου λέω ! Ἀλήθεια, νὰ δῆς, Βεργινία μου, ποῦθελε σήμερις νάρθῃ μαζί μου κ' ἡ Κυρία Οὐρανία, ἡ κόρη δὰ τῆς σπιτονοικοκυρᾶς μου — μιὰ μονάχη τὴν ἔχει — νάρθη λείει νὰ μαζέψῃ λουλούδια στὴν Καλλιθέα, μὰ εἶχανε κάποιοινα στὸ τραπέζι καὶ δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγῃ — δὲν τὴν ἄφησε ἡ μητέρα της. Νάβλεπες κορίτσι ! (καὶ κουνούσε τὸ χοντρόπαχὸ της χέρι ἡ θειά Ἐλέγκω, τὸ κατακόκκινο ἀπ' τὶς μπουγάδες) — κορίτσι μὲ τὰ οὐλα του, αὐτὴ ἡ Οὐρανία — Νινὶ τὴ λένε στὸ σπίτι : πού ναῦρης ἄκρη, καθὼς τὰ φτειάγνουν τώρα τὰ ὀνόματα — κι ὁμορφη πού λές σὰν τὸ χρῶ τὸ νερό !.. μόνο πού τὰ μαλλιά της τὰ κάνει κ' ἐγὼ δὲν ξέρω, ὄχι σὰ νέα, κορίτσι προᾶμα ποῦναι, μόν' ἔτσι παλαιϊκά, κατὰ τ'ς ἀρχαῖες πού τᾶχ'νε μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρὸ : καταμπὶτ χαμηλά τὰ φέρνει ἀπ' τὸ πλάϊ πού δὲ βλέπεις αὐτὶ ὁλότεια, λιγουλάκι μόνο τὴν ἀκρίτσα — ἄς ἦναι !... Ἀλλὰ καρδιά νὰ πῆς ! καταδεχτικιὰ ὅσο παίρνει.. καὶ ξέρει καὶ γράμματα πο-ολ-λά

— οὐλοὶ τὶς δάσκαλοι τὶς ξεπερνάει : γαλλικὰ λέει, ρούσσια, ἰγγλέζικα, ἀμερικάνικα, μηδὰ ξέρω κ' ἐγώ — ὅσες γλῶσσες ἔχει ὁ κόσμος, ὅλες τὶς μιλάει ! Καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ παντρευτῆ ! μὲ δυὸ σπίτια ποῦχει—κι ἄσε πιά τὸ ρουχικὸ καὶ τ' ἀσημικὸ καὶ τὰ διαμαντικὰ τῆς μάννας της, σπιτικὸ παλάτι ὀλάκερο ! Νὰ πῆς πὼς δὲν τῆς φανερώθηκε ἡ τύχη της ; — τὴνὲ ζητήσανε, μάτια μου, οἱ καλλίτεροι ἀξιωματικοὶ νά ! σὰν τ' εἰς ἀγγέλοι, ἓνας γιατρός (κὰν δυό), ἓνας δικηγόρος ἀπ' τὴν Πάτρα, ἓνας ἄλλος ἀπ' τ' Ἀνάπλι, τρεῖς ἀπὸ ὄδω — ὅσους ξέρω ἄγ' — καὶ δὲν εἶν' πιά καὶ μικρὴ ! Ἔχει λέει τὰ βιβλία της καὶ δὲν τῆς χρειάζονται τὰ βάσανα : ὄλο καὶ μ' ἓνα κίτρινο βιβλίον στὸ χέρι — στὸ παραθύρι ὀλημερὶς καὶ διαβάζει καὶ τὰ γράφει κιόλας κι ἀπατῆ της ὀληνύχτα μὲ τὸ φῶς... Ἄλλο πάλι τοῦτο... Τὰ τί βλέπει κανεὶς ὅσο γερνάει !... Καμμιά φορὰ τὰ πολλὰ τὰ γράμματα πιότερον βλάπτουν παρὰ πού ὠφελοῦν... Ἄπ' τὰ χτὲς τὸ βρῦδου πού τῆς εἶπα πὼς θὲ νάρθω ἐδῶ ἔξω μοῦπε πὼς θάρχότανε μαζί κ' ἦτον ὄλο χαρὰ, γιατί θέλει λέει νὰ στολίση τὴν κάμαρὴ της μὲ τὰ λουλούδια τοῦ κάμπου, γιὰ νὰ καταλάβῃ πὼς ἦρθ' ἡ ἀνοιξη, μὰ ἐμένανε δὲ μὲ βλοῦστε νὰ τὴν περιμένω νὰ τελειώσουνε μὲ τὸν ξένο, γιατί ὡς πού νὰ πάω καὶ νάρθω πάει βράδιασε κ' ἦθελα νὰ κάτσω λιγάκι πιὸ πολὺ νὰ σὲ ἰδῶ πού σ' ἀποθύμησα . . .

Ἡ Βεργινία ἀπ' ὄλα αὐτὰ πού τῆς ἀράδειαζε ἡ θειὰ Ἐλέγκω δὲν ἄκουγε σχεδὸν τίποτα. Τὰ μάτια της μονάχα εἶχανε ζωηρέψει ἀπὸ μιὰν ἀσυνείθιστη ζωὴ καὶ δύναμη, σὰν ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἀπόφαση γιὰ ζωὴ καὶ θάνατο .. κάθε τόσο ἀνοιγε τὸ στόμα της καὶ τὸ ξανάκλεινε ἄφωνη .. τέλος πάντων, μόλις ἔπαυσε τὸ ροδάνι τῆς θειᾶς Ἐλέγκως, εἶπε μὲ στέρεη καὶ ἥσυχη φωνὴ πού ἀκούστηκε παραξένη γιὰ τὴν ἡρεμία καὶ ἔντασή της ἀπὸ τὸσον καιρὸ πού δὲν εἶχε πιά μιλήσει — —

— Νὰ πάῃ ἡ Διόλια μὲ τὸ Νῆκο, θειὰ Ἐλέγκω, νὰ σοῦ κόψουνε λουλούδια —

Καὶ σῶπασε—κ' ἔκλεισε τὰ μάτια της σὰ νὰ κουράστηκε ἀπ'

τὴν προσπάθεια καὶ σάματος νᾶσβησε ἡ λαμπάδα ποῦφεγγε μέσα στὸ μυαλό της.. ἢ γιὰ νὰ μὴν ἰδῆ τὴ λάμψη στὸ πρόσωπο τοῦ Νίκου ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια.

— Καλὰ λές, πουλάκι μου! Καλή 'ναι ἡ ἰδέα σου! Τώρα ποῦμαι κ' ἐγὼ ἐδῶ νὰ πάη κι ὁ Κύρ Νίκος νὰ πάρη λιγουλάκι ἀέρα. Χαρὲς πού θὰ κάνη ἡ Κυρία Οὐρανία!—νὰ τὸ δῆς πού θὲ νᾶρθῆ μονάχη της νὰ σ' εὐχαριστήσῃ, γιατί τὸ λυπήθηκε πολὺ πού δὲν ἦρθε, ἐξ αἰτίας τῶν λουλουδιῶν... Ἔλα Κύρ Νίκο μου, ἄντε Λιόλια παιδί μου, τ' εἶσ' ἔτσι νερόβραση σήμερα! ; Πάρ' τὸ σαλάκι σου γιὰ τὸ κεφάλι— δὲ θὲς καπέλλο... Μὰ νὰ μοῦ φέρετε ὁμορφα λουλούδια, γιὰ νὰ εὐχαριστηθῆ ἡ Κυρία Οὐρανία.. θέλει λέει καὶ μερικὰ μὲ τὸ χῶμα—«πᾶνε μόνες» τὰ λένε— νὰ τὰ βάλῃ στὰ πιάτα...

Χωρὶς νὰ μιλήσῃ ὁ Νίκος, πῆρε τὸ καπέλλο του ἀπ' τὸ καρφὶ πού τὸ κρέμαγε πάντα.. καὶ πῆγε κατὰ τὴν πόρτα...

Ἡ Λιόλια, μὲ τὸ πρόσωπο γυρισμένο ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, τίναξε τίς κλωστὲς ἀπ' τὴν ποδίτσα της κ' ἔβγαλε κι ἀκούμπησε τὰ κλειδιά πάνω στὸν κομμό.. ἔπειτα φόρεσε ἄλλο ἓνα σκουῆρο πολκάκι ἀποπάνω καὶ πῆρε καὶ τὸ σαλάκι της τὸ ροῦξ στὸ χέρι. Μὲ τὰ μάτια χάμω, τραβιῶντας τὰ μανίκια της ἔκαμε ἀργὰ-ἀργὰ τὰ λίγα βήμα ὡς τὴν πόρτα πού στεκόταν ὁ Νίκος καὶ βγῆκεν ἔξω...

Ὁ Νίκος κοντοστάθηκε λιγάκι: τὴν τελευταία στιγμή τοῦ φάνηκε πὼς θὰ τὸν ξανάφώναζε κάποιος πίσω, πὼς δὲν τ'ἔχε πῆ σταλήθεια ἡ Βεργινία νὰ πᾶν, αὐτὸς μὲ τὴ Λιόλια, στοὺς κάμπους γιὰ λουλούδια. Μὰ δὲν ξεθαρρεούτανε νὰ σηκώσῃ τὴ ματιά του κατὰ τὴ Βεργινία.. καὶ χωρὶς νὰ κυττάξῃ μέσα, εἶπ' ἓνα δυνατὸ «Ἀντίο σας!» καὶ βγῆκε κι αὐτὸς ἔξω... Μὰ ἡ Βεργινία εἶχε κλείσει τὰ ματόφυλλά της σὰ νὰ μὴν ἤθελε νὰ δῆ πιά τίποτα—σὰ νὰ μὴν ἤθελε νὰ δῆ στὰ μάτια τοῦ Νίκου ἐκείνην τὴ λάμψη ποῦτον ἄλλη φορὰ δική της, ποῦτον τὸ φῶς τῆς ζωῆς της καὶ τώρα τῆς ἔκαιγε τὴν ψυχὴ, γιατί ἔφεγγε γιὰ μιὰν ἄλλη.

— Νὰ μὴν ἀργήσετε!—τοὺς φώναξε ἀπολίσω τους, ἀνοίγον-

νας τὴν πόρτα, ἡ Κερένι Ἐλέγκω, γιατί θά νυχτώσω κ' ἔχω νὰ βάλω τὰ ρούχα στὸ νερό—

Περπατοῦσαν, ὁ ἕνας μακριὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἡ Λιόλια κύταζε τὰ χαλικάκια πού ξεκυλοῦσαν μπροστά της... Πήρανε πρῶτα τὸ δρόμο κατὰ πλάτος τοῦ βουνοῦ ἴσαμε τὰφημένα καμίνια... Ἔπειτα κατακύλησαν τὸν πέτρινο κατήφορο, σὰν τὰ κατσίκια πού ροβολοῦν κάτω τις πλαγιές σκιαγμένα ἀπ' τὸ μεσημεριάτικον τρόμο τοῦ βουνοῦ.. διάβηκαν τὸ ξερὸ ρέμα τοῦ Ἰλισσοῦ, γεμάτο μικρολίθαρα πού γυαλοκοποῦσαν κι ἄσπρα χοντρά κοτρώνια πού λιάζονταν, καθιστὰ δλόγυρα σὰ ζῶα, κ' ἔβγαζαν ἕναν ἀχνὸ φλομαμένο πού τρεμοσάλευε... Προσπεράσανε μερικὰ μαντρωμένα χαμόσπιτα καὶ τὰ Σφαγεῖα... Ὅσο προχωροῦσαν, τόσο τὸ βῆμα τους ἀνοιγε, γινόταν πιὸ ἐλαστικό—λὲς κ' ἔλεπτε ἕνα βάρος κομματία-κομματία ἀπὸ πάνω τους. Καὶ σάμπως νὰ χαλάρωνε ὁλοένα κάποιον δέσιμο πού'χε σφιχτοζῶσει τὴν ψυχὴ τους, μιὰ γαλήνη ξαστέρωνε τὰ πρόσωπά τους, τὰ μάτια τους ἀνοίγανε διάπλατα καὶ λαμπερὰ καὶ πηγαίνανε νάκκομπήσουν τὸ φῶς τους, γλυκασμένο, ὁλόγυρα : στοὺς κοκκινοφλέβηδες βράχους τῶν λατομείων πού στέκονταν ἐκεῖ μὲ τις γνώριμὲς τους φυσιογνωμίες, σὰ φίλοι πού περιμένουν, καὶ τοὺς βλέπανε νάρχωνται ἀπὸ μακριά.. στίς ἀσβεστωμένες μάντρες μὲ τις ρεκλάμες γιὰ γάντια καὶ κπέλλα καὶ κάλτσες πλεχτὲς πού ξεφωνίζανε βουβὰ μὲ θεόρατα γράμματα μὲς τῇ σιγαλιὰ τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς κάψας.. στὰ χορταράκια τοῦ δρόμου πού γλυκοζοῦσαν κρυμμένα μὲς τις πέτρες.. στὰ μαυρισμένα τὰ καμίνια... Ὅπως τὰ καμίνια πού τὰφήναν πίσω τους, ἔτσι κάτι μαῦρο μέσα τους ξεμάκραινε, ἀπόμεινε πίσω, σὰ νὰ μὴν εἶχε δύναμη νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ παραπέρα πρὸς τὸ φῶς τὸ ἔρχυτο καὶ τὰ λουλούδια...

.. Κ' ἔξαφνα μπροστά τους ἄπλωσαν οἱ καταπράσινοι κάμποι τῆς Καλλιθέας μὲ τὰ μυριόχρωμα λουλούδια! Ἄ! τότε λύθηκε πιά ὁλότελα ἡ βασκανιὰ κ' οἱ ψυχὲς τους ἀναγάλλιασαν... Ἡ Λιόλια ἔγινε ἀγνώριστη. Ἄρχισε νὰ τρέχῃ ἔξαφνα ἀκράτητη, σὰ

νάχε κάμη φτερά, μέσα στὰ γρασίδια.... Ἔσκυβε κ' ἔκοβε ἓνα λουλουδι καὶ πάλι σηκωνότανε γλήγορα κ' ἔτρεχε καὶ ξανάσκυβε παρακάτω, σὰ νὰ τὴν ἔστειλε τὸνα λουλουδι στ' ἄλλο μὲ μαντᾶτα, ἢ λὲς καὶ φοβότανε μήπως φύγουν ἀπὸ 'κεῖ ποὺ στέκονταν ἢ μαραθοῦν—καὶ δὲν τὰ προφθάση... Ὁ Νίκος ἐρχόνταν ἀποπίσω μὲ τὸ βῆμα ἀνοιχτό, κρυφοπηδούμενο, μὲ τὸ πρόσωπο σὰν ἀνθισμένο ἀπὸ μίαν εὐτυχία ποῦχε ξεσκάσει μονομιᾶς ἀπ' ὅλα τὰ μπουμπούκια : κάθε τόσο, ἄθελα τὸ κορμί του ἔκανε μπροστὰ νὰ τρέξη μαζί μὲ τὴ Λιόλια, νὰ πάη κοντά της—μὰ πάλι σιγάλευε τὰ βήματά του λὲς καὶ τὰ βάραινε ἢ πολλὴ χαρά —

Τρέχε, κοριτσάκι ! τρέχε ! καὶ σκῦβε βαθιὰ στὸ χῶμα καὶ μάζευε τὰ λουλούδια τῆς χαρᾶς σου, μήπως καὶ σοῦ μαραθοῦν καὶ δὲν τὰ προφθάσης !... Καὶ πάλι τρέξε ! Σὲ κυνηγᾷ ἡ μοῖρά σου κ' ἐκεῖ ποῦ πᾶς τρέχοντας, πάλι θὰ τηγνὲ βροῆς νὰ σὲ περιμένῃ...

Ἄχ, ἡ μοῖρα τῶν κοριτσιῶν ! ἀλάλητη εὐτυχία εἶναι ἡ χαλασμός ; — ἢ καὶ τὰ δυὸ μαζί !...

Κόβε λουλούδια, κοριτσάκι, κόκκινα λουλούδια σὰν τὸ αἷμα τῶν παρθένων καὶ σὰ χεῖλια ποὺ τὰ 'ματώνουν τὰ φιλιὰ ! Μάζευε κίτρινα ἄστρα σὰν τοῦρανοῦ, γιατί σὲ λίγο ἢ ψυχὴ σου θὰ γίνῃ οὐρανὸς κι αὐτὰ θὰ τὴ φωτίσουνε ! Γέμιζε τὴν ποδιά σου ἄσπρους ἀνθοὺς γιὰ στεφάνι σταθῶο μέτωπό σου, μὰ ξεφύλλισέ τους πάλι, γιατί δὲ θὰ προκάμῃς νὰ τὸ φορέσης .. καὶ τᾶνθινα γαλανὰ ματάκια, σκῦβε καὶ παίρνε τα στὴν ἀγκαλιά σου προτοῦ σὲ ἴδουν καὶ κλάψουν... Μὰ σὰν ἀγναντέψῃς ἀπὸ μακριὰ ἀνθισμένες μυγδαλιές, στάσου καὶ κρῦψε τὸ πρόσωπό σου μὲς τὰ χέρια σου, γιατί δὲν πρέπει νὰ τὶς ἴδουν τὰ μάτια σου . . .

Καὶ σὺ ποῦρχεσαι τὸ κατόπι ἀγόρι ὀλόλαμπο ἀπὸ νιάτα καὶ λαχτάρα, δὲν ξέρεις πὼς εἶσαι ὁ ἥλιος ποὺ τρέχει νὰ πιάσῃ τὸ σύννεφο τᾶπαλὸ καὶ ποὺ σὰν τὸ φθάσῃ πέρα στὶς βουνοκορφές καὶ τᾶγκαλιάσῃ, φλογοκαίγεται ὅλος ὁ ζαφειρένιος κάμπος κι ὁ ἥλιος γίνετ' ὁ Βασιλιᾶς τοῦρανοῦ καὶ πέφτει καὶ πνίγεται στὴ μεγάλη θάλασσα τοῦ πόθου του ;

Χαμήλωνε τώρα ὁ ἥλιος. Ὁ λόφος τῆς Καστέλλας ἀκόμα

φεγγοβολοῦσε κατακίτρινος σὰ θειάφι. Μὰ τὰ σπίτια τῆς Καλλιθέας κι ὁ ἔλαιῶνας, πιὸ πίσω, καὶ στὸ βάθος πέρα τὸ κόκκινο βουνὸ τοῦ Δαφνοῦ, τὸ θαμνωμένο σὰν ἀπὸ δασεῖα ὁρμὴ ἐφηβική, παίρνανε τώρα μιὰ γλύκα τριανταφυλλένια. Ἡ θάλασσα τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς Αἴγινας ἦτονε βαθιὰ μαβιά, σὰ νᾶχε μεστώσει ὁ πόθος τῆς. Ὁ ἀέρας ἦτονε μαλακός, γεμάτος ρευστὸ χρυσάφι σὰν κρασί γλυκὸ τῆς Κύπρου...

Ὅταν, ἔτσι τρέχοντας, πέσανε μέσα σὲ κάτι λίμνες ἀπὸ ἀνεμῶνες κόκκινες σὰν αἷμα—γιατ' εἶχανε γεννηθῆ ἀπ' τοῦ Ἄδωνη τὸ αἷμα—ἡ Λιόλια ξεφώνισε ἀπ' τὴν ἀναγάλλιασή της (ποῦ ἀπὸ κείνην τὴ βραδιὰ τοῦ χοροῦ σχεδὸν ἡ φωνή της δὲν εἶχε ἀκουστῆ):

— Κύριε Νίκο! Κύριε Νίκο, ἐλάτε! Ἐδῶ ἐλάτε νὰ δῆτε πόσες ἔχει. Φέрте τὸ σουγιᾶ σας νὰ τις βγάλουμε μὲ τὸ χῶμα! Γιὰ κυττάξετε καλέ, εἶναι μιὰ θάλασσα κόκκινη!—κι ὅλα τὰ κεφαλάκια τους μαζί!...

Κι ὁ Νίκος ἔτρεξε καὶ σκυμμένοι οἱ δύο τους, μὲ τὰ κεφάλια τους μαζί σὰν τις ἀνεμῶνες, ξερρίζωναν τὰ λουλούδια σὰν αἷμα καὶ σὰν χεῖλια αἱματωμένα ἀπ' τὰ φιλιὰ. Τί κόκκινα ποῦ ἦταν καὶ τὰ δικά τους τὰ χεῖλια—καὶ πρὶν ἀκόμα αἱματωθοῦν ἀπ' τὰ φιλιὰ! Καὶ παρακάτω ἤθραν ἄλλα πάλι κτρινολούλουδα ποῦ φέγγανε σὰν ἄστρα μὲς τὰ χόρτα.. κι ἀπ' αὐτὰ ἔκοβαν, ἔκοβαν καὶ γέμιζαν τις ἀγκαλιές τους καὶ τᾶστρα ἔγερναν ἀπάνω στὰ στήθη τους γιὰ νὰ τὰ φωτίσουν. Καὶ πάλι πετοῦσε ἡ Λιόλια: πιὸ πέρα καὶ μάζευε γαλανὰ ματάκια ἄνθινα, ποῦ τὴν κυττάζανε λυπητερὰ καὶ σὰ δακρυσμένα, καὶ γέμιζε τὴν ποδιά της ὅλο μαργαρίτες, χωρὶς νᾶχη καιρὸ νὰ τις ξεφυλλίσῃ, κ' ἔτρεχε κ' ἔκοβε κάτι ἀσπρολούλουδα σ' ἀψηλὰ κλώνια ποῦ ἀνθίζανε δέσμες-δέσμες κ' ἦτανε γεμάτα μέλισσες... Δὲν τὰ χωροῦσε πιά ἡ ἀγκαλιά της κ' ἡ ποδιά της τὰ λουλούδια κι ἀνασῆκωνε καὶ τὴ φουστίτσα της καὶ φάνηκε τὸ μισοφοράκι τᾶσπρο χιόνι κ' ἡ παχουλὴ γαμπίτσα της. Μιὰ μέλισσα τὴν εἶδε ἔτσι καὶ πέταξε μὲ βόμβο χαρούμενα τραγουδιστὸ νὰ τὴν τσιμήσῃ· ἡ Λιόλια ἀπ' τὸ φόβο της ἔβγαλε τις φωνές κι ἀντὶς νὰ τρέξῃ νὰ φύγῃ, γύρισε πίσω

στό Νίκο νά τή σώση. (Μέλισσα ! μικρὲ θεέ, χωρὶς νά κεντρίσῃς, ρίχνεις τὴ σαίτα σου !) Ὁ Νίκος ἀνοίξε τὰ χέρια του νά τσακώσῃ τὴ μέλισσα ... Μὰ τοῦ ξέφυγε.. καὶ πάλι ἔπιασ' ἡ Λιόλια τὸ τρεχιοῦ μέσα στὰ λουλούδια.. καὶ κάθε λίγο τοῦ φώναζε τοῦ Νίκου ἀπὸ μακριὰ νά βῆθῃ νά βγάλῃ ἓνα ὄμορφο ἄνθος μὲ τὴ ρίζα... Οἱ πεταλοῦδες, ποῦχανε γεννηθῆ ἑκείνες τὶς ἡμέρες, ζήλεσαν τὰ λουλούδια τῆς ἢ τὴν πήρανε γι' ἀδερφή τους, ἔτσι πού πετοῦσε ἀπὸ ἄνθος σ' ἄνθος κ' ἔσκυβε ἀποπάνω τους· κ' ἔξαφνα τοὺς ἤρθε νά παίξουνε μαζί τῆς καὶ μαζεύτηκαν ὅλες σωρὸ γύρω ἀπ' τὸ κεφάλι τῆς πού χρύσιζε, μὲ βουβὰ φτεροκοπήματα σὰν πνοὲς ἄσπρες καὶ κίτρινες καὶ γαλάζιες καὶ κόκκινες — σὰν ἄνθη καὶ φλόγες πού πετοῦσαν... Ξαφνίστηκε ἡ Λιόλια κ' ἔκανε γιὰ νά τὴς διώξῃ, γελῶντας νευρικά ἀπὸ φόβο καὶ χαρά· μὰ δὲν τὰ κατάφερε μὲ τὸνα χέρι πού ἀνέμιζε τὸ σαλάκι, ἴδιο συννεφάκι τριανταφυλλί — γιὰτὶ μὲ τ' ἄλλο βαστοῦσε τὰ λουλούδια μὲς τὴ φύστα τῆς : οἱ πεταλοῦδες δὲν τὸ φοβοῦνταν ὁλότελα τὸ συννεφάκι τὸ ρόδινο, παρὰ νομίζανε πὼς ἔπαιζε κι αὐτὸ μαζί τους καὶ μὲ τόση περισσότερη ὀρμὴ ἔπεφταν ἀπάνω τῆς, ὡς πού ἔφθασε ὁ Νίκος καὶ τὴς σκόρπισε μὲ τὸ καπέλλο του κ' ἔπιασε μιὰ μεγάλη κόκκινη μὲ κάτι σὰ μάτια παγωνιοῦ στὰ φτερά τῆς καὶ τὴν τρύπωσε μέσα στῆς Λιόλιας τὰ μαλλιά... Καὶ πήγανε παραπέρα ὡς πίσω ἀπ' τὰ σπίτια τῆς Καλλιθέας καὶ πιὸ κάτω ἀπ' τὴς φυλακὲς, ἴσαμ' ἐκεῖ πάρχῃζι ὁ ἐλαιῶνας. Μὲ μιὰς ἡ Λιόλια ἔκαμε «ἄχ!» κ' ἔπεσε μέσα σ' ἓνα χαντάκι ποῦτον ἀψηλὸ χορτάρι φυτρωμένο καὶ τὸ σκέπαζε πού δὲ φαινόταν ὁλότελα. Ἔτρεξε ὁ Νίκος νά τὴν ἐσηκώσῃ κ' ἔκει πού τὴν τραβοῦσε ἀπ' τὰ δύο τῆς τὰ χέρια, γονάτισε κι αὐτὸς καὶ τὸ στήθος τῆς, τὸ ζεστὸ καὶ σὰν πουπουλένιο, ἀγκούμπησε ἀπάνω στὸ δικό του καὶ τὰ χεῖλια του, τὰ φλογισμένα, ἔπεσαν ἀπάνω στὰ δικά τῆς κ' ἡ πνοή τῆς, πού ἦτανε σὰν τοῦ φρέσκου ψωμοῦ τὴν ἄχνα, τοῦρθε μὲς στὸ στόμα του...

Τότες τὴ Λιόλια τὴν ἔπιασε μιὰν ἀλλοιώτικη τρεμοῦλα : — θυμήθηκ' ἐκεῖνο τὸ βράδυ πού τὴν πρωτοφίλησε ὁ Νίκος ; — τώρα ἔξαφνα τρώμαξε ἀπὸ τὴν μοναξιά ὁλόγυρά τῆς ; — ἢ ἔτρεψε κα-

ταπῶς τρέμει τὸ φύλλο τῆς λεύκας στὸ κοτσανάκι του μόλις πού ὀρθοῖται, πρὶν νάρθῃ τὸ ἀγεράκι τῆς αὐγῆς νὰ τὸ φιλήσῃ καὶ σὰν τὸ νερὸ πού κοιμᾶται κι ἀπαντέχει τὸν ἥλιο νὰ τὸ χρυσώσει; ... Μονομιᾶς βρέθηκε ὀλόρθη κι ἄρχισε νὰ τρέξη — ὄχι πιά νὰ τρέξη μοναχά, μὰ νὰ φεύγῃ: ἔτσι φεύγει τὸ ζαρκάδι μπρὸς ἀπ' τὸν κυνηγὸ, τὸ χελιδόνι μπρὸς ἀπ' τὸ γεράκι...

Κι ἄξαφνα στὰ μάτια της μπροστά φάνταξ' ἓνα φέγγος, σὰν ἀπὸ χιόνι σταματημένο ἀνάερο, ἀκίνητο, μὲ μίαν ἀχνὴ ρόδινη γλύκα στὴν ἀσπράδα του καὶ σὰ μέσα σ' ἓνα ἀθώορτο δίχτυ ἀπὸ χρυσὲς ἀχτίδες. Ἀμυγαλιὲς ἦταν—τέτοιον καιρὸ πού ὅλες ἔχουνε σχεδὸν ξανθίσει!—μὴν ἦταν οἱ ἀδερφάδες τους οἱ γκοριτζιῆς κ' οἱ ἀγριοκορομιλιῆς, ποῦναι πιὸ τεμπέλες; ἢ μήπως τίς εἶχε πάρει ὁ ὕπνος τίς μυγδαλιῆς κι ἀργήσανε νὰνοῖξουν τ'ἀνθινά τους μάτια ἀπ' τὰ βαθιὰ ὄνειρα τοῦ χειμῶνα! Ἄλλες δὲν ἦταν πουθενά: αὐτὲς μονάχα ἀνθίζανε σ' ὅλον τὸν κάμπο .. κ' ἦταν παγεμένες ὅλες μαζί κ' ἔσμιγαν τὰ κλαριά τους ἀπὸ πάνω ὡς κάτω σὰν πηχτὰ χιονισμένα ἀπὸ τ'ἀνθη...

Στάθηκε ἡ Διόλια θαμπωμένη, ἄφωνη!.. κ' ἔπειτα σὰ νὰ τὴν τραβοῦσε αὐτὴ ἡ λάμψη ἡ γλυκεία: προχώρησε μὲ βήματα ἀργὰ καὶ μὲ μάτια μαγεμένα...

Σὰ γεροπιασμένες στέκονταν ἓνα γῦρο οἱ μυγδαλιῆς ἐτοιμὲς νὰ χορέψουν... Μὰ δὲ σαλεύανε, γιατί ἀνάμεσά τους ἀνοίγε ἓνα ὀλοστρόγγυλο ἀλωνάκι, ποῦ ζοῦσαν ἐκεῖ ἀπόμονα πανάψηλα χοροτάρια καὶ λουλούδια μύρια. Κάτι βάτα, ἀκόμα ξερά, μ' ἀγκύλες, ἦταν ὀλόγυρα πηχτοφυτρωμένα κ' ἔτσι δὲ φαινόταν τίποτ' ἀπ' τὸν κόσμον κι οὔτε κὰν ὁ οὐρανὸς ἀπ' αὐτὸ τὸ λουλουδιασμένο ἀλωνάκι, ποῦμοιαζε κούνια ἢ κρεββάτι νυφικὸ κάτω ἀπ' τὸν ἄσπρο θόλο ποῦκταν τὰ ὀλάνθιστα κλαριά. Ἀλήθεια εἶχαν κάνει ἄλλον οὐρανὸ δικό τους οἱ μυγδαλιῆς μὲ τ'ἀνθη τῆς παρθενιαῆς πού στέλνει ἡ Περσεφόνη ἀπ' τοῦ Πλούτωνος τὴν κλίνη, κάθε ἀνοιξή, στίς Κόρες τοῦ ἀπάνω κόσμου.

Ἄχ, μυγδαλιῆς! γιατί νὰ φανερωθῆτε μπρὸς στὰ μάτια τοῦ κοριτσιοῦ ἐνῶ ἔτρεχε νὰ ξεφύγῃ μακριὰ ἀπὸ τ'ἀγόρι! Καὶ γιατί

νά μὴν τὰ κλείση τὰ μάτια τῆς ἢ κόρη, μόνο νάφήση νά τὴν ἐσύρη τὸ γλυκό σας φέγγος κάτω ἀπ' τοῦρανοῦ σας τὸ λουλουδένιο μεθύσι...

Καὶ παραμέρισε τὰ βάτα ἢ Λιόλια καὶ πῆγε κάτω ἀπ' τὴς μυγδαλιές .. καὶ ξέχασε ὅλα γύρω τῆς: τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια καὶ τὴς μέλισσες ποὺ ἠθέλανε νά τὴν τσιμπήσουν καὶ τὴς πεταλοῦδες ποὺ τὴν πείραζαν καὶ τὸ Νίκο ποὺ τὴν εἶχε φιλήσει.. καὶ ξεφώνισε ἀπὸ λαχτάρα γιὰ τοὺς ἀνθούς τοὺς ἄσπρους...

Λιόλια μου! Λιόλια μου! Τὸ Νίκο δὲν ἔπρεπε νά τὸν ξεχίσης, ἀφοῦ ἔτρεχε νά μὴ σέ πιάση, κι οὔτε νά τοῦ φωνάξῃς κρυμμένη μὲς τ'ἀνθινό σου ἄντρο:

—Ἐλάτε, Κύριε Νίκο! νά κόψετε μερικὰ κλαδιὰ νά πάρουμε μαζί μας!

Κ' ἔφθασε ὁ Νίκος, σχεδὸν προτοῦ καλὰ-καλὰ νάποτελειώσῃ τὸ λόγο τῆς—ὁ Νίκος ποὺ μιὰ δύναμη θεϊκὴ, βγαίνοντας ἀπ' τὰ ἔγκατα τοῦ κορμιοῦ του, μὰ καὶ συνάμα ἐρχάμενη ἀπέξω του, τὸν ἐσπρωχνε, ἀμάχητη, λές καὶ τὸν τραβοῦσε ἀπ' τὰ μαλλιά μὲ μιὰ γλυκεῖα ὀδύνη λιγωμένη ποὺ τοῦλυνε τὰ μέλη, μὰ καὶ τοῦδινε μιὰν ὑπερδύναμη φτερωσιά, ἀλλόκοτη, ἄγνωστη ὡς τὰ τώρα, ἀλάλητη, ὑπέρογια... Ἐφθασε ὁ Νίκος καὶ παραμέρισε κι αὐτὸς τὰ βάτα καὶ πῆγε κάτω ἀπ' τὴς μυγδαλιές .. καὶ μόλις βρέθηκε κάτω ἀπ' τὸν ἀνθινο θόλο, ξέχασε κι αὐτὸς ὅλον τὸν ἄλλο κόσμον: καὶ τὴν κάμαρη τῆς ἀρωστίας τὴν πνιγμένη ἀπὸ τὸν πόνο, καὶ τὰ σπρισμένα μάτια τῆς Βεργινίας καὶ τὸν ἑαυτό του ἀκόμα—καὶ δὲν εἶδε ἄλλο μπροστά του, παρὰ τὴ λαχτάρα του ποῦχε ἀνθίσει καὶ γλυκοτραγουδοῦσε.. κι ἀγκάλιασε τὴ λαχτάρα του καὶ κυλίστηκε μαζί τῆς στὸ λουλουδιασμένο στρώμα...

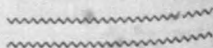
Τί φωνὴ ἠδονῆς καὶ φρίκης ἦτον αὐτὴ ποῦσχισε τὸν ἥσυχον ἀθέρα!...

*Ἰσαμε ποὺ νάκούστηκε!...

Καὶ γιὰ νάκούστῃ, ἀφοῦ πνίγηκε μὲς τὰ φιλιὰ ποὺ αἰμάτωσαν τὰ χεῖλια σὰν τὴς ἀνεμῶνες; Καὶ βούιζαν οἱ μέλισσες

πεςμένες ἀπάνω στὰ ἀνθισμένα χιόνια σὰ νάταν τὰ δέντρα ὅλα μαζί μιὰ θεόρατη κυψέλη . . κ' ἔσμιγαν οἱ μυγδαλιές τάνθόφυλλά τους, τὰ διάφανα σὰν ἀπὸ μετάξι, τόσο κοντὰ τῶνα μὲς τᾶλλο πὺρ ἔκαναν ἕναν πηχτὸν τοῖχο πιὸ ἀδιαπέραστο κι ἀπ' τῶν φρουρίων τὴν πέτρα γιὰ τὴν εὐδαιμονία τῶν ἀνθρώπων . . καὶ τὸ μῦρο τῶν ἀνθῶν εἶχε μεθύσει τὸν ἄερα καὶ τὸν κρατοῦσε σὲ μιὰ νάρκη, ἀσάλευτο σὰν κάποιο χαμόγελο ἀπάνω στὸ λαχταριστὸ στόμα μιᾶς παρθένας κοιμισμένης . . .

Μιὰ ξαφνικὴ ἀνατριχίλα πέρασε πάνω ἀπ' τᾶσπρα λουλούδια — τρομάρα ἢ ἀναγάλιασμα ;.. καὶ μιὰ βροχὴ ἀπ' ἀνθόφυλλα ἔπεσε μαλακά : νὰ σκεπάσῃ μὲ μυρωμένο χιόνι τοὺς δυὸ ἀνθρώπους πὺρ τοὺς εἶχε πάρει ἡ Μοῖρα τους στὴν ἀγκαλιά της — — —

Τὸ πλάνεμα τοῦ φεγγαριοῦ.

Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει. Μιὰ βαθιοκόκκινη πένθιμη ἀντιφεγγιὰ καὶ κάτι μακρόσυρτοι μαῦροι ἀχνοὶ σὰ σχισμένα κρέπια, κρεμαστά ἀπὸ ψηλά, ἄπλωναν πίσω ἀπ' τὸ λόφο τῆς Καστέλλας κι ἀπ' τὰ βουνὰ τοῦ Δαφνιοῦ ποῦχαν τώρα γίνει ἀπόμακρα, μουντά, μολυβόμαβια, σὰ σκιές ἀπ' ὄνειρα σβυσμένα. Ἀπάνω στοῦ Ὑμηττοῦ τὴν ἠσκιογάλαξη κάππα εἶχε ρίξει ἡ βραδινὴ θλίψη τὸ μενεξεδένιο πέπλο της .. καὶ τοῦ καημοῦ τὰ γιούλια ἀνθίζαν καὶ σιγοτραγουδούσανε μὲς τὴν ἀμιλησιὰ τῆς κοιμισμένης πέτρας. Μονάχα ὁ Παρθενῶν, προβάλλοντας πίσω ἀπ' τὸ λόφο τοῦ Φιλοπάππου, γλυκοπύρωνε μὲ τὴ θύμηση τῶν φιλιῶν τοῦ ἡλίου σὰν ἀποθεωμένος...

Ἐκανε ψύχρα τώρα. Ἐνας ἄνεμος βραδινὸς πλάγιαζε τὸ χορτάρι ποῦπαιρνε κάτι γυαλάδες σταχτιοκόκκινες καὶ κερασογάλαζες ἀπ' τὰ χρώματα τῆς μαγεμένης σούρπας, τῆς γλυκόθλιβης. Τὰ λουλούδια κρύωναν κ' ἔκρουβαν τὰ κεφαλάκια τους μέσα στὰ χόρτα.. ἄλλα καμπανίζανε λυγῶντας ἀπάνω στὰ ψηλά κλωνιά τους, ξέχρωμα κ' ἠσκιερὰ μὲς τὸ περὶχυτο ἀσῆμι τοῦ μουχρώματος... Γυρρίζανε σπίτι, περπιτῶντας γλήγορα—αὐτὸς μπροστὰ κι αὐτὴ πὶὸ πίσω, φορτωμένη ἀκόμα μὲ τὰ λουλούδια ποὺ τᾶσφιγγε στὸ στήθος της (αὐτὴ τὰ βάσταγε, γιὰ τὴν εἶχανε σηκώσει αὐτὰ στὴν ἀγκυλιά τους καὶ τὴν πῆγαιναν ;)—τὰ λουλούδια ποὺ ἦταν τώρα μαραμένα καὶ γεμᾶτα ἠσκιο. Ἦταν κλαμένη, ἡ Διόλια, ξαναμμένη, ξεμαλλιάρα μ' ἀνθόφυλλα μυγδαλιᾶς μέσα στὰ μαλλιά της, καὶ πῆγαινε μὲ τὸ κεφάλι σκυφτό, σκεπασμένο μὲ τὸ τριανταφυλλὶ σαλάκι της, σὰ νᾶτον κι αὐτὴ ἡ ἴδια ἓνα ἀπὸ τὰ κομμένα ἀνθὶ, τὰ μαραμένα καὶ γεμᾶτα ἠσκιο. Ὁ Νίκος βαστοῦσε

ἓνα μεγάλο κλαδὶ μυγδαλιᾶς στὸ χέρι σὰν τρόπαιο καὶ στὸ πρόσωπό του, καθὼς κύτταζε μπροστά του κι ἀψηλά, ἔλεφετε λίγη λάμψη ἀπ' τὸ θρίαμβο τοῦ Παρθενῶνος ποὺ σιγοπύρωνε μὲ τὴ θύμηση τῶν φιλιῶν τοῦ ἡλίου...

Καθὼς ἀνέβαιναν τὸν τελευταῖο ἀνήφορο ποῦβγαίνει πίσω ἀπ' τὸ σπίτι τους βλέπουνε νὰ ξεπροβάξῃ ἀπ' τὴ γωνιά τῆς μάντρας τους, ἡ θειά Ἐλέγκω σὲ μεγάλες φούριες... Ἄμα τοὺς εἶδε, ξεφώνισε, σβαρνίζοντας τὸν κατήφορο :

— Μπράβο σας ! Ἐμὶ δὲν εἶλαμε δὰ καὶ νὰ νυχτωθοῦμε ! Τρέχω νὰ προφτάσω τὸν Κωλοσουρτη — δὲν μπόρεσα νὰ κάτσω πὶο πολὺ, γιατί ἔχω νὰ μουσκέψω κάτι ροῦχα καὶ νὰ σηκωθῶ δυὸ ὥρες νύχτα : μιὰ πλύση τρικουβερτη ! στῆς κυρίας Ἀθανασάκη—τὴν ξέρετε δὰ, ποῦν' ὁ ἄντρας της στὸ ὑπουργεῖο, πῆρε προίκα αὐτὴ πολλή .. καλὲ ποῦχ' νε τὸ σπίτι στὴ ρούσικια ἐκκλησιά!—ἄς ἦναι!... Μπρὲ-μπρὲ-μπρὲ-μπρὲ ! Γιὰ μένα τὰ κουβαλήσατε ὅλα τοῦτα! Καλὲ τί σᾶς ἦρθε; ὅλο τὸν κάμπο πήγατε νὰ σηκώσετε! Νά, τόσα σώνουνε : λίγα κίτρινα κι ἀπ' αὐτὰ ἐδῶ τὰ κόκκινα, ναῖσκε αὐτὰ θὰ τῆς ἀρέσουν τῆς Κυρία-Οὐρανίας, καὶ μερικὰ ἀπὸ τᾶσπρα —ποῦ νὰ τὰ σέρνω!... Μάννα μου ! τί ὁμορφα ἐτοῦτα τὰ μικρούλια, τὰ γαλανούλικα !... Ἐ ! σώνουν πιά —

— Αὐτὲς ἐδῶ εἶναι ἀνεμῶνες—εἶπε σιγαλὰ ἡ Λιόλια.. κ' εἶναι βγαλμένες μὲ τὸ χῶμα. Νὰ στὶς βάλωμε μὲς τὸ μαντηλάκι σου, θειά Ἐλέγκω ;...

—Πάρε κ' ἓνα κλωνάκι μυγδαλιά, θειά Ἐλέγκω, εἶπε ὁ Νίκος : γιὰ σένα τίς κόψαμε ...

— Ὅχι νὰ μὴν κουβαλάω τώρα δέντρο' ἀλάικρα! Θὰ μὲ βγάλῃ ὄξω ὁ εἰσπράχτορας—ξέρεῖς αὐτοὶ δὲ χωρατεύουν... Κάθομαι καὶ χασομεράω καὶ θὰ μοῦ φύγῃ ὁ τρεχιόδρομος... Νά τον ! ἀκοῦτε; πλάκωσε κιόλας ὁ Βρακᾶς... Γειά σας παιδιὰ μου ! νάχετε τὴν εὐκὴ μου! Τὴ ἑβδομάδα ποὺ θὰ μᾶς μπῆ, πάλι ἐδῶ θὰ μ' ἔχετε... Ἀμέτενε γιατί' εἶναι μονάχη της ἡ καφερὴ ἡ Βεργινία!...

Καὶ πῆρε τρεχάλα τὸν κατήφορο, φορτωμένη μιὰν ἀγκαλιὰ

λουλούδια, ἡ θειά Ἐλέγκω, σὰ βαρέλι πὺν κυλοῦσε ἀπ' τὸ βουνό .. καὶ καθὼς κατρακυλοῦσε, γύρισε καὶ ξαναφώναξε :

— Λιόλια, ὅπως εἶπαμε, τὴ δουλειά σου καὶ τὴ Βεργινία—
τὰ μάτια σου τὰ δυό !...

Ὁ Νίκος κ' ἡ Λιόλια μὲ τάνθισμένα τους κλαριά καὶ μὲ τὰ λουλούδια, πὺν τοὺς ἀπόμεινεν ὀλάκερη ἀγκαλιά, μπήκανε στὴν κάμαρη τὴ σκοτεινιασμένη ἀπ' τὴ σταχτερὴ τὴ σούρπα—σὰ νάμπαινε ἡ ὀλόφεγγη καὶ μυρωμένη ἀνοιξη. Ἀλλὰ μαζί μὲ τὴ λάμψη καὶ τὴ δροσερὴ ἀνάσα τῶν λουλουδιῶν χύθηκε καὶ σὰ μιὰ θλίψη βαθειὰ ὀλόγυρα. Ἔτσι κ' ἡ ἀνοιξη, ἡ χλοῖσμένη, θλίβεται βαθιά σὰ μαυροσυννεφιάση ὁ ἀχνογάλανος οὐρανός—

Ὅταν ξαναεἶδε ὁ Νίκος τὴ Βεργινία στὸ κρεββάτι της, ἄσπρη κ' ἔρημη μέσα στὸ σκιόφωτο—αἰσθάνθηκ' ἓνα κῆμα ἀπὸ ἐσπλάχνία νὰ ξεχειλίξῃ μέσα του : ἀπὸ ὅλη τὴν εὐτυχία τῶν νιάτων καὶ τῆς ζωῆς, αὐτὴ δὲν εἶχε τίποτα ! κι αὐτὸς τὰ εἶχε ὅλα—κι ἀκόμα καὶ τὸ λίγο ἐκεῖνο ποῦτ' ὀνε δικό της τῆς τόχε κλέψει, ἀφοῦ τῆς εἶχε πάρει πίσω τὸν ἑαυτό του ποῦτον τὸ μόνο της καλό. Τοῦρθε τότε νὰ τῆς δώσῃ κι αὐτηνῆς λίγα ἀπὸ ἄκεινα πὺν τοῦ περισσευαν : τὰ κομμένα καὶ μαραμένα λουλούδια τοῦ κάμπου ἀφοῦ αὐτὸς εἶχε μέσα του ὅλον τὸν ἀνθισμένο κάμπο ἀμάραντο γιὰ πάντα... Πῆρε τὰ λουλούδια ἀπ' τὰ χέρια τῆς Λιόλιας καὶ πῆγε κοντὰ στὸ κρεββάτι της Βεργινίας.

— Νὰ Βεργινία ! σοῦ φέραμε καὶ σένα λουλούδια· δώσαμε ἀρχετὰ καὶ τῆς θειάς Ἐλέγκως, πὺν τὴν ἤῤαμε ἐδῶ ἀπόξω. Πήγαμε ἴσαμε κάτω στοῦ Ρούφ.. ἐκεῖ ἔχει τὰ περισσότερα, γι' αὐτὸ ἀργήσαμε—

Καὶ τῆς τὰ σκόρπισε ἀπάνω στὴν κουβέρτα...

Κ' ἔπειτα σὰ νάθειε, ξέχωρ' ἀπ' τὰ λουλούδια νὰ τῆς δώσῃ πάλι καὶ λίγο ἀπ' τὸν ἑαυτό του—ἀπὸ ἄκεινο πὺν τῆς πῆρε τὸ πιὸ πολῦτιμο ! ἔγειρε ἀποπάνω της, κοντὰ στὸ πρόσωπό της...

Ἡ Βεργινία, ὅταν τὸν εἶδε νάρχεται κοντὰ της μὲ τὰ λουλούδια, εἶχε ἀνοίξει διάπλατα τὰ μάτια της, σὰν ἀπὸ τρόμο, καὶ τὰ ξανάκλεισε, καθὼς τῆς τᾶρριχνε τὰ λουλούδια ἀπάνω στὸ κρεβ-

βάτι, σὰ γιὰ νὰ μὴν τὰ ἰδῆ. Μὰ ἐκεῖ πού ὁ Νίκος ἔσκυβε ἀποπάνω της, ἔξαφνα σήκωσε τὸνα χέρι της, τὸ σκελεθρωμένο καὶ διάφανό της χέρι πού οἱ γαλάζιες φλέβες του φεγγαρίζανε σὰν κάτω ἀπὸ κιτρινισμένο τσιγαρόχαρτο, καὶ μὲ μιὰ δύναμη, ἀφάνταστη γιὰ τὸ σύντριμμα πού ἦτον, τὸν ἔσπρωξε κατάστηθα .. καὶ τοῦπε μὲ κακία :

— Φύγε ἀπὸ 'δῶ ! μυρίζεις ἥλιο !.. αὐτὰ νὰ μοῦ τὰ βάλῃς ὅταν θὰ μὲ θιάψῃς—καὶ γύρισε τὸ κεφάλι της ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά.

Ὁ Νίκος τραβήχτηκε πίσω, ἀπότομα.

Τὰ λουλούδια ἀπομείνανε σκόρπια γιὰ πολλὴν ὥρα ἀπάνω στὸ κρεββάτι τῆς Βεργινίας, σὰν ἀπάνω σ' ἓνα νεκροκρέββατο νεκροστολίζοντας μιὰ ζωντανή ...

Ἡ Λιόλια, μόλις μπήκανε μὲς τὴν κάμαρη, κατέβηκε στὴν κουζίνα καὶ δὲν ξανανέβηκε παρὰ μόνο σὰν ἔφερε νὰ φᾶν ψωμί. Ἦρθε μὲ τὰ μάτια πού δὲν ἀνοίγανε στὸ φῶς, μὲ τὴ μύτη προσιμένη, μὲ τὸ στόμα ἓνα γῦρο κατακόκκινο ἀπ' τὰ κλάμματα, τριαντάφυλλο βυσσινὸ ξεφυλλισμένο, μὲ τὰ μαλλιά της μέσα στὰ μούτρα, ἀπ' ὅπως ἦτον πεσμένη μὲ τὸ κεφάλι στὴ γωνιὰ κάποιου τραπεζιοῦ—

— Μάσ' τὰ λουλούδια ἀπ' τὸ κρεββάτι !— τῆς εἶπε σὲ λιγάκι ὁ Νίκος ...

Τὰ μάζεψε ἡ Λιόλια, ἀμίλητη, τὰ ὁμορφα λουλούδια της πού τᾶχε κόψει μὲ τόση χαρὰ καὶ πού τὴν τώρα κοίτοναν ξέψυχα κι αὐτὰ σὰν ἀπάνω σ' ἓνα νεκροκρέββατο ... Μὰ κ' ἡ Βεργινία δὲν εἶπε λέξη κι οὐτ' ἄνοιξε τὰ μάτια— —

— Πέτα τα ὄξω στὴν αὐλή !—ξαναεἶπε ὁ Νίκος....

Ἀυτὴν τὴ νύχτα κοιμόταν ἡ Βεργινία βαθιά—γιατ' εἶχε πάρεϊ ὑπνωτικὸ ἀποβραδὺς γιὰ πρώτη φορὰ. Ἄξαφνα, κοιτὰ τὸ ξημέρωμα, ὁ Νίκος μὲς τὸν ὕπνο του ἄπλωσε τὸ χέρι του ἀπάνω στὸ κορμὶ τῆς Βεργινίας. Αὐτὸ πού τόσον καιρὸ λαχταροῦσε ἡ Βεργινία μὲ καρδιοβόρι : τὸ χέρι τοῦ ἀγαπημένου ἀντρὸς πού πάει ψάχνοντας νὰγγίξῃ τὴν ποθερὴ γυναικεία σάρκα—τὴ σάρκα

ποῦν' ὀλόδικιά του.. πού γι' αὐτὸν εἶν' ἔτσι ἀπαλή και πουπου-
λένια, γιὰ νὰ σβήσῃ μέσα της.. πού γι' αὐτόνα ζῆ κι ἀνθίζει, γιὰ
νὰ τονὲ μεθύσῃ μὲ τὴ θερμὴ και μυρωμένη ἀνάσα της—αὐτὸ τὸ
χέρι τὸ λαχταριστὸ τῆς ἦρθε τῆς Βεργινίας ἐκεῖνο τὸ πουρνό...
"Ἄχ, μὰ και πού ἦρθε — δὲν ἦτονε δικό της! — — Ξύπνησε ἡ
Βεργινία ὀλότρομη! — πόνεσε τὸ κοκκαλιασμένο στήθος της ἀπ'
τὴν ἀντρίκια ὀρμὴ και δύναμη τοῦ ἐρωτιάρικου χεριοῦ : σπαρτά-
ρισε ὀλάκερη και ξεφώνισε ἀχνὰ (ἀπὸ τρομάρα ἢ ἀπὸ πόνο ἢ
ἀπὸ χαρά;)... Κι ὁ Νίκος, μὲ τὰ μέλη ἀκόμα λυμένα ἀπ' τὴ
γλυκεῖα πρωινὴ νάρκη, ξύπνησε κι αὐτὸς ἀπ' τῆς Βεργινίας τὸ
λάγγεμα και τὸ ξεφωνητό... Μὰ σὰν ἔννοιωσε κάτω ἀπ' τὰ δά-
χτυλά του τὸ ξυλιασμένο στήθος τῆς ἄρρωστης, κρύωσε ὅλος και
μαζεῦτηκε κουβάρι και γύρισε ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ μεριά...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ μεσημέρι γύρισε ὁ Νίκος μαζί μ' ἕνα λου-
στρο κουβαλῶντας σ' ἕνα καροτσάκι δυὸ στρίποδα και κάτι σανί-
δες κ' ἕνα στρώμα και ροῦχα τοῦ ὕπνου.

— Πῆγα και τὰ πῆρα ἀπὸ 'να φίλο μου πού τ'ἄχε περισ-
σευούμενα, εἶπε τῆς Βεργινίας καθὼς τὰ φέρνανε μὲ τὸ λουστρο
μέσα στὴν κάμαρη. Σὲ ξυπνάω τὴ νύχτα κι ὁ γιατρός εἶπε πὼς
πρέπει νὰ κοιμᾶσαι ἡσυχῇ —

Αὐτὸ ἦτον τὸ τελευταῖο θανάσιμο χτύπημα γιὰ τῆς Βεργινίας
τὴν ὕπαρξη — —

Ἐκεῖνος ἔφεγγε πάλι σήμερα μὲ τὴν ἴδια γλῶσσα σὰν και χτές.

Ἡ ἀπαλή φεγγοβολιά του σὰ χὰδι ρευστὸ σιγὰ-σιγὰ μαλάκωσε
και τὴν ἀντάρα μὲς τὴν ψυχὴ τῆς Λιόλιας. Τὸ δειλινὸ ἢ Λιόλια
κατέβηκε στὴν αὐλή. Ὅλα γύρω της ὅπου ἔβλεπε τὸ μάτι της,
ἦτανε χρυσομένα μ' ἕνα μάλαμα πορτοκαλλύ, ὄριμο, παχύρρευ-
στο σὰν κάποιων παλιῶν κρασιῶν, μὲ κάτι ἡσκιους βγαλμένους
ἀπὸ μέσα του μαβιούς, μενεξεδένιους, πορφυροπράσινους. Ὅλα
ἔδειχναν, ἀπάνω τους πεσμένη, μίαν ἀνέκφραστη γαλήνη και ἀνά-
παυση... "ὦ! τί θάμα! : ἡ μυγδαλίτσα, ἡ μικρὴ ζαρωμένη μυγ-
δαλίτσα εἶχε ἀνθίσει ἄξαφνα, ἐκείνην τὴ νύχτα... Ἡ Λιόλια
πῆγε κοντὰ της : δυὸ ἀνθάκια ἦταν ὅλο κι ὅλο ἀνοιγμένα· μὰ

εἶχε κι ἄλλα μπουμπούκια ἔτοιμα νὰ ξεσκάσουν. Ἐλύσε ἡ Λιόλια τὸ σχοινὶ πού ἦτανε δεμένο ἀπάνω στὴ μυγδαλίτσα καὶ τὴν τυραννοῦσε καὶ τὸ πέρασε πίσω ἀπ' τὸ σωλῆνα τῆς βρούσης πού ξέβγαινε λιγάκι ἀπ' τὸν τοῖχο τῆς μάντρας. Ἐπειτα ἔσκυψε νὰ δῆ τί ἀπόγιναν τὰ λουλούδια πού τᾶχε ρίξει τᾶλλο βράδυ μέσα στὴ γούρνα... Σὲ λίγο βροθήκανε δυὸ πιατάκια μ' ἀνεμῶνες κόκκινες καὶ γαλάζιες, βγαλμένες μὲ τὸ χῶμα, καθὼς κ' ἓνα κλαδὶ μυγδαλιάς (ἀπὸ 'κεῖνες ἐκεῖ τοῦ κακοῦ τοῦ κάμπου!), δλόδροσο κι ἀνθάτο, ἀπάνω στὸν κομμό...

Πέρασ' ἄλλη μιὰ μέρα, ὠραία καὶ γλυκόζωη, σὰν τὶς ἄλλες. Ὅτ' εἶχαν ἀποφάει. Ἡ Λιόλια εἶχε βγῆ νὰ καθῆσθαι στὰ σκαλοπάτια μπρὸς τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς. Τὸ φεγγάρι ἦτονε βγαλμένο νωρίς: ἦτον πανσέληνος ἐκείνην τὴ βραδιά... Ὁ Νίκος ἔδωσε τῆς Βεργινίας τὸ σκονάκι γιὰ τὸν ὕπνο, πού ἔκανε δυὸ-τρεῖς ὥρες ὡς νὰ ἐνεργήσῃ. Ἐξω ἦτονε μέρα ἀπ' τοῦ ὀλόγιου φεγγαριοῦ τὴ λάμψη καὶ μύριζε καλοκαίρι—ἀπὸ 'κεῖνες τὶς καλοκαιριάτικες βραδιὲς πού κάνουν τὴ ζωὴ παραμυθένια... Ποιὸς μπορεῖ νὰ μείνῃ μέσα στὴν κάμαρη τέτοια βραδιά;— ἔτσι κι ὁ Νίκος ἔσβυσε τὸ φῶς, γιὰ νὰποκοιμηθῆ πιὸ εὐκόλα ἢ Βεργινία, κι ἄνοιξε τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς κι ἄνοιξε ὄλο του τὸ στῆθος στὴ φεγγερὴ γαλήνη πούτον ἔξω καὶ στὴ δροσερὴ ἀνάσα τῆ μοσχόβολη τῆς κοιμισμένης πλάσης.. Ἐπειτα ἔγειρε πίσω του τὴν πόρτα καὶ κάθησε κι αὐτὸς στὸ σκαλοπάτι πού καθόταν ἡ Λιόλια. Αὐτὴ πῆγε νὰ σηκωθῆ ἀπὸ 'κεῖ καθὼς τὸν εἶδε. Μὰ δὲν τὴν ἄφησε.. τῆς εἶπε νὰ κάτση, γιὰτ' ἄλλοιῶς θᾶφευγε κι αὐτὸς: — κ' ἔτσι ξανακάθησε στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ σκαλοπατιοῦ —

Καὶ τὸ φεγγάρι στρογγυλοπρόσωπο, ἄσπρο σὰν τὸ γάλα, ὀλοένα ἀνέβαινε πιὸ ἀψηλὰ καὶ ξεδίπλωνε τὴν ἀχιτιδένια κόμη του πού ὀλόγυρα στὸ πρόσωπό του ἦτονε σὰν κόκκινο χρυσάφι, μὰ καθὼς ἄνοιγε κ' ἔπεφτε πιὸ ἀνάγια κι ἀπὸ πιὸ ψηλά, γινόταν ἓνα πέπλο, μυριοξέδιπλο, ὕφασμένο ἀπ' ἀσημένια σιγαλιὰ καὶ θλίψη γλυκειὰ γλαυκὴ, πού τύλιγε ὄλον τὸν οὐρανὸ καὶ τὴ γῆς μαζί σ' ἓνα σβήσιμο εὐτυχίας ἀλάλητο... Καὶ τὸ φεγγάρι ἀκούμ-

πησε τὰ γιασεμμένα του τὰ μάγουλα στὸ τζάμι τῆς Βεργινίας ποὺ κοιτόταν ἔρημη μὲς τῆ σκοτεινὴ τὴν κάμαρη.. καὶ χύθηκε ἓνα φωτοπόταμο ἀργυρόγλανκο ἀπάνω στὸ κρεββάτι της.. κι αὐτὸ περνοῦσε πλατὺ καὶ ἤρεμο ἀπὸ πάνω ἀπ' τὴν κουβέρτα τῆς Βεργινίας καὶ κατέβαινε, χωρὶς νὰ παφλάξῃ, κάτω στὸ πάτωμα καὶ κυλιόταν ἀμίλητο, ἀργοστάλαγο, μπρὸς ἀπ' τὴν πόρτα ποῦ βγαίνει στὴν αὐλὴ κ' ἴσαμε τὸν τοῖχο κι ἀνέβαινε καὶ στὸν τοῖχο ἀκόμα, ὅπως κάνει τὸ νερὸ τοῦ συντριβανοῦ, ἀσάλευτο πάντα, μὰ καὶ λαχταριστὸ στὴν ἀνθισμένη ἀφροκορφὴ του, ὡς ἀπάνω στὸ ταβάνι κ' ἐκεῖ ἔσβηνε, χάνονταν κάτω ἀπ' τὴ σκεπὴ...

Τῆς Βεργινίας τὸ πρόσωπο ἔμενε στὸ σκοτάδι : φέγγριζε κι αὐτὸ μὲ τὴ χλωμάδα του σὰν κάποιον ἄλλο φεγγάρι πεθαμένο — — Κύτταζε ἡ Βεργινία τὴ γλυκοῦπνη κι ἀσημένια νάρκη τοῦ ποταμοῦ ποὺ κυλοῦσε ἀπ' τὰ φάνταστα βάρη τοῦρανοῦ — ἀναγάλλιασμα μιᾶς ἄλλης ζωῆς πὶὸ γλυκειᾶς καὶ πὶὸ αἰώνιας —, ποὺ περνοῦσε ἀποπάνω ἀπ' αὐτὸ τὸ κρεββάτι τοῦ ἀνθρώπινου καημοῦ καὶ πάλι, ἀψηλώνοντας ὡς τὴ σκεπὴ, ἔφτυγε στάλομακρα καὶ στά οὐράνια... "Αχ! πόθησε νὰ πάῃ μαζί του, ἡ ποθοπλανταγμένη, νὰ σβήσῃ τὴ λαχάρα της μέσα σ' αὐτῆς τῆς ἀγαλοστάλαγης φεγγαρίσας λύπης τὸ γάλα — τὸ γλαυκόφεγγο — τὸ γλυκοῦπνιασμένο...

"Ὅταν τῆς ἔδωκε ὁ Νίκος ἀπόψε τὸ ὑπνωτικὸ, τὸ ἤπια μὲ τὸν ἴδιο πόθο νὰ μὴν ξυπνοῦσε πιά· ἤθελε νὰ τοῦ πῆ νὰ τῆς δώσῃ κι ἄλλο ἓνα σκονάκι γιὰ νὰ κοιμηθῆ καλύτερα, μὰ ἐκεῖνος ἔφτυγε ἀμέσως ἀπὸ κοντὰ της — Καὶ τὴν αὐτὸς ὁ πόθος της γιὰ νὰ σβήσῃ ἔκαμε μέσα της φτερά, φτεροῦγες ὑπερδύναμες ποὺ ἀρχίσανε νὰ σαλεύουν ἔτσι ποῦνοιωσε νὰ τὴ σηκώνουν ὀλόρθη στὸ κρεββάτι. Σὰ νὰ φοῦντωσε μιὰ φλόγα μέσα της ἀπὸ μιὰ σπείθα ποὺ σιγὸσβηνε κάτω ἀπ' τὴ χόβολη, αἰσθάνθηκε μίαν πύρινη πνοὴ μέσα στὶς φλέβες της, αἰσθάνθηκε τὰ νεῦρά της σίδηρο ρευστό... "Ἦτονε μονάχα ποῦθελε νὰ πάρῃ τὰ σκονάκια ἀπ' τὸν κομμό; — ἢ μὴν ἤθελε καὶ νὰ δῆ ποῦ ἦτον ὁ Νίκος μὲ τὴ Λιόλια, οἱ δύο τους ποῦχανε βγῆ ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα; ... "Ἐξαφνα βρέθηκε ὀρθὴ ἔξω ἀπ' τὸ κρεββάτι, αὐτὴ ποῦχ' ἓνα μῆνα νὰ κου-

νήση χέρι, περπατῶντας, αὐτὴ ποὺ νόμιζε πὼς εἶχε ξεχάσει τὸ περπάτημα: ἔκαμε μερικὰ βήματα γλήγορα τῶνα μέσα στᾶλλο, σὰν ἀέρινα, περνώντας μὲς ἅπ' τὴ λουρίδα τοῦ φεγγαριοῦ ποὺ κοιτότανε στὸ πάτωμα, μὲς τᾶσπρο της τὸ νυχτικὸ πρὸ ἄσπρη ἀκόμα ἅπ' τὴ φεγγαρίσια λάμψη — λὲς καὶ ζωντάνεψε τὸ φεγγάρι καὶ σηκώθηκε ἀπὸ χάμω καὶ περπάταγε... Ἡῦρε τὸ κουτὶ μὲ τὰ σκονάκια, σὰ μέσα σ' ὄνειρο, κ' ἔπειτα ἔκαμε ἄλλο ἓνα βῆμα κατὰ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, ποὺ ἦτανε γερμμένη, κ' ἔσυρε ἀνάλαφρα τὸ θυρόφυλλο — — — — —

Κύτταζε τώρα ἡ Λιόλια τὸ κεφάλι τοῦ ἀγαπημένου ἀντρὸς ποὺ βάραινε ἀπάνω στὸ στηθος της: τὴ μύτη τὴ δυνατὴ καὶ μὲ τὸ κόκκαλο λιγάκι πεταχτὸ στη ρίζα, τὰ κλειστὰ ματόφυλλα, σὰ φύλλα λουλουδιῶν, ποὺ τὰ γαλάζωνε στὶς ἄκρες ὁ Ὕπνος μὲ τῆς γαλάζιας του φτερούγας τὴν ἀντιφεγγιά, μὲ τὰ μακριὰ χροσσωτὰ τσί-νουρα καταπάνω, ποῦριχαν ἦσκιο στὰ μάγουλά του — κ' ἡ καρδιά της πλημμύριζε ἀπὸ κάτι ἀπέραντο κ' ὑπερδύναμο ποὺ τόσον καιρὸ τῶξε κρατημένα μέσα της καὶ τῆς πονοῦσε τώρα, ὅπως πο-νεῖ τὸ πρῶτο γάλα στη μητέρα. Ἄπ' τὴν ἡμέρα ποῦχαν πάει στὰ λουλούδια δὲν εἶχε σηκώσει τὰ μάτια της ἀπάνω του ἅπ' τὸ φόβη μήπως ἀπαντήση τὰ φριχτὰ μάτια τῆς Βεργινίας ποὺ ξεφώνιζαν, ἀλαλα, ἀπὸ καμηλὸ κι ἀπελπισία.. περισσότερο ὅμως ἀκόμα φοβότανε μήπως ἀντικρύση τὰ δικά του μάτια! Τώρα ποὺ σὰ συνεπαρμένος ἅπ' τὴ γοητεία τῆς φεγγαρίσιας εὐτυχίας εἶχε γείρει στὸν κόρφο της νὰ κοιμηθῆ, τώρα τὸν κύτταζε ἀφοβα, τώρα τὸν φιλοῦσε ὄλονε μὲ τὰ πρωτοξύπνητα γυναίκεια μάτια της, τὸν ἄντρα τὸν ἀγαπημένο. Τί ζεστὰ ποῦ μύριζαν τὰ γλυκὰ μαλλιά του! σὰν κάτι ζωντανὸ καὶ δυνατὸ ποῦ τῆς ἦτονε φόβος μαζὶ καὶ λαχτάρα. Ἄχ, τὰ στήθια της νᾶλυνον ἠθελε κάτω ἅπ' αὐτὸ τὸ βάρος ποὺ λίγο τῆς φαινότανε γιὰ τὴν ἀγάπη της. Κι ὀλοένα περισσότερο βυθιζότανε στὴν εὐδαιμονία αὐτῆς τῆς θωριάς, βούλιαζε ἀλάκρη, χανόταν.. ὡς ποῦ τὰ μάτια της κλείσανε σὰν ἀπὸ μιὰν ἡδονὴ κι ἓναν πόνο ἀβάσταχτα γιὰ τὴν ψυχὴ της —

Καὶ τὰ μάτια της εἶδαν τότες πὼς σηκώθηκαν ἅπ' τὸ σκαλο-

πάτι και βγήκαν έξω στο δρόμο μαζί με τὸ Νίκο—πιασμένοι ἀπ' τὰ χέρια — και κατέβηκαν ἀπ' τὸ βουνό τους κάτω στὸν κάμπο με τὰ λουλούδια ποῦχαν πάει τις προάλλες . . και πέρασαν ὄλον τὸν κάμπο και μπρὸς ἀπ' τῆς Καλλιθέας τὰ σπίτια ποῦ ἦταν τυλιγμένα μες τὰσημένα μαλλιά τοῦ φεγγαριοῦ τὰ ξέχυτα και — πάντα χεροπιασμένοι με τὸ Νίκο — ἀνεβήκανε σ' ἐκεῖνο τόλο-στρογγυλο τὸ βουναλάκι—προτοῦ νάνοιξη ὁ κάμπος για τις Τζι-τζιφιές—ποῦχει στην κορφή του την ἐκκλησίτσα τῆς Ἁγία—Σω-τήρας... Ἐκεῖ στο βουναλάκι ἀπάνω στεκόταν τὸ φεγγάρι· μὰ δὲν τῶβλεπαν καθὼς ἀνεβαίνανε, γιατ' ἦτον κρυμένο πίσω ἀπ' την ἐκκλησίτσα. Μόλις ὁμως ἔφθασαν ἀπάνω στην ἐκκλησιά, ξεπρό-βαλε και τοὺς ἔλαμψε μες τὸ πρόσωπο τόσο ποῦ θάμπωσαν τὰ μάτια τους...

— Καλωσορίστε!—τοὺς εἶπε τὸ φεγγάρι. Τί γινήκατε τόσον καιρό ; Κανείς δὲν ἔρχεται νὰ με ἰδῆ ἔμένα ποῦ εἶμαι ὀλομόναχο πάνω στα βουνά. Τόσα μάγια κάνω ἐγὼ τῶν ἀνθρώπων: μπαίνω στις κάμαρές τους και τοὺς φιλῶ τὰ μάτια, πέφτω μες τις στέρ-νες τους και ξαπλώνομαι στα δρομάκια τῶν περβολιῶν τους και σκαρφαλώνω μάντρες και γέρνω ἀπά νω στις δξώπορτές τους και ξενουτῶ στα σκαλοπάτια : μόνο και μόνο για νὰ βγοῦνε νὰ με ἰδοῦν· μ' αὐτοὶ μ' ἀφήνουν ὀλομόναχο ἀπάνω στο βουνό μου. Τώρα ποῦ ἤρθατε ἐδῶ πάνω θὰ πᾶμε μες την ἐκκλησιά: ἐγὼ θὰ σᾶς στεφανώσω... Και καθὼς μίλαγ' ἔτσι τὸ φεγγάρι, ξαφνίστη-κεν ἡ Διόλια κι ὁ Νίκος κι ἄνοιξαν πάλι τὰ μάτια τους τὰ θαμ-πωμένα ἀπ' τὴ λάμψη του, για νὰ τὸ ἰδοῦν: Τί ἄσπρο ποῦτον τὸ φεγγάρι και τί λυπημένο ! — σὰν τὴ Βεργινία. Και καθὼς τὸ κύτταζαν ἀκόμα, εἶδαν πὼς ἦτον τὸ πρόσωπο τῆς Βεργινίς μες τὸ φεγγάρι—Τότες ἡ Διόλια ἔβγαλε ἓνα μεγάλο «ἄχ !» και πετά-χτηκε ὀλόρθη με τὰ χέρια στὸν ἀέρα. Κι ὁ Νίκος ξετινάχτηκε ἀπ' τὸν ὕπνο κατατρομαγμένος και κατρακύλησε ἀπ' τὸ σκαλοπάτι.... Γύρισ' ἡ Διόλια νὰ μπῆ στην κάμαρη· ἡ πόρτα ἦτον ἀνοιχτή. Στο κατώφλι ἦτον πεσμένο κάτι ἄσπρο : τὸ φεγγάρι ἦτον πε-σμένο στο κατώφλι. Μὰ μες στην ἄσπρη λουρίδα τοῦ φεγγαριοῦ

φάνταζε κάτι πιὸ ἄσπρο ἀκόμα : ἦτον ἡ Βεργινία μὲ τὸ νυχτικὸ τῆς ξαπλωμένη χάμω μπρὸς στὴν πόρτα—γιὰ νὰ μπῆ κανεὶς μὲς τὴν κάμαρη ἔπρεπε νὰ δρασκελίσῃ τὸ κορμί τῆς. Σὰ νᾶχε πέσῃ τὸ ἴδιο τὸ φεγγάρι ἀπ' τὸν οὐρανὸ καὶ νᾶχε ξεψυχήσῃ ἐκεῖ δὴ τυλιγμένο μὲς τὰ πέπλα τῶν ἀχτίδων του : ἔτσι ἔδειχνε.

Δικὴ τῆς ἦτον ἡ φωνὴ ποῦ ἄκουσε ἡ Λιόλια μὲς τὸν ὕπνο τῆς ἢ τῆς Βεργινίας ποῦχε κατεβῆ ἀπὸ τὸ κρεββάτι τῆς κ' εἶχε ἀνοίξει σιγαλὰ τὴν ἀκκουμπησμένη πόρτα ; — — — — —

— Παναγία μου ! Κατέβηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι... ἔπεσ' ἀπ' τὸ κρεββάτι... Καλέ ! καλὲ πέθανε καλέ !.. Ἄχ, Κύριε Νίκο ! δὲν ἀκοῦτε ; πέθανε Κύριε Νίκο ! Δὲν τὴ βλέπετε Κύριε Νίκο ; Ἄχ, Θέ μου ! Θέ μου ! τώρα τί νὰ κάνουμε ; τώρα τί νὰ κάνουμε ;

Ἔτσι ξεφώνιζε ἀλαλιάρα, φρενιασμένη ἀπ' τὴν τρομάρα τῆς ποῦ τὴν εἶχε παγώσει ὄλιγ ὧς μέσα στὴν ψυχὴ τῆς, ἡ Λιόλια, σὰν εἶδε τὴ Βεργινία πλαγιασμένη ξέπνοη μὲς τοῦ φεγγαριοῦ τὸ ἀργυρογάλυκο ποτάμι.. κι ἀρχίνησε νὰ κλαίῃ, νὰ θρηνηῇ...

Ὁ Νίκος, ξεσυρμένος ἔτσι ἀπότομα, σὰν ἀπ' τὰ μαλλιά, μέσ' ἀπ' τὴν ὄνειρεμένη του ἀγκαλιά, δὲν κατάλαβε στὴν ἀρχὴ ποῦ βρισκόταν καὶ τί τοῦ γινόταν. Μὲ τὲς φωνὲς τῆς Λιόλιας, ποῦ ἀπηχούσανε στριγγὰ στὴ γλυκοῦπνη σιγαλιὰ τῆς νύχτας, ἦρθε στὸν ἑαυτό του : τὰ μάτια του ἄδραξαν τὴ φοριτὴ ζουγραφιά, τὴν δλόφεγγη, ἐκεῖ μπροστά του στὸ κατώφλι τῆς κάμαρης, καὶ σὰ μιὰν ἀστραπὴ πέρασε μὲς' ἀπ' τὸ μυαλό του καὶ σὰ μιὰ στυλιὰ μέσ' ἀπ' τὴν καρδιά του.

— Βεργινία !—ἔβγαλε μιὰ φωνὴ βραχνή, πνιγμένη, σὰ μέσ' ἀπὸ κάποιο πηγάδι... Δὲ μ' ἀκοῦς, Βεργινία ! Τ' εἶναι μωρὴ τοῦτα ποῦ μᾶς κάνεις ; Βεργινία !—καὶ γονατιστὸς χάμω σκουντοῦσε τὸ κατάψυχρο κορμί τῆς, τὸ κάτασπρο μὲς τᾶσπρο του τὸ νυχτικὸ, πιὸ ἄσπρο καὶ πιὸ κοῦο κι ἀπ' τᾶσημένο φῶς τοῦ φεγγαρίσιου ποταμιοῦ ποῦ τῶχε πάρῃ στὴν ἀγκαλιά του.

— Ἐλάτε, Κύριε Νίκο νὰ τὴ σηκώσουμε, νὰ τὴν πᾶμε στὸ κρεββάτι τῆς ! φώναξε ἡ Λιόλια μὲ μιὰ φωνὴ ποῦ κολυμποῦσε

μὲς τὰ κλάματα... "Αχ, τώρα τί νὰ κάνουμε ! τώρα τί νὰ κάνουμε!
 "Αχ, Κυρία Βεργινία, Κυρία Βεργινία μου ! Δὲν ἀκοῦτε ; ἐλάτε
 νὰ σᾶς σηκώσουμε μὲ τὸν κύριο Νίκο ! "Αχ, τώρα τί θὰ γίνουμε!
 —κ' ἔστριβε τὰ χέρια της, ἀποπάνω ἀπὸ τὸ κορμὶ τῆς Βεργινίας
 τὸ κοιτάμενο, μάσα στὴν κάμαρη τῆ γεμάτη κρουροσάλευτους
 ἤσκιους καὶ φῶς φανταστικὸ ἀπ' τὸ μυστικὸ φεγγάρι, πὺν ἔμ-
 παινε τώρα ἀπὸ δυὸ μεριεῖς: ἀπ' τὸ παράθυρο κι ἀπ' τὴν ἀνοι-
 χτὴ τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς...

Σήκωσε ὁ Νίκος μὲ τὴ Λιόλια τὴν ξέπνοη Βεργινία — σὰν
 πούπουλο !—καὶ τὴν ἀπίθωσαν ἀπάνω στὸ κρεβάτι. Ἐπειτα ὁ
 Νίκος ἔφαξε κ' ἤρθε τὸ μπουκαλάκι μὲ τὸν αἰθέρα πάνω στὸν
 κομμὸ καὶ τάνοιξε κάτω ἀπ' τὴ μύτη της. Μὰ ἡ Βεργινία δὲν
 κουνήθηκε. Τῆς ἔσταξε λιγάκι στὰ μηλίγγια της καὶ τῆς τᾶτριψε.
 Τῆς ἔτριψε καὶ τὰ χέρια μ' ὄλη του τὴ δύναμη ὡς πὺν ρόδισαν
 ἀχνά. "Ἡρθ' ἡ Λιόλια μὲ παννιὰ στὰ χέρια πὺν τᾶβρεχε μὲ ξύδι
 καὶ τῆς τᾶβαλε τῆς Βεργινίας στὸ κούτελο καὶ μπροστὰ στὰ ρου-
 θούνια... Ἐπιασ' ὁ Νίκος κ' ἔσταξε ἑνα-δυὸ σταλαγματιεῖς αἰ-
 θέρα μὲς τὸ στόμα της πὺν ἤτονε μισανοιχτό. — Τίποτα !

— Πάω νὰ φέρω γιατρό ! εἶπε· εἶν' ἕνας ἐδῶ κοντὰ στοῦ
 Μακρουγιάννη : αὐτὸς ἔρχεται ὅτι ὥρα τοῦ πῆς. Κάνε ὅ,τι μπο-
 ρεῖς, Λιόλια, νὰ τὴ συνεφέρης ! "Ασ' τὰ κλάματα τώρα ! — αὐτὰ
 μᾶς ἔλειπαν... Ἐφθασα...

— Μὴ φύγης, Κύριε Νίκο ! μὴ μ' ἀφήσης μονάχη ! — ξεφώ-
 νισε θρηνηϊάρικα ἡ Λιόλια.

Μὰ ὁ Νίκος εἶχε γίνει ἀέρας — —

Σὰν ἀπόμεινε ἡ Λιόλια μονάχη της, πῆγε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς
 κάμαρης κι ἄρχισε, ἀπ' τὸ φόβο κι ἀπ' τὴ συγκίνησή της, νὰ
 σκούζη σὰ μικρὸ παιδάκι: παιδάκι ἦτον ἀκόμα τὸ κακόμοιρο τὸ
 κορίτσι καὶ δὲν τοῦχαν τύχει ποτέ του τέτοια φοβερὰ περιστα-
 τικά. Αὐτὲς τὶς μέρες ἡ ζωὴ παρὰ πολλὰ τῆς εἶχε ρίξει ἀπάνω στὴν
 τρυφερὴ ψυχούλα της καὶ σὰν ἀνθάκι πὺν ἦτονε λύγισε ἀπ' τὴν
 ὄρμη τῆς μπόρας...

Ἐκεῖ ποῦκλαιγε, σάλεψε ἡ Βεργινία τὰ χεῖλια κ' ἔβγάλε ἕνα

βαθὺν ἀναστεναγμό, βογκητὸ μακρόσυρτο τραγουδιστὸ σὰν ἀπὸ κάποιαν πνοὴ ἀλυσοδεμένη πού ξελύθηκε μ' αἱματωμένες τίς φτεροῦγες.. κι ἄνοιξε τὰ μάτια...

Ἡ Λιόλια πετάχτηκε κοντά της :

— Ἄχ, Κυρίε Βεργινία! ξυπνήσατε πάλι;—φώναξε, γέροντας ἀπάνω της μὲ τρέμουλη χαρὰ στὴ δακρυσμένη της φωνή. Τί μᾶς κάνετε! Γιατί νὰ κατεβήτε ἀπ' τὸ κρεβάτι; Νὰ σᾶς δώσω αἰθέρα νὰ μυρίσετε; Σταθήτε νὰ σᾶς φέρω λίγο νερὸ νὰ πιήτε!

Μὰ ὡς ποῦ νὰ βάλῃ νερὸ στὸ ποτήρι καὶ νὰ ξεστουπώσῃ τὸ μπουκαλάκι μὲ τὸν αἰθέρα, ξανάκλεισαν τῆς Βεργινίας τὰ μάτια καὶ τὸ κεφάλι της ἔπεσε βαρὺ ἀπάνω στὸ στῆθος καὶ κύλησε κατὰ πλάϊ : ἄνθος σὲ κλωνὶ σπασμένο.

Τότε τὴν ἔπιασε σὰν τρέλλα τὴ Λιόλια. Ἄρχισε νὰ τρέχῃ μέσα στὴν κάμαρη πού τὴ φώτιζαν ἀλλόκοτα, τραγικὰ παλεύοντας, δυὸ ἀποφεγγιές: τοῦ φεγγαριοῦ τὸ κρῦο τᾶσήμι πού μοιάζει μὲ τὸ φῶς τῶν ματιῶν τοῦ Χάρου κ' ἡ κιτρινάδα τῆς λάμπας: ἴδια ἀρρωστημένη φλόγα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Ὁλομόναχο τὸ κοριτσάκι, ἀλαλιασμένο ἀπ' τὸ φόβο τοῦ θανάτου ἔστριβε τὰ χέρια του.. ἔπειτα πῆγε καὶ γονάτισε μπρὸς στὸ κρεβάτι καὶ φιλοῦσε τὸ χέρι τῆς Βεργινίας πού κρεμόταν ἀπόξω :

— Βεργινία μου! ἀγάπη μου Βεργινία! ἐγὼ εἶμαι, ὁ Νίκος σου!—ἔτσι τῆς φώναζε, θαρρῶντας πὼς θὰ τὴν ξυπνοῦσε ἢ δύναμη τοῦ ἀγαπημένου της ὀνόματος, γιατί αἰσθανόταν πὼς αὐτὴν καὶ πεθαμένη θὰ τὴν ξύπναγε ἐκεῖνο τόνομα...

Καὶ ξανασηκώθηκε ἀπάνω καὶ τῆς ἔσταξ' αἰθέρα στὸ στόμα, καταπῶς εἶδε νὰ κάνῃ ὁ Νίκος.. τῆς ἔρριξε νερὰ στὸ πρόσωπο τόσο πού τὴν καταμούσκεψε. Ἐπειτα τᾶφησε ὅλα κι ἄρχισε πάλι νὰ τρέχῃ ὀλόγυρα σὰ χαμένη ἀπ' τὸν ἑαυτὸ της... Μὲ μιᾶς τῆς ἤρθε νὰ χτυπήσῃ μὲ τίς γροθιῆς στὸ μεσότοιχο τῆς γειτόνισσας. Ἄχ, αὐτὲς οἱ γυναῖκες, βουλωμένα τᾶχαν ταῦτιά τους καὶ δὲν ἄκουγαν τίποτ' ἀπ' ὅλο αὐτὸ τὸ κακό :

— Βοήθεια, Κερά γειτόνισσα! ἐλάτε! ἡ Βεργινία πεθαίνει! —ξεφώνισε, ταραζόντας σύσσωμη ἀπ' τῆς φωνῆς της τὸν τρομό

κι ἀπ' τὸ ἴδιον τὸ νόημα τὸ φοβιχτὸ τοῦ λόγου ποῦλεγε—Δὲν μπορούσε νὰ βγῆ ἀπέξω νὰ φέρη κανέναν ἀπ' τὴ γειτονιά : καὶ ἂν πέθαινε ἡ Βεργινία στὰ ναυματαξὺ μονάχη;—κ' ἔσφιγγε τὰ μηλίγγια τῆς μὲ τὶς κλειστὲς μπουνιές τῆς ἀπ' τὴν ἀπελπισία, σὰ νὰ φοβότανε μὴν τῆς φύγη τὸ μυαλό τῆς... Ἐκεῖ πού κοβόταν ἔτσι καὶ τάραζε, ἀνοίξε ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ Νίκος μὲ τὸ γιατρό.

Δὲν ἦτον ὁ κομφευόμενος καὶ ὁ μοσκομυρισμένος, ὁ γυναικολόγος καὶ γυναικάκιας ποῦρχόταν πάντα : αὐτὸς καθότανε στὴν ἄλλη ἄκρη τῆς Ἀθήνας κι οὐτ' ἔβγαινε τέτοια ὥρα ἀπ' τὸ σπίτι νάρθη ἐδῶ ἔξω. Ἦτον ἓνας γιατρὸς τῆς συνοικίας πού ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ καὶ τὴ νύχτ' ἀκόμα ἔτρεχε στὴ φτωχολογιά—ἓνας τύπος πλακιώτικος : μιὰ μαύρη ρεμπούπλικα χωμένη ἴσαμε ταυτιά, κάτι παντελόνια φαρδιὰ καὶ μακρὰ πού σέρνονταν πίσω κατασκομισμένα πάντα, ἀκόμα καὶ τὸ πρωὶ ποῦβγαινε ἀπ' τὸ σπίτι, μιὰ μαγκοῦρα θεόρατη καὶ μιὰ φάτσα ἴδιο γουλι μὲ τρύπες-τρύπες τὸ πετσὶ σὰ σουρωτήρι, ἄξουριστη αἰώνιος πού θύμιζε κάτι παλιὰ ξυστριά ἀλογίσια. Σὰ δικαστικὸς κλητήρας φαινόταν αὐτὸς ὁ γιατρὸς, σὰ μεσίτης ἢ ἐργολάβος οἰκοδομῶν—κι ὅμως τέτοιος ποῦτον πολὺ τὸν ἀγαποῦσε ὁ κοσμάκης. Πολλὰ πράματα δὲν ἤξερε, μὰ ἔπαιρνε καὶ λίγα : ἓνα διπλὸ καὶ καμμιά φορὰ καὶ πενήντα λεπτά. Πάντα παρηγοριά εἶναι ὁ γιατρὸς—κι αὐτὸ εἶν' περισσότερο στὴν ἀρρώστια γιὰ τὸ μικρὸν τὸν κόσμον.

Χωρὶς νὰ βγάλη τὸ καπέλλο του, πῆγε τὰ ἴσα στὸ κρεββάτι κι ἀπίθωσε τὴ μαγκοῦρα ἀπάνω στὴν κουβέρτα. Ἐπιασε τὸ σφυγμὸ τῆς Βεργινίας, ἔβαλε τὸ χέρι στὸ λαιμό τῆς καὶ στὴν καρδιά.. ἔβαλε ταυτί του στὸ στήθος...

— Λιποθυμία εἶναι, μὰ εἶναι πολὺ ἀδύνατη. Ἐχετ' αἰθέρα ; —εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ βραχνὴ σὰ ραϊσμένο πιθάρι—

Ἔσταξε λίγο αἰθέρα μὲς τὸ ποτήρι μὲ τὸ νερὸ πού βρισκόταν ἐκεῖ δὰ ἀπὸ πρωτότερα πού τῶχε φέρει ἡ Λιόλια καὶ προσπάθησε νὰ τῆς δώση νὰ πιῇ, ἀνασηκώνοντάς τῆς τὸ κεφάλι.

—Δὲν καταπίνει !—Ἔνα κουταλάκι μικρὴ!—καὶ τῆς ἔροριξε ἀπὸ

λίγο μὲς τὸ στόμα.—Ἐχει κτυπήσει καὶ στὸ κεφάλι, εἶπε, δείχνοντας ἕνα πρασινωπὸ καρύδι ποῦχε φανῆ ἄξαφνα, λίγο αἱματωμένο, ἀπάνω ἀπ' τὰριστερὸ μηλίγγι της.—Βάλ' ἕνα παννάκι βροεμένο ἐδῶ πάνω !—ἔγνεψε τῆς Λιόλιας.

Ὁ Νίκος τοῦχε πῆ τοῦ γιατροῦ γιὰ τὴν ἀρρώστια τῆς Βεργινίας, στὸ δρόμο ποῦρχονταν, καὶ γιὰ τὴν κοῦρα ποῦ τῆς εἶχε κάνει ὡς τὰ τώρα ὁ ἄλλος ὁ γιατρὸς ὁ γυναικολόγος ποῦ τοῦ εἶχε συστήσει ὁ μαστοράς του γιὰτ' εἶχε λέει κάνει θάματα στὴ γυναικαδέροφη του.. καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἔφερενε ἀκόμα ἐξακολουθητικῶς, εἰδεμὴ καὶ βέβαια θάπαιρνε τοῦ λόγου του ποῦτον καὶ τῆς συνοικίας. Ἀλλὰ μιὰ κ' εἶχε ἀρχίσει !.. κ' ἔπειτα ὁ καθεὶς λέει πῶς νὰ περάση ὅπως κι ὅπως ἡ ἀρρώστια...

— Ποῦ τὴν ἤθεε τὴ δύναμη καὶ κατέβηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι !—εἶπε τώρα ὁ γιατρός—ἀφοῦ ἔχει τόσον καιρὸ νὰ σηκωθῆ καὶ σὲ τέτοια χάλια ποῦ βρίζεται ! Ἀπ' τὴν πολλὴ ἀδυναμία εἶναι ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ συνέρθῃ: τὰ νεῦρα της ἔχουν ξεχαρβαλωθῆ ὀλότελα. Μήπως καὶ ταράχτηκε ;—μὴν εἶδε τίποτα καὶ τρομάξε ;

Σὰν ἄκουσ' ἔτσι ἡ Λιόλια, ξάστραψε κάτι μὲς τὸ νοῦ της : ξαναεἶδε τὴν ὀλόχυτη λάμπη τοῦ φεγγαριοῦ στὸ κατώφλι μὲ τὴ Βεργινία πεσιμένη μέσα της σὰν πνιγμένη καὶ τὴν πόρτα τὴν ἀνοιχτὴ καὶ στὸ σκαλοπάτι τῆς ἀνοιχτῆς πόρτας εἶδε τὸν ἑαυτὸ της καὶ τὸ Νίκο κοιμισμένο μὲ τὸ κεφάλι του ἀκκουμπηστὸ στὸν κόρφο της... Ἄ ! τότε κατάλαβε—γιατὶ ὡς τὰ τώρα ἀπ' τὴν τρομάρα καὶ τὴν ταραχὴ δὲν εἶχε τόπο ἢ ψυχὴ της γιὰ τίποτ' ἄλλο—κι ὄχι κατάλαβε, παρὰ αἰσθάνθηκε μὲς τὰ θολὰ βάθη τοῦ γυναικειοῦ εἶναι τις, τὰθῶο τὸ κοριτσάκι, πῶς κάτι τρομερὸ εἶχε γίνει, τόσο τρομερὸ ποῦ ἔφθανε γιὰ νὰ σκοτώσῃ μιὰ γυναῖκα καὶ πῶς γι' αὐτὸ πέθνησε τώρα ἡ Βεργινία : — ζαλίστηκε, τὰ γόνατά της λύθηκαν καὶ πιάστηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι νὰ μὴν πέσῃ—

«Κράκ» ἔκαμε κάτι κάτω ἀπ' τὰ πόδια τοῦ Νίκου ἐκεῖ ποῦ πῆγε νὰ κάμῃ ἕνα βῆμα πιὸ πέρα.. ἔσκυψε νὰ τὸ σηκώσῃ : ἦτον τὸ κουτὶ μὲ τὰ σκονάκια (ποῦχε πάρει ἡ Βεργινία ἀπ' τὸν κομμό), πατημένο πῆττα.

Ὁ γιατρός στάναμεταξὺ εἶχε βγάλει ἀπ' τὴν τσέπη του μιὰ σύριγγα κ' ἔκαιγε τὴ βελόνα τῆς ἀπάνω ἀπ' τὸ γυαλὶ τῆς λάμπας...

— Πῶς βρέθηκε τὸ κουτί ἐδῶ χάμω ; — ρώτησε ὁ Νίκος τῆς Λιόλια—ἐγὼ τόχα ἀφήσει ἀπάνω στὸν κοιμῶ !—

Στεκόταν τώρα ἡ Λιόλια ἀκουμπησμένη στὸ κρεβάτι, ἄφωνα, καὶ κύτταζε τὸ γιατρὸ μὲ μεγάλα μάτια, γεμάτα βαστηγμένα δάκρυα.. τὸ στήθος τῆς ἀνασηκωνόταν κάθε τόσο ἀπὸ ξέμακρα ἀναφυλλητὰ βουβὰ πού τῆς τρεμούλιαζαν τὸ σαγόνι καὶ τὸ κάτω χεῖλι : ἔτσι ἀστράφτει πίσω ἀπ' τὰ βουνά, ὕστερ' ἀπὸ βροχὴ καὶ κάποια βράδνα τοῦ καλοκαιριοῦ, ἀπὸ ἀντάρες πού δὲν ἀκοῦς τὸ βόγχο τους.

— Νά, κύρ Γιατρέ, τῆς δώσαμε ἀπ' αὐτὸ τὸ ὑπνωτικὸ σήμερα.. μπάς καὶ τὴν πείραξε ; ἀρχινίσαιμ' ἀπ' τὰ χτέες : γιατί δὲν κοιμόταν τὴ νύχτα ὀλότελα ὁ γιατὸς εἶπε πῶς τὸ περισσότερο εἶν' ἡ ἀγρύπνια πού τὴν ἀδυνατίζει καὶ τῆς τῶγραψε.

— Ἀηδιές ! πολὺ ἄσχημα.. εἶναι, βλέπεις, τώρα καὶ τὸ ναρκωτικὸ πού τὴ βαστάει σ' αὐτὴν τὴν θέση. Τί γράφει ἀπάνω ;.. ἀριθμὸ ἔχει μονάχα.. πούν' ἡ ρετσέτα ;

— Τὴν κρατήσανε στὸ φαρμακεῖο.

Ἄνοιξ' ἓνα σκονάκι ὁ γιατρός κ' ἔβαλε στὴ γλῶσσα του καὶ χτύπησε τὰ χεῖλια του.. σήκωσε τοὺς ὤμους καὶ κρέμασε τὸ κάτω χεῖλι του, σὰ νᾶθελε νὰ πῆ : « ἔξερω κ' ἐγὼ τί κουραφέζαλα εἶνε αὐτά ! »

— Τώρα ὅ,τι εἶναι εἶναι ! Σταθῆτε νὰ κάμουμε μιὰ στιγμή τὴν ἔνεση. Ἔλα ἐδῶ ἐσὺ μικρὴ !—εἶπε, γεμίζοντας τὴ σύριγγα μ' αἰθέρα—ἄνοιξε τὸ ποκάμισο τῆς Κερᾶς σου καὶ σκούπισε λίγο τὸ μέρος ἐκεῖ κοντὰ στὴν καρδιά μ' ἓνα μαντηλάκι. Στάσου νὰ σοῦ στάξω καλύτερα λίγο αἰθέρα.. ἔτσι !..

— Ἀχ, κύρ Γιατρέ : Τί ! θὰ τῆς τρυπήσετε τὴν καρδιά μὲ τὴ βελόνα ;—φώναξ' ἡ Λιόλια μὲ τρόμο, ἔτοιμη νὰ ξαναρχίσῃ τοὺς θρήνους ...

— Μὴ φοβᾶσαι ! δὲν τρυπάω ἐγὼ τὸν κόσμο.. μόνο θὰ τὴν τοιμήσω λιγάκι ἀπέξω ἀπέξω, πιὸ λίγο ἀπὸ μιὰ μέλισσα —

(μέλισσα! μέλισσα! ποῦ ἦτονε μιὰ μέλισσα ποῦ ἠθέλε νὰ τὴν τοσιπήση;—συλλογίστηκε ἡ Λιόλια κ' ἔξαφνα εἶδε μπροστά της τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια καὶ τάραξε σύσσωμη)

..οἱ νέοι οἱ γιατροί, οἱ πολύξεροι, ποῦ γράφουν τὰ μοντέρνα τὰ ναρκωτικά, τίς κάνουν τίς ἐνέσεις στὸ μπράτσο ἢ στὸ πόδι—γύρισε κ' εἶπε κατὰ τὸ Νίκο, ὁ γιατρός, ἐκεῖ ποῦ ἔχωνε τὴ βελόνα στὸ κίτρινο πετσί τῆς Βεργινίας (πετσί καὶ κόκκαλο!—ἀνατριχίασε ὁ Νίκος ποῦ τὴν εἶδε)—ἐγὼ τίς κάνω κοντὰ στὴν καρδιά καὶ ξέρω τί κάνω...

Ἐπειτα τὴ σκέπασε τὴ Βεργινία καὶ κάθησε στὴν καρέκλα νὰ δῆ τὴν ἐνέργεια.

Ἐκεῖ δά, νὰ σου κι ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ἡ γειτόνισσα ἡ Χαρζανοπούλινα, ἡ χήρα τοῦ δικαστικοῦ κλητήρα, μὲ τὴ μιὰ της κόρη τὴν πιὸ μεγάλη, ποῦτον ἡ ἀλαφροήσκιωτη—ἀν νεγκλιζέ. Ἡ γριὰ τοῦλάχιστο πάντα ἦτονε γριὰ κι ἄσχημη σὰ μάγισσα, μὰ τῆς «νέας» τὰ χάλια καθὼς ἦτον ἄφτειαχτη καὶ στὴ φυσικὴ της κατάσταση δὲ μολογιοῦνται. Καλὰ λὲν οἱ δασκαλευόμενοι: «τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ!» Τί λαιμὸς ἦτον ἐκεῖνος σὰν καμμιᾶς ἀρρωστημένης γαλοπούλας μέσ' ἀπ' τὴν ἄσπρη νυχτικιά ποῦ τῆς ἔλειπε τὸ κουμπί! τί σακκοῦλες κρεμαστὲς κάτω ἀπ' τὰ μάτια! τί χρῶμα σὰν τὸ κιδῶνι!—ἄφησε πιά τὸ μισοφόρι, ὁ Θεὸς νὰ τὸ κἀνῃ ροῦς, μὲ τὸν ξηλωμένο φαρμαπαλλᾶ ποῦ ἔσταζε ἀπ' τὴ λέρα.. κι ἀποκάτω τὰ κατσάρια!...

—Καλὲ τί πάθατε, Κῆρ Νίκο μου! στρίγγλισε ἡ γριὰ συφορά. Εἶπα κ' ἐγὼ! «στὸν ὕπνο μου τὸν ἀκούγω αὐτὸν τὸ σαματᾶ ἢ μὴν ἔπαθε τίποτα ἡ Βεργινία;» Μοῦ φάνηκε σὰ νᾶκουσα κάτι φωνές, κάτι σὰν κλάματα, μὰ ἔλεγα πάλι μὲ τὸ νοῦ μου: «Ἄχ, εἶν' ἡ καρδιά σου ποῦ τὰ μελετάει τὰ τί πέρασες, τί πίκρες καὶ τί καημούς, καὶ σὲ ξεγελάει τάχα πὼς τᾶκοῦς...» Σὰ μοῦ χτύπησε σταυτὶ ἡ φωνὴ τοῦ γιατροῦ—καὶ ποιὸς δὲν τὴν ἔχει μὲς τὴν ψυχὴ του τὴ φωνὴ τοῦ γιατροῦ, τοῦ εὐεργέτη τῶ φτωχῶνε!—μονομιᾶς πετάχτηκ' ἀπάνου. Μάλιστα ἡ Μπιμπλικά μου πρώτη τὸν κατάλαβε—αὐτὴ, καλέ μου, ἀκούει καὶ τὸ χορτάρι ποῦ φυ-

τρώνει! : «Μαμάκα μου! μου λέει, κάτι έπαθε ή Βεργινίτσα και φέραν τόν καλό γιατρό». Έξ αρχής αυτό έπρεπε, Κύρ Νίκο μου! Έμεις πάντα τó λέγαμε. Μά είπα κ' εγώ στα κορίτσια : «άστε, μὴν άνακατευόσαστε στού άλλου τó διάφορο· έδω είναι περι ζωή και θάνατο βλέπεις : νάχης έπειτα και τήν ευτύνη!...»

—Και βέβαια είναι πολύ λεπτότατα πράγματα αυτά—άχνολάλησε ή Δεσποινίς Μπιμπίκα.

—Και τί έχει, Κύρ Γιατρέ μου, ή Βεργινούλα μας ;—συλλογίστηκε τώρα μόλις νά ρωτήση ή γριά—καμμιά λιγοθυμιά πάλι. Άμ τις προάλλες πουΰμαστε φερμένες εγώ με τις κόρες μου και μ'ς έμεινε στα χέρια μισήν ώρα, ξερή!.. ήτονε μονάχη της—ήτον και ή Ευρουδίκη—γύρισε και ρώτησε τήν Μπιμπίκα—άς ήναι!... άν δέν ήμασταν έμεις.. είδαμε και πάθαμε νά τή συνεφέρουμε—γυναϊκες ολομόναχες—πήγα νά παλαβώσω.. είναι και ή ευτύνη ξέρεις! γιατί έπειτα σου λέει άλλος—

— Άσ' τα τώρα, Κυρά Χαρζανοπούλου! είπε ο γιατρός, σταθήτ' άπ' τó κρεββάτι!.. σταθήτε άπό 'κει δά!.. μὴ μου κλείνετε τó φως νά δούμε τί θά κάνουμε...

Έπιασε πάλι τó σφιγμό τής Βεργινίας με τó ρωλόι στό χέρι.. έβαλε ταττί του στην καρδιά της... Έπειτα έχυσε αϊθήρα στα χέρια του και τής έτριψε τά μηλίγγια.. τής έτριψε τά χέρια και τά πόδια...

Έξαφνα άνοιξε ή Βεργινία τά μάτια της και τó στόμα της άρχισε νάναπνή άργά... Κ' ή άναπνοή της γινόταν ολοένα πιο βαθειά.. τó στήθος της άνασηκωνότανε σα νά φούσκωνε άπομέσα του ένα κύμα νά ξεσπάση...

Ο γιατρός γύρισε νά δή τó Νίκο πού στεκόταν πίσω του, άκκουμπηστός στο κρεββάτι: σούρωσε τά χείλια του και τάνέβασε ως τή μύτη του...

Ο Νίκος έβλεπε τής Βεργινίας τά καμώματα μ' όλη τήν ψυχή του χυμένη στα μάτια του...

Άκνηγόταν τώρα ή άναπνοή τής Βεργινίας σαν άνάλαφρο φοχαλιτό άνθρώπου βαριούπνιασμένου.. άνοιγε τó στόμα της και

τάφηνη λίγην ὥρα ἀνοιχτό... καὶ τὸ ξανάκλεινε ἀργά, παράξενα σὰ μ' ἓνα μηχανισμό, ἀλλοιώτικα ἀπὸ ἀνθρώπο: ὅπως τὰ ψάρια πού τὰ πετάει τὸ κῦμα στὸ γιालό.. κι ὁλοένα πιὸ πολὺ τὸ στόμα της ἄνοιγε καὶ πιὸ πολλήν ὥρα ἔμενε ἀνοιχτό, στυλωμένο τώρα, σὰν πόρτα πού δὲν ξαναπέφτει νὰ κλείση...

Ἡ Λιόλια κύτταζε μὲ τὸ κλαμένο πρόσωπό της ξαστρομένο πάλι, σὰν κρυφοχαρούμενη ποῦβλεπε τὴ Βεργινία νάνοιγοκλείνη τὸ στόμα, νὰ ξαναζωντανεύη...

— Τί κάνει ἔτσι, γιατρέ; τ' εἶν' αὐτὸ πού κάνει; φώναξε ὁ Νίκος τοῦ γιατροῦ μὲ τρόμο—

— Δὲν εἶν' καλὰ ἡ γυναῖκα σου! — —

Ἡ Χαρζανοπουλίνα κ' ἡ κόρη της πού στέκονταν ἐκεῖ κοντά, κυτταχτήκαν ἀναμεταξύ τους κ' ἡ γοιὰ κούνησε τὸ χέρι της σὰ νᾶλεγε γιὰ κάποιον πὼς ἔφυγε καὶ πάει:

— Δὲν τὴ βλέπεις, Κτῆρ Νίκο μου; δὲν τὴ βλέπεις πού τελειώνει καὶ σ' ἀφήνει γειά;

...Τὰ μάτια τῆς Βεργινίας εἶχαν ἀνοίξει διάπλατα: κύτταζαν ἀχνὰ καὶ ξέξασπρα τὸ Νίκο, κατάματα.. κι ὅλο ἄνοιγαν πιὸ πολὺ, σὰ νὰ θέλανε νὰ βγοῦν ἀπ' τὶς κόγχες τους νὰ πεταχτοῦν ἀπάνω του, κ' οἱ κόρες τους μεγαλώνανε σκοτιδιασμένες σὰ δυὸ βαθειῆς τρύπες...

— Βεργινία!!—ξεφώνισε ὁ Νίκος... Βεργινία μου!!.. κ' ἔπεσε γονατιστός, μ' ἓναν πνιγμένο λυγμό, μπροστὰ στὸ κρεββάτι καὶ τῆς ἔλιασε τὸ χέρι — —

..Οἱ δυὸ βαθειῆς τρύπες τῶν ματιῶν τῆς Βεργινίας ἀποπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ Νίκου μαυρίζανε σὰν πηγάδια— — "Ἀξαφν" ἄνοιξε ἡ Βεργινία τὸ στόμα της ἀκόμα περισσότερο καὶ δὲν τὸ ξανάκλεισε πιά—τὰ μάτια της θολώσανε—σὰ νὰ πέρασ' ἓνα σύννεφο ψηλά, ἓνας ἀχνὸς ἀποπάνω τους—κι ἀπόμειναν ἐκεῖ δά, ὀρθάνοιχτα, στυλωμένα ἀπάνω στὸ πρόσωπο τοῦ Νίκου— — —

Ὁ γιατρὸς σηκώθηκε:

— Δὲν εἶχε δύναμη ἡ καρδιά της—εἶπε. Ἔβαλε ταῦτί του

στό στήθος της.. έπειτα έβγαλε κ' είδε τὸ ρολοῖ του.. και τῆς έκλεισε τὰ μάτια...

"Εως ἐδῶ ἔκαμε τὰς διορθώσεις τοῦ ἔργου του ὁ συγγραφεὺς. Ὁ ἔξαφνικὸς θάνατός του ἐσταμάτησε τὸ ἔργον· και αἱ κατόπιν διορθώσεις ἔγιναν σύμφωνα με τὴν πρώτην ἔκδοσιν.

— Ζωὴ σὲ λόγου σου, εἶπε σκουντῶντας τὸ Νίκο ἀπ' τὸν ὤμο. Σὰν εἶδε ποῦ δὲν κουνήθηκε ὁ Νίκος ἀπὸ 'κεῖ ποῦτονε γονατιστὸς μετὰ τὸ πρόσωπο ἀπάνω στὸ χέρι τῆς Βεργινίας, τὸν ἔπιασε μετὰ τὰ δύο του χέρια ἀπ' τὴν ἀμασχάλες και τὸν ἐσὴκωσε ὀρθόν.

— "Ελα, ἄντρας εἶσαι ! Αὐτὰ ἔχει ὁ κόσμος. Καλύτερα ποῦ ἠσύχασε—δὲν εἶχε πιά ζωὴ μέσα της. "Αν θέλῃς αὐριο περνᾶς γιὰ τὴν ἄδεια—

Καθὼς σηκώθηκε ὁ Νίκος και ξανάρριξε μιὰ ματιὰ ἀπάνω στὸ νεκρὸ πρόσωπο τῆς Βεργινίας και κατάλαβε πὼς ὅλα τέλειωσαν πιά, τοῦρθε στρόφιλος και πῆγε νὰ πέση. Τὸν κράτησε ὁ γιατρὸς, πρὶν νὰ προφτάσουν οἱ Χαρζανοπουλίνας νὰ τὸν πιάσουνε στὴν ἀγκαλιά τους.

— Τὸν καημένο τὸ νέο !—εἶπε δυνατὰ ἡ Μπιμπικὰ και στέναξε μέσ' ἀπ' τὰ φυλλοκάρδια της.

Τὸν πῆρε ὁ γιατρὸς μπράτσο τὸ Νίκο και βγῆκαν ὄξω στὸ δρόμο.

"Εβγαλε ὁ Νίκος και τοῦδωσ' ἕνα τᾶλληρο.

— Μὴν πειράζεσαι, εἶπε ὁ γιατρὸς, τὰ βρίσκουμε—και τῶβαλε στὴν τσέπη του.

Μέσ' ἀπ' τὴν κάμαρη ἀκούστηκε ἄξαφνα ἡ στριγγλιάρικη φωνὴ τῆς γριὰ-καρακάξας τῆς Χαρζανοπουλίνας :

«'Αχοῦ, Βεργινία μου ! τί κακὸ ποῦ σουρθε !

'Αχοῦ, περιστερᾶκι μου ! και ποῦ μᾶς ἀφήνεις !»—

.. και τὸ ψεύτικο παράπονο τοῦ μυρολογιοῦ της ἔσχισε τὸ πέπλο τῆς σιγαλιᾶς και τῆς νάρχης τῆς φεγγαράτης νύχτας— —

*Η Κερέντι Κούκλα

Ἔνα σκυλλὶ μέσα σὲ μιὰν αὐλὴ ξύπνησε κι ἄρχισε νὰ οὐρλιάζει...

Ἦτον ἀργὰ πιά. Τὸ φεγγάρι ἔγερνε νὰ πέση πίσω ἀπ' τὴν Καστέλλα: ἦτονε μικρὸ τώρα, σὰ ζαρωμένο, σὰν πιὸ θολὸ και πιὸ κόκκινο—ἴδιο μάτι ποῦχει κλάψει— —

Κ' ἡ Λιόλια;

Ἡ Λιόλια ἦτον πεσμένη ἀπὸ πολλὴν ὥρα χάμω, πίσω ἀπ' τὸ κρεβάτι, στὸ μέρος ποῦ ἔστρωνε πάντα τὸ βράδυ νὰ κοιμηθῆ. καὶ θρηνοῦσε σὰ νάθελε νὰ σπάση ἡ καρδοῦλά της—χωρὶς κανεὶς νὰ τὴν προσέχη...

Τὴ σηκώσανε στὶς τρεῖς τὰπόγευμα μὲ τὸ σταυρὸ και τὰ ἔξαπτερυγα μὲ δυὸ παππάδες κ' ἕναν ψάλτη:— ἦρθε κ' ἕνας ἄλλος, ἀψηλὸς και ξερακιανὸς σὰν τσίρος, μ' ἕνα μαῦρο παννὶ στῶνα μάτι και πένθος στὸ μανίκι γιὰ ψάλτης, κολλητηρετζῆς, ποῦ δὲν ἐννοοῦσε νὰ φύγη. κ' ἔτσι πήγαινε μπροστὰ κ' ἔψελνε κι αὐτὸς γιὰ γοῦστο του μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ μπαλωθῆ στὸ τέλος κανένα μονό... Ποῦ μαζεύτηκαν τόσες γυναῖκες στὸ λείψανο! Τόσον καιρὸ ποῦ ζοῦσε ἡ ἄμοιρη ἡ Βεργινία, ψυχὴ δὲ ρώταγε γι' αὐτὴν και τώρα ποῦ πέθανε, τρέξανε σὰν τὰ κοράκια— ἄφησε πιά τίς Καρζανοπουλίνες, μάννα και κόρες, και τὴν ἀδερφή τῆς γριᾶς, τὴν Κερ-Ἀριστείδαίνα, και τὴν Κυρία Εὐρυδίκη: αὐτὲς δὰ ἦταν ἀπ' τίς πρώτες, σπιτικὲς σὰ νὰ ποῦμε, στὰ μέσα και στὰ ἔξω. και πήγαιναν πίσω ἀπ' τὴν κάσσα κολλητές, σὰ συγγενεῖς... Τὸ Νίκο τὸν εἶχε πιάσει μπράτσο ὁ μαστοράς του ὁ Πρίαμος κι ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά ὁ Περικλῆς. Ἦτανε φερμένα ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ μαγαζιοῦ. Ἦταν κι ἀρκετοὶ φίλοι τοῦ Νίκου: ὁ Ντίνος, ἕνας Τζαννέτος, ξυλογλύπτης κι αὐτός, ποῦ σηκώθηκε κ' ἦρθε ἀπ' τὴ Βάθεια, ὁ Ἡρακλῆς ποῦ δούλευε στὸ σελλάδικο τοῦ Ντίππελ, ὁ Γιώργος ὁ Ροντάκης, ὁ γλύπτης, κι ὁ Ἀντρέϊκος ὁ ὑποκελευστής μὲ τὴ στολὴ του. Ἦταν και μερικοὶ ἀπ' τὴ γειτονιά και πρώτος πρώτος ὁ χοντρὸς ὁ μπακάλης, ὁ κὺρ Μπάμπης. Ὁ Μίμης δὲν ἦρθε— — Ἡ Λιόλια πήγαινε πιὸ πίσω μὲ τὴ θειά Ἐλέγκω, ποῦ τὰ γέρικά της μάτια εἶχανε γίνει σὰν κόκκινες σταφίδες ἀπ' τὰ

κλάματα γιά τή Βεργινίτσα τῆς πού τὴν εἶχε σὰν παιδί τῆς. Φοροῦσε ἀκόμη ἡ Λιόλια τὸ φορεματάκι ποῦχε σὰν πρωτοῦρθε μὲ μιὰ μαύρη μπέρτα ἀποπάνω κ' ἓνα παλιὸ καπέλλο πένθιμο μὲ μαῦρα σταφύλια, πού τ'όχε παρμένα ἢ θειά 'Ελέγκω ἀπ' τὴ σπιτονοικοκυρά τῆς, καὶ πού τὴν ἔκανε σὰ μεγάλη γυναῖκα...

Πήγαινε ἡ Λιόλια μὲ βουρκουμένα μάτια, σκυφτὴ κάτω ἀπ' τὸ βαρὺ καπέλλο... Ἐνα χάος ἦτονε στὸ μυαλό τῆς ἀπ' τὰ χτές τὴ νύχτα :.. φέρανε μιὰν κάσσα ἄσπρη μὲ κάτι χρυσοχάρτινα σειρήνια καὶ τριανταφυλλάκια πάννινα καὶ κάτι ἀγγέλους καὶ δυὸ χέρια χεροπιασμένα ἀπὸ πάφυλα, καρφωμένα ἀπάνω στὸ καπάκι.. γέμισε τὸ σπῖτι γυναῖκες.. ἡ γριὰ-Κλητήραινα μὲ τίς κόρες τῆς μπαινόβγαιναν.. τῆς πῆραν τὰ κλειδιά νὰ βγάλουν καφέ καὶ ζάχαρι . . ἔσυραν τὸ κρεββάτι (ἄχ ! τὸ κρεββάτι μὲ τὴ νεκρὴ τῆ Βεργινία) στὴν ἄκρη — — Ἰσαμε ποῦρθε ἡ θειά 'Ελέγκω καὶ τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά τῆς δὲν εἶχε ποῦ νὰ σταθῆ, ποῦ νὰ κλάψῃ. — — «Ὅλο μὲς τὰ πόδια μας βρίσκεται αὐτὸ τὸ τζάτζαλο ! δὲ σηκώνει τὸ χέρι τῆς νὰ βοηθήσῃ σὲ τίποτα. Πῶς τὰ σιχαίνομαι αὐτὰ τὰ χαραμοψώμικα ! — τάχα συγγενής, κι' ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάῃ...», εἶπε ἡ Μπιμπίκα σὲ μιὰν ἄλλη πού διόρθωνε τὴ Βεργινία μαζί μὲ τὴν Εὐρυδίκη... «Ἐχει καὶ μοῦτρα καὶ κλαίει ! Αὐτὸ πού δὲν ἤθελε !», φώναξε ἡ Εὐρυδίκη ἀποπίσω ἀπ' τὸ δυστυχισμένο τὸ κορίτσι, γιὰ νὰ τ'ἀκούσῃ, καθὼς ἔβγαινε νὰ πάῃ στὴν αὐλὴ νὰ κρυφτῆ ἀπ' τὰ μάτια τους...

Τῆς ἔβαλαν τῆς Βεργινίας τὸ νυφιάτικο τῆς τὸ κρέμ κι ἀποκάτω ἀπ' τὴν πλάτη τῆς τὰ στέφανα τοῦ γάμου : ἄχ ! σὰ σφαγμένο ἀρνὶ λύγισε τὸ νεκρικὸ κορμί τῆς μὲ τὸ κεφάλι πεσμένο πίσω καθὼς τὴν πιάσανε νὰ τὴν ἐβάλουνε στὴν κάσσα — τὴ στιγμὴ πού ξαναρχότανε μέσα ἡ Λιόλια — — Τὴν κάσσα τὴν ἀπίθωσαν ἀπάνω στὸ τραπέζι — στὸ τραπέζι ποῦτρωγαν καθεμέρα καὶ πού τ'όχαν τώρα τραβηγμένο μὲς τὴ μέση.. ἡ Εὐρυδίκη πῆρε τὰ λουλούδια πού ἦταν ἀπάνω στὸν κομμὸ στὰ πιατάκια (τὰ λουλούδια τῆς !) καὶ τίς μυγδαλιές, ὅλ' ἀκόμα δροσερὰ κι ὀλάνθιστα, καὶ

στόλισε τὸ φέρετρο μὲ πολὺ γοῦστο. — Δὲ βράσταξε ἡ Λιόλια καὶ ξαναβῆκε στὴν αὐλὴ νὰ ξεφωνίσῃ...

Δὲ φάγανε μεσημέρι. Κάποιος πῆρε τὸ Νίκο ἔξω. Ἡ θειά Ἐλέγκω ἔστειλε καὶ πῆρε ἀπ' τὸ μπακάλη λίγες ἐλιές καὶ τα-ραμαῖ, σὰ σαρακοστὴ πού ἦτονε, νὰ φᾶνε.. μὰ δὲν ἄγγιξε ἡ Λιό-λια. Οἱ γειτόνισσες μπαινόβγαιναν ὀλοένα ἀπ' τῆς Κλητήραινας καὶ στὴν κάμαρη τῆ νεκρικῆ ὄλο κ' ἔψηναν καφέδες.. σηκώ-θηκε ἡ θειά Ἐλέγκω νταβραντισμένη κ' ἔφερε καὶ τῆς Λιόλιας ἓνα φλυτζανάκι : δὲν ἤθελε νάρθῃ στὰ λόγια μ' αὐτὲς τὶς παλιο-γλωσσοῦδες, τὶς ξαδιάντροπες, εἰδεμὴ ἤξερε αὐτὴ τί θὰ τοὺς ἔλσγει! — Ἄχ, τί καλὸ πού τῆς ἔκανε τῆς Λιόλιας ὁ ζεστός καφές!

— «Σερμπέτι τὸν ἔχουν οἱ σκύλλες: τὸ ξέρω κ' ἐγὼ μὲ ξένα κόλλυβα!» εἶπε ἡ θειά Ἐλέγκω ἐκεῖ πού ρουφοῦσε κι αὐτὴ τὸ μαυροζούμι τῆς.

Πῶς κάπνιζαν οἱ δυὸ μικρὲς κίτρινες λαμπάδες! — ἡ μιὰ στὸ καντηλέρι κ' ἡ ἄλλη μὲς τῆ μποτίλλια — στὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια τοῦ νεκροῦ — μὲ κάτι ἀψηλὲς φλόγες σκοῦρες ποῦχανε μέσα τοὺς ἓνα μεγάλο μάτι μελανὸ καὶ κυττάζανε σοβαρά: γέμισε ἡ κάμαρη μὲ μιὰ βαρειὰ πένθιμη μυρουδιὰ ἀπ' ἁγιοκέρι κ' ἔσταζαν ἀπ' τὰ κεριὰ παχιὰ δάκρυα κίτρινα σὰ χολὴ ἀπάνω στὴν κάσσα καὶ στὸ τραπέζι κι ὡς πού νὰ πέσουν πάγωναν ἀπανωτὰ καὶ γίνον-ταν κάτι κρεμαστὲς πλεξοῦδες: δάκρυα κοκκαλιασμένα...

«Κλάγκ!-πλιάτς!» ἔκαμε τὸ κανάτι γεματὸ νερὸ ποῦσπασ' ἡ θειά Ἐλέγκω ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τὴν ὥρα πού σήκωναν τὸ λειψανο μὲς' ἀπ' τοὺς γαλάζιους ἀχνοὺς τοῦ λιβανιοῦ...

Μέσα σὲ μαρτιάτικα σύννεφα σκόνης—(Τὸ ξέρετε δὰ πῶς τὸ Μάρτη στὴν Ἀθήνα παντρεύει' ὁ ἄνεμος μὲ τὴ σκόνη καὶ μέρα νύχτα ἔχουνε φρενιασμένο κυνηγητὸ ἀπὸ δρόμο σὲ δρόμο, ἀπὸ σπητιοῦ ἀγκωνὴ σ' ἀγκωνὴ—χωρὶς νὰ τοὺς κόφτῃ ἓναν παρᾶ γιὰ τὸν κόσμο πού τοὺς βλέπει—καὶ βγαίνουν ἀπ' τὴν πολιτεία καὶ παίρνουν τοὺς μεγάλους δρόμους τοὺς ἐξοχικούς ὡς πέρα στὰ βουνὰ καὶ στὴ θάλασσα κάτω!)—μέσα σὲ τέτοια ζωντανὰ σύννεφα

σκόνης πού τὰ δυνάστευε, περίτρομα ἀπ' τὴν ἴδια τους λαχτάρῃ, ἢ ποθερὴ ὀρμὴ τάνεμου, ἀνέβαινε τὸ μαῦρο ἀνθρώπινο μπουλούκι τὴ λεωφόρο Συγγροῦ.. καὶ τὰ ἐξαπτέρυγα πηγαιναν πλαγιαστά ἐνάντια τοῦ ἀνέμου ἴδια κατάρτια карабиουῦ.. καὶ τὰ ζωντανὰ σύννεφα, πού τάνάδευε ἀνίκητη φρένα, πηγαίνανε μαζί μὲ τὴ συνοδεία τῶν ἀνθρώπων πού περπατούσανε νὰ πᾶνε στὸ μαντροπερίβολο τοῦ Χάρου, λὲς καὶ τοὺς σπρώχνανε νὰ πᾶν πιὸ γλήγορα — γιατί Χάρος καὶ γάμος τοὺς ἦταν ἓνα... Τοῦ Νίκου τοῦ πόναγαν τὰ μάτια—ἀπ' τὸν ἄνεμο καὶ τὴ σκόνη, ἢ ἀπὸ δάκρυα πού δὲν εἶχε κλάψει... Ἐκεῖ πού τὸν πηγαιναν οἱ φίλοι κι ὁ ἀέρας τὸν ἔσπρωχνε ἀπὸ πίσω μαζί μὲ τῆς νεκρῆς τὸ φέρετρο, αἰσθανότανε σὰ μιὰ συνέχεια τῆς ζωῆς πού πέρασε μὲ τὴν πεθαμένη, αὐτὸς ὀρθὸς κι αὐτὴ πάντα ξαπλωμένη—ζωντανὸς καὶ νεκρὴ!—πάντα αὐτὸς ὀρθὸς κι αὐτὴ κοιτάμενη —ἤθελε δὲν ἤθελε.. ὅπως στὴ ζωὴ, ἔτσι καὶ τώρα στὸ θάνατο! Γύρισε πίσω νὰ δῆ τὴ Λιόλια: πηγαινε κλαμένη, βαστώντας τὸ ξένο καπέλλο μὲ τὰ δύο της χέρια, κι αὐτὴ μαζί σπρωγμένη πίσω ἀπ' τὸ φέρετρο ἀπ' τὴν ἴδια δύναμη καὶ κατάρια.. καὶ κοντὰ της ἔσερνε ἡ θεῖα Ἐλέγκω τὰ γεροντικά της πόδια... Γύριξε ὁ ἄνεμος καμμιὰ φορὰ κ' ἔφερνε πίσω τὴν ψαλμωδία ἐκείνου μὲ τὸ δεμένο μάτι, ποῦψελνε στὸν πιὸ ἀψηλὸ τόνο καὶ μ' ὄλη τὴ δύναμη τῆς μύτης του, γιὰ νὰ τονε βουβάνη τὸν ἄλλο ψάλτη.. τοῦ φάνηκε πὼς ἔψελνε ὀλοένα: «Δόξα σοι ὁ Θεός! Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν! Δόξα σοι ὁ Θεός!» καὶ πὼς μ' αὐτὸ ἤθελε νὰ πῆ σὰν ἀπὸ μέρος του: «Δόξα τὸ Θεό!»... Ὁ ἄνεμος ἔμπαινε κάτω ἀπ' τὰσπρα φελόνια τῶν παππάδων καὶ τὰ φούσκωνε.. καὶ τὰναποδογύριζε ἀποπάνω ἀπ' τὰ καλυμαύχια τους καὶ τοὺς κουκούλωνε.. κ' ἔτρεχαν κάθε τόσο ἐκεῖνοι ποῦρχονταν ἀποπίσω νὰ πιάσουν τάνεμιστὰ παννιὰ σὰ φλόγκους νὰ τὰ κατεβάσουν: ἴδιοι μασκαράδες μὲ σεντόνια τοῦ φάνηκαν τοῦ Νίκου ἄξαφνα οἱ παππάδες καὶ τοῦρθε νὰ γελᾶση δυνατά... Καθὼς ἔβγαιναν ἀπ' τὴ λεωφόρο Συγγροῦ, πέσανε μέσα σὲ μιὰ σειρὰ ἄμαξες κλειστῆς πού γύριζαν ἀπ' ἄλλη κηδεῖα. Στάθηκαν τὰμάξια νὰ προσπεράση τὸ λείψανο τῆς Βεργινίας: ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὰμάξια κύτταζαν κλα-

μένα μάτια καὶ χέρια σηκώθηκαν καὶ κάμανε σταυρούς κ' ἔβγαλαν καπέλλα γιὰ τὴ Βεργινία του!.... Τότε τοῦρθαν τὰ δάκρυα τοῦ Νίκου κ' ἔκλαψε μὲ παιδικίσιο ἀναφυλλητὸ πού τοῦ τάραξε ὅλο τὸ κορμί, γιὰτὶ συλλογίστηκε πῶς ἔχασε τὴ γυναῖκα του πού τὴ λυποῦνταν κ' οἱ ξένοι μὲς τὰμάξια : ἀλήθεια ἦτονε σπουδαῖο πρᾶμα νὰ χάση κανεὶς τὴ γυναῖκα του!

— Μὴν κάνης ἔτσι, κοτζάμ ἄντρας!—τοῦ εἶπε ὁ φίλος του ὁ Ντίνος, πού τὸν εἶχε πιάσει τώρα αὐτὸς στὴ θέση τοῦ Περικλῆ.

Κι ὁ μάστορας ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ τοῦ λέει :

— Αὐτὴ τώρα πιά γλύτωσε κι' ἠσύχασε... σάματις ποῦ θὰ πᾶμε κ' ἐμεῖς!—Δὲ λὲς καλὰ πού δὲ σ' ἄφησε κἀνα παιδί, νᾶχηε τώρα ντράβαλα στὸ κεφάλι σου.

Ἡ κάσσα τῆς Βεργινίας πῆγαινε τὸν ἀνήφορο μπροστά, ξέμακρο ἀπ' τὴ συνοδεία.. ὁ ἄνεμος τῆς ξεμάλλιαζε τὰ κόκκινα μαλλιὰ της.. ἡ σκόνη πηδοῦσε χουφτες-χουφτες στὸ νεκρὸ της πρόσωπο καὶ τῆς τὸ φιλοῦσε.. ἡ φωνὴ τοῦ ψάλτη μὲ τῶνα μάτι ἔκανε δρόμο γιὰ τὸν ἐρχομὸ της...

Ὡς ποῦ νὰ πᾶνε στὴν ἐκκλησιὰ τοῦ Νεκροταφείου τὰ μάτια τοῦ Νίκου εἶχανε στεγνώσει—γιὰτὶ τὸν κύτταζαν κ' οἱ γυναῖκες!...

—Τὸ καημένο τὸ παιδί! ἔλεγε μιὰ γριά μ' ἓνα μαντήλι στὸ κεφάλι σὲ μιὰ χοντρὴ μεσόκοπη—ἄτυχο πού ἦτονε νὰ πάρῃ ἄρρωστη γυναῖκα—παιδί πρᾶμα!

—Ἄμ τοῦχε ριχτῆ αὐτῆ—Θεὸς σχωρὲς' τὴν ψυχὴ της!.. κι ἀπὲ αὐτὸς δὲν τῷχε σκοπὸ γιὰ στεφάνι· τονὲ μπλέξανε βλέπεις τὸν ἄνθρωπο.. αὐτὴ φαινόταν ἀπὸ παντοτεινὰ φιλόρρωστη. Μοῦ τῷπε ἐμέναν ἡ Εὐρουδίκη ἡ καπελλοῦ πού ἦτανε φιλενάδες...

—Ποιὸς τὰ λέει αὐτά—πετάχτηκε ἀποπίσω τους μιὰν ἄλλη, μιὰ κιτρινιάρη μὲ καπέλλο: Ἐγὼ σᾶς λέω πῶς δὲ θὰ πέθαινε ἡ σχωρεμένη μήτε σὲ δέκα χρόνια μέσα, μόνο τὴν ἔφαγε τὸ μαράζι—

—Πού δὲν ἔκανε παιδί; ἔ;—τῷχω ἀκουστὰ κι αὐτὸ—

—Τί παιδί καὶ ξεπαιδί!—παιδιά ἔχει τὸ Βρεφοκομεῖο ὅσα θέλεις.. ὁ λόγος εἶνε γιὰ τὸ κορίτσι...

—Γιὰ ποιὸ κορίτσι λένε;—γύρισε πίσω της καὶ ρώτησε μυστικά μιὰ πού πήγαινε μπροστὰ κ' εἶχε ταῦτιά της πίσω, μιὰ στεγνὴ καὶ λιγνὴ σὰ στέκα μιλλιάρδου.

—'Απὸ μικρὴ κι ἀπὸ κοντὴ νὰ φοβᾶσαι, εἶπε ἡ πλαϊνὴ αὐτηνῆς πού πρωτομίλησε.

—Γιὰ τὴ Λιόλια δά λένε—κρυφολάλησε ἡ χοντρή, ἀπαντῶντας στὴν ἐρώτηση τῆς στέκας.

—'Αμ δὲν τᾶβλεπε θαρρεῖς ἡ μακαρίτισσα! εἶπε δυνατὰ ἡ κιτριναῖρα—αὐτὴ ἔσκασε ἀπ' τὸ κακὸ της...

Πιὸ πέρα ἡ Μπιμπικὰ ἔλεγε στὴ γυναῖκα τοῦ μπακάλη:

—'Αὐτὴ σοῦ εἶν' ἀπὸ 'κεῖνες: 'Ο Θεὸς νὰ φυλάῃ τάντρο-γυνα!...

Κι ὡς πέρα πίσω φθάσανε τὰ κρυφολαλήματα τῶν γυναικῶν πού χύνονταν, ἴδια νερὰ ἀπὸ βροῦσες ἀφημένες ἀνοιχτές, τὸν κατήφορο.. (κ' οἱ ἀνοιχτές κάνουλες ποῦτρεχαν ἀκατάπαυτα ἦταν οἱ Χαρζανοπουλίνες κ' ἡ Εὐρυδίκη).. καὶ τὰ ποταμάκια τὰ νερὰ ἔφερναν ἓνα γῦρο τὴ Λιόλια, πού βρισκότανε σὰν ἀπάνω σὲ νησί, καθὼς πήγαινε ἀνίδει μετὰ τὴ θεῖα 'Ελέγκω, σκονισμένη, ἀνεμορσυμένη.. κι ὄχι νερὰ ἦταν, παρὰ δόντια λύκων ἀστράφτανε μέσ' ἀπ' ἀγχισμένα στόματα δλόγυρα ἀπ' τὸ θῦμα, εἰτοιμα νὰ τὸ σπαράξουν... Πίσω-πίσω περπατοῦσε μιὰ χοντροκοπιά, μὲ δυσκολία, βαρειανασαίνοντας κι ἀγκομαχῶντας.. κι ἄξαφνα τὸ μυρίστηκε πὼς κάτι λεγόταν αὐτοῦ μπροστὰ καὶ γάξαιψε τὰ ξύγκια της κ' ἔτρεξε κι αὐτὴ νὰ σμίξῃ τὸ κοπάδι τῶν λύκων.. κ' ἔφαγε τὰ λυσσιακά της ὡς πού νὰ πιάσῃ ἀπὸ νὰ λόγο ἄκρες μέσες...

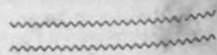
—Καλὲ γιὰ τὴν 'Ολια λέτενε!—μῆκε κι αὐτὴ στὴν κουβέντα—ὁ κόσμος τῶχει τούμπανο...

—Λιόλια τὴ λέν, ὄχι 'Ολια!

—Τὸ ἴδιο κάνει!—μιὰ σαραντάρρα δὲν εἶναι; τὴν ξέρω ἐγὼ ἀπὸ καιρό.. καὶ νὰ δῆτε τὸ τί μοῦπανε γιὰ κάποιον ἄλλον, πού τῶχει λέει καὶ μετὸς δυὸ κ' ἔχει καὶ δυὸ παιδάκια λέει ὁ ἄλλος—

Κι ὡς πού νὰ μπουνε στὴν ἐκκλησία, ὁ κόσμος στάληθεια τῶχε τούμπανο...

«Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν..», ἔβγαλε ὁ ψάλτης μιὰ ψιλὴ φωνὴ ἀπ' τὴ μύτη, ποὺ ξεπετάχτηκε, σαλευόμενη σὰν τοὺς χαρτένιους αἵτους ὅταν παίρνουν τὴ φόρα τους, ἴσαμ' ἀπάνω στὸ θόλο μὲ τοὺς φεγγῖτες κι ἀπὸ κεῖ ξανάπεσε κάτω καὶ φτεροκόπησε σὰ νυχτερίδα, πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων, μὲς τὴ γυμνὴ ἐκκλησία ποὺ ἀπηχοῦσε. Ὁ ἕνας παππᾶς, ὁ πιὸ γέρος, κρούωνε κ' εἶχε ρίξει ἀποπάνω ἀπ' τὸ φελόνι του ἕνα μαῦρο μάλλινο σαλάκι ποὺ τοῦπεσε ἐκεῖ ποὺ φιλοῦσε. Τὸν πῆγαν οἱ φίλοι τὸ Νικόνα φιλήση. Μὰ δὲν εἶχε τὸ νοῦ του· μόνο σὰν ἔπεσαν τὰ μάτια του ἀπάνω στὰ μαλλιά τῆς Βεργινίας τὰ κόκκινα κι ἀριά, ποῦταν τώρα σταχτιά ἀπ' τὴ σκόνη κι ἀναμαλλιασμένα, θυμήθηκε τὸ προσκέφαλο τοῦ κρεββατιοῦ τους ποὺ ἀκουμποῦσαν τὰ κεφάλια καὶ τῶν δυονῶν τους κ' ἡ πεθαμένη πέρανε τὰ δάχτυλά της μέσα στὰ δικά του τὰ μαῦρα καὶ πηχτὰ μαλλιά καὶ τοῦ τὰ χάδευε καὶ τοῦξυνε τὸ κεφάλι — καὶ τότε ξαναβούρκωσαν τὰ μάτια του... Ἐκλαίγε ἡ θειά Ἐλέγκω μὲ ξεφωνητὰ ἐκεῖ ποὺ φιλοῦσε. Τί θλιβερὸ ποὺ εἶναι τὸ γεροντικὸ τὸ κλάμα!—βροχὴ νυχτερινὴ ποὺ δὲν ἐλπίζει γιὰ ἥλιο καὶ γιὰ ξαστέρωμα. Πῆγε κ' ἡ Λιόλια καὶ φίλησε μ' ἀναφυλλητὸ καὶ τὰ χεῖλια της ἀκούμπησαν ἀπάνω στὴ μύτη τῆς νεκρῆς ποῦτον κρούα καὶ κοφτερὴ σὰν κόψη μαχαιριοῦ...

Ὁ γυναικοκαυγᾶς.

Τὴν ἔθαψαν πέρα στὰ «νέα», κοντὰ σ' ἓνα σωρὸ πέτρες. Ἐνα-
δυὸ ἀγριολούλουδα ἀπόμειναν δλόγυρα στὰπορριχμένο χῶμα πού
ξανασκέπασε τὸν ἀνοιγμένο λάκκο.. καὶ τρεμοπαλεύανε στὸν
ἄνεμο...

— Νὰ δῆς, Κυρὰ γειτόνισσα, πού πρὶν τοὺς ἔξη μῆνες, θᾶ-
χουμε καινούργια παντρολογήματα—εἶπε ἡ Εὐρυδίκη στὴ Χαρζα-
νοπουλίνα, καθὼς περνοῦσε ἡ συνοδεία ἀπ' τὴ γέφυρα τοῦ Νε-
ροταφείου—βράδυ πιά — ἀπὸ δυὸ-τρεῖς μαζί, σκόρπιοι ἐδῶ κ'
ἐκεῖ...

— Καὶ πῶς τὸ λές αὐτὸ Κερά μου ; Μὴ σοῦ πέρασε ἡ ἰδέα
πῶς θὰ σοῦ κάνουμε χαλάστρα ; Ἐγὼ τίς κόρες μου δὲν τίς ἔχω
γιὰ τὸν τυχών.. κι οὔτε ψοφοῦμε γι' ἄντρα σὰν κάποιες ἄλλες,
λυσσασμένες..

— Εἶπα ἐγὼ τίποτα ; ἄλλο πάλι τοῦτο ! γι' ἄλλο πρᾶμα πῆ-
γαινα νὰ σοῦ μιλήσω: μὰ ὅποιος ἔχει τὴ μῦγα μυγιάζεται !

— Αὐτὸ πού σοῦ λέω ἴγώ! κ' ἐμεῖς ἄγερα δὲν τρῶμε ! Ἐγώ,
Κερά μου, σὲ βλέπω καὶ σ' ἀκούγω κι ἄς κάνῃς τὴν ὁσία Μαρία
—καὶ μὴ θαρρῆς πὼς δὲ μαθεύονται..

— Σὰ βάζῃ κανεῖς τὴ μύτη του παντοῦ μυρίζεται καὶ τίς πο-
μπές του—

— ..μόνο νὰ κυτιάξῃς νὰ τὰ τριτώσης γλήγορα, γιατί ὅσο περ-
νάει ἡ μπογιά σου...

— Μαμά! ἔλα πᾶμε σπῖτι, γιατί δὲν τίς ἀνέχομαι τίς προστυ-
χάντσες — φώναζε ἡ Μπιμπίκα πού εἶχε τὰ νεῦρα πολὺ «λεπτό-
τατα»...

..Καὶ τραβήξανε, μάννα καὶ κόρες, μπροστὰ μὲ φούγια σὰν τρεῖς ξυλόκοττες ἐρεθισμένες...

— Τί ἔπαθαν αὐτὲς οἱ κανκάγιες καὶ ξεφωνίζουνε—γύρισε κ' εἶπε ὁ μάστορας τοῦ Νίκου ποὺ πήγαινε μπροστὰ μαζί του καὶ τοῦλεγε γιὰ κάτι μαόνια ποὺ τὰ περίμενε τούτη τὴ βδομάδα νάρθουν ἀπὸ τὸ Τριέστι...

Γυρίσανε στὸ σπίτι ἡ θειά Ἐλέγκω μὲ τὴ Λιόλια καὶ μὲ μιὰ γειτόνισσα, τὴ γυναῖκα τοῦ Κυρ Γιώργη τοῦ Καψοκέφαλου, τοῦ παπλωματᾶ. Τὸ Νίκο τὸν πήραν οἱ φίλοι ἀπ' τοῦ Μακρουγιάννη νὰ πᾶνε νὰ φᾶνε σ' ἓνα μαγαζὶ στὴν Πλάκα. Ἡ Εὐρουδίκη ἀπόμεινε πιὸ κάτω, στὸ σπίτι της, γιὰ νὰ μὴ συναπαντηθῇ μὲ τὶς Χαρζανοπουλίνες. Αὐτὲς εἶχανε γίνει καπνὸς ἀπ' τὴ γέφυρα τοῦ Νεκροταφείου—

Ἀπέξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ἦταν τὰ κομμάτια τοῦ σπασμένου κανατιοῦ λὲς κ' ἦταν τὰ συντρίμια ἀπ' τὴ ζωὴ τῆς Βεργινίας!

Ἄχ, τί κάμαρη ἦτον τούτη! Ποῦ ἡ πάστρα καὶ ἡ ταχτοποιήση ποῦ κρατοῦσε ἡ Λιόλια! Τοὺς ξανᾶρθαν τὰ κλάματα, τῆς Λιόλιας καὶ τῆς θειάς Ἐλέγκως, σὰν εἶδαν τὴν ἀνακατοσοῦρα καὶ τᾶδειανὸ κρεββάτι τῆς Βεργινίας, σπρωγμένο σὲ μιὰν ἄκρη. Ἔλιασ' ἡ θειά Ἐλέγκω μὲ τὴ γειτόνισσα, ποῦ ἦτανε μιὰ καλὴ γυναικοῦλα πονόψυχη, νὰ συγυρίσουνε λιγάκι, νὰερίσουν τὸ κρεββάτι. Ἐκεῖ ποῦ πασχίζανε μαζί, τὴν πήρε κατὰ μέρος ἡ γειτόνισσα καὶ τῆς τᾶπε ὄλα, τὰ τί λέγανε γιὰ τὸ κορίτσι στὸ δρόμο οἱ γυναῖκες. Ἐγινε ἡ θειά Ἐλέγκω θεριὸ μονάχο. Σὰν ἀποτέλειωσαν τὴ δουλειά τους, εἶπε τῆς Λιόλιας:

— Ἐλα μάζεψε τὰ ροῦχα σου νάρθῃς σπίτι μου, στὸ μενοῦτο!

Δὲ μίλησε ἡ Λιόλια, μόν' ἄρχισε πάλι νὰ κλαίῃ σιγαλά...

Τὴν ὥρα ἐκεῖνη φανερώνεται ἄξαφνα ἡ γοιὰ Κλητήραινα ἀπὸ πλάι νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ μήπως καὶ μπῆκε κανεὶς ἀπέξω νὰ κλέψῃ.

Τῆς ἔγνεψε ἡ παπλωματοῦ τῆς θειάς Ἐλέγκως, μὲ τὸ μάτι,

τάχα πὸς νὰ μὴν πῆ τίποτα γιὰ ὅσα τῆς εἶχε εἰπωμένα. Μὰ ἡ Κερά Ἐλέγκω δὲν ἤξερε καμώματα.

— Ζωὴ σὲ λόγου σας! — χαιρέτησε καθὼς μπῆκε μέσα ἡ Χαροζανοπουλίνα· καὶ βλέποντας τὴ Λιόλια ποῦ δίπλωνε τὰ ρουχαλάκια της, γιάλισαν τὰ μάτια της καὶ εἶπε:

— Καὶ γιὰ ποῦ τῶβαλε τὸ καλὸ τὸ κορίτσι; Βλέπω καὶ μαζεύεις τὰ ρουχαλάκια σου!

— Τὴν παίρνω σπῆτι μαζί μου.. τώρα πιά τί δουλειὰ ἔχει ἐδῶ! — ἀποκριθῆκε πικαρισμένη, ἡ θειά Ἐλέγκω, χωρὶς νὰ γυρίσῃ νὰ κυττάξῃ.

— Ἀμὴ βέβαια! καλὰ κάνεις! Μιὰν ὥρ' ἀρχύτερα. Εἶσαι φρόνιμη γυναῖκα· γιατί ξέρεις ὁ κόσμος εἶναι κακὸς καὶ λέει πολλά...

— Καὶ ποιὸς ἔχει νὰ πῆ τίποτις γιὰ τὸ κορίτσι; οἱ παλιοπατσαβοῦρες;

— Ἀρωτῆς;! Τὰ τί σέρνει μονάχα ἐκεῖνη ἡ Εὐρυδίκη, ἡ ἀντροχωρίστρα, ἡ μουντζουρωμένη!.. καὶ ποῦ ἔσαι ἀκόμα! Κάλιο λέει νὰ σοῦ βγῆ τὸ μάτι, παρὰ τῶνομα!

Δὲ βάσταξε ἡ θειά Ἐλέγκω ἀπ' τὴν τόση ὑποκρισία:

— Τοῦ λόγου σου, Κερά μου, ποῦ ξέρεις νὰ μιλᾷς γιὰ τοὺς ἄλλους νὰ κυττάξῃς νὰ μὴ βγῆ τῶ δικῶνε σου τῶν κοριτσιῶν τῶνομα ποῦ θὰ πῆς γιὰ τὴ Λιόλια μου.

— Τῶν κοριτσιῶν μου;! Καὶ ποιά εἶσαι ἐσὺ ποῦ θὰ πιάσῃς τίς κόρες μου στὸ στόμα σου αὐτάδισα!

— Ἐγὼ τίς κόρες σου στὸ στόμα μου!; — φτοῦ σας! σουρλουῦδες!

— Σ' ἐμένα καλὲ λὲς τέτοια λόγια; ξεφώνισε σὰν παγῶνι ἡ γριὰ Χαροζανοπουλίνα, ποῦχε κιτρινίσει ἀπ' τὸ κακὸ της σὰν τὴ ζαφουρά κ' ἡ ἐλιά της εἶχε ξεπεταχτῆ ὀλόρθη — σουρλουῦδες ἐμεῖς! Ξέρεις πιά ἔμαι γώ; Παλιοκούφταλο! Ξεδοντιάρα! Ἰσια κι ὅμοια γινήκαμε τώρα μὲ τίς ξενοπλῦστρες, τίς κουρελοῦδες! Καλὰ λέν: «Ὅποιος ἀνακατώνεται μὲ τὰ πίτουρα τὸν τρῶν οἱ κόττες!». Μὰ ποῦ κακὸ συχισμό καὶ ταραμὸ νᾶχῃς, ὅπως μὲ

σύγχισες! Ἀχρόνιαγη... Μὰ θὰ σοῦ δεῖξω ἄλλο μὲ ποιὰν ἔχεις νὰ κἀνης!.. καὶ χύθηκ' ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα.

Μόλις εἶχε φύγει, ξανανοίγει ἡ πόρτα καὶ παρουσιάζεται ἡ Εὐρυδική, ποῦλ' ἔρθει σούρπα σούρπα νὰ δῆ τί θὰ γίνῃ μὲ τὴ Λιόλια: θὰ φύγῃ; θὰ κάτῃ;

—Τοῦ λόγου σου, Κερὰ μοδίστρα, εἶσαι ποῦβγαλες τὰ λόγια γιὰ τὸ κορίτσι;—πετάχτηκε ἄπάνω της ἡ Κερὰ Ἐλέγκω, μόλις τὴν εἶδε, μανιασμένη καθὼς ἦτον ἀπ' τὴν ἄλλη. Κύττα καλά, κακομοῖρα μου, γιατί στὸ ξεριζώνω αὐτὸ τὸ τσουλούφι τὸ λιγδιασμένο! Ἀκοῦς ἐκεῖ! Σςς!—

—Τί ἔπαθε τούτη! Λύσσαξες κυροῦλα μου; Σὰ λύσσαξες νὰ πᾶς στὸν Παμπούκη! Τί λόγια μοῦ λογιάζεις αὐτοῦ πέρα;

—Μὰς τᾶπε, νὰ τώρα δά, ἔδωνα πού στέκεσαι, ἡ φιλενάδα σου ἡ πλαϊνή—ἀμ «ὄμοιος τὸν ὄμοιο κ' ἡ κοπριά στὰ λάχανα!»—ἐκεῖνη ντὲ ποῦχει τις δυὸ πανοῦκλες, φωτιά νὰ τις κάψῃ!..

—Αὐτὴ σοῦπε γιὰ μένα; Νὰ σοῦ φέρω μαρτύρους—πόσους θέλεις;—τὰ τί ἔλεγε στὸ δρόμο πού πηγαίναμε τὴ νεκρή;... Κερὰ Γιώργαινα!—γύρισε κατὰ τὴν παλωματοῦ—ἔτσι καλὸ νᾶχης! νὰ χα-α-ρῆς τὸ στεφάνι σου καὶ τὰ παιδιὰ σου! Πές! τί ἔλεγε ἡ Χαρζανοπουλίνα;—ἐκεῖ δανὰ ἦσουν κ' ἐσὺ—πὼς τάχα πῆγαν ὁ Κύρ Νίκος μὲ τὸ κορίτσι καὶ βραδιαστήκανε στὴν Καλλιθέα τάχα γιὰ λουλούδια—τοὺς εἶδανε λέει αὐτὲς ἀπ' τὸ παντζουράκι, ἐκεῖ πού γύριζαν.. Καὶ μόλις τὸ πῆρε λέει χαμπάρι ἡ σχωρεμένη: πὼς εἶχανε δηλαδὴ.. ἔμ καταλαβαίνεις δά..

(—Φτοῦ-οῦ! σκύλλες!—ἔκαμε, πνιγμένη ἀπὸ ἀγανάκτηση, ἡ θειὰ Ἐλέγκω.)

—..αὐτὸ δὰ φαίνεται κι ἀπ' τὰ μάτια!.. πλάνταξε ἡ καψερῆ ἀπ' τὸ κακό της!

Ἡ Λιόλια εἶχε κρυφτῆ πίσω ἀπ' τὸ κρεββάτι καὶ βαστοῦσε τὸ πρόσωπό της μὲς τὰ χέρια της.

—..Τέτοια λέγανε—στὰ μάτια μου!—ὄχι θὰ μοῦ ποῦν ἐμένα!... Ἀμ αὐτὲς ἔχουνε βγάλει μπυοφύτη ἀπ' τὴ σκασίλα τοὺς πού δὲν ξεψυχοῦσε μιὰν ὥρα ἀρχύτερα ἡ σχωρεμένη—γιὰ νὰ πιᾶσουν τὸ

παλληκάρι στὰ βρόχια τους κι ὀλημερίς ἀναβαν κεριά—νά μὴν ἰδῶ καλὴ μέρα! ξέρω γὼ τί σοῦ λέω: τᾶξερε κ' ἢ δυστυχισμένη, μοῦ τᾶλεγε μιὰ μέρα μὲ τὴν ψυχὴ στὰ χεῖλη...

᾽Ω, συφορά! Νά σου ξαναμπαίνει ἄξαφνα ἡ Χαρζανοπούλινα μὲ τὶς δυὸ της κόρες τώρα καὶ μὲ τὴν ἀδελφὴ της τὴν Ἄρυστείδαινα γιὰ ἐπικουρία. Πῶς τὰ φέρνει ἔτσι ὁ Θεὸς γιὰ νὰ γίνωνται τὰ μεγάλα πράματα σὰν ἀπὸ μονόχα τους!

Ἄπὸ καιρὸ μπουμπούνιζε, μὰ τώρα ξέσπασε!...

—Τί φωνὲς ἦταν ἐκεῖνες! τί βρυσίες! τί μαλλιοτραβήγματα. Τί ἦταν τοῦ Ὀμήρου οἱ ἥρωες μπροστὰ σ' αὐτὲς τὶς γυναῖκες ποὺ μάχονταν: ἄγκωνας μὲ στήθος, νύχι μὲ μάγουλο, δόντι μὲ κρέας, κλωτσιὰ μὲ κοιλιὰ!

Ἄν ἐβγήκανε ζωντανὲς ἀπ' αὐτὸν τὸ γυναικοκανγαῖ οἱ Χαρζανοπούλινες κ' ἡ Εὐρυδίκη, ἦταν ποὺ τοὺς παραστέκονταν κάποιες καινούργιες ἑλληνικὲς θεότητες τῆς Κουτσομπολιάς καὶ τῆς Κακογλωσσιᾶς:—ἔκαναν κ' οἱ ἄλλες τὸ μέρος τους, καὶ προπάντων τῆς θειᾶς Ἐλέγκως οἱ γροθιὲς καθὼς ἦταν ἀπ' τὴ σκάφη δὲ χωρατεύανε, μὰ πιὸ κατώτερα πάντα, σὰν τὴν ὀμηρικὴ τὴν πλέμπα ὀλόγουρα στοὺς ἥρωες...

Ἡ Διόλια ἔτρεξε μὲ τὶς φωνὲς ἔξω στὸ δρόμο. Ἄκουσαν οἱ γυναῖκες στὶς αὐλές—ποῦν' ταῦτί τους μαθημένο—καὶ βγήκανε στὶς πόρτες· μερικὲς κιόλας, ποῦ τὶς ἔτρωγε ἡ περιέργεια, πῆραν τὸν ἀνήφορο ἴσαμε μπροστὰ στὸ σπίτι... Εἶχε νυχτώσει πιά... Ἦσαν εὐκαιρία οἱ Χαρζανοπούλινες μὲ τὴ σύμμαχό τους νὰ κάνουν ταχτικὴν ὑποχώρηση: δὲν ἠθέλανε νὰ τὶς ἰδοῦν οἱ προστυχάντρες, γιὰτὶ βαστοῦσαν πολὺ στὴν ἀξιοπρέπεια!—Τὰ χάλια τους!.. νὰ τὶς βλέπατε πὼς ξεγλίστρησαν ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα νὰ κρυφτοῦνε στὴ δική τους!... Βγήκε κ' ἡ Εὐρυδίκη, νικητρία! Μὰ ἡ νίκη της ἦτονε συφορὰ καὶ χαλασμός ἀλάλητος: τίποτα δὲ βρισκόταν ἀπάνω στὸ κεφάλι της ἀπ' ὅσα τῷχε φορτώσει τὸ πρῶι. Τὴ βάλανε στὴ μέση, τὸ γυναικομάνι ποῦχε μαζευτῆ, καὶ τὴν πῆγανε μὲ σοῦσουρο τὸν κατήφορο κι αὐτὴ τοὺς τᾶλεγε πιά χωρὶς πνοή, μὲ τὰ χέρια, μὲ τὸ κεφάλι τὸ ξετσουλουφιασμένο, μ'

ὅ,τι τῆς εἶχε ἀπομείνει... Πῆρε κ' ἡ θειά Ἐλέγκω, τρέμοντας σύσσωμη ἀπ' τῆ χολῆ πού τὴν ἔπνιγε, τὴ φοβισμένη Λιόλια μὲ τὸ μπογαλάκι τῆς ἀπ' τὸ χέρι καὶ κλείδωσε τὴν κάμαρη καὶ τὸ κλειδί τῷδωσε τῆς πονόφυγης τῆς Κερά Γιώργαινας νὰ τὸ δώση τοῦ Νίκου ἅμα πού θάρθῃ!...

Σὲ λίγο ἦρθε ὁ Νίκος, συντροφεμένος. Βρίσκει τὴν πόρτα κλειστή. Ἐκεῖ πού χτύπαγε, ἔφθασε ἡ γειτόνισσα καὶ τοῦφερε τὸ κλειδί καὶ τοῦ τὰ πρόκαμε ὅλα μὲ τὸ νῖ καὶ μὲ τὸ σῖγμα. Πολὺ τοῦ κακοφάνηκε τοῦ Νίκου πού ἔφυγ' ἔτσι ἡ Λιόλια, χωρὶς νὰ τὴν ἰδῆ—μὰ δὲν τὰπόδειξε οὔτε στὴ γειτόνισσα, οὔτε στοὺς φίλους του—

Κάθησε ὁ Νίκος κοντὰ δέκα μέρες, δλομόναχος στὴν κάμαρη τὴν ἔρημη... Στὴ θειά Ἐλέγκω δὲν πῆγε ὁλότελα γιατί ντροπέ-
ταν ἔξ αἰτίας τῆς Λιόλιας, γι' αὐτὰ ποῦχαν ἀκουστῆ. Ἐτρωγε ὄξω, σ' ἓνα μαγαζὶ τῆς Πλάκας μαζί μὲ τὸ Ντίνο... Ἡ γριά ἡ Χαρζανοπουλίνα τοῦ ζήταγε καθεμέρα τὸ κλειδί γιὰ νὰρχότανε μὲ τὶς κόρες τῆς νὰ τοῦφτιαγνε τὸ κρεββάτι του.. νὰ τοῦ συγύ-
ριζε τὴν καμαροῦλα του. Δὲ θέλησε ὁ Νίκος νὰ τοὺς ἀποδείξῃ τί-
ποτα γιὰ ὅσα γίνηκαν καὶ τοὺς τῷδινε τὸ κλειδί.. Σιγὰ-σιγὰ ἀρ-
χίσανε νὰ τονὲ φέρνουνε βόλτα : κάτι καλημερούδια πονετικά,
πίσω ἀπ' τὸ παντζουράκι, κάτι χαμόγελα ροδοζαχαρωμένα, κάποιος
κεσὲς κυδῶνι μπελτὲ νὰ γλυκαίνῃ τὸ παιδί τὸ στόμα του κάθε
πρωί... Ἡ γριά δὰ τῷχε ἀπ' ἀνάκαθε μέσα στὴν καρδιά τῆς τὸ
παλληκάρι γιὰ τὴν προκοπὴ καὶ τὴν ἀξιάδα του.. καὶ κάθε τόσο
νὰ τοῦ λέῃ γιὰ τὴ σχωρεμένη τὴ Βεργινία πού στάθηκε ἄτυχη νὰ
μὴν τονὲ χαρῆ τέτοιοι ἀντρούλη πού τῆς χάρισε ὁ Θεός.. καὶ πε-
τοῦσε κι ἀπὸ ἄν πούντο γιὰ τὴ Λιόλια πού καλύτερα νὰ μὴν
ἔρχόταν ὁλότελα : ὄχι πῶς τὰ πίστεψε αὐτὰ ποῦβγαλε ἐκείνη ἡ
φρειασιδωμένη, ἡ διπλοχωρισμένη, ἡ παλιογλωσσού ἡ Εὐρυδίκη,
ἀλλὰ γιὰ νὰ δίνης ἀφορμὴ... Νά, αὐτὸ τὸ λιγοστὸ πού τῆς ἔκανε
τῆς Βεργινίας ἡ μικρὴ, τάχα δὲ θὰ τῷκανε κ' ἡ Μπιμπίκα τῆς—

πουναι και τόσο ψυχοπονετικιά! και χωρις κανένα εξοδο. "Ο,τι και να ναι, το σπιτικο θελει παντα ναχη ανθρωπο με το νου στο κεφαλι αποπανε του, να ξερη τη λατρα του νοικοκυρη... Και «χό! - χό! - χά! - χά!», ξεκαρδιζοτανε στα γελοια εκει που θυμοταν το τι ειχαν πη για τη Λιόλια πως θα την επαιρνε λεσι γυναϊκα του, ο Κυρ Νίκος! Σου λεν οστοσο κατι πραματα! — σε καλο τους!... Του Κυρ Νίκου — να περάση δα πρωτα λιγος καιρος, να ξεχαστουν οι πικρες! — τουπρεπε κοριτσι με μορφωση, να την εχη συντροφο, για καμια συμβουλη, για ο,τι λαχη, να μη ντρέπεται να την παη και πουθενά, να ξερη να του αναστήση τα παιδακια του. Αυτά είναι πια τυχερό...

Τα μυρίστηκε ο Νίκος.

Κι' αυτα ισα-ισα του αναψαν παλι τον πόθο για τη Λιόλια.. και τις αφηνε να λεν και να φτειάγνουν οι Χαρζανοπουλινες, μόνο και μόνο γιατι μ' αυτα κι αυτα πύρωνε μέσα του ο πόθος για τη Λιόλια.

Τον επιανε κ' η Εδρουδίκη απ' την αλλη τη μεριά και τονε καιναρχουσε για τις τρεις καρακάξες, ψελνοντάς τους τα κακα της μοίρας τους, πως τάχατις αυτες σκοτώσαν τη Βεργινία με τα λόγια και με τα μάγια που της κανανε για να τον περιλάβουν το νιο στα βρόχια τους· ελεγε και για τη Λιόλια τα οσα σέρνει η σκουπα, μα με τα ίδια προσεχτικά λογάκια σαν τις άλλες· και'κει που την πετουσε τη σαίττα της, τουρριχνε και του Νίκου μια ματιά, πουλλωνε το μολύβι μέσα στην κουτάλα να το χύσης στο νερό να δης τη μοίρα σου!

Τα κατάλαβε κι απ' αυτην τη μεριά, ο Νίκος.

Και μ' αυτα ισα-ισα φούντωσε τώρα μέσα στην καρδιά του ο πόθος του κοριτσιου, ξεχείλησ' η λαχτάρα του για τη Λιόλια.

Ητον ολομόναχος στην κάμαρη το βράδυ.. κοιμότανε στο κρεβάτι πουχε πεθάνει η Βεργινία (μόνο τις δυο πρωτες νύχτες κοιμήθηκε οξω με το Ντινο)... Κάθε τόσο του φαινόταν πως θε ναβλεπε το λοφακι πουκανε της Λιόλιας το κορμι κάτω απ'

τὸ πάλωμά της, χάμω μπροστὰ στὸ κρεββάτι.. ἔβλεπε πάλι μπροστά του τὸν κάμπο μὲ τὰ λουλούδια.. αἰσθανόταν τὸλόθερομό της στῆθος σὰν πουπουλένιο ἀπάνω στὸ δικό του καὶ τὴν πνοή της στὸ στόμα του σὰν τὴν ἄχνα τοῦ ζεστοῦ ψωμιοῦ.. πάλι ἔμπαινε σταῦτιά του ἡ φωνή της, ἐκείνη ἡ φωνὴ ἡ ἀξέχαστη κάτω ἀπ' τὴς μυγδαλιές καὶ μέσα στὸ αἷμα του ἔτρεχε ἡ ἴδια φλόγα ἡ γλυκειὰ καὶ τοῦλυνε τὰ μέλη...

.....
 Σὲ δέκα μέρες μέσα πῆγε στῆς θειάς Ἐλέγκως καὶ πῆρε τὴ Λιόλια καὶ τὴν ἔφερε στὸ σπίτι.

Τὸ μουντὸ τραγούδι.

Πῶς τὴν κατάφερε τὴ θειά 'Ελέγκω κι ἄφησε τὴ Λιόλια ;
 Τῆς εἶπε πῶς θὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα του; ἢ θέλησε τὸ κορίτσι
 γιὰ νὰ πάῃ μαζί του;

Σὰν ἀκούστηκε στὴ γειτονειὰ πῶς ξαναῆρθε ἡ Λιόλια στὸ
 σπίτι τοῦ χηρευάμενου ἀπάνω στὰ ἐννιάμερα τῆς σχωρεμένης! —
 βγῆκαν οἱ γυναῖκες στὶς πόρτες τοὺς ἀπ' ἀγνάντια καὶ μὲ τὰ δύο
 τοὺς τὰ χέρια τραβοῦσαν τὰ μάγουλά τοὺς κάτω ἀπ' τὴ ντροπὴ
 τοὺς... Οἱ Χαρζανοπουλίνες ἀμπαρωθήκανε μὴν τοὺς χυθοῦν τὰ
 μάτια πού θὲ νᾶβλεπαν τὴ μουντζοῦρα πλάϊ τοὺς... Ἡ Εὐρυδίκη
 ἔστριψε ὀλόγουρά της σὰν τὸ φίδι πού κυνηγáει τὴν οὐρά του...
 Μόνο ἡ πονόψυχη ἡ Κυρὰ Γιώργαινα ἐρχότανε νὰ δῆ τὴ Λιόλια
 κ' ἡ θειά 'Ελέγκω—μὰ σπάνια κι αὐτὴ. Ἦθελε ὁ Νίκος νὰ πιάσῃ
 κάμαρη ἄλλου, μὰ χρώσταγε τρία νοίκια καὶ δὲν μποροῦσε νὰ
 φύγῃ πρὶν νὰ πάρῃ κάτι λεφτὰ πού τοῦμεναν ἀπ' τὴ δουλειά του...

Ἡ Λιόλια ἦταν τώρα γυναῖκα τοῦ Νίκου.

Ἡ Ζωὴ τῆς Λιόλιας ἔπιασε ἄλλο δρόμο τώρα — ἄλλαξε τὸ
 σκοπὸ τῆς τὸν τραγουδιστό.

Ἡ ζωὴ εἶναι τραγούδι ποῦ σβύνει— — Ἡ ζωὴ εἶναι ποτόμι
 ποῦ κυλᾷ...

Πῶς τρέχει ἓνα νεράκι ποῦρχεται ἀπ' τὸ βουνὸ ἤσυχο καὶ κε-
 λαῖδιστὸ καὶ στέκεται καὶ βλέπει τὸν ἥλιο καὶ σιγοκυλάει μέσ' ἀπ'
 τὸν κάμπο καὶ γλυκοκουβεντιάζει μὲ τὰ λουλούδια πού τὸ χαιρε-
 τοῦν κι ἄξαφνα φθάνει στὴν ἄκρη ἑνὸς γκρεμοῦ καὶ πέφτει ἀφρί-
 ζοντας σὲ δάκρυα βουερά κάτω σὲ μιὰ λίμνη κοιμισμένη καὶ χά-

Ἡ Κερένια Κούκλα

8

νεται στασάλευτά της βιάθη τὰ μαυροπράσινα ;—πῶς κάνει φτερά τὸ τραγούδι τῆς ψυχῆς πὺν λαχταροῦ καὶ πετιέται κυματιστὰ πάνω ἀπ' τὰ σχοῖνα καὶ τὶς κορφές τῶν πεύκων καὶ πάνω ἀπ' τὰ κίτρινα σπαρτὰ σὰν τὴ σιταρίθρα καὶ ἄξαφνα βγαίνει ἕνα σύννεφο μπροστὰ στὸν ἥλιο τῆς ζωῆς καὶ τὸ τραγούδι μουντώνει καὶ γίνεται βαρὺ κι ἄργὸ μὲ τὴ φωνὴ γονατισμένη ; — ἔτσι καὶ τῆς Λιόλιας ἡ ζωὴ τώρα μονομιᾶς ἀπ' τὴ βουὴ τοῦ πόνου ἔπεσε σὲ βιάθη κοιμισμένα—ἔτσι καὶ τὸ τραγούδι τῆς ζωῆς της ἀπ' τὸν ἦσκιό βάρυνε, μούντωσε καὶ τσάκισε— —

Ἄπ' τὴν ἡμέρα πὺν ξαναπάτησε τὸ πόδι της στὴν κάμαρη ποῦχε πεθάνει ἡ Βεργινία, σκοτεινίασ' ἡ ψυχὴ της: ζοῦσε σὰ μέσα σὲ κάποιαν ἀπὸ 'κεῖνες τὶς συννεφιασμένες νύχτες, τὶς ἀσάλευτες καὶ ναρκωμένες, μὲ περίχυτο ἕνα φῶς γλωμὸ ἀπ' τὸ πνιγμένο τὸ φεγγάρι... Κ' ἔτσι πέρασε ἡ ζωὴ της ἑπτὰ μῆνες χωρὶς νὰ βγῆ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἦσκιόφωτο. . κάτω ἀπ' τὸ παντοτεινὸ πέπλο τὸ συννεφένιο ἡ θλιμμένη ἀποφεγγιά του βάραινε περισσότερο τὴν ψυχὴ της παρὰ νᾶκανε σκοτάδι—

Αὐτὸ τὸ συννεφένιο πέπλο ἦτον ὁ ἦσκιος τῆς Βεργινίας— —

Κι ὅπως ἀνοίγουν ποῦ καὶ ποῦ τὰ νέφελα καὶ φαίνεται τὸ φεγγάρι πὺν ταξιδεύει λυπημένο κι ἀμίλητο σ' ἕνα πέλαγος ἔρημο, πίσω ἀπ' ἀσημένια ἀέρινα βουνὰ κι αὐτὰ πάλι κλείνουνε στὸ διάβα του καὶ τὸ πνίγουν—ἔτο' ἦτον καὶ τὶς λίγες φορὲς πὺν κουνήθηκε ἡ ψυχὴ της ἀπ' τὴ νάρκη ναναλάμψη σὲ χαρὰ ἢ θλίψη.

Μὰ κι αὐτὸ τὸ φεγγάρι τῆς ψυχῆς της, ὅπως καὶ τᾶλλο τοῦρανοῦ ἦτονε γι' αὐτὴν πάντα τὸ πρόσωπο τῆς Βεργινίας, τὸ κάτασπρο — ἀπὸ τότες πὺν τὴν εἶχε πλανέψει ἀπὸ πάνω στὸ βουνάλακι . . .

Ἐξω ἦτον καλοκαίρι: ἥλιος ἀσπρόφλογος παντοῦ . . βαθιὰ γλαυκὴ πέρα ἡ θάλασσα πὺν ἔστελνε κάθε ἀπομεσήμερο δροσερὲς πνοὲς κ' ἔδερναν τὰ πλωμένα ροῦχα στὶς αὐλές.. φροῦτα.. τραγούδια τὴ νύχτα μὲς τοὺς δρόμους πὺν ἀνοίγανε λιγωμένη ἀγκυλιὰ στοῦ φεγγαριοῦ τὸ σιγαλινὸν ὕπνο, τὸν ἀσημένιο.. λουλούδια.. κελαϊδήματα πουλιῶν.. σύννεφα μεγάλα σὰν τρικάρτα

καράβια μ' ἄσπρα παννιὰ σὰν κάτεργα παλιά, ἀσάλευτα στις ρά-
χες τῶν βουνῶν, καὶ καμμιά φορὰ σὰ Δράκοι καὶ ἀρχαῖοι Θεοὶ
ποῦ μπουμπούνιζαν πάνω ἀπ' τὸν Πάρνηθα καὶ τὸν Ὑμηττό ...
Καὶ μ' ὄλ' αὐτὰ ἡ Λιόλια — κι ὄχι μονάχα ἡ Λιόλια, μὰ κι ὁ
Νίκος, ζούσανε μαζί σὰ μέσα σ' ἓνα ὑπόγειο πού τοὺς βάραινε
τὸ χαμηλὸ ταβάνι στὸ κεφάλι κι ὁ ἀέρας ὁ βαρὺς στὸ στῆθος—

Ἄπο 'κεῖνο τὸ βράδυ πού τὴν εἶχε ξεγελάσει τὸ φεγγάρι δὲ
λαμπάδιασε πιά ἡ ψυχὴ τοῦ κοριτσιοῦ—ὅσο καὶ νὰ τὴν ἐσφιγγε
ὁ ἀγαπημένος της μέσα στὰ δυνατὰ του χέρια — ὀλοδικὴν του
πιά! — ὀλοδικός της! — μ' ὄση φλόγα καὶ νὰ κόλλαγε τὰ χεῖλια
του στὰ δικὰ της. (Ἄχ, ἐκεῖνο τὸ κρεββάτι! — τῆς Βεργινίας τὸ
φριχτὸ κρεββάτι!)... Μὰ οὔτε κι ὁ Νίκος δὲν ξανάνοιωσε ἀπ' τὴ
φρόδιγῆ της σάρκα τὴν ἴδιαν ἀλάλητη εὐτυχία ὀλάκερου τοῦ εἶναι
του πού τὴ θύμισή της τὴν εἶχε πάρει μαζί του ἀπ' τὸν κάμπο,
σὰ μοσχοβολιὰ λουλουδένια ἀστέρευστη, καὶ πού ξεχείλιζε μέσα του
ἀκόμα πιὸ ὑπερδύναμη τὶς πρῶτες δέκα μέρες ποῦ μείνετε στὴν κά-
μαρη μονάχος του — μονάχος μὲ τὴ λαχτάρα του... Καὶ τὸ περισ-
σότερο αἰσθανόταν αὐτὸς ἀπάνω του τὸ σκοτεινὸ βάρος τὸ πε-
σμένο στὴν ψυχὴ τῆς Λιόλιας κ' ἔτσι καταλάβαινε πὼς κ' ἡ δική
του ἡ καρδιὰ ἦτονε μολύβι κι ἀπάνω στὴ φλόγα τῶν νιάτων του
ἔπεφτε μιὰ στάχτη — —

Ἄρχισε νὰ μένη ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι τὸ βράδυ ἀργά, νὰ γυρίζη
ζαλισμένος ἀπ' τὸ κρασί, καμμιά φορὰ καὶ μεθυσμένος. Τσακω-
νότανε συχνὰ πυκνὰ μὲ τοὺς φίλους καὶ μὲ τοὺς γνωριμιούς του
—τὸ περισσότερο γιὰ τὴ Λιόλια, πού κάθε τόσο τοῦ πετοῦσαν
κι ἀπὸ 'να λόγο—καὶ ἔσκαγε στὴ Λιόλια μ' ἀγριομιλήματα καὶ
σπρωξιές... Δὲν ἦτον εὐχαριστημένος κι ἀπὸ λεφτά, γιατί τοῦ πή-
γανε πολλὰ γιὰ τὸ λείψανο, στὰ φάρμακα καὶ στὸ γιατρὸ πού δὲν
τὸν εἶχε πληρωμένον ὡς τὰ τώρα.. κι ὁ μᾶστορός του δὲν εὐκο-
λυνότανε νὰ τοῦ δώση κι ἄλλη μπροστόνιζα...

Μιὰ βραδιὰ ἀνταμωθήκανε μὲ τὸ Μίμη— ἐκεῖνον τὸ μαυρο-
κίτρινο μὲ τ'ἀνασκουμπωμένα χεῖλια πού κυνηγοῦσε τὴ Λιόλια κ'
εἶχανε μαλλώσει στὸ χορὸ τῆς ἀπόκριας· δὲν εἶχαν ξανασιμῆξει ἀπὸ

ἔκεινην τὴν νύχτα. Καθόντουσαν ὁ Νίκος, ὁ Ντίνος κι ἄλλοι τρεῖς σὲ μιὰ ταβέρνα, ὑπόγειο, κατὰ τὴν Ἁγία-Αἰκατερίνη — πού τὴν εἶχε κάποιος ἄλλος φίλος τους, ὁ Γιάννης ποῦχε κάμει τραπεζιέ-ρης στὸ «Ἄστν» — καὶ κουτσοπίνανε μ' ἓνα κιθαρόνι συντροφιά· εἶχανε βάλει κ' ἓνα μπούτι μὲ πατάτες στὸ φούρνο γιὰ μεζὲ πού μύριζε ὄλο τὸ μαγαζί: θάχανε σουρώσει ἴσαμε μιὰμιση ὄκα ὁ καθέ-νας τους. Νά σου ἀξάφνα ὁ Μίμης πού κατεβαίνει τὶς ἀσκάλες. Τοῦ φωνάζουν οἱ φίλοι τοῦ Νίκου, ποῦτον καὶ δικοὶ του, νὰ τὸν κεράσουνε — γιατί δὲν τῶξεραν πὼς ἦταν ψυχαγμένοι μὲ τὸ Νίκο. Χαιρέτησε ὁ Μίμης κ' ἦρθε κ' ἔκατσε. Ὁ Νίκος τὸν πῆρε ἀψή-φιστα τὸ χαιρετισμό. Ἄρχισαν οἱ φίλοι νὰ τοῦ λέν τοῦ Μίμη γιὰ τὴν κακοριζικιά τοῦ Νίκου πού πῆγε κ' ἔκλεψε ἓνα κορίτσι σὰν τὸ κρῦο τὸ νερό — ἐνοῦ μηνὸς ἀπόχηρος μὲ πέντε δάχτυλα θλίψη στὸ καπέλλο! — καὶ τὸ κρατάει λέει τώρα κλειδωμένο μὲς τὴν κά-μαρη γιατί φοβάται μὴν τοῦ φύγη. Μεθυσμένοι ἦταν καὶ τᾶλεγαν ἀρπαχτὰ τᾶστεῖα. Ὁ Μίμης κιτρίνισε, ὅπως τὸ συνείδησε ἅμα τα-ραζότανε, μάλιστα γιὰ κορίτσι :

— Μπᾶς καὶ τὴ λένε Λιόλια; εἶπε —

— Αὐτὸ νάκούγεται! ἡ Λιόλια, ἡ περίφημη! — πετάχτη κ' ἔνας ἀπ' τὴν παρέα. Ποιὸς μᾶς τᾶλεγε τὶς προάλλες ;

Τοῦρθε πολὺ ἄσχημα τοῦ Μίμη. Τὰ θυμήθηκε ὄλα. Ἴσως καὶ νᾶλπιζε ἀκόμα πὼς θὰ τὴ συντύχαινε καμμιά φορὰ πουθενὰ τὴ Λιόλια.

— Δὲ χρειζότανε δὰ καὶ μεγάλη φιλοσοφία! αὐτὸ φάνηκε ξαρχῆς! — εἶπε, γελῶντας περιπαιχτικά.

Ὁ Νίκος ξεροκατάπινε: ἀπ' τοὺς ἄλλους τὰ δεχόταν τὰ λόγια γιὰ τὴ Λιόλια, ἀπ' τὸ Μίμη τοῦτανε φαρμάκι. Ἐκεῖ πού σήρω-σαν ὄλοι τὰ ποτήρια νὰ τσιγκρίσουνε, δίνει μιὰ τῆς κούπας τοῦ Μίμη τᾶνάστροφα καὶ τοῦ τὴν πετάει ἀπ' τὸ χέρι.. Ὡς πού νὰ πῆς «ἄχ!» — ἀρπάχτηκαν κιόλας!

Ἐπесαν οἱ φίλοι ἀπάνω τους κι ἀπὸ παρακῆ κάτι ἄλλοι στρα-τιωτικοί — ποῦχανε δικὸ τους γλέντι ταχτικὸ σ' αὐτὴν τὴν ταβέρνα μὲ κάτι τραγουδάκια ποῦφτειανε ὁ ἓνας τους, «τὸ σκαπανάκι» μὲ

τόνομα, κ' ἔβαζε τοὺς ἄλλους καὶ τοῦ τὰ τραγουδοῦσαν.. ἔπιασαν τὸ Μίμη τέσσαρες ἄντρες καὶ τὸν πῆγαν ἔξω, γιατί ἔκανε φόβο αὐτουνοῦ ὁ θυμός, καθὼς πάντα... Σὰ γύρισε σπίτι ὁ Νίκος, τὴ νύχτα, ἦτον ξεμέθυτος· μὰ καθὼς ἔκανε νὰ τοῦ μιλήσῃ ἡ Λιόλια, ἔτσι γιὰ τὸ τίποτα, σήκωσε τὸ χέρι του καὶ τῆς ἔφερε μιὰ γροθιά τὰνάμεσα στὶς πλάτες πὺν σωριάστηκε χάμω, μιὰν ὄργυνιά μακριά, καὶ γόγγυξε χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ πάρῃ ἀναπνοὴ γιὰ πολὴν ὥρα — —

Ἦτον κι αὐτὴ μιὰ ἀπ' τὶς ματιὲς πὺν ἔρριχνε τὸ φεγγάρι τῆς ζωῆς ἀπ' τῆς ψυχῆς της τὸ συννεφιασμένον οὐρανό.

Καὶ πάλι πῆρε ἄλλοιῶς τὸ σκοπὸ τὸ μουντωμένο τραγουδί τῆς ζωῆς της: πὺν βαθιὰ κρυμμένο ἀκόμα, σὰν κάτω ἀπὸ νερὰ στὸν ἥλιο, κάτω ἀπὸ στάχια θημωνιὲς ἀψηλοστιβαγμένες, πὺν πνίγουν τὴ φωνὴ τοῦ γρούλλου ἀποκάτω τους, πὺν οὐκ οὐκ ἦσκιο φωτεινὸ καὶ πέφτει τὸ ξανθὸ τὸ μεσημέρι καὶ κοιμάται.. — ἔτσι καθὼς ἔμεινε τώρα ἡ Λιόλια, ὄρες ἀλάκερες, καθιστὴ στὴν καρέκλα μὲ τὰ χέρια λυτὰ στὴν ποδιά της, ἀσάλευτη, λὲς καὶ κοιμότανε μ' ἀνοιχτὰ τὰ μάτια.. καθὼς σταματοῦσε ἄξαφνα ἐκεῖ πὺν δούλευε καὶ στύλωνε τὰ μάτια μπρὸς της, μὲ τὴ ματιὰ της κατὰ μέσα της σὰ νὰ κρυφόβλεπε στὰ βάρη τοῦ εἶναι της κάποιον μυστήριον πὺν βλάσταινε, πὺν τὴν τρομάζε ἡ σιγαλινὴ ζωὴ του, μὰ καὶ πὺν φοβότανε μὴν τὸ ξυπνήσῃ ἀπὸ τὰνθισμά του τὸ τρομαχτικό...

Περνοῦσαν οἱ μέρες της τώρα σὰν ὄνειρον, σβηστής, γλήγορος κι ἀργὲς ἀτέλειωτος: μέσα στὸ ἴδιο πάντα κι ἀτέλειωτο ὄνειρον περπατοῦσε καὶ δούλευε στὸ σπίτι, μιλοῦσε τοῦ Νίκου σιγαλά καὶ φοβισμένα.. θωροῦσε τὸν οὐρανὸ τὸν καταγάλανον, τὸν καλοκαιριάτικο, κ' ἔπεφτε μέσα του σὰ μέσα σὲ μιὰ θάλασσα καὶ χανόταν... Καμμιά φορὰ πὺν σέρνονταν τὰ σύννεφα στὴ ράχη τοῦ Ὑμητοῦ, τῆς φαίνονταν ἐρπετὰ πὺν ἀχνίζαν, ἐρχάμενα ἀπ' τὴ θάλασσα γιὰ νὰ τὴ φᾶν, καὶ ξεφώνιζε τρομαγμένη—σὰ μέσα σ' ὄνειρον... Κ' ἐκεῖ πὺν ἦτον ὀλομόναχη ὄλην τὴν ἡμέρα, ἀκουγε νὰ παίζῃ μακριὰ στὸν κάτω δρόμον ἓνα ὄργανέττο—ποῦχε δὴ πὺν τὸ γίριζε ἓνας κουλοχέρης κ' ἓνας ἄλλος νέος χτικιάρης ἔτρεχε

καὶ μάζευε τὶς πεντάρες—κ' ἔπαιζε τόσο χαρούμενα τραγούδια καὶ χορούς σὰν κ' ἐκείνο τὸ βράδυ στὸ χορὸ — σὰ μέσα σ' ὄνειρο... Καὶ σὰ νύχτωνε ἔβλεπε τᾶσιρα στὴ μαυροπράσινη σκοτεινιά τοῦ-ρανοῦ, ποῦ θέλανε νὰ δοῦνε μέσα της μὲ μάτια γυαλιστερά καὶ κοῦα—σὰν τῆς Βεργινίας — καὶ μερικὰ ἦταν κόκκινα σουβλερά. καὶ ὅταν εἶχε φεγγάρι, ἔκλεινε τὰ μάτια της περιτρομα νὰ μὴν τὸ δῆ, μὰ πάλι τᾶνοιγε ἄθελα, λὲς καὶ τῆς τᾶνοιγε ἐκεῖνο μὲ τὰ χέρια του, καὶ τότε τὸ κύτταζε, τὸ κύτταζε : κ' ἦτον τὸ πρόσωπο τῆς Βεργινίας πάντα μέσα του, τὸ χλωμὸ μὲ τὰ κόκκινα μαλλιά καὶ τὴν ἔβλεπε μὲ φοβερὰ μάτια ὡς μέσα στὰ σπλάχνα της.. καὶ λιγοθυμοῦσε καμμιὰ φορὰ καὶ ἀπόμενε ἐκεῖ δά.. ὡς ποῦ συνερχόταν πάλι ὀλομόναχη—σὰ μέσ' ἀπ' ὄνειρο...

Εἶχαν περάσει τρεῖς μῆνες ἀπ' τὸ θάνατο τῆς Βεργινίας...

Καὶ πάλι πῆρε ἄλλο σκοπὸ τὸ τραγούδι τῆς ζωῆς της (νὰ δῆτε τί σκοπὸ ποῦ πῆρε !), πάντα μουντωμένο καθὼς ἦτον, μὰ μ' ἔναν ἀχνὸ γαλάζιο σὰν τοῦ λιβανιοῦ χυμένον τώρα μέσα του, μὲ κάτι σὰ φτερουγίσματα ἐκείνων τῶν ἀγγέλων τῶν σκαλιστῶν στὰ τέμπλα κάποιων ρημοκκλησιῶν, σὰ βήματα ἀπάνω σὲ πλάκες ἡχερές, σὰ λάμπες ἀπὸ μάτια ἀγίων στυλωμένα καὶ σὰ λυπητερὸ χαμόγελο τῆς Παναγίας ἀσάλευτο...

Εἶδε ὁ Νίκος τὴν κατάστασι τῆς Λιόλιας προχωρημένη πιά : τὸ κορμάκι της τὸ κοντυλογραμμένο καὶ ἀπαλὸ ποῦ ξεχείλωσε, ποῦ βάρυνε μὲ τὴ μέση ἀνοιχτή, μὲ τὸ στομάχι της πάντα σαλευόμενο, τὸ προσωπάκι της τὸ λουλουδένιο σὰν πρισμένο καὶ κοκκινολεκιασμένο, ποῦ χλόμαινε κάθε τόσο ἀπ' τὶς λιγοῦρες καὶ τὶς ἀποθυμίες, ἔβλεπε τὰ μάτια της, τὰ γλυκὰ τὰ τζίτζιφα, σὰν ἄστρα τώρα βουτηγμένα μέσα σ' ὄνειρο συννεφένιο, νὰ γεμίζουν ἄεφανα δάκρυα γιὰ πόνους καὶ καημοὺς ἀνειδατοὺς ποῦ τῆς στέλνανε μηνύματα τὶς πίκρες τους.. καὶ ἄλλαξε ὀλοτέλα τρόπο μαζί της, γιὰτὶ γέμισε ἡ καρδιά του ἀπὸ ἐσπλαχνία καὶ περηφάνεια—ἀπ' τὴν ἐσπλαχνία καὶ τὴν περηφάνεια τοῦ ἀρσενικοῦ τοῦ ζῶου—γιὰ τὰ ὅσα ὑπόφερε ἀπ' αὐτὸν τὸ γλυκὸ κορίτσι. Καὶ συλλογίστηκε μὲς τὴν τίμια καὶ περήφανη καρδίᾳ του πὼς δὲν ἔστεκε

ναδικήση παραπέρα τὸ πλάσμα πού τοῦ παραδόθηκε ὄλο για γυ-
ναῖκα του, χωρὶς νᾶν' αὐτὸς ὁ ἀληθινὸς της ἄντρας, "Ἦρθε κ'
ἡ θειά 'Ελέγκω καὶ τοῦ μίλησε τοῦ Νίκου στὰ σοβαρά, γιατί δὲ
βαστιόταν πιά τὸ πρᾶμα ἀπ' τὰ λόγια τοῦ κόσμου :

— Μιὰ ποῦ θὰ τὸ κάμης, παιδί μου—γιατ' εἶσαι τίμιος ἄν-
τρας, αὐτὸ δὰ τὸ ξέρο—κάμε το ! πρὶν νὰ πάρη δρόμο.. καὶ γίνη
ρεζίλι τὸ κορίτσι...

Εἶχε βαρεθῆ στἀλήθεια κι ὁ Νίκος τὶς ἀτέλειωτες κουσκουσου-
ριές πού τοῦ χάλνοῦσαν τὴν ὑπόληψη στὴ γειτονιά καὶ τῶν φί-
λων του τὰ αἰῶνια πειράγματα κι ἀστεῖα.. καὶ τἀποφάσισε.

Βγῆκε ἡ ἄδεια για τὸ γάμο μὲ κάποια συρταφέρετα ὅμως για
τὸ λίγον καιρὸ ποῦχε περάσει ἀπ' τὴ θανὴ τῆς Βεργινίας : τὰ
φρόντισε ὄλο, μὲ τὸ μέσο ἑνὸς διάκου πού γνώριζε στὴ Μητρό-
πολη, ὁ Περικλῆς ὁ χοντρέλης, πού τᾶχε χαλασμένα τῶρα κι αὐ-
τὸς μὲ τὸ Μίμη κ' ἤθελε καὶ καλὰ καὶ σῶνει νὰ γίνη αὐτὸς κου-
μπάρος.

Ἐλαμψε πάλι για λίγον καιρὸ τὸ φεγγάρι—τὸ λυπημένο πάντα
—στὸν οὐρανὸ τῆς Λιόλιας : ἔβλεπε γύρω της πάλι γλυκὸ φῶς
ἀσημένιο καὶ γλαυκὸ—ὅσο δὲν τὰ σήκωνε τὰ μάτια της στὸν οὐ-
ρανὸ της ψυχῆς της· μὰ μόλις ποῦ τὰ σήκωσε κι ἀγνάντεψε τὸ
φεγγάρι, ἦτον ἡ Βεργινία ποῦ τὴν κύτταζε...

Εἶπε ὁ Νίκος μὲ τὸν Περικλῆ νὰ κάμουν τὴ στεφάνωση κάτω
στὴν Καλλιθέα, στὴν ἐκκλησίτσα τῆς Ἁγία-Σωτήρας πάνω στὸ
βουναλάκι, για πιὸ ρωμάντζα. Μὰ ἡ Λιόλια δὲ θέλησε μὲ κανέ-
ναν τρόπο : τὴν ἔπιασαν τὰ κλάματα μὲ νευρικὰ ξεφωνητὰ καὶ λι-
γοθυμιές πού εἶδαν κ' ἔπαθαν ὡς ποῦ νὰ τὴν ἠσυχάσουν : (ἄχ,
ἐκεῖ δὲν εἶχαν πάει;—στὸ βουναλάκι ἀπάνω, μὲ τὸ Νίκο χεροπια-
σμένοι, τότε πού τοὺς πλάνεψε τὸ φεγγάρι — ἐκεῖνὴν τὴ φριχτὴ
βραδιά; ἐκεῖ δὲν ἦτον ἡ Βεργινία, κρυμμένη πίσω ἀπ' τὴν ἐκ-
κλησίτσα, μέσα στὸ φεγγάρι;)...

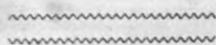
Τοὺς πῆρε λοιπὸν ἕνα πρῶι ὁ Περικλῆς, χωρὶς νὰ πῆ πού θὰ
τοὺς πάη, λέγοντάς τους μόνο κάθε τόσο, ἐκεῖ ποῦ πηγαίνανε μὲ
τὸ τραμ τῶν Πατησιῶν : «Θὰ δῆτε! θὰ δῆτε σὲ τί ὄμορφο μέρος

πού θά σᾶς πάω—θά μοῦ πῆτε καί μπράβο!.. τάχω ὅλα ἔτοιμα!..
 καί τοὺς πῆγε, μαζί μὲ τῆ θειά Ἐλέγκω καί τὸ Ντῆνο, ἔξω στὴν
 Κυψέλη, πέρ' ἀπ' τὸ ρέμα πού περνάει πίσω ἀπ' τὴ Σχολὴ τῶν
 Εὐελπίδων καί τὸ Ἴππικό. Ἐκεῖ παραῶξω, πού μόλις κάνουν
 πὼς ἀρχίζουν τὰ Τουρκοβούνια, ἀπάνω σ' ἓνα λόφο ὀλοστρόγ-
 γυλο κι ἀνοιχτὸν ἀπ' ὅλες τὶς μεριές, ὅλο θυμάρι καί βοτάνια
 τοῦ βουνοῦ, ἄσπριζε μιὰν ἐκκλησιότσα ἐξοχική, μὲ τὴ μάντρα τῆς
 καί τὸ καμπαναριό τῆς σὰ μοναστηράκι: λὲς καί τοὺς γλυκοκαρ-
 τεροῦσε νὰ πᾶν, καθὼς ἀνέβαιναν ἀπ' τὸ Πολύγωνο τὸν ἄσπρο
 δρόμο τῆς Σχολῆς καί μέσ' ἀπ' τὰ τρόγαλα τῆς ρεματιᾶς... Ἄφησε
 ὁ Περικλῆς τὸ κουτί μὲ τὰ στέφανα καί τὶς λαμπάδες μέσα στὸ
 χαρτί στὴ φύλαξη τοῦ ἐκκλησιάρη κ' ἔτρεξε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν
 παπᾶ πού καθόταν ἐκεῖ κοντά, πίσω ἀπ' τὸ Ἐφηβεῖο καί πού
 τοῦχε μιλῆσει μὲ σύσταση ἀπ' τὸ διάκο. Μὰ δὲν εἶχε ἀκόμα κα-
 τεβῆ ἀπ' τὸ βουνάκι καί τοῦ φώναξε ὁ Νίκος μὲ τὸν Ντῆνο νὰ
 σταθῆ νάρθουν μαζί του... Ὡς πού νὰ γυρίσουν, κάθησαν οἱ γυ-
 ναῖκες στὸ προαύλιο ἀπάνω σὲ κάτι παλιές κολῶνες μαρμαρένιες,
 πλαγιασμένες χάμω, ἀπ' τὸν παλιὸ καιρὸ ποῦτον ὁ νάρθηξ ὅλο
 κι ἀπὸ τέτοιες, καθὼς τοὺς εἶπε ὁ ἐκκλησιάρης. Ἡ Κερένι Ἐλέγκω
 εἶχε φουσκώσει ἀπ' τὸ καμάρι τῆς γιὰ τὴ χαρὰ τῆς ἀγαπημένης
 τῆς τῆς Λιόλιας, ἀπ' τὸν ἀνήφορο, ἀπ' τὴν κάψα: ἦτονε Γιούλιος
 μῆνας καί φύλλο δὲν κουνιόταν... Ἐδῶ πάνω στὸν ἥσκιο τῆς ἐκ-
 κλησιᾶς ἔκανε λίγη πρωινὴ δροσιά. Μὰ κάτω τὰ περιβόλια τῶν
 Πατησιῶν ὡς τὸν Πύργο τῆς Βασιλίσσης καί τοὺς κάμπους πέρα
 τοῦ Μενιδιοῦ, παραδῶθε τὰ Σεπόλια κ' ἡ Κολοκυθοῦ, ὁ ἔλαιῶ-
 νας κι ὀλόγυρα τὰ βουνὰ τοῦ Δαφνιοῦ τὰ κοκκινοχώματα κι ὁ
 Πάρνης πού τραβάει τὴν ψυχὴ στὰ ψηλόμενά του καί στίς βελουδό-
 μαβιες κλεισοῦρες—ὅλα εἶχαν ἀρχίσει νὰ ψήνωνται στὸν ἥλιο.. κ'
 ἡ Ἀθήνα πού ξεχειλοῦσε μὲ τὰ μύρια τῆς τὰ σπίτια πίσω ἀπ'
 τὸν Ἀϊ-Γιώργη κι ἀπ' τὰ νταμάρια, λὲς καί τᾶπερνε ὅλα σβάρνα,
 εἶχε ἀπάνω τῆς ἓνα βαρὺ σπύλωμα ἀπὸ ἀχνὸν κιτρινοκόκκινο
 πού κάποτε-κάποτε κίνανε φτερά σὰν πουλάκια καί πνιγμένοι
 ἴχοι ὡς ἐδῶ ἔξω.. κ' ἔβγαζε ἀπομέσα τὸ κεφάλι τῆς ἡ Ἀκρόπο-

λις, χρυσοφιλημένη ἀπ' τὸν ἥλιο, καὶ γλαυκοφέγγριζε ἡ θάλασσα
πέρα κάτω μὲ τὰ μαῦρα κατάρτια τοῦ Πειραιῶς σὰν τσίνουρα στὸ
μάτι της καὶ μὲ τὴν ἀέρινη τὴν Αἴγινα, ψηλά στὸν οὐρανό, σὰν
ὄνειρο...

Σηκώθηκαν τώρα, ἡ θειά Ἐλέγκω μὲ τὴ Λιόλια, νὰ πᾶνε
νάνασπαστοῦνε στὴν ἐκκλησιά. Μὰ δὲν εἶχε εἰκόνες: ἦτον ὅλη
ἀσβεστωμένη!—μόνο στὸ τέμπλο τὸ ξύλινο ποῦ στέκονταν πάνω
ἀπ' τὴν Ὁραία Πύλη δύο ἄγγελοι σκαλιστοί, μαυριδεροί, καμμιά
φορὰ χρυσωμένοι, ἦταν ἓνας Ἄρχων Γαβριήλ κ' ἓνας Ἀῦ-Γιάν-
νης ὁ Προόδρομος μ' ἓνα καντηλάκι ἀναμμένο ὁ καθένας μπροστά
του. Κρύωσε ἡ ψυχὴ τῆς Λιόλιας ἐκεῖ ποῦ πατοῦσε στὶς πλάκες
τὶς ἠχερές, σὰν εἶδε τὴν ἐκκλησιά ἔτσι γυμνή, σαβανομένη μὲς
τὸ σεντόνι τοῦ ἀσβέστη. Γύρισε κ' ἡ Κερά Ἐλέγκω, ποῦχε τὸ
λόγο πάντα στὰ χεῖλη, κ' εἶπε τοῦ ἐκκλησιάρχου:

— Δὲ μοῦ λὲς πατέρα; χάθηκε κανένας χριστιανὸς νὰ βάλῃ
νὰ ζουγραφίσουνε λιγάκι τοὺς τοίχους, νὰ φτειάξῃ καμμιάν εἰ-
κόνα, νᾶχῃ ὁ κόσμος νάναπαῖεται, νὰ φέρῃ κι ἀπὸ κανένα τά-
ξιμο;

Οἱ ἀσβεστωμένοι Ἅγιοι

..Κι ὁ ἐκκλησιάρχης, ἓνα γεροντάκι κοντοστούπικο μ' ἓνα πανωφόρι πού τ' ὄσερνε στίς πλάκες, πράσινο ἀπ' τὴν παλιосύνη κι ὄλο κεριά σὰν τὸν οὐρανὸ μὲ τ' ἄστρα, μὲ κάτι ψαρὰ γενάκια ὀλόγυρα στὸ κόκκινο μουτράκι του καὶ γυαλιὰ σὰ δάσκαλος κ' ἓνα σκουφὶ μαῦρο καλογερικό στὸ κεφάλι, τίς πῆρε τίς γυναῖκες καὶ τίς πῆγε μέσα στὸ ἱερό καὶ τοὺς ἔδειξε μιὰ μεγάλη Παναγία στὸν τοῖχο, τὴν «Πλατυτέραν τῶν Οὐρανῶν» μὲ τὸ Χριστὸ στὰ χέρια πού κύτταζαν κ' οἱ δυὸ σοβαρὰ καὶ μ' οὐράνια γλύκα. Καὶ τοὺς εἶπε τότε, μ' ἓνα κρυφὸ χαμόγελο γιὰ τὴ θάμαξη πού θάκαναν καὶ μὲ μιὰν ὀμιλία πού τοὺς φάνηκε πὼς ἄκουγαν τὸ διάκο νὰ διαβάζη τὸ Ψαλτήρι, πὼς ἡ Παναγία αὐτὴ πού δὲν ὑπάρχει ὀμοία της εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην ἦρθε μόνη της κ' ἐξωγραφίσθη μέσα σὲ μιὰν καμάρα ὡς εἶδος χάλασμα ἀπ' τοὺς χρόνους τῶν Ἐθνικῶν κ' ἔπειτα ἐκτίσθη ἡ ἐκκλησία ἀπὸ ἀμνημονεύτων αἰῶνων καὶ κάτω ἀπ' τὸν ἀσβέστη εἶναι ὄλο καὶ Ἅγιοι Εἰκόνες ἰσορημένοι διὰ χειρὸς τῶν ἀγγέλων καὶ ὡσὰν νὰ εἶχαν κατεβῆ οἱ Ἅγιοι κατὰ σάρκα ἐκ τῶν οὐρανίων σηνημάτων ἐν ὄλη των τῇ δόξῃ καὶ λαμπρότητι καὶ στέκουν ὀρθοὶ κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν, ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων τοῦ Θρόνου τῆς Παναχράντου Χριστοτόκου· ἐπειδὴ παλαιόθεν δὲν ὑπῆρχε τὸ τέμπλον καὶ ὁ ἱερός ναὸς ἦτον ἀδιαίρετος καθὼς ἡ μία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία... Καὶ πῆρε δρόμο, ὁ γέρος ἐκκλησιάρχης, ἔτσι γιὰ τὸν ἑαυτό του, σὰ νὰ διάβαζε ἓνα παλιὸ συναξάρι, χωρὶς νὰ προσέχη ἂν τὸν καταλάβαιναν οἱ δυὸ γυναῖκες πού τὸν ἀκούγατε μάνοιχτὸ τὸ στόμα καὶ μὲ σταβροὺς ἡ

θειά 'Ελέγκω κάθε τόσο..κ' ἔπειασε νὰ τοὺς ἀναφέρῃ γιὰ τὴν παλιὰ ἱστορία : γιὰτὶ ἀσβέστωσαν τὴν ἐκκλησία καὶ πῶς ἀπόμειν' ἔτσι ἀσβεστωμένη καὶ δὲν τὴν ἀνιστοροῦσε ὁ Παππᾶ-Βουλέτης πού ἦτον ἰδιοκτῆτωρ — ὅπως τοῦ τᾶξε διηγηθῆ ἢ μητέρα του πού ἐχορημάτισεν οἰκονόμος τοῦ γέροντος Παππᾶ-Βουλέτη, θείου πρὸς πάππου τοῦ τωρινοῦ καὶ πρώτου κτήτορος, ἐκ Σφακιῶν τῆς Κρήτης, ὁ καὶ ἀγοράσας αὐτὸς τὸν ἱερὸν ναὸν γιὰ χίλιες σφάντζικες κ' ἦταν καὶ κελλιὰ πολλὰ μὲ μάρμαρα λαμπρὰ, διότι ἦτον μοναστήρι σεβασθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων διὰ θαύματος τῆς μεγάλουχαρης, ὥστε ἔπεσαν κ' οἱ ἄπιστοι Ἀγαρηνοὶ κ' ἐπροσκύνησαν τὴν θαυματουργὸν Εἰκόνα τῆς.. καὶ ἀκόμη φαίνονται οἱ κολῶνες καὶ τὰ μάρμαρα ὅπου ἦτον ἄλλοτε... Ἔτυχε καὶ πέθανε ἡ Παππαδιὰ τοῦ πρώτου Παππᾶ-Βουλέτη καὶ αὐτὸς συμβουλευθεὶς ἀπὸ τὸν Πειρασμόν, ἐπῆρε στὸ μῆνα μέσα μιὰν ἐξαδέρφισσάν τῆς χήραν πολλὰ καλλίμορφον στὸ σπῆτι του καὶ ὁ τότε Μητροπολίτης τὸν ἔκαμε ἀργὸν γιὰ ἓνα χρόνον. Ὅταν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἠθέλησε κατόπιν πάλι διὰ νὰ λειτουργήσῃ, ὅμως οἱ Ἅγιοι ὄλοι ἐν χορῶ τὸν ἀπηνήθησαν, δηλαδὴ τὸν ἀγριοκύτταξαν ὡσεὶ ἐν πυρὶ καὶ ρομφαίᾳ : ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἅγιος Χαράλαμπος καὶ ὁ Ἅγιος Ἐλευθέριος σήκωσαν ὁ καθένας τους τὸ βαρὺ Εὐαγγέλιον ὅπου ἔκρατούσαν νὰ τοῦ τὸ ρίζουν κατακέφαλα : ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος σήκωσε τὸ ραβδί μὲ τὸν σιαυρὸν νὰ τὸν πατάξῃ ὁ Ἅγιος Μηνᾶς κ' οἱ Ἅγιοι Θεόδωροι καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος καὶ ὁ Ἅγιος Δημήτριος κέντρισαν τᾶλογά τους νὰ τὸν ποδοπατήσουν καὶ νὰ τὸν λογχίσουν ἢ Ἁγία Αἰκατερίνη κ' ἢ Ἁγία Βαρβέρα κ' ἢ Ὁσία Πελαγία ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπόν τους ἀπ' αὐτοῦ. Τότε ὁ Σατανᾶς ἐσυμβούλευσε πάλιν τὸν Παππᾶ-Βουλέτην, ἐπειδὴ τὸν κύριεψε παντάπασι ὁ μεγαλύτερος Παππᾶς, καὶ αὐτὸς μὲ τὴν πρόφαση νάνακαινίσῃ τὸν ναὸν ἐκ βάρων ἀσβέστωσε τὰς Ἁγίας Εἰκόνας—

—Χριστὲ καὶ Παναγιά ! τὸ μέγα Σου Ἐλεος ! —ξεφώνισε ἡ θειὰ Ἐλέγκω περίτρομη, μὲ τὸ στόμα μιὰ πῆχη ἀνοιχτὸ γιὰ τὰ

ὄσα ἄκουγε, κι ἄρχισε τοὺς σταυροὺς τώρα γλήγορους κι ἀπανω-
τούς, ἐξὸν ποὺ σὲ κάθε ὄνομα Ἁγίου ποῦβγαине ἀπ' τὰ χεῖλια
τοῦ ἔκκλησιάρη εἶχε κάμει κι ἀπὸ ἕναν ἀργὰ-ἀργὰ λέγοντας μέσα
σ' ἕνα βαθὺν ἀναστεναγμό: «ἦ χάρη σου !...»

— Ἀπέθανε ὁμως τὸν ἴδιο χρόνο εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον,
ἐξακολούθησε ὁ ἔκκλησιάρης, — ὁ Θεὸς κ' ἡ Παναγία νὰ ἐλεήσουν
τὴν ψυχὴ του! — καὶ ὁ μικροανεψιὸς του, τωρινὸς Παπλᾶ-Βουλέ-
της χρηματίσαντος μαχητῆς τῆς Κρήτης καὶ λοχίας, ἔλαβε τὴν ἱε-
ρωσύνην καὶ πῆρε τὴν ἔκκλησίαν καὶ θέλησε διὰ νάνιστορήσῃ
πάλιν τὸν ναὸν μὲ τὰς Ἁγίας Εἰκόνας. Οἱ Ἁγιοὶ ὁμως δὲν τὸν
ἄφησαν... Ἠθέλησε διὰ νὰ ἀντιγράψῃ τὴν Πλατυτέραν τῶν Οὐ-
ρανῶν μεγαλώσαντος τὸ ἱερόν: νὰ φέρῃ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν στὴ
μέσῃ, ὅπως τὸ κανονικόν, διὰ νὰ περιφέρεται ὁ ἱερεὺς, ἐπειδὴ
τώρα εἶναι μὲς τὸν τοῖχο, κάτωθεν τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνας
ὅπως ἀρχαίῳθεν. Ἄλλ' ἡ Παναγία δὲν τὸν ἠδύοκῃσε... Ἠλθαν
οἱ καλύτεροι ζωγράφοι τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ
τῆς Σμύρνης, καὶ μάλιστα δύο μοναχοὶ ἀπὸ τὸ Ἁγιὸν Ὄρος διά-
σημοὶ εἰς τὸν κόσμον κ' ἐκοπίασαν καὶ ἀπηύδησαν: τὰ πινέλα
τοὺς ἔσπαζαν κομμάτια κ' ἔπεφταν οἱ τρίχες, τὰ χρώματα ἔσβηναν,
τὰ χέρια τοὺς ἐκόπτοντο ὡσὰν μὲ τὸ μαχαίρι. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν
ἠθέλησε διὰ νὰ ξύσῃ τὸν ἀσβέστη καὶ παράλυσε ἀπὸ τὸ ἕνα
μέρος...

— Κύριε σῶσον! ἔλεγεν ἡ θεῖα Ἐλέγκω κ' ἡ Λιόλια ἔπεφτε
ἀπάνω της μ' ἀνατριχίλες κ' ἔρριχνε φοβισμένες ματιὰς στοὺς
ἄσπρους τοίχους...

— Ἐχει πολὺ μεγάλους Ἁγίους ἡ ἔκκλησίᾳ μας ! εἶπε ὁ ἔκ-
κλησιάρης, μὲ κατάνυξη... καὶ μὴ θαρρῆτε πὼς ἐπειδὴ δὲν φαί-
νονται κάτω ἀπὸ τὸν ἀσβέστη δὲν ὑπάρχουν ἐδῶ εἰς τὸν ναὸν
πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν: δὲν θέλουν διὰ νὰ βλέ-
πουν τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀποστρέφονται ἀπὸ τὰ ὄμ-
ματα τῶν Βεβήλων τοῦ κόσμου... Ὅταν ἔρχεται λείψανο σεβάσιμο,
κανένα γεροντάκι ἐν ἀρετῇ βιώσας καλοσύνης ἐν ὀνόματι Κυρίου
ἢ γυναῖκα κάνοντας ὀβολὸν τῆς χήρας στοὺς φτωχοὺς ἢ ποὺ στε-

φανώνεται καμμιὰ τίμια κόρη Παρθένος τοῦ Χριστοῦ, τότε ὁ ἀσβέστης στοὺς τοίχους γίνεται ἀνάριος-ἀνάριος καὶ φαίνονται τὰ μάτια τῶν Ἁγίων ὡσεὶ ἀστέρες τοῦ στερεώματος καὶ τὰ χέρια τους ὡσὰν κρῖνα τοῦ ἀγροῦ ποὺ εὐλογοῦν .. καὶ εἰς τὸν θρόνον της ἔν μέσω τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων ἡ Ὑπεραγία ἡμῶν Δέσποινα, ἡ Πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν, λάμπων ὡσεὶ πύργος δυσθεώρητος εὐλογεῖ μαζί μὲ τὸν γλυκύτετον Χριστόν...

Τοῦ εἶχαν ἔρθη τὰ δάκρυα τοῦ ἐκκλησιάρη ἀπὸ τὴ φτερωμένη ἔξαρση ποῦδινε στὴν ψυχὴ του ἡ ἀγία Πίστη.. κ' ἔβγαλε τὰ γυαλιά του καὶ σκούπισε τὰ κοκκινογυρισμένα μάτια του μὲ τὸ μανίκι του. Τὸν εἶδε ἡ θειά Ἐλέγκω κ' ἄρχισε νὰ κλαίῃ κι αὐτὴ καὶ σήκωσε τὴν ἄκρη τοῦ φουστανιοῦ της ἀπ' τὴν ἀνάποδη καὶ φύσηξε τὴ μύτη της.

— Μιὰ φορά, εἶπε πάλι μ' ἓνα κρυφὸ ἀναγάλιασμα στὴ φωνὴ του, ἀνήμερα τῆς Ἁγίας Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἀρρώστησε ὁ ψάλτης ὁ δεξιός—τὸν ἀριστερὸ τὸν κἀνω ἐγὼ — καὶ δὲν εἶχαμε διὰ νὰ γίνῃ Λειτουργία εἰμὴ μόνον ἓνας μαθητῆς τοῦ Σχολείου ποῦ δὲν ἤξερε νὰ ψάλλῃ.. κ' ἔξαφνα γέμισε ἡ ἐκκλησία οὐρανίους ψαλμοὺς καὶ τὸ ἐκκλησίασμα τῶν πιστῶν ἔπесαν ὄλοι στὰ γόνατα καθὼς οἱ ἔθνικοι στρατιῶται καὶ ὁ Ἐκατόνταρχος εἰς τὴν Ἁγίαν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν...

Ἄκουγε ἡ θειά Ἐλέγκω κλαίγοντας ἀπὸ χαρὰ πιά, ἄκουγε κ' ἡ Λιόλια σὰν παγωμένη τώρα ἀπὸ μιὰν ἀκατανίκητη ἀνησυχία κ' ἓναν τρόμο κρυφό...

Γυρίσανε στὰναμεταξὺ οἱ τρεῖς νέοι μὲ τὸν Παπᾶ-Βουλέτη, ἓναν ἀντρα ἴσαμ' ἐκεῖ πάνω μὲ μιὰ μεγάλη ψαριά γενειόδα, κατὰμυρη ὀλόγυρα στὸ στόμα, μὲ χοντρά φρύδια σπαθωτὰ σὰν τοῦ κοράκου τὸ φτερὸ καὶ μάτια γυαλιστερὰ σὰν κάρβουνο σχιστό, ποὺ νὰ τοῦβγαῖς τὸ καλυμαῖχι καὶ νὰ τοῦβαῖς μαντήλι μαῦρο στὸ κεφάλι, θὰ νόμιζες πὼς βρῖσκεσαι στὸ Θέρισσο.

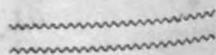
Ἐκεῖ ποῦ γινόταν ἡ στεφάνωση κ' ἡ θειά Ἐλέγκω ἔκλαιγε φωναχτὰ ἀπ' τὴ συγκίνησή της καὶ γιατί τόχε πάρει πιά σκοινὶ

γαϊτάνι ἀπ' τὶς ἱστορίες τοῦ ἐκκλησιάρη, ἡ Λιόλια ἦτονε σὰ χαμένη ἀπ' τὸν ἑαυτό της κι ὄλο κρυφόβλεπε κατὰ τοὺς τοίχους μήπως καὶ ξανοίξῃ τὰ μάτια τῶν Ἀγίων ἢ τὰ χέρια τους νὰ εὐλογοῦν. Ἄχ, δὲ θὰ τὴν εὐλογοῦσαν αὐτὴν, παρὰ θὰ τὴν κύτταζαν ἄγρια σὰν τὸν Παπᾶ-Βουλέτη!... Μὰ δὲν ἔβλεπε τίποτα, παρὰ τοὺς τοίχους ἄσπρους σεντόνι... Μία στιγμὴ μονάχα τῆς φάνηκε πὼς εἶδε μιὰ μαυροφόρα μὲ τὸ χρυσὸ τὸ στέφανο πίσω ἀπ' τὸ κεφάλι σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ θόλου, πάνω ἀπὸ ἄνα φεγγίτη, πού τὴν κύτταζε αὐστηρὰ καὶ τὸ πρόσωπό της ἦτον κάτασπρο κι ἀσάλευτο σὰν τῆς νεκρῆς τῆς Βεργινίας.. καὶ τὴν ἔκοψε κρυὸς ἰδρωτας.. κ' ἔρριξε πάλι τὰ μάτια της στὸ βάθος τοῦ ἱεροῦ, μέσ' ἀπ' τὴν ἀνοιχτὴ Πύλη τοῦ τέμπλου κ' εἶδε τὴν Παναγία πού τὴν κύτταζε — αὐτὴ καὶ ὁ μικρὸς Χριστὸς—μὲ ἀπερίγραπτη λύπη...

Μιὰ ματιὰ ἦτον πάλι κι αὐτὴ τοῦ φεγγαριοῦ πίσω ἀπ' τὰ σύννεφα τοῦρανοῦ τῆς ψυχῆς της...

Βγήκαν ἀπ' τὴν ἐκκλησία, ἄντρας καὶ γυναῖκα πιά ὁ Νίκος κ' ἡ Λιόλια, καὶ κατέβηκαν τὸ βουνάκι καὶ μπῆκαν ὅλη ἡ συντροφιά μαζί σ' ἓνα ξενοδοχεῖο τῆς ὁδοῦ Πατησίων κ' ἔφαγαν ὁ καθένας ὅ,τι ἤθελε, μ' ἔξοδα τοῦ κουμπάρου τοῦ Περικλῆ... Ἐπειτα χωρίσανε στὴν Ὀμόνοια ἀπ' τὴ θειά Ἐλέγκω, πού ἦταν ὄλο εὐκὲς καὶ δάκρυα, καὶ συντροφεμένοι ἀπὸ τοὺς δύο νέους, τὸ καινούργιο ἀντρόγυνο, γυρίσανε μέσα στὴν κάψα τοῦ ἀπομεσήμερου, ντάλλα καλοκαίρι, στὴ Γαργαρέτα, στὸ σπίτι τους, στὴν κάμαρη τῆς Βεργινίας τὴ φρικτὴ—

.. Καὶ ξανάκλισαν πάλι τὰ σύννεφα μπρὸς ἀπ' τὸ φεγγάρι τῆς ψυχῆς—

Ἡ κερένια κούκλα

Στους ἑφτά της μῆνες, ἐκεῖ ποῦ πλενε ἡ Λιόλια πεσμένη ἀπάνω στὴ σκάφη, τὴν ἔπιασαν ἄξαφνα οἱ πόνοι. Ἦτον αὐτοῦ δά, γιὰ τὴν καλή της τύχη, κ' ἡ πονόψυχη ἡ Κερὰ Γιώργαινα καὶ τὴν ἐβοηθοῦσε στὸ περέχημα—ἡ μόνη φιλενάδα της ποὺ τὴν εἶχε πιά σὰν ἄλλη μητέρα: αὐτὴ τὴν ἔπιασε στὰ χέρια της, ἐκεῖ ποῦ ξεφώνιζε καὶ τσάκιζε σὲ δυὸ σφίγγοντας μὲ τὰ δυὸ της τὰ χέρια τὴν κοιλιά της, καὶ τὴν πῆγε στὴν κάμαρη καὶ τὴν ἔβαλε στὸ κρεββάτι καὶ τὴν παραστάθηκε...

Σὲ μιὰν ὥρα μέσα γέννησε.

Τῷ πιασε ἡ Κερὰ Γιώργαινα στὰ χέρια της τὸ παιδί ποὺ γεννήθηκε χωρὶς πνοή: χλωμό-χλωμό, σὰν ἀπὸ κερί ἀσπροκίτρινο μὲ τὰ χειλάκια του καὶ ταυτάκια του καὶ τὰ δαχτυλάκια τῶν ποδιῶν καὶ τῶν χεριῶν του μελανιασμένα, μαβιοκόκκινα... Τὸ χτύπησε ἡ Κερὰ Γιώργαινα πίσω στὶς πλάτες καὶ στὶς πατοῦνες, τὸ τράνταξε, τοῦ πέταξε νερὸ στὸ μουντράκι του μὲ τὸ στόμα της .. καὶ σὰ δὲν ἀνάσαινε μ' ὄλ' αὐτά, τοῦ φύσηξε δυνατὰ μέσα στὸ στομάτι του καὶ μονομιᾶς φταρνίστηκε.. καὶ σιγὰ-σιγὰ ρόδιπε, μὰ μόλις—ὅσο ροδιῖζει ἐν' ἄσπρο τριαντάφυλλο—κ' ἔζησε.. κι ἄρχισε νὰ κλαίη ἀχνά, καθὼς μπῆκε στὴ ζωή...

Σὰν κερένια κούκλα ἦτον τὸ τσαμένο, σὰν κούκλα ποῦ βγαζε καὶ λίγη φωνὴ ἅμα τὴν ἐζουλοῦσαν...

—Κοριτσάκι εἶνε Λιόλια μου, μὰ ὅτι καὶ νᾶναι νὰ σοῦ ζήσει καὶ σπιτονοικοκυρά! Δὲν ἔχει τίποτα· μόνο λιγουλάκι χλωμούλι ποῦν' ἔξ' αἰτίας ποὺ γεννήθηκε πρὶν τὸν καιρό. Αὐτὴ θέλει ὅλο καὶ στὰ ζεστά καὶ νὰ τὴ δῆς ποὺ θὰ σοῦ γείνη θρεφτάρη...

Καὶ τῶλουσε τὸ νεογνὸ μέσα σὲ χλιαρὸ νερό, ποῦτρεξε καὶ τῶφερε ἀπὸ τὸ πλυσταρεῖο, κ' ἔπειτα τὸ τύλιξε μέσα σὲ λίγο μαλλί, ποῦ τὸ τράβηξε ἀπ' τὸ στρῶμα, καὶ σὲ κάτι φανελλίτσες ποῦψαξε καὶ τὶς ἤρε μέσα στὸν κοιμῖο, παλιὲς τῆς Βεργινίας, καὶ τὸ φάσκιωσε μὲ τὰ παννάκια ποῦχε ἡ Λιόλια ἐτοιμάσει κάτι λιγοστά, ἀπὸ καιρό, καὶ τῆς τῶβαλε τῆς Λιόλιας στὸ κρεββάτι...

Κοιτόταν ἡ Λιόλια, πονεμένη καὶ χλωμὴ στὸ κρεββάτι, ὀλομόναχη, χωρὶς νὰ ξέρη τίποτα ὁ Νίκος, χωρὶς τῆ θεῖα *Ελέγκω κοντά της, γιατί κανεὶς δὲν τῶβαξε μὲ τὸ νοῦ του αὐτὸ τὸ ξαφνικό... ἔτσι γερὴ καὶ δυνατὴ ποῦ ἦτον...

*Ὡς ποῦ νὰ πάη καὶ νάρθη ἡ Κερά Γιώργαινα ποῦ πετάχτηε σπίτι της νὰ πάρη κάτι χρειαζόμενα γιὰ τὴ λεχῶνα καὶ γιὰ τὸ παιδί : κάτι βαμπάκια, κάτι στῦψες, λίγο γλυκοπόδιο, μιὰ χουφτα γλυκάνισο νὰ βράση τοῦ παιδιοῦ, ποῦ τάχε ἀπ' τὶς δικές της γέννες, πλάκωσαν κι ἄλλες γειτόνισσες — γιατί ἄλλο δὲν εἶναι νὰ τὶς τραβήξῃ, ὅπως τὸ κρέας τῆ μῦγα καὶ τὸ ψάρι τῆ γάτα, ἀπὸ λείψανο καὶ γεννητούρια κι ὅπου φανῆ ἡ Κερά Γέννα κι ὁ Κύρ Χάρρος σέρνουν ὄλο τὸ γυναικομάνι ἀποπίσω τους, ὅπως ὁ Φασουλῆς κι ὁ Καραγκιόζης τῆ μαρίδα. Πλάκωσαν τὸ λοιπὸν αὐτὲς ὄλες — ποῦ δὲν πατοῦσαν τὸ πόδι τους καμμιά τους στὸ σπίτι τῆς Λιόλιας κ' ἦρθαν τώρα τάχατες νὰ φανοῦνε χρήσιμες κι αὐτὲς σὲ μιὰν περίσταση, γιατί ποῦ ξέρεις πὼς τὰ φέρνει ὁ Θεὸς καμμιά φορὰ καὶ σοῦ χρειάζεται κ' ἐσένα ἢ βοήθεια τάλλουνοῦ! — καὶ πέσανε μελίσι πάνω ἀπ' τὸ παιδί : Μοῖρες νὰ τὸ μοιράνουν, ἐκεῖ ποῦ τῶχε πάρει ἡ Κερά Γιώργαινα πάλι στὰ χέρια της νὰ τὸ ξεφασκίωσῃ, νὰ τοῦ βάλῃ λίγο γλυκοπόδιο καὶ καινούργιο βαμπάκι ποῦχε φέρει ἀπ' τὸ σπίτι — κ' ἔλεγαν πιά ἡ καθεμιὰ τὸ μακρὸ της καὶ τὸ κοντὸ της :

— Χριστέ μου ! γιὰ παιδί. Καλὲ τί γιατί 'ναι τοῦτο ; !

— Δὲ μοῦ τὸ πιάνει ἐμένα τὸ μάτι μου ! δὲν εἶναι γιὰ ζωὴ !
Μπᾶ-μπᾶ-μπᾶ-μπᾶ-μπᾶ !

— 'Αμὴ λίγο τῶχεις ; ποιὸς ξέρει μὲ τί φόβους καὶ τί καρδιοχτύπια σπάρθηκε. Γιὰ στάσου ! πότε πέθανε ἡ Βεργινία ;

— Είχε δώδεκα ὁ Μάρτης. Τώρα ἔχομε, πόσες; Ὅχτώβριο, δώδεκα τοῦ μηνός (καὶ μετροῦσε γλήγορα τοὺς μῆνες στὰ δάχτυλα, ἀπομέσα της) : δὲν ἔκλεισαν καλὰ-καλὰ ἑπτὰ μῆνες.

— Καταλαβαίνεις τώρα ;! Ζωντανὴ ἦτον ἀκόμα καλὴ ἢ μακαρίτισσα, ζωντανὴ καὶ τᾶβλεπε.. Ἄχ, κακὸ ποῦ τὴν ἦρε!... Πῶς τὰ βαστᾶς, Θέ μου, τὰ κεραμίδια ξεκάφοτα-ά ;..

— Γιὰ δὲς το καλὴ τί κίτρινο ποῦναι, πετάχτηκε μιὰ γεροντοκόρη σταφιδιασμένη μὲ φριζὲ καὶ μὲ σάρπα στὸ κεφάλι.. ἴδια κερένια κούκλα !

— Γιὰ νὰ δῶ κ' ἐγὼ ποιά εἶν' αὐτὴ ἢ κερένια κούκλα ; φώναξε μιὰ κοντὴ ποῦ τᾶκουσε καθὼς ἔμπαινε στὴν πόρτα κ' ἔσπρωχνε τὶς ἄλλες ποῦ στέκονταν πάνω ἄπ' τὸ κεφάλι τῆς Κερὰ Γεώργαινας γιὰ νὰ δῆ.

— Κερένια κούκλα ! καλὰ λές ! Μωρ' τ'εἶναι τοῦτο ; Μπασᾶ!!!

Κι ἄξαφνα πετιέται μιὰ ξεμπερδεμένη ποῦ ἦτον ἡ πρώτη κ' ἡ καλύτερη μέσα στὸ συρφετό, μιὰ φιλενάδα τῆς Εὐρουδίκης (ποῦ τὴν εἶχε στεῖλει ἐκεῖνη ἐπὶ τοῦτο γιὰ νὰ τῆς πῆ τὰ μαντάτα), μὲ μεγάλη μυστικότητα, νὰ μὴν ἀκούση ἡ Λιόλια :

— Καλὲ δὲ βλέπετε ποῦ μοιάζει τῆς μακαρίτισσας ; !

— Κάλε-κάλε-κάλε ! ἴδια ! ἴδια ἢ Βεργινία, φτυστή ! εἶπε ἓνα γραῖδιο μὲ φακιδόλι.

— Μπῶ-μπῶ-μπῶ !!! ἔκαναν οἱ ἄλλες, ἡ Βεργινία ! !

— Γιὰ δὲς κατάρρα !

— Ἐκ Θεοῦ ! Ἐκ Θεοῦ !

— Νά καὶ τὰ μαλλιά της τὰ κόκκινα !

— Ἄμ τὸ μάτι ! τί σοῦ λέει τὸ μάτι ;

— Ἐχει καὶ τὰ κόκκαλα τὰ πεταγμένα κάτω ἄπ' τὰ μάτια!...

Ἡ Λιόλια χωρὶς νᾶκούη τί λέγανε στὴν ἄλλη ἄκρη ποῦχε τραβήξῃ ἡ Κερὰ Γεώργαινα τὸ τραπέζι κ' ἐκεῖ ἀπάνω εἶχε ὅλα τοῦ παιδιοῦ τὰ πράματα—αἰσθάνθηκε μὲ τῆς μητέρας τὴ μαντικὴ ψυχὴ πὼς κάτι τρομερὸ γινόταν ἐκεῖ ἀποπάνω ἄπ' τὸ παιδί της, αἰσθανόταν τὶς ματιὰς τῶν γυναικῶν ποῦ περνοῦσαν πάνω ἄπ' τὸ κορμί της σὰν πνοὲς παγωμένες, σὰν ξουράφια ποῦ ἄγγιζαν ξυ-

Ἡ Κερένια Κούκλα

9

στά τὸ πρόσωπό της.. κι ἀνατρίχιαζε σύσσωμη.. κ' ἡ καρδιά της εἶχε γίνει κρούσταλλο...

Μόλις ἔφυγαν οἱ Μοῦρες, φώναξε τῆς Κερά Γιώργαινας καὶ τῆς ζήτησε τὸ παιδί. Τῆς τόφερε ἡ Κερά Γιώργαινα, σὰ μουνδιασμένη τώρα κι αὐτὴ ἀπ' τὰ ὅσα εἶχε ἀκούσει. Χωρὶς νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τί ἔλεγαν οἱ γυναῖκες, κύτταξε ἡ Λιόλια, κύτταξε τὸ παιδί, βούλιαξε τὴ ματιὰ της μέσα στὴν κερένια σάρκα του, λὲς κ' ἤθελε νὰ βγάλῃ ἀπομέσα κάποιον φριχτὸ μυστικὸ ποῦχανε δῆ ἐκεῖνες, ψηλαφοῦσε μὲ τὴ ματιὰ της τὸ προσωπάκι τὸ γλωμό, σὰ νᾶθελε νὰ μαζέψῃ ἀποπάνω του τὰ λόγια τῶν γυναικῶν: μαυράδια πού τὸ λέρωναν.. κ' ἔξαφνα ἐκεῖ πού κύτταξε πέρασε μπρὸς ἀπ' τὰ μάτια της ἓνα γλωμὸ φεγγάρι καὶ φώτισε τοῦ παιδιοῦ τὸ πρόσωπο.. καὶ τότε εἶδε.. καὶ κατάλαβε κ' ἔβγαλε μιὰ φωνή — καὶ λιγοθύμησε...

Αὐτὴ ἡ ματιὰ τοῦ φεγγαριοῦ ἦτον πιὸ τρομερὴ ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες...

Σὰν ἦρθ' ὁ Νίκος σπῖτι, μεσημέρι περασμένο, ἦτον κατακίτρινος: τοῦ τᾶχαν προφτασμένα οἱ γυναῖκες τὰ γεννητούρια τοῦ παιδιοῦ του καὶ πὼς δὲν ἦτονε γιὰ ζωὴ, ἑφταμηνίτικο καθὼς ἦτον καὶ καλύτερα, γιὰτὶ καὶ νὰ ζοῦσε δὲν θὰ τὸ χαιρόταν οὔτ' αὐτὸς οὔτ' ἡ Λιόλια ἐπειδὴς ποῦμοιαζε πολὺ τῆς μακαρίτισσας. Ἔτσι εἶναι αὐτά, γιὰτ' εἶν' ὁ ἥσκιος τῆς χωρεμένης βλέπει ἀκόμα μὲς τὸ σπῖτι.. ἐμ πάντα, ὅσο δὲν ἔχει κλείσει χρόνος...

Φίλησε ὁ Νίκος τὴ Λιόλια κ' ἔκαμε νὰ τῆς πῆ ἓνα δυὸ λόγια παρηγοριάς, μὰ κι αὐτὸς ὁ ἴδιος παρηγοριὰ ζητοῦσε... Ὅταν πῆγε νὰ δῆ τὸ παιδί πού κοιμόταν ἀσάλευτο σὰν κούκλα ἀπὸ κερί, μὲ τὰ δαχτυλάκια του καὶ τὴ μυτίτσα του καὶ τὰ ματόφυλλα σὰν ψεύτικα, τρόμαξε κι αὐτὸς ἀπ' τὴ μεγάλη ὁμοίότη μὲ τὴ νεκρὴ τὴ Βεργινία... Εἶχ' ἐλπίδα μέσα του ὡς τὴ στιγμὴ αὐτὴ πὼς ἦτανε μόνο λόγια τῶν γυναικῶν ἀπ' τὴν κακία τους — κ' ἔσκυψε τὸ κεφάλι σὰν κάτω ἀπὸ μιὰν κατάρα τοῦ Θεοῦ...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ πῆγε καὶ τοῦ ἀγόρασε μιὰν κούνια. Τὸ μωρὸ ἄνοιγε τὸ στόμα του νὰ κλάψῃ, χωρὶς νὰ βγάλῃ

σχεδόν φωνή, σὰ μιὰ κούκλα ποῦγε χαλάσει ὁ μηχανισμός της. Δὲν ἤθελε μὲ κανέναν τρόπο νὰ πιάσῃ τὸ βυζὶ τῆς μάννας του, παρὰ ὅ,τι τοῦδιναν πιά μὲ τὸ κουταλάκι ἢ μὲ τὸ ρογοβύζι, κι αὐτό, τὸ περισσότερο, τὸ ξερνοῦσε:—θᾶλεγε κανεὶς πὼς κι ἀπομέσα του ἦτον κούκλα γεμάτη πίτουρα ποὺ ἅμα μιὰ φορὰ μουςκέψουνε δὲν πίνουν πιά...

Σὰν ἦρθε ἡ θειὰ Ἐλέκω και τὸ εἶδε καταλυτήθηκε και κούνησε ἀπελπισμένα τὸ κεφάλι της.

Ἔτσι τοῦ βγήκε σ' ὄλην τὴ γειτονιά τὸνομα: «ἡ κερένια κούκλα».

Κι ὅσο περνοῦσαν οἱ μέρες, ἡ Κερένια Κούκλα ἀντὶ νὰ μεγαλώνῃ, ζάρωνε, ἀδυνατίζε, γινόταν πιὸ κερένια... Ἐφερε ὁ Νίκος τὸν παιδίατρο κ' εἶπε πὼς εἶναι ἀτροφικό.

Κ' ἡ Λιόλια τὸ κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά της ὀλημέρα: κι ἀλήθεια σὰν κούκλα ἦτονε μέσα στὰ χέρια της ποὺ κι αὐτὴ κοριτσάκι ἦτον ἀκόμα κ' ἔδειχνε σὰν κοριτσάκι ποῦπαίξε κ' ἔκανε τὴ μητέρα...

Και τὴν ἔσφιγγε ἡ Λιόλια — ποὺ δὲν ἔπαιξε ποτέ της κοῦκλες — τὴν κερένια της τὴν κούκλα μ' ὄλο τὸ πάθος ποὺ αἰσθάνονται τὰ κοριτσάκια γιὰ τίς μεγάλες κοῦκλες τους. Μὰ συνάμα τὴν ἀγαποῦσε πιὸ βαθιὰ ἀπὸ τὴν κάθε μητέρα ποὺ τρέμει γιὰ τὸ ζωντανό της τὸ σπλάχνο, τὸ παιδί της — τὴν ἀγαποῦσε ἀλλοιῶς παρ' ἀνθρώπινα, ὑπερφυσικό: Ἄχ, αὐτὸ τὸ κερί ποὺ ἦτονε ζυμωμένο τὸ κουκλάκι της, ἦτον κερήθρα βγαλμένη ἀπ' τῆς ψυχῆς της τὴν κυψέλη ποῦγε στραγγίξει ἀπ' αὐτὴν τὸ μέλι τῆς εὐτυχίας της ὄλο!.. κ' ἔκλεινε τὰ μάτια της γιὰ νὰ μὴν ἰδῇ τὰχνάρι τὸ φριχτὸ ποὺ ἄφησε ἡ ἄλλη ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ μαλακὸ κερί τῆς ψυχῆς της.. και πάλι τᾶνοιγε και τὸ τήραγε και τῆς ἐρχότανε νὰ ἔσφονίση, γιὰτι ἔβλεπε πὼς τῶγε κάμει πιά δικό της ἢ ἄλλη, πὼς τῶγε βαθιὰ σημειωμένο μὲ τὸ νεκρό της τὸ πρόσωπο γιὰ σφραγίδα.. και τᾶσφιγγε στὸ στήθος της μὴν τῆς τὸ πάρῃ.. κι αὐτὸ ἄνοιγε τὸ στόμα του νὰ κλάψῃ, μὰ ἔβγαζε μονάχα μιὰν ἄχνα σὰ νὰ τῆς ἔλεγε κάτι ἀπὸ μέρους ἐκείνης τῆς νεκρῆς τῆς ἄφωνης...

~~~~~  
~~~~~

Τὰ τρία κεράκια

Εἶχαν περάσει εἴκοσι μέρες ἀπ' τῆ γέννηση τῆς Κούκλας· Ἔνα δειλινό, ἐκεῖ ποῦ καθόταν καὶ θωροῦσε τὸ παιδί της μὲ τὴν ψυχὴ της ὅλη ἀπάνω του, πῆρε μιὰν ἀπόφαση μεγάλη· Μόλις φάνηκε στὴν πόρτα ἡ Κερένι Γιώργαινα ποῦροχόταν πάντα, κάθε ποῦ ἀδειαῖζε λιγάκι ἀπ' τὸ σπιτικό της, νὰ ρίξῃ μιὰ ματιά, τὴν παρακάλεσε νὰ μείνῃ μὲ τὸ παιδί ὡς ποῦ νὰ γυρίσῃ ποῦ θὰ πεταγότανε κάπου ἔδωνά, γιὰ μισὴ ὥρα τὸ πολὺ.

—Ποῦ θὰ πᾶς τέτοιαν ὥρα! ἄβγαλτῆ ἀσαράντιστῃ; τώρα σὲ λίγο νύχτωσε—

Δὲν ἤθελε νὰ τῆς πῆ· ἔπειτα εἶπε τάχα πὼς θὰ πῆγαινε σὲ μιὰ γυναῖκα ποῦῆξερε γιατροσόφια γιὰ τὰ παιδιά, ποῦ τῆς τὴν εἶχε ὀνοματίσει ἡ θεοὶ Ἐλέγκω τις προάλλες ποῦ ἦτονε φερμένη...

Μπαμπουλώθηκε σ' ἓνα μεγάλο μλοξᾶ καὶ βγῆκε ὄσω...

Σούρπα-σούρπα ἔφθασε στὸ Νεκροταφεῖο : —περνώντας ἀπ' τὴν ἐκκλησίαν πῆρε τρία κεράκια πεντάρικα, χωρὶς νὰ μπῆ μέσα γιὰ τὸν ἄσραντιστῃ. ἴδιο φάντασμα πέρασε κάτω ἀπ' τὰ σκοταδερά κυλαρίσσια τὰμίλητα καὶ ἀνάμεσα ἀπ' τὰ μνήματα ποῦ ἀσπρίζανε σὰν κουκουλωμένα μὲ σεντόνια, ποῦ κυττάζανε σὰ νάταν τὸ καθένα τους καὶ ἀπὸ ἓνα μεγάλο μάτι ἄσπρο.. καὶ βγῆκε ὡς ἔξω πέρα στὴν πιὸ ἄγρια μοναξιά, στὴν πιὸ θλιμμένη ἐρημιὰ τοῦ μαντροπερίβολου τοῦ Χάρου : ἐκεῖ ποῦν' οἱ τάφοι οἱ καινούργιοι καὶ οἱ φτωχοὶ—χωρὶς θλίψη δένδρινη γερομένη ἀποπάνω τους, χωρὶς λουλούδι ἀφημένο ἀπὸ χέρι.. καὶ μέσα σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς τάφους, ποῦ τίποτα δὲν τοὺς ἀγκαλιάζει, ἦρε τὸν τάφο τῆς Βεργινίας (πὼς νὰ τὸν ξεχάσῃ!) : ἓνας μαῖρος σταυρὸς καὶ μετ

τὸ χῶμα, στημένο ὀρθό, ἓνα σπασμένο κανάτι κι ἀπάνω σ' ἓνα τουβλάκι μαυρισμένο λίγη στάχτη ἀπὸ καμένο λιβάνι, ἀπ' τὴν εὐχή ποῦχε διαβασμένα ὁ Νίκος στοὺς ἕξι μῆνες τῆς θανῆς της... Τί ἄγρια πὺν μαύριζε ὀλόγυρά του μὲς τὴν ἐρημιὰ ὁ σταυρός! πῶς ξεφώνιζαν ἀπελπισμένα τᾶσπρα γράμματα ποῦγραφε ἀπάνω: «Βεργινία Ρῶτα, ἐτῶν 26» μὲς τὸ φωτοσκοτίδο τῆς ἀμίλητης τῆς σούρπας! «Βεργινία Ρῶτα!» (κι αὐτὴν τὴν ἔλεγαν τώρα «Λιόλια Ρῶτα»—μὲ τοῦ Νίκου τῶνομα κ' οἱ δυό τους!). φώναζαν τὰ γράμματα, φώναζαν, μὰ δὲν ἀκουγόταν ἡ φωνὴ τους, γιατί αὐτὰ τὰ ἴδια κατὰπιναν τὶς κραυγές τους.. καὶ κυττάζανε μὲ βουβὰ μάτια κάτασπρα.. καὶ γύρω στὸ πόδι τοῦ σταυροῦ ἦταν κάτι ἀγριο-λούλουδα κίτρινα πὺν ταράζανε στὴν ἀσημένια βραδινὴ ψυχρότσα σὰ νὰ περνοῦσε κάθε τόσο ἓνα παγωμένο χεράκι ἀποπάνω ἀπ' τὰ κεφαλάκια τους καὶ νὰ τὰ πλάγιαζε μὲ σιγαλινὴ ἀνατριχίλα—στὴν ἴδια θέση ἀπὸ τότε πὺν τὴν ἔθαψαν...

Ἔβγαλε ἡ Λιόλια τὰ τρία χεράκια κάτω ἀπ' τὸν μποξᾶ της καὶ τᾶναψε σ' ἓνα καντηλάκι πὺν τρεμόσβυνε πιο πέρα σ' ἓναν τάφο μὲ ξύλινα κάγκελλα, ποῦχε μιὰ φωτογραφία ἑνὸς νέου κάτω ἀπὸ γυαλί, καὶ τᾶχωσε μὲς τὸ μαλακὸ τὸ χῶμα: ἓνα τοῦ παιδιοῦ της, ἓνα τοῦ Νίκου, κ' ἓνα δικό της... Κ' ἔπεσε γονιστιστὴ στὸ χῶμα, μπροστὰ στὸ σταυρὸ σὲ μετάνοια, μὲ τὸ κεφάλι χάμω, κουλουρωμένη ὅλη μέσα στὸν μποξᾶ πὺν ἀποκάτω του ἔδειχνε τὸ κοντυλογραμένο της κορμάκι τσακισμένο ἀπ' τῆς ψυχῆς τὸ πονεμένο λύσιμο σὰν τὶς μυροφόρες τὶς γονατιστὲς κάτω ἀπ' τὸ Σταυρωμένο.

—Βεργινία! Βεργινία! φώναξε μέσα στὸ χῶμα, Βεργινία! λυπήσου με, μὴ μοῦ πάρῃς τὸ παιδί μου!... Βεργινία, ἐγὼ δὲν τὸ θέλησα γιὰ νὰ πεθάνῃς! παρ' τὸν ἡσυχίο σου ἀποπάνω μου! Λυπήσου μοναχὰ τὸ Νίκο πὺν τὸν ἀγαποῦσες, γιατί θάρρωσήτη. Μὴ μᾶς πάρῃς τὸ παιδί μας!... Θὰ τοῦ βγάλω τῶνομά σου γιατί σοῦ μοιάζει.. ἄχ, γιατί μοῦ τῶκαμες αὐτό! Μὴ μοῦ τὸ πάρῃς τοῦλάχιστο! Θὰ σοῦ ἀνάβω ἓνα κερί κάθε μέρα ὡς ποῦ νὰ μεγαλώσῃ. Δὲ φταίμ' ἔμεῖς!—ἡ Μοῖρα μας ἔτσι τὸ θέλησε. Βεργινία!

Βεργινία! ἄκουσέ με, Βεργινία! Νό, σοῦ ἀναψα ἓνα κερὶ γιὰ τὸν καθένα μας, γιὰ νὰ μᾶς λυπηθῆς...

Ἔτσι φώναζε μὲ τῆ φωνή πνιγμένη μὲς τὸ χῶμα καὶ τὸ πότιζε μὲ δάκρυα γιὰ τὸ Νίκο πού τονὲ λυπόταν καθὼς ἔλεγε τὸ νομὰ του, καθὼς ἔλεγε πὼς θάρρωστοῦσε, μὲ δάκρυα καὶ γιὰ τὸ τάξιμο τὸ φρικτὸ πούχε κάμει νὰ βγάλῃ τοῦ παιδιοῦ της τὸνομα τῆς Βεργινίας...

Κ' ἔξαφνα ἐκεῖ πού ξεφώνιζε μὲ τὸ κεφάλι κάτω, τῆς φάνηκε πὼς ἄκουσε μιὰ βαθεῖα φωνή ἀλλοιώτικη ἀπομέσα της πού βούξε σὰ θάλασσα μὲς ταῦτιά της:

«Ὅλα τὰ θέλεις, ἀχόρταγη! καὶ τὸ σπίτι μου καὶ τὸν ἄντρα μου καὶ τὸ παιδί μου; Εἶναι δικό μου τὸ παιδί! —τόσον καιρὸ τὸ λαχταροῦσα καὶ τὸ περιμένα.. ἡ ψυχὴ μου τὸχει γεννημένα πρὶν νάρθῃ; ἔσὸ νὰ μοῦ πάρῃς τὴν εὐτυχία μου! Ὅλη μου τὴν εὐτυχία ἔσὸ μοῦ τὴν ἐπῆρες!»

Σήκωσε ἡ Λιόλια περιτρομῆ τὸ κεφάλι της κ' εἶδε τὸ μαῦρο σταυρὸ ἀμίλητο πού τὴν κύτταζε μ' ἄγρια ἀπελπισία μὲ τὰ γράμματά του σὰ μιὰ σειρὰ ἄσπρα μάτια.. ἔρριξε τὰ μάτια της σὰ κερὶ: τὸ κερὰκι τοῦ παιδιοῦ εἶχε λυώσει ὡς κάτω κ' ἡ φλόγα του ἔβγαινε ἀκόμα μὲς' ἀπὸ τὸ χῶμα σὰ νὰ τὴν ρουφοῦσε αὐτό.. ἔκαιγε καὶ τὸ κερὰκι τοῦ Νίκου μὲ μιὰ φλόγα πλατεῖα, πεσμένη ἀνάποδα μὲ τὸ κεφάλι κάτω, ποῦ γλυφε, ἴδια μιὰ γλῶσσα πύρινη μὲς' ἀπ' τὰ μαῦρα χνῶτα τῆς καπνιάς, τὸ κερὶ καὶ τὰνάλυνε σὲ κίτρινους θρόμπους καὶ τὸ λύγιζε κουλούρα.. μὰ τὸ δικό της τὸ κερὶ ἦτον ἄγγιχτο, σβηστό, ὅπως τὸχε ἀνάψει... Πετᾶχτηκε ὀρθή! —Δὲν τῷθελε τὸ κερὶ της ἡ νεκρή! Μὰ τᾶλλα δυό; τᾶλλα δυό; τὸ κερὶ τοῦ παιδιοῦ! καὶ τοῦ Νίκου! — — Ἐφυγε σὰν τρελλὴ χωρὶς νὰ γυρίσῃ νὰ κυττάξῃ πίσω...

Εἶχε νυχτώσει πιά; τᾶστρα ἔλαμπαν κοῦα στὸν οὐρανό. Ἐτρεξε σπίτι. Μέσα της τῶξερε τώρα πὼς τὸ παιδί της θὰ πέθαινε, πὼς θὰ τῆς τῶπαινε ἡ Βεργινία, ἀφοῦ ἦτονε δικό της ἐκείνης καὶ τὸχε γεννημένα ἡ ψυχὴ της — —

Μπαίνοντας στὴν κάμαρη ἤδρε κόσμο καὶ φῶς ἀπὸ ἀγιονέ-

ρια. Ἡ Κερὰ Γιώργαινα εἶχε φέρει τὸν Παπᾶ νὰ βαφτίσῃ τὸ παιδί, γιατί φοβήθηκε πὼς θὰ τελείωνε—εἶχανε μαζευτῆ κ' ἓνα δυὸ γυναικοῦλες τῆς γειτονιάς πού ἄμα ἀκοῦν τέτοια ραίζει ἡ καρδιά τους (γιατί καὶ ποιά δὲν τᾶπαθε !) καὶ τρέχουνε νὰ ξενο-
λυπηθοῦνε, νὰ δοῦν καὶ τᾶλλονοῦ τις πίκρες...

ἽΟτι εἶχε τελειώσει ἡ βάφτιση.

— Τὶ ὄνομα τοῦ βγάλατε ; ρώτησε λαχανιασμένη ἡ Λιόλια.

— Εὐτυχία, εἶπε ὁ Παπᾶς, νὰ σᾶς ζήσῃ !

— ἽΕτσι γιὰ τὸ καλό, πρόσθεσε ἡ Κερὰ Γιώργαινα. Εἶχα δά, ἡ κατακαημένη, καὶ τῆ μεγάλη μου κόρη Εὐτυχίτσα, πού τὴν ἔχασα πρόπερσιν, μακάρι νὰ τῆς ἔμοιαζε !—

— ἽΑχ ! φώναξε ἡ Λιόλια, καὶ τᾶχα ἀτῆ νὰ τὸ βγάλω Βεργινία !—μὰ τώρα πάει πιά—τώρα ξέρω πὼς δὲ θὰ ζήσῃ—

..καὶ τὸ πῆρε στὰ χέρια τῆς νὰ τὸ φιλήσῃ κ' ἐκείνην τῆ στιγμή τὸ παιδί ἄνοιξε τὰ κερένια του ματόφυλλα καὶ φάνηκαν τὰ ματάκια του ἀναποδογυρισμένα σὰ νὰ κύτταζε τῆ μητέρα του μὲ τᾶσπράδι, ὅπως ἔκανε ἡ Βεργινία...

—.. τὸ ξέρω Ἵγώ ! τὸ ξέρω !—ξαναφώναξε πιὸ δυνατὰ ἡ Λιόλια μὲ τρόπο κι ἄρχισε νὰ ταράζῃ σύσσωμη... μοῦ τᾶπε ἡ νεκρή ! μοῦ τᾶπε.. μοῦ τᾶπε !—τὸ κεράκι του !.. τὸ ρούφηξε...

.. Καὶ τὸ παιδί μ' ἓνα μικρὸ σπασμὸ ξεψύχισε—κ' ἡ Λιόλια λιγοθύμησε...

ἽΟταν ἦρθε ὁ Νίκος, πιὸ ὕστερα, ἔπεσε ἡ Λιόλια ἀπάνω του κλαίγοντας κ' ἔμεινε πολλὴν ὥρα μὲ τὸ κεφάλι κρυμμένο στὸ στήθος του.. μὲ τὰ δυὸ τῆς τὰ χέρια τοῦ ψηλαφοῦσε τὸ κεφάλι του, τοὺς ὄμους του—λὲς κ' ἦθελε νὰ βεβαιωθῆ πὼς ἦτονε ζωντανὸς αὐτὸς τοῦλάχιστο, αὐτὸς ὁ μόνος θησαυρὸς τῆς !... Κι ὁ Νίκος μὲ βουρκωμένα μάτια τῆς χάδευε τὰ μαλλιά...

Μέσα σ' ἓνα δισκάκι, στρωμένο μὲ μιὰ πετσέτα ἄσπρη χιόνι μαζὶ μὲ δυὸ πορτοκάλια πού τοὺς εἶχαν μπηγμένα μοσχοκάρφια, μ' ἓνα στεφανάκι ἀπὸ λουλουδάκια κέρνινα ὀλόγυρα στὸ κερένιο κεφαλάκι μὲ τὰ κόκκινα μεταξωτὰ μαλλάκια, τὴν πῆγαν τὴν ἄλλη

μέρα τὴν Κερένια Κούκλα νὰ τὴν παραχώσουν. Τὸ δισκάκι μὲ τὴν κούκλα τὸ κρατοῦσε ὁ Περικλῆς ὁ κουμπάρος, μπροστά, καὶ πίσω ἔρχονταν ὁ Νίκος μὲ τὴ Λιόλια, ἡ θειά Ἐλέγκω, ἡ Κερά Γιώργαινα, ὁ Ντῆνος καὶ ἄλλοι δυὸ φίλοι καὶ ἓνα-δυὸ γειτόνισσες ποὺ δὲν μποροῦν ποτὲ νὰ λείψουνε σὰν καὶ τὸ Μάρτη ἀπ' τὴ σα-ραωστή· μὰ ἔλειπαν οἱ γλωσσοφαγάνες αὐτὴν τὴ φορὰ. Ἄν δὲν ἔβλεπες τὸ σταυρὸ καὶ τὸν Παπᾶ, δὲ θ' ἄλλεγες πὼς ἦτονε λείψανο. Σὰ νὰ πῆγαιναν τάμμα σὴν ἐκκλησία: λαμπάδα σὲ κανέναν Ἄγιο θαματοουργό, κάποιο εἶδωλο ἀπὸ πολὺτιμο κερὶ ζυμωμένο μὲ μύρα καὶ ἀλόη γιὰ κάποια θεϊκὴ λύτρωση—ἔτσι ἔδειχνε ὁ δίσκος, ὁ στολισμένος μὲ τὰ πορτοκάλια καὶ τὰ γαρούφαλα, μὲ τάνθρώπινο τὸ κερὶ πλαγιασμένο μέσα του...

Καὶ στάληθεια τὸ κερὶ, τὸ βγαλμένο ἀπ' τὰ βάθη τοῦ εἶναι τους καὶ ἀπ' τῆς ψυχῆς τους τὸν πόνο καὶ τὸν πόθο, τὸ πῆγαιναν τώρα ὁ Νίκος καὶ ἡ Λιόλια νὰ τὰπιθώσουνε στὰ πόδια τῆς νεκρῆς τῆς Βεργινίας, ποὺ ὁ ἥσκιος τῆς ζητοῦσε δικαιοσύνη. Τῆς εἶχε τάξει ἡ Λιόλια τὸνομα τοῦ παιδιοῦ τῆς, τῆς εἶχε τάξει καὶ ἓνα κεράκι καθεμέρα γιὰ τὴ ζωὴ του—καὶ τώρα τῆς πῆγαινε τὸ ἴδιο τὸ παιδί τῆς, τῆς ψυχῆς τῆς ὅλο τὸ κερὶ: λαμπάδα νὰ τὴν ἐξιλεώση, γιὰ νὰ ἠσυχάση, γιὰ νὰ πάρη τὸν ἥσκιο τῆς ἀπὸ πάνω τους...

Χρυσογάλαξο ἦτον τὸ προμεσήμερο τοῦ Νοεμβρίου—ἀκόμα βαστοῦσε τὸ καλοκαιράκι τ' Αἰ-Δημητρίου: ὁ ἀέρας ἦτον ἀλαφρὸς καὶ μὲ χυμένη μέσα του μιὰ γλύκα μαλακὴ σὰν κουρασμένη ἀλάλητη—ὅπως εἶναι τὸ γέλοιο σὲ θλιμμένα χεῖλη—ποὺ τέτοια δὲν τὴν ἔχει ἡ ἀνοιξη...

Ἐκλαιγε ἡ Λιόλια ἐκεῖ ποῦ πῆγαινε πίσω ἀπ' τὸ δίσκο, μὰ τὰ δάκρυα πάνω σὲ πρόσωπό τῆς ἔλαμπαν ἴδια δροσοσταλίδες σὲ τριανταφυλλένια ἀνθόφυλλα...

Οἱ ἄντρες μιλοῦσανε μὲ τὸ Νίκο καὶ ἀναμεταξὺ τους ζωηρὰ καὶ μόνο ποῦ δὲ γελοῦσαν...

Ὅταν ἔβαλαν τὴν Κερένια Κούκλα μὲς τὸ χῶμα, στὰ πόδια τοῦ τάφου τῆς Βεργινίας, ὁ μαῦρος ὁ σταυρὸς ποὺ τὸν εἶχανε δῆ καθῶς ἔρχονταν ἀπὸ μακριὰ νὰ τοὺς κυττάξῃ μὲ ματιὰν ἀπά-

λευτή ἄγρια κι ἀπελλισμένα, σὰ νὰ μαλάκωσε στὶς κόψες τῶν γραμμῶν του, σὰ νὰ γλύκανε λιγάκι ἡ φρίκη του : ὁ ἥλιος ἔπεφτε τώρα ἐπάνω του καὶ τόσο γυάλιζε ἡ μαυρίλα του πού δὲ φαινόταν πιὰ μαῦρος· τὸ φρεσκοκαμμένο χῶμα μύριζε ὅπως ὅταν τσαπίζουν τὰμπέλια· τὰ κίτρινα ἀγριολούλουδα στὴ ρίζα τοῦ σταυροῦ ἀνθίζαν ἤρεμα καὶ χρυσίζανε σὰν ἄστρα... Σὰ νὰ εὐχαριστήθηκε ἡ νεκρὴ μέσα στὸν τάφο της, σὰ νὰ χαμογέλασε ὁ ἥσκιος της καὶ τὸ χαμόγελο αὐτὸ νὰ περιχύθηκε ὀλόγυρα...

Στὸ γυρισμὸ ἦταν ὅλοι ἀκόμα πιὸ χαρούμενοι. Τῆς Λιόλιας τὰ δάκρυα εἶχανε στεγνώσει κι ἄκουγε τὴ θειά 'Ελέγκω πὸν τὰ λέγανε μὲ τὴν Κερὰ Γιώργαινα γιὰ μιὰ μεγαλωσιάνα πὸν δὲν ντροπήκε νὰ τῆς κόψη τρεῖς δραχμὲς ἀπ' τὰ πλουστικά, ἐπειδὴ λέει τῆς λείπανε δυὸ πετσετάκια.

Οἱ μικρὲς λεῦκες ἀπὸ τῆς δυὸ μεριὲς τῆς ὁδοῦ 'Αναπαύσεως ἦτανε γεμάτες φύλλα δροσερὰ κι ἀγνοπράσινα σὰν ἀπὸ μετᾶξι, πὸν τᾶχαν πετάξει τώρα-τώρα καινούργια μὲ τὴ δευτέρη ἀνοιξη. Ἕνας κοῦρκος φούσκωνε καὶ γουργούλιζε ἀπάνω στὸ χωματένιο ψήλωμα τὸ γλοῖσμένο πὸν πάει μαζὶ μὲ τὸ δρόμο, ἀπ' τὴ μιὰ μπάντα, ἴσαμε τὴ γέφυρα τοῦ 'Ιλισσοῦ: ἀπὸ τὶς γαλάζιες βραχόπετρες τῆς Καλλιρρόης ἀκούγονταν καθαρὰ οἱ κόπανοι τῶν γυναικῶν ποῦπλεναν... Κάτι κατσίκες ἔβροσκαν στὰ χόρτα τοῦ ψηλώματος ποῦχανε γεμίσει πάλι καινούργια λουλουδάκια... Μὲς τὴ μέση τοῦ δρόμου ἓνας κόκκορας μὲ τὶς κόττες του σκαλίζανε μὲς τὶς φρεσκολεπεςμένες καβαλλίνες κι ὁ κόκκορας ἔκανε κακκαρίσματα ντελαλητὰ γιὰ τὸ κάθε κριθαράκι πὸν τὸν εἴρισκε, φωνάζοντάς τις νὰρθοῦνε νὰ τὸ τσιμπήσουν...

'Απέξω ἀπὸ 'να μπακάλιο ἦτανε βγαλμένα κάτι σιδερένια τραπέζια καὶ καρέκλες κ' ἓνας-δυὸ ἦταν καθισμένοι κ' ἔπιναν.

— Πᾶμε νὰ πιουῦμ' ἓνα κρασάκι ἔτσι στὸ ποδάρι; φώναξε ὁ Περικλῆς ὁ χοντρελής—τώρα βγήκε τὸ καινούργιο κρασί κι αὐτὸς ἐδῶ παίρνει τὶς καλύτερες μουστιές, γιὰτὶ σοῦ λέει πρὶν νὰ πᾶς στὸν ἄλλον κόσμο, τσουῆς καὶ μιὰ γουλιὰ τῆς προκοπῆς!...

Γέλασαν ὅλοι μὲ τὰστεῖο τοῦ χωρατατζῆ τοῦ Περικλῆ καὶ κα-

νεὺς δὲν εἶπε ὄχι καὶ μπῆκαν ὅλη ἡ συντροφιά στὸ μαγαζὶ κ' ἤπιαν ἀπὸ ἴνα κρασάκι. Τί κρασὶ ἦτον ἐκεῖνο! — σὰ λιακίδα χυθῆκε στὰ σωθικά τους. Ἦπιε κ' ἡ Λιόλια ἓνα δαχτυλάκι πού τῆς τὸ ἐπιβάλανε στανικῶς ὁ Νίκος κι ὁ Περικλῆς ἔτσι γιὰ δυναμωτικό, ποῦν ἀπ' τὸ κάθε φάρμακο καλύτερο. Τῆς θειᾶς Ἐλέγκως τὸ πρόσωπο, τὸ κόκκινο καὶ πλατύ, ἄνοιξε πιά σὰν παπαροῦνα τὸ μεσημέρι.

Χτυπώντας τις γλώσσες τους καὶ σκουπίζοντας τὰ χεῖλια τους μὲ τὰν ἀστροφο χέρι, βγήκαν ὅλοι ἀπ' τὸ μαγαζὶ καὶ πήραν πάλι τὸ δρόμο: τὰ βήματά τους ὀλωνῶν τώρα εἶχανε γίνεи πεταχτά, ἀλαφρά, σὰ φτερωμένα ἀπὸ μιὰν κρυφὴ χαρὰ ἀλάκρου τοῦ εἶναι τους. Τὸ πρόσωπο τοῦ Νίκου ἔδειχνε σὰν κάποιες βραδιὲς πού ξαστερώνει ὀλότελα ὁ οὐρανὸς καὶ γίνεται γυαλί: κύτταζε τῆς Λιόλιας τὰ μαλλιά καὶ τοῦ φάνηκε πὼς χρυσιζανε στὸν ἥλιο σὰν ποτὲς ἄλλοτε καὶ τὸ χεῖλι της πού μισάνοιγε ἀπ' τὸν κόπο τοῦ δρόμου, τὸ χεῖλι της τὸ βυσσινύ, τοῦ φάνηκε γιὰ δάγκωμα... Σήκωσ' ἡ Λιόλια τὰ μάτια κ' εἶδε τὸ φεγγάρι ψηλὰ πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τους. Μὰ δὲν ἦτον τὸ φεγγάρι τὸ φοιχτό, τὸ ἀσημένιο, μὲ τὸ πρόσωπο τῆς Βεργινίας μέσα του, παρὰ ἦτονε σὰν ἀπὸ ἄσπρο χαρτί διάφανο καὶ πήγαινε μαζί τους, κρατῶντας ἴσο βῆμα, σὰ νᾶθελε νὰ παραβγῆ στὸ τρέξιμο ὡς τὸ σπῆτι ἢ σὰ νὰ τοὺς ἔδειχνε τὸ δρόμο.. καὶ τὰ λουλούδια τὰ νεοανθισμένα, πού ἀπαντούσανε στὶς ἄκρες τοῦ δρόμου, τοὺς γνεύανε μὲ τὸ κεφάλι, ὅλο καὶ γνωστικὸ χαμόγελο σὰ νᾶλεγαν πὼς τῷξεραν κι αὐτὰ πὼς τώρα ὅλα πιά εἶχαν περάσει...

Ὅταν φθάσανε στὸ σπῆτι κι ἀποχαιρέτησαν τοὺς φίλους, ἔσφιξε ὁ Νίκος τὴ Λιόλια μὲς τὴν ἀγκαλιά του καὶ τῆς εἶπε:

— Ἄς ξημερώση τώρα πιά καὶ γιὰ μᾶς μέρα Θεοῦ, Λιόλια μου!... Ἄμα πάρω κάτι λεφτά, σὲ μιὰ-δύο μέρες, θὰ πάω νὰ σοῦ πάρω ἓνα κρεββάτι ποῦχω δὴ στὴν Ἁγία Ἐρήνη, αἰδερένιο ἄσπρο λακὲ μὲ σοῦστα, πού δὲν τῶχει καμμιά — θὰ σαστίσης! — νὰ φύγη πιά ἡ γουρσουζιά ἀπὸ πάνω μας!...

Κ' ἡ Λιόλια, στὸ σπῆθος του ἀπάνω, ἔκλεισε τὰ μάτια της

για νὰ πιάση αὐτὸ τῶνειρο κάτω ἀπ' τὰ ματόφυλλά της, νὰ μὴν τῆς φύγη...

Κ' ἡ Μοῖρα ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ Νίκου κ' εἶπε :

"*Ὡς ξημερώση καὶ γιὰ σᾶς μιὰ μέρα, παιδιὰ μου, γιὰτὶ γλήγορα πάλι θὰ βραδιάση γιὰ πάντα — —*

Πέρασε ἡ ἡμέρα — —

Τὴν ἄλλη μέρα ἐκεῖ τοῦ περίμενε ἡ Λιόλια τὸ μεσημέρι τὸ Νίκο ποῦχε ἀργήσει κ' εἶχε κρυφὴ χαρὰ μέσα της πὼς ἴσως νὰ πῆγε κιόλας γιὰ τὸ καινούργιο κρεβάτι, χτύπησε ἡ πόρτα δυνατὰ κι ἀλλόκοτα (ἔτσι πάντα χτυπάει ἡ πόρτα γιὰ νᾶμπῃ μέσα ἡ Μοῖρα) καὶ παρουσιάστηκαν ὁ Περικλῆς μὲ τὸ Ντίνο, — κ' ἕνας χωροφύλακας στεκόταν ἀπόξω, — χλωμοὶ πανιασμένοι, μὲ κάτι μάτια πὸν κάνανε νὰ φύγουν ἀπ' ὄλες τὶς μεριές σὰν πουλιὰ τοῦ φτεροκοποῦν.. καὶ τὴν πῆραν τῆ Λιόλια νὰ τὴν πᾶνε σὲ μιὰν ἄμαξα ποῦχε σταθῆ παρακάτω στὴν ἀρχὴ τᾶνήφορου, νὰ τὴν πᾶν.. πὸν τὴν ἤθελε ὁ Νίκος: τὴν πῆραν σχεδὸν ἀνασηκωτῆ, σὰ χτυπημένη κατακέφαλα ἀπὸ ἕνα ρόπαλο, χωρὶς νὰ τῆς ἀφήσουν καιρὸ νὰ καταλάβῃ καλὰ-καλὰ τί τῆς ἔλεγαν ἔτσι λαχανιαστά, μὲ τὰ λόγια τοὺς τσακισμένα κομμάτια-κομμάτια, τί τὴν ἤθελε ὁ Νίκος ἔξω ἀπ' τὸ σπίτι; — ποιοὺς Νίκος καλέ; — μόλις πὸν πρόφθασε νὰ ρίξῃ ἕνα σάλι στὸ κεφάλι μὲ χέρια πετούμενα σὰν ψάρια πὸν σπαρτάρουν...

Περάσανε μέσα ἀπὸ ἕνα μπουλούκι γυναῖκες καὶ παιδιὰ (ποῦχανε βγῆ σωρὸς ἀπ' τὶς πόρτες κ' εἶχανε μαζευτῆ γύρω στάμαξι καὶ ρωτοῦσαν μὲ χέρια σαλευόμενα καὶ χτυπητὰ στὰ γόνατα καὶ μὲ ξεφωνητὰ πνιγμένα τὸν ἄμαξᾶ, ποῦχε τὰ χέρια στὶς τσέπες, καὶ ρωτοῦσαν τὸ χωροφύλακα, πὸν κατέβαινε τὸν κατήφορο σοβαρός, μὲ τὸ πιλίκιο στὸν αὐτὶ) κι ἀνεβήκανε στάμαξι — κι ὁ χωροφύλακας μαζί...

Ἐκεῖ πὸν πῆγαινε τᾶμαξι, ὁ Περικλῆς πὸν μόλις βαστοῦσε τὰ δάκρυά του (ὁ Ντίνος ἦτον ἄλαλος σὰν πέτρα —) τῆς εἶπε τῆς

Λιόλιας για τὸ Νίκο.. τῆς Λιόλιας ποὺ γόγγυζε σιγά-σιγά καὶ σέλευε ὅλη ἀπὸ ἄδω κι ἀπὸ ἄκει σὰ νάθελε νὰ φύγη ἀπ' τὰμάξι κι ἀπ' τὸν ἑαυτὸ της.. τῆς ξαναεἶπε γιὰ τὸ Νίκο, πὼς χτύπησαν τὸ Νίκο.. ὁ Μίμης ὁ μπαγάσας, ποὺ τοῦ ζητοῦσε ἀφορμὴ τόσον καιρὸ ποῦχαν ξαναμαλλώσει δυὸ φορὲς ὡς τώρα.. γιὰ τὸ τίποτα.. στὴν ταβέρνα, ἐκεῖ ποῦχανε μπῆ οἱ τρεῖς τους, ὁ Νίκος, ὁ Ντίνος κι αὐτὸς ὁ ἴδιος γιὰ ἄνα κρασάκι ἀπ' τὸ καινούργιο στὸ ποδάρι.. Ἐπειδὴ τοῦπε λέει «ζωὴ σὲ λόγου σου!» γιὰ τὴν γυναῖκα του, τὴν πρώτη, καὶ γιὰ τὸ «μπασταρδάκι» του κι ὁ Νίκος σήκωσε τὸ χέρι του...

Καὶ τὰμάξι σταμάτησε..

..κ' ἦτον ἓνα μεγάλο περιβόλι μὲ πορτοκαλλιές καὶ μὲ κάτι μεγάλα κυπαρίσια, γεμάτο γλωμοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ νυχτικὰ τους, μὲ χέρια φασκιωμένα, μαντιλοδεμένους, μπαμπουλωμένους μέσα σὲ κάτι βελέντζες σὰ φαντάσματα πληγωμένα ποὺ περπατοῦσαν ξυπόλητα μὲ παντοῦφλες...

..Κύτταζε γύρω της ἡ Λιόλια μὲ μάτια ποὺ δὲν ἔβλεπαν..

..κ' ἔπειτα ἦταν κάτι μεγάλες σκάλες καὶ τὴν ἀνέβασαν ποὺ τρίλιζε, μὲ τὸ μικρὸ τὸ βογκητὸ ποῦκανε ὀλοένα—σὰ νάτον αὐτὸ τώρα ἡ ἀναπνοή της, σὰ νὰ τὴ σήκωνε αὐτὸ καὶ νὰ τὴν πῆγαινε..

..καὶ τὴν πέρασαν ἀπὸ κάτι μακρινοὺς διαδρόμους κ' ἦτανε φωτισμένοι αὐτοὶ μὲ γκάζι μέρα μεσημέρι κ' ἐκεῖ ἦτον ὄλο νέοι καλοντυμένοι μὲ τὰ καπέλλα στὸ κεφάλι καὶ μὲ μπαστούνια στὰ χέρια καὶ κάτι ἄλλοι ξεσκούφωτοι μὲ μακριὲς λινὲς ποκαμίστες—κι ὄλοι τους κάπνιζαν καὶ μιλοῦσαν ὄλοι μαζί δυνατὰ καὶ τῆς ἔκαναν τόπο νὰ περάσῃ κυττάζοντάς τη μὲς τὸ πρόσωπο..

..κ' ἔπειτα βρέθηκε σὲ μιὰ μεγάλη σάλα ὄλο κρεββάτια-κρεββάτια μ' ἄλλα πάλι ἄσπρα φαντάσματα καὶ μερικὰ ἀπ' αὐτὰ βογκοῦσαν δυνατὰ καθὼς περνοῦσε..

.. κ' ἔπειτα βρέθηκε μπροστὰ σ' ἓνα κρεββάτι, στὴν ἄλλη ἄκρη, κ' ἐκεῖ ἀπάνω ἦτον τὰνάσκελα ὁ Νίκος μὲ τὰ μαῦρά του κατσαρὰ μαλλιά βρεμμένα ποὺ ξεχειλοῦσανε μέσ' ἀπὸ κάτι ἄσπρα

μαντήλια κ' ἦτον κίτρινος σὰν ἀγιοκέρι κ' εἶχε ἀνοιχτὰ τὰ μάτια
κι ἀνοιχτὸ τὸ στόμα καὶ ροχάλιζε κ' ἔβγαζε κάτι κόκκινους ἀφρούς
καὶ δυὸ ἄντρες μὲ μπλουζές τοῦ ἀνασήκωναν τὸ κορμί μὲ τὸ χέρι
κῆτω ἀπ' τὴ ράχη..

.. καὶ μόλις πῆγε κοντὰ αὐτή..

.. καὶ μόλις πῆγε κοντὰ αὐτή.. σ' αὐτὸ τὸ κρεβάτι ποῦ κοι-
τόταν ὁ Νίκος—

.. γιατί ἦτον ξαπλωμένος αὐτοῦ ὁ Νίκος ; τί ἦταν αὐτὰ τὰ
μαντήλια ποῦ τοῦσφιγγαν τὸ κεφάλι !.. τί ἔβγαине ἀπ' τὸ στόμα
τοῦ Νίκου !—

.. πετάχτηκε ἀπάνω ὁ Νίκος καὶ ξανάπεσε βαρὺς— —

Κι αὐτὴ ἀνοίξε τὰ μάτια της σὰ νᾶθελε νὰ τοῦ τὰ πετάξῃ
ἀπάνω του, σὰ νᾶθελε νὰ βγῆ ἀλάκρη μὲς' ἀπ' τὰ μάτια της
νὰ πέσῃ ἀπάνω στὸ κορμί του· κ' εἶδε τότες ἓνα φεγγάρι πελώριο
μαυροκόκκινο ποῦ ἦτον ἡ πύρινη γλῶσσα τοῦ κεριοῦ ποῦχε ἀνάψει
γιὰ τὸ Νίκο στὸν τάφο τῆς Βεργινίας, ἡ ἴδια ἡ φλόγα ποῦ ἐτροwege
τὸ κεράκι μὲς' ἀπ' τὰ μαῦρα χνῶτα τῆς καπνιάς, ποῦ τώρα εἶχε
θεριέψει κ' εἶχε πεταχτῆ στὸν οὐρανό !.. καὶ ξεκόλλησε ἀπ' τὸν οὐ-
ρανὸ τὸ πελώριο μαυροκόκκινο φεγγάρι κ' ἔπεσε ἀπ' ἄνω της καὶ
τὴ σώριασε χάμω—

— Γυναῖκα του νᾶν' ἄραγε, εἶπε πέρα στὸ διάδρομο ἓνας νέος
ἀπὸ ἄκείνους μὲ τὶς λινές ποκαμίσεις σὲ κάτι ἄλλους—ποῦχε πε-
ράσει ἡ Λιόλια ἀπὸ μπροστά τους.

— Δὲν πιστεύω ! αὐτὴ εἶναι κοριτσάκι :—ἔτσι θὰ τὴν ἔχη.

— Κουφέτο ! Ποῦ πᾶν καὶ σοῦ τίς ξετροπλώνουν αὐτοὶ οἱ
κουτσαβάκηδες : ὄλο καὶ τὸν καλύτερο μεξέ !..

— Τέτοιους θέλουν αὐτές· ἅμα πετύχουν κανέναν ἀπὸ μᾶς,
σοῦ λὲν ἀμέσως : «Θὰ μὲ πάρης !» καὶ νάσου βγαίνει ὁ ἀδερφὸς
μὲ τὸ μαχαίρι στα δόντια—κι ὁ Παππᾶς πίσω ἀπ' τὴν πόρτα !..

— Κομματάκι ὥστόσο ! Θὰ παρηγορηθῆ εὐκολα—μὰ καὶ

μπῆκε σὸ δρόμο! εἶπε μὲ κάποιαν κρυφὴν ἐλπίδα ἕνα γιατροῦδάκι ἀμούστακο...

.....

Πάνω στὴ Γαργαρέτα εἶχαν ἀπομείνει οἱ γυναῖκες ἕνα κουβάρι ἀναμαλλιασμένο—καὶ κύτταζαν κατὰ τὸ μέρος ποῦχε φύγει ἡ ἄμαξα...

— Δὲ στάλεγα ἐγώ, Κυρία Εὐρυδίκη μου, εἶπε ἡ Χαρζανοπουλίνα τῆς παλιᾶς τῆς ἐχθρᾶς, πὼς κακὸ τέλος θὲ νὰ πάσῃ αὐτὸς ὁ Νῆκος; ἐμένα ποτὲ δὲ μ' ἄρесе αὐτὸ τὸ παιδί!...

— Δὲ λὲς καλὰ πού... εἶπε ἡ Εὐρυδίκη καὶ σταμάτησε— Καλὲ εἶδες, Κυρὰ Χαρζανοπουλίνα μου, ἐκεῖνο τὸ γουρσουζικο! νὰ ξεκληρίσῃ ὀλόκληρη φαμελιά: γυναῖκα, ἄντρα καὶ παιδι σ' ἕνα χρόνον μέσα!...

Κ' οἱ δὺὸ κόρες τῆς Χαρζανοπουλίνας ἔκαναν:

— Ἄχ! —

— Ἄχ! — —

ΤΕΛΟΣ

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5

Downloaded on 07/05/2024 17:43:21 from Huijao Academic Database. All rights reserved.

Restrictions apply.

Δημόσια Ιστορική Βιβλιοθήκη Ζαγοράς

Authorized licensed use limited to: 172.21.0.5.

Downloaded on 17/05/2024 17:43:51 UTC from Psifiako Apothefiro Dimosias Istorikis Vivliothiki.
Restrictions apply.